

Dogfen ir Cyhoedd

**CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL**

GŴYS A RHAGLEN

SUMMONS AND AGENDA

ar gyfer

for an

**CYFARFOD ARBRENNIG
O GYNGOR SIR YNYS MÔN**

**EXTRAORDINARY MEETING OF
THE ISLE OF ANGLESEY COUNTY
COUNCIL**

ar

on

**DYDD IAU
26 IONAWR 2023
am 2.00 o'r gloch**

**THURSDAY
26 JANUARY 2023
at 2.00 pm**

Nodwch os gwelwch yn dda fod cyfarfodydd y Pwyllgor yn cael eu ffrydio ar gyfer eu darlledu'n fyw a'u darlledu ar wefan y Cyngor. Mae'r Awdurdod yn Rheolydd Data dan y Ddeddf Diogelu Data a bydd data a gesglir yn ystod y ffrydio byw hwn yn cael ei gadw'n unol â pholisi cytunedig yr Awdurdod.

R H A G L E N

1. DATGANIAD O DDIDDORDEB

Derbyn unrhyw ddatganiad o ddiddordeb gan Aelod neu Swyddog parthed unrhyw eitem o fusnes.

2. DERBYN UNRHYW GYHOEDDIADAU GAN Y CADEIRYDD, ARWEINYDD Y CYNGOR NEU'R PRIF WEITHREDWR

3. ADOLYGIAD RHEOLI TRYSORLYS BLYNYDDOL AR GYFER 2021/22

Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151, fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 29 Tachwedd 2022.

4. DATGANIAD O'R CYFRIFON 2020/21 A'R ADRODDIAD ISA 260

Cyflwyno'r canlynol, fel y'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 18 Ionawr 2023 -

- Adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 – Datganiad o'r Cyfrifon 2021/22.
- Adroddiad y Pennaeth Proffesiwn (AD) a Thrawsnewid – Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2021/22.
- Adroddiad Archwilio Allanol ynghylch yr archwiliad o'r datganiadau ariannol (Adroddiad ISA 260).

CYNGOR SIR YNYS MON	
ADRODDIAD I:	CYNGOR SIR
DYDDIAD:	26 IONAWR 2023
PWNC:	ADOLYGIAD RHEOLI TRYSORLYS BLYNYDDOL AR GYFER 2021/22
DEILYDD PORTFFOLIO :	CYNGHORYDD R WILLIAMS
SWYDDOG ARWEINIOLR(S):	R MARC JONES – CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) A SWYDDOG ADRAN 151
CONTACT OFFICER(S):	JEMMA ROBINSON (EXT. 2675)
Natur a rheswm dros adrodd	
Cydymffurfio â rheoliadau a gyhoeddwyd o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 a Chynllun Dirprwyo Rheoli Trysorlys y Cyngor ar gyfer 2021/22 (Atodiad 8 Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys 2021/22). Yn unol â'r Cynllun Dirprwyo, craffwyd ar yr adroddiad hwn gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 21 Medi 2022 a'i anfon ymlaen i'r Pwyllgor Gwaith heb sylwadau ar 29 Tachwedd 2022. Penderfynodd y Pwyllgor Gwaith anfon yr adroddiad ymlaen i'r Cyngor llawn heb unrhyw sylw pellach.	

1. Cyflwyniad

Yn unol â rheoliadau a gyhoeddwyd o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003, mae'n ofynnol i'r Cyngor lunio adolygiad rheoli trysorlys blynyddol o'i weithgareddau a'r dangosyddion darbodus a thrysorlys gwirioneddol ar gyfer 2021/22. Mae'r adroddiad hwn yn bodloni gofynion Côd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys (y Côd) a Chôd Darbodus CIPFA ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol (y Côd Darbodus).

Yn ystod 2021/22, y gofynion adrodd sylfaenol oedd y dylai'r Cyngor llawn dderbyn yr adroddiadau a ganlyn:-

- strategaeth flynyddol ar gyfer y trysorlys cyn i'r flwyddyn gychwyn (derbyniwyd ar 9 Mawrth 2021);
- adroddiad diweddarau canol blwyddyn ar y trysorlys (derbyniwyd ar 10 Mawrth 2022);
- adolygiad blynyddol wedi i'r flwyddyn ddod i ben yn disgrifio'r gweithgareddau o gymharu â'r strategaeth (yr adroddiad hwn).

Mae'r amgylchedd rheoleiddio yn gosod cyfrifoldeb ar Aelodau i adolygu a chraffu ar bolisi a gweithgareddau rheoli trysorlys. Mae'r adroddiad hwn, felly, yn bwysig yn hynny o beth gan ei fod yn darparu manylion am y sefyllfa alldro ar gyfer gweithgareddau trysorlys ac mae'n tynnu sylw at gydymffurfiaeth â pholisïau'r Cyngor a gymeradwywyd yn flaenorol gan Aelodau.

Mae'r Cyngor hwn yn cadarnhau ei fod wedi cydymffurfio â'r gofyniad o dan y Côd bod rhaid i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio graffu ymlaen llaw ar bob un o'r adroddiadau rheoli trysorlys uchod cyn eu cyflwyno i'r Cyngor llawn. Rhoddwyd hyfforddiant i Aelodau yn ystod blwyddyn ariannol 2019/20 er mwyn cefnogi rôl sgrwtini yr aelodau a darperir hyfforddiant pellach yn ystod blwyddyn ariannol 2022/23.

Mae'r Swyddog Adran 151 yn cadarnhau mai dim ond at ddibenion cyfalaf y benthycwyd ac na aethpwyd y tu hwnt i'r terfyn benthycyca statudol (y terfyn awdurdodedig).

Yn ogystal, mae'r adroddiad yn nodi'r canlyniadau canlynol ym mlwyddyn ariannol 2021/22:-

- Ffactorau allanol – gan gynnwys adolygiad o'r economi, perfformiad cyfraddau llog yn ystod y flwyddyn ac effaith Covid 19;
- Ffactorau mewnol – gan gynnwys perfformiad gwariant cyfalaf, yr effaith ar y cronfeydd wrth gefn a balansau arian parod, archwaeth risg o ran buddsoddiadau, y benthyciadau a gymerwyd gan y Cyngor a'r effaith ar y Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC);
- Y Strategaeth Rheoli Trysorlys yn 2021/22 – gan gynnwys rheoli dyledion y Cyngor, gweithredu'r polisi Darpariaeth Refeniw Isaf (MRP) newydd, a benthyciadau a buddsoddiadau'r Cyngor yn ystod y flwyddyn;
- Rheoli'r Trysorlys – beth yw'r Dangosyddion Darbodus a sut y cânt eu mesur;
- Cymharu'r Dangosyddion Darbodus – cymharu'r Dangosyddion Darbodus gwirioneddol gyda'r rhagolygon ar ddechrau'r flwyddyn;
- Edrych ymlaen at 2022/23 a thu draw i hynny; a
- Casgliad.

2. Adolygiad o'r Flwyddyn – Ffactorau Allanol

2.1 Cyfraddau Llog – Ar ôl i Fanc Lloegr gymryd camau brys ym mis Mawrth 2020 i ostwng y Gyfradd Banc i 0.10%, gadawodd y Gyfradd Banc ar yr un lefel yn y cyfarfodydd a ddilynodd cyn ei godi i 0.25% yn ei gyfarfod ar 16 Rhagfyr 2021, i 0.50% yn ei gyfarfod ar 4 Chwefror 2022 ac yna i 0.75% ym mis Mawrth 2022.

2.2 Yr Economi - Y Deyrnas Unedig - Yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf, mae'r pandemig coronafeirws wedi achosi difrod enfawr i economi'r DU ac economïau o gwmpas y byd. Mae economi'r DU wedi gweld sawl gwawr ffug drwy 2021/22 ond, gan fod y rhan fwyaf o'r economi wedi agor a bron â dychwelyd i fusnes fel arfer, mae'r ffigyrau cynnyrch domestig gros (GDP) wedi bod yn gadarn (9% blwyddyn ar flwyddyn Ch1 2022) ac maent yn ddigonol i'r Pwyllgor Polisi Ariannol ganolbwyntio ar daclo effeithiau ail rownd chwyddiant yn awr bod y mesur mynegai prisiau defnyddwyr (CPI) wedi codi'n barod i 6.2% ac mae'n debygol o fod yn uwch na 8% ym mis Ebrill.

Disgynnodd enillion giltiau ar ddiwedd 2021 ond, er gwaetha'r rhyfel yn Wcráin, cododd enillion giltiau yn gynnar yn 2022. Ar 1.38%, mae enillion 2 flynedd yn parhau i fod yn agos at y lefel uchaf mewn 11 mlynedd a welwyd yn ddiweddar ac mae enillion 10 blynedd o 1.65% yn agos at y lefel uchaf mewn 6 blynedd a welwyd yn ddiweddar. Mae'r cynnydd hwn yn rhan o duedd byd eang gan fod banciau canolog wedi awgrymu y byddant yn parhau i godi cyfraddau llog i reoli chwyddiant.

Yn hanesyddol, bydd cynnydd pellach yn enillion Trysorlys yr Unol Daleithiau yn golygu bod enillion giltiau'r DU yn codi'n uwch. Mae cydberthynas gref rhwng y ddau ffactor. Serch hynny, mae'r wasgfa ar incwm gwario gwirioneddol aelwydydd oherwydd y cynnydd o 54% ym mhrisiau cyfleustodau ym mis Ebrill, yn ogystal â chynnydd yn y dreth gyngor, prisiau dŵr a phrisiau nifer o gontractau ffôn, yn rhwystrau grymus i unrhyw economi ymdopi â nhw. Yn ogystal, o 1 Ebrill 2022, bydd cyflogeion yn talu 1.25% fwy o dreth Yswiriant Gwladol. O ganlyniad, bydd chwyddiant yn fwy o lyffethair ar incwm gwirioneddol yn 2022 nag mewn unrhyw flwyddyn ers 1955, pan ddechreuwyd cadw cofnodion.

Targed chwyddiant cyfartalog – Dyma'r newid mawr a fabwysiadwyd gan Fanc Lloegr yn 2020/21 o ran gweithredu ei darged chwyddiant o 2%. Yr ychwanegiad allweddol at flaen ganllawiau'r Banc ym mis Awst 2020 oedd ymadrodd newydd yn y datganiad polisi, sef "nid yw'n bwriadu tynhau polisi ariannol hyd nes bydd tystiolaeth glir fod cynnydd sylweddol yn cael ei wneud i gael gwared â chapasiti dros ben a chyflawni'r targed o 2% yn gynaliadwy". Mae'r fantra honno'n ymddangos yn hen ffasiwn iawn erbyn hyn. Chwyddiant yw'r ysbryd sydd wedi dianc o'r botel, ac mae storm berffaith o brinder cyflenwadau, prinder gweithwyr, chwyddiant mewn prisiau nwyddau, effaith ymosodiad Rwsia ar Wcráin a'r sancsiynau a osodwyd gan y Gorllewin wedi hynny, oll yn awgrymu y bydd lefel chwyddiant yn uchel ymhell i 2023.

3. Adolygiad o'r Flwyddyn – Ffactorau Mewnol

3.1 Gwariant a Chyllid Cyfalaf 2021/22 – Mae'r Cyngor yn mynd i wariant cyfalaf ar asedau tymor hir. Gellir cyllido'r gweithgareddau hyn naill ai:-

- Ar unwaith trwy adnoddau cyfalaf neu refeniw (derbyniadau cyfalaf, grantiau cyfalaf, cyfraniadau refeniw ac ati), nad yw'n cael unrhyw effaith ar angen y Cyngor i fenthycu; neu
- Trwy fenthycu: os nad oes digon o gyllid ar gael, neu os penderfynir peidio â defnyddio adnoddau, bydd y gwariant cyfalaf yn arwain at yr angen i fenthycu.

Mae'r gwariant cyfalaf gwirioneddol yn un o'r dangosyddion darbodus angenrheidiol. Mae'r tabl isod yn dangos y gwir wariant cyfalaf a sut y cyllidwyd hyn:-

	Amcangyfrif 2021/22 (£'m)	Gwirioneddol 2021/22 (£'m)
Gwariant cyfalaf o'r Gronfa Gyffredinol	41	23
Gwariant Cyfalaf o'r CRT	22	10
Cyfanswm Gwariant Cyfalaf	63	33
Cronfa Gyffredinol a gyllidwyd yn y flwyddyn gan Grantiau a Chyfraniadau	24	17
CRT a gyllidwyd yn y flwyddyn gan Grantiau a Chyfraniadau	3	5
Cronfa Gyffredinol a gyllidwyd yn y flwyddyn gan Adnoddau'r Cyngor	4	2
CRT a gyllidwyd yn y flwyddyn gan Adnoddau'r Cyngor	18	4
Gwariant cyfalaf o'r Gronfa Gyffredinol a gyllidwyd trwy fenthycu	12	5
Gwariant cyfalaf o'r CRT a gyllidwyd trwy fenthycu	2	0

Y prif reswm am y tanwario oedd y tanwariant mawr yn erbyn y prosiectau a restrir isod:-

Cynllun	Tanwariant £'m	Sylwadau
Adnewyddu adeiladau ysgol	1.847	Yn ystod rhan olaf 2021/22, dyfarnwyd £1.236m o gyllid grant ychwanegol i'r Awdurdod ar gyfer gwaith cynnal a chadw Cyfalaf mewn ysgolion. Defnyddiwyd y cyllid grant i gyllido cynlluniau cyfalaf y penderfynwyd arnynt yn lleol yn 2021/22, yn hytrach na defnyddio adnoddau'r Awdurdod ei hun. Bydd y cyllid a arbedwyd gan yr Awdurdod o'r grant hwn yn cael ei ddefnyddio yn awr i gyllido gwaith Cyfalaf mewn ysgolion yn 2022/23.
Prydau Ysgol am Ddim	0.547	Yn ystod rhan olaf 2021/22, dyfarnwyd £0.588m o gyllid grant ychwanegol i'r Awdurdod ar gyfer ysgolion er mwyn paratoi ar gyfer cyflwyno prydau ysgol am ddim. Defnyddiwyd y cyllid grant i gyllido cynlluniau cyfalaf y penderfynwyd arnynt yn lleol yn 2021/22, yn hytrach na defnyddio adnoddau'r Awdurdod ei hun. Bydd y cyllid a arbedwyd gan yr Awdurdod o'r grant hwn yn cael ei ddefnyddio yn awr i gyllido gwaith cynnal a chadw Cyfalaf mewn ysgolion yn 2022/23.

Cynllun	Tanwariant £'m	Sylwadau
Cynlluniau Cymunedau Dysgu Cynaliadwy	2.864	Mae'r cynllun Band A olaf yn gyrru yn ei flaen erbyn hyn ac mae gwaith ar y safle'n datblygu'n dda. Ail-wahoddwyd tendrau ar gyfer yr Uned Cyfnod Sylfaen newydd yn Ysgol y Graig. Derbyniwyd matrices cyllido wedi'i ddiweddarau a bydd cyllidebau 2022/23 yn adlewyrchu hyn.
Tô Canolfan Addysg y Bont	0.991	Oherwydd oedi wrth benodi contractwr i gychwyn gwaith ar y to cyn diwedd y flwyddyn, bydd y cynllun hwn yn llithro i flwyddyn ariannol 2022/23. Rhagwelwyd hyn yn yr adroddiad monitro cyfalaf ar gyfer chwarter 3.
Porth Twristiaeth	1.340	Cafodd gwaith ar Ganolfan Ymwelwyr Parc y Morglawdd ei ail-dendro yn llwyddiannus gan ddefnyddio fframwaith rhanbarthol ac mae contractwr wedi'i benodi yn awr, ac mae gwaith uwchraddio ar y toiledau a'r ciosg wedi cael eu comisiynu yn awr hefyd. Mae hwn yn gynllun sy'n parhau ac mae dyraniad cyllideb newydd ar ei gyfer yn y rhaglen gyfalaf ar gyfer 2022/23.
Cynlluniau Lliniaru Llifogydd Amrywiol	2.262	Mae rhai cynlluniau'n mynd rhagddynt ac maent yn pontio gwahanol flynyddoedd ariannol. Bu oedi mewn cynlluniau eraill a chytunwyd ar estyniad amser gyda Llywodraeth Cymru i gwblhau'r gwaith a dwyn y cyllid ymlaen.
Cronfa Trafnidiaeth Leol – gwelliannau Isadeiledd	0.673	Oherwydd natur y gwaith a'r amser aros ar gyfer cyflenwi isadeiledd, cytunwyd ar estyniad amser hyd at fis Gorffennaf 2022.
Adfywio Caerdybi (Cam II Menter Trefnadaeth Treflun (THI))	0.673	Oherwydd sawl achos o oedi drwy gydol y flwyddyn, ni ddatblygodd prosiectau ar y cyflymder a fwriadwyd yn wreiddiol, a dyna pam fod yr amrywiad yn y gyllideb mor fawr. Dyrannwyd cyllideb newydd ar gyfer 2022/23.
Penrhos Cam 2	1.130	Mae gwaith ar y safle'n mynd rhagddo a bydd y cynllun yn llithro i flwyddyn ariannol 2022/23.
Unedau Porth Llangefni	0.872	Mae gwaith ar y safle'n mynd rhagddo a bydd y cynllun yn llithro i flwyddyn ariannol 2022/23. Rhagwelir y bydd y gwaith yn cael ei gwblhau yn chwarter 1.
Safle Preswyl ar gyfer Sipsiwn a Theithwyr	0.491	Roedd y prisiau tendr gwreiddiol a dderbyniwyd yn uwch na'r cyllid sydd ar gael. Mae'r cynllun yn cael ei ail-ddylunio i leihau costau er mwyn cyd-fynd â'r cyllid sydd ar gael.
Prosiectau TG	0.281	Tanwariant bwriadol oherwydd yr angen i adnewyddu'r brif system storio <i>flash</i> yn 2022/23.
Gwaith cyfalaf ar asedau cyfredol	0.369	Bu oedi ym mhrosiectau Plas Arthur oherwydd fod Ysgol y Bont yn defnyddio'r safle.
Gwelliannau Hamdden	0.189	Mae prosiectau ar y gweill a bwriedir i'r gwaith barhau yn 2022/23, yn benodol ym Mhlas Arthur.
Cerbydau	0.274	Mae cynllun yn cael ei lunio i ddarparu manau gwefru cerbydau trydan yn y lloc cerbydau, ond nid yw'r gwaith wedi'i gwblhau, ac ni fydd cerbydau trydan yn cael eu harchebu nes bydd y gwaith hwn wedi'i gwblhau. Archebwyd cerbydau eraill cyn diwedd y flwyddyn ond, oherwydd yr amser aros ar gyfer eu cyflenwi, ni fyddant yn cyrraedd cyn diwedd y flwyddyn, felly, bydd angen i'r gyllideb lithro i flwyddyn ariannol 2022/23.

3.2 Cronfeydd Wrth Gefn a Balansau Arian Parod – mae balansau arian parod y Cyngor yn cynnwys adnoddau referniw a chyfalaf a chyllid ar gyfer llif arian. Roedd adnoddau arian parod craidd y Cyngor fel a ganlyn:-

Cronfeydd Wrth Gefn a Darpariaethau y gellir eu defnyddio	Drafft 31 Maw 22 £'m	Terfynol 31 Maw 21 £'m
Cronfa wrth gefn gyffredinol Cronfa'r Cyngor	12.050	11.437
Cronfeydd wrth gefn clustnodedig	23.181	14.079
Cronfa wrth gefn y Cyfrif Refeniw Tai (CRT)	12.333	9.723
Cronfeydd wrth gefn ysgolion	7.827	3.974
Cronfeydd wrth gefn derbyniadau cyfalaf	2.381	0.767
Cyfanswm y cronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio	57.633	39.980
Darpariaethau	5.143	5.047
Cyfanswm y cronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio a'r darpariaethau	62.915	45.027

3.3 Allanoli benthycia – Mae angen sylfaenol y Cyngor i fenthycia ar gyfer gwariant cyfalaf yn cael ei alw yn Ofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC). Mae'r ffigwr hwn yn fesur o sefyllfa'r Cyngor o ran dyledion. Mae'r GCC yn deillio o weithgareddau cyfalaf y Cyngor a'r adnoddau a ddefnyddiwyd i dalu am y gwariant cyfalaf. Mae'n cynrychioli gwariant cyfalaf 2021/22 a gyllidwyd drwy fenthycia, a gwariant cyfalaf a gyllidwyd drwy fenthycia yn y blynyddoedd blaenorol nad ydyw eto wedi cael ei ad-dalu gyda referniw neu adnoddau eraill. Rhan o weithgareddau trysorlys y Cyngor yw mynd i'r afael â'r gofynion cyllido ar gyfer yr angen benthycia hwn. Gan ddibynnu ar y rhaglen gwariant cyfalaf, mae'r Gwasanaeth Trysorlys yn trefnu arian parod y Cyngor er mwyn sicrhau bod arian parod digonol ar gyfer y cynlluniau cyfalaf a'r gofynion llif arian. Gallai hyn gael ei gyllido drwy fenthycia gan gyrff allanol (megis y Llywodraeth, drwy'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb) neu'r marchnadoedd arian), neu drwy ddefnyddio adnoddau arian parod dros dro o fewn y Cyngor. Ni fenthycwyd unrhyw arian allanol yn ystod blwyddyn ariannol 2021/22.

3.3.1 Benthycia Gros a'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC) - Er mwyn sicrhau bod y lefelau benthycia'n ddarvoudus dros y tymor canol ac y benthycir at ddibenion cyfalaf yn unig, dylai'r Cyngor sicrhau nad yw ei fenthycia allanol gros, ac eithrio yn y tymor byr, yn uwch na chyfanswm y gofyniad cyllido cyfalaf yn y flwyddyn flaenorol ynghyd ag amcangyfrif o unrhyw ofynion cyllido cyfalaf ychwanegol ar gyfer y flwyddyn ariannol gyfredol a'r ddwy flynedd ariannol nesaf. Yn ei hanfod, mae hyn yn golygu nad yw'r Cyngor yn benthycia er mwyn cefnogi gwariant referniw.

Mae'r strategaeth fenthycia fewnol bellach wedi bod ar waith yn ystod yr ychydig flynyddoedd diwethaf. Mae'r benthycia gros o £125.3m ar 31 Mawrth 2022 yn llai na'r GCC a ragwelir ar gyfer y ddwy flynedd nesaf:-

	Gwirioneddol 2021/22 £'m	Amcangyfrif 2022/23 £'m	Amcangyfrif 2023/24 £'m
Gofyniad Cyllido Cyfalaf	137.8	151.5	161.2

3.3.2 Benthycia mewnol - yw pan, dros y tymor canol, y disgwylir i'r cyfraddau buddsoddi barhau i fod yn is na'r cyfraddau benthycia tymor hir. Mae hyn yn golygu y byddai ystyriaethau gwerth am arian yn dangos y gellid cael gwerth am arian drwy osgoi cymryd benthyciadau allanol newydd a drwy ddefnyddio balansau arian parod mewnol i gyllido gwariant cyfalaf newydd, neu yn lle dyledion allanol sy'n aeddfedu. Byddai hyn yn sicrhau'r arbedion tymor byr gorau. Y ffigwr benthycia mewnol yw'r gwahaniaeth rhwng y GCC a'r Sefyllfa Benthycia Gros. Fel y gwelir o'r tabl isod, ar ddechrau'r flwyddyn, y sefyllfa fenthycia fewnol oedd £12.1m. Nid oedd unrhyw fenthyciadau PWLB newydd yn ystod y flwyddyn ac nid oedd angen ad-dalu unrhyw fenthyciad, a derbyniwyd benthyciad di-log o £0.991m yn ystod y flwyddyn (yn unol â 3.4 a 3.5 isod). Mae hyn yn golygu bod y sefyllfa benthycia mewnol ar 31 Mawrth 2022 yn £12.5m:-

	31 Mawrth 2021 Gwirioneddol £'m	31 Mawrth 2022 Gwirioneddol £'m
Sefyllfa fenthycia gros	124.5	125.3
GCC	136.6	137.8
(Tan)gyllido / Gorgyllido'r GCC	(12.1)	(12.5)

3.4 Benthyciadau eraill - Yn ystod y flwyddyn, ni wnaeth y Cyngor gymryd unrhyw fenthyciadau tymor byr eraill. Derbyniwyd benthyciad di-log o £0.991m yn ystod 2021/22 i gyllido gwariant cyfalaf ar brosiectau arbed ynni a bydd yn cael ei ad-dalu mewn rhandaliadau blynyddol.

3.5 Ad-dalu Dyledion – Nid oedd unrhyw fenthyciadau gan y PWLB yn adeddfedu yn ystod y flwyddyn. Nid oes unrhyw fenthyciadau tymor byr yn ddyledus.

3.6 Buddsoddiadau – Y strategaeth fuddsoddi ddisgwyliedig oedd cadw at adneuron tymor byrrach (hyd at 364 diwrnod), er y cedwid y gallu i fuddsoddi am gyfnodau hwy. Roedd disgwyl i falansau arian parod fod hyd at £52m, yn amrywio rhwng £25m a £52m. Gosodwyd y gyllideb ar gyfer llog ar £0.036m, ar ôl addasu ar gyfer gostyngiad posib yn y gyfradd yn 2021/22 a amcangyfrifwyd ar adeg paratoi'r gyllideb. Fel y digwyddodd, dychwelodd y balansau cyfartalog o £42.3m log o £0.019m, ar gyfradd llog cyfartalog o 0.046%. Mae buddsoddiadau cyfyngedig mewn Awdurdodau Lleol eraill a chyfraddau llog yn gostwng yn is na'r hyn a ragwelwyd pan luniwyd y gyllideb wedi cyfrannu at y gostyngiad hwn yn y llog a dderbyniwyd. Arhosodd enillion ar fuddsoddiadau yn agos at sero bron trwy gydol 2021/22. Llwyddodd y rhan fwyaf o fenthyciadau rhwng awdurdodau lleol i osgoi cyfraddau negyddol ac roedd twf parhaus mewn benthycia rhwng awdurdodau yn un o nodweddion y flwyddyn. Y disgwyliad ar gyfer cyfraddau llog yn y strategaeth rheoli trysorlys ar gyfer 2021/22 oedd y byddai'r Gyfradd Banc yn aros ar 0.1% nes y byddai'n glir i Fanc Lloegr nad oedd gofyn mwyach am y lefel cyfraddau brys a gyflwynwyd ar ddechrau'r pandemig Covid-19.

Ar 18 Mehefin 2021 aeddfedodd buddsoddiad o £5.0m gyda Chyngor Sir y Fflint, ac fe'i ad-dalwyd i Gyngor Sir Ynys Môn. Ar 23 Mehefin 2021, buddsododd Cyngor Sir Ynys Môn £5m gyda Chyngor Sir y Fflint gyda chyfradd llog o 0.03%. Aeddfedodd hwn ar 23 Medi 2021 ac fe'i ad-dalwyd i Gyngor Sir Ynys Môn.

Roedd rhai o adneuron y Cyngor mewn cyfrifon nad oes angen rhoi rhybudd ar gyfer tynnu arian allan ac maent yn talu llog ar gyfraddau sy'n agos i'r gyfradd sylfaenol ar y pryd, £38.616m ar 0.05% ar 31 Mawrth 2022 (31 Mawrth 2021 £20.066m ar 0.03%). Roedd un buddsoddiad tymor byr arall ar 31 Mawrth 2022 - £7.5m ar gyfradd llog o 0.77% (£5m ar 0.15% ar 31 Mawrth 2021). Roedd pob buddsoddiad am lai na blwyddyn.

3.7 Sefyllfa'r Trysorlys ar 31 Mawrth 2022 – Mae sefyllfa dyledion a buddsoddi'r Cyngor yn cael ei threfnu gan y Gwasanaeth Rheoli Trysorlys er mwyn sicrhau hylifedd digonol ar gyfer y gweithgareddau refeniw a chyfalaf, diogelwch ar gyfer buddsoddiadau ac i reoli risgiau o fewn yr holl weithgareddau rheoli trysorlys. Mae gweithdrefnau a rheoliadau er mwyn cyflawni'r amcanion hyn wedi eu hen sefydlu drwy gyflwyno'r adroddiadau a nodir yn y crynodeb i Aelodau, a thrwy weithgareddau swyddogion yn unol â'r Strategaeth Rheoli Trysorlys ar gyfer 2021/22. Nid aethpwyd tu hwnt i'r terfynau uchaf ar gyfer cyfraddau sefydlog a chyfraddau amrywiol yn ystod y flwyddyn. Mae ffigyrau benthycyca a buddsoddi'r Cyngor ar ddiwedd blynyddoedd ariannol 2020/21 a 2021/22 fel a ganlyn:-

	31 MAWRTH 2021			31 MAWRTH 2022		
	£'m	Cyfradd Gyfartalog (%)	Aeddfedrwydd Cyfartalog (blynyddoedd)	£'m	Cyfradd Gyfartalog (%)	Aeddfedrwydd Cyfartalog (blynyddoedd)
Dyled i'r PWLB	121.9	4.59	30.57	121.9	4.58	29.58
Dyledion Eraill	2.6	0	3.93	3.4	0	4.03
Cyfanswm	124.5			125.3		
GCC	136.6			137.8		
Gor / (tan) fenthycyca	(12.1)			(12.5)		
Buddsoddiadau tymor sefydlog (pob un < 1 blwyddyn, wedi eu rheoli yn fewnol ac ar gyfradd sefydlog)	5.000	0.15		7.500	0.765	
	20.066	0.03		38.616	0.05	
Buddsoddiadau di-rybudd (pob un wedi ei reoli yn fewnol)						
Cyfanswm Buddsoddiadau	25.066	0.06		46.116	0.17	

Dadansoddiad pellach o'r benthycyca yn ôl y cyfnod aeddfedu:-

	31 MAWRTH 2021		31 MAWRTH 2022	
	£'m	% o'r cyfanswm	£'m	% o'r cyfanswm
Cyfanswm benthycyca	124.5	100	125.3	100
Llai na 12 mis	0.3	0.2	2.7	2.2
1 – 3 blynedd	5.1	4.1	3.4	2.7
4 – 6 mlynedd	4.5	3.6	4.5	3.6
7 – 10 mlynedd	4.8	3.9	4.9	3.9
10 mlynedd a mwy	109.8	88.2	109.8	87.6

Ni chymerwyd unrhyw fenthyciadau newydd yn ystod y flwyddyn (tymor hir na thymor byr) a disgrifiwyd y dyledion a ad-dalwyd ym mhwynt 3.5 uchod. Felly, mae'r symudiadau yn y categorïau uchod yn unol â dyddiadau aeddfedu'r benthyciadau yn unig.

4. Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor 2021/22

- 4.1 Aildrefnu Dyledion** – Ni chafodd unrhyw ddyledion eu haildrefnu yn ystod y flwyddyn gan fod y gwahaniaeth o 1% ar gyfartaledd rhwng cyfraddau benthyca newydd y PWLB a chyfraddau ad-dalu cynamserol yn golygu nad oedd yn werth aildrefnu.
- 4.2 Benthyca cyn bod angen** – Yn ystod y flwyddyn, ni chymerodd y Cyngor fenthyg mwy nag yr oedd ei angen, na chyn bod angen, dim ond er mwyn elwa ar fuddsoddi'r symiau ychwanegol a fenthycwyd.
- 4.3 Polisi Buddsoddi** – Mae polisi buddsoddi'r Cyngor yn cael ei reoli gan ganllawiau buddsoddi Llywodraeth Cymru a roddwyd ar waith yn y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys blynyddol a gymeradwywyd gan y Cyngor ar 9 Mawrth 2021. Mae'r polisi hwn yn nodi'r dull ar gyfer dewis gwrthbartïon buddsoddi, ac mae'n seiliedig ar statws credyd a ddyfarnwyd gan y tair prif asiantaeth statws credyd ac ar ddata ychwanegol mewn perthynas â'r farchnad (megis rhagolygon ar gyfer cyfraddau, cyfnewidiadau diffyg credyd, prisiau cyfranddaliadau banc ac ati). Roedd y gweithgareddau buddsoddi yn ystod y flwyddyn yn cydymffurfio â'r strategaeth a gymeradwywyd ac nid oedd gan y Cyngor unrhyw anawsterau hylifedd. Pan fydd y Cyngor yn buddsoddi ei arian dros ben, yr elfen bwysicaf yw diogelwch y buddsoddiad, ac yna pa mor hawdd yw cael gafael ar arian parod pe bai'r Cyngor ei angen ac wedyn canran y llog y bydd y Cyngor yn ei dderbyn am y buddsoddiad. Y strategaeth ar fuddsoddi arian parod dros ben fyddai benthyca tymor byr gydag Awdurdodau Lleol eraill i sicrhau'r enillion mwyaf mewn ffordd ddiogel.
- 4.4 Strategaeth fenthyca a rheoli risg cyfraddau llog** – Yn ystod 2021/22, cynhaliodd y Cyngor sefyllfa o danfenthyca. Roedd hyn yn golygu nad oedd yr angen benthyca cyfalaf (y Gofyniad Cyllido Cyfalaf) wedi'i gyllido'n llawn â dyled benthyciadau, gan fod arian parod a oedd yn cefnogi cronfeydd wrth gefn, balansau a llif arian y Cyngor yn cael ei ddefnyddio fel cam dros dro. Roedd y strategaeth hon yn un ddarbodus gan fod enillion ar fuddsoddiadau yn isel iawn ac roedd angen ystyried lleihau risg gwrthbartïon wrth fuddsoddi hefyd.
- 4.5 Polisi Darpariaeth Isaf Refeniw (MRP)** – Yn 2018/19, rhoddodd y Cyngor bolisi (MRP) newydd ar waith ar ôl gofyn am gyngor gan ei gynghorwyr Trysorlys ac ymgynghori â'r Archwilwyr Allanol. Mae'r polisi newydd yn ddull mwy darbodus o godi ar Refeniw am gostau Cyllido Cyfalaf. Gellir gweld y polisi newydd yn Atodiad 6 o'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys ar gyfer 2021/22, a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn ar 9 Mawrth 2021.

5. Rheoli'r Trysorlys

Mae'r dangosyddion Darbodus canlynol wedi'u cynnwys yn Atodiad 11 o'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys. Gweler isod esboniad byr o beth yw'r dangosyddion a sut y byddant yn cael eu cyfrifo. Bydd Adran 6 yr adroddiad hwn yn dadansoddi'r gwahaniaethau rhwng y Dangosyddion Darbodus gwirioneddol a'r rhai a ragwelwyd ar gyfer 2021/22.

- **Gwariant Cyfalaf – Amcangyfrif o Wariant Cyfalaf** – Dyma'r rhagolwg o'r Gwariant Cyfalaf rhwng 2021/22 a 2024/25, ac mae'n seiliedig ar y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2021/22 a'r Strategaeth Gyfalaf ar gyfer 2022/23.

- **Angen y Cyngor i Fenthycha (y Gofyniad Cyllido Cyfalaf)** - Dangosydd darbodus arall yw Gofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor (GCC). Yn syml, y GCC yw cyfanswm y gwariant cyfalaf hanesyddol sy'n weddill na thalwyd amdano eto, naill ai o adnoddau refeniw neu cyfalaf. Yn ei hanfod, mae'n cyfateb i angen benthycha sylfaenol y Cyngor. Bydd unrhyw wariant cyfalaf uwch na hynny, ac na thalwyd amdano'n uniongyrchol drwy adnoddau refeniw neu gyfalaf, yn cynyddu'r GCC. Nid yw'r GCC yn cynyddu am gyfnod amhenodol, gan fod y ddarpariaeth refeniw isaf (MRP) yn dâl refeniw blyneddol statudol sydd, yn fras, yn lleihau'r angen i fenthycha yn unol â hyd bywyd pob ased ac, felly, codir tâl am yr asedau cyfalaf fel y byddant yn cael eu defnyddio.
- **Doethineb Ariannol – Dyledion Gros a'r GCC** – Mae angen i'r Cyngor sicrhau nad yw ei ddyledion gros, ac eithrio yn y tymor byr, yn fwy na chyfanswm y GCC yn y flwyddyn flaenorol, ynghyd â'r amcangyfrif o unrhyw GCC ychwanegol ar gyfer 2021/22 a'r ddwy flynedd ariannol ganlynol. Mae hyn yn golygu bod peth hyblygrwydd ar gyfer benthycha cyfyngedig cynnar ar gyfer y blyneddoddedd i ddod, ond mae'n sicrhau na fyddir yn benthycha at ddibenion refeniw.
- **Dyledion Allanol – Y trothwy awdurdodedig ar gyfer dyledion allanol** – Mae dangosydd darbodus allweddol arall yn cyfyngu lefel y benthycha i uchafswm penodol. Mae'n uchafswm na fedrir benthycha'n allanol y tu draw iddo ac mae angen i'r uchafswm hwn gael ei osod neu ei adolygu gan y Cyngor llawn. Mae'n adlewyrchu lefel y ddyled allanol, er nad yn ddelfrydol, y gellir ei gynnal yn y tymor byr, ond nad yw'n gynaliadwy yn y tymor hwy. Dyma'r cyfyngiad statudol y penderfynir arno o dan Adran 3 (1) Deddf Llywodraeth Leol 2003. Mae'r Llywodraeth yn cadw'r opsiwn i reoli naill ai cynlluniau'r holl gynghorau, neu gynlluniau cyngor penodol, er nad yw'r pŵer hwn wedi'i roi ar waith hyd yma. Mae'r Swyddog Adran 151 yn adrodd fod y Cyngor wedi cydymffurfio â'r dangosydd hwn yn ystod y flwyddyn gyfredol ac nad yw'n rhagweld anawsterau ar gyfer y dyfodol. Mae'r safbwynt hwn yn ystyried yr ymrwymadau presennol, y cynlluniau presennol a'r cynigion yn yr ardoddiad ar y gyllideb. Mae'r Uchafswm Awdurdodedig yn cael ei osod yn flynyddol yn y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a bydd yn cael ei gymeradwyo gan y Cyngor llawn.
- **Y terfyn gweithredol** – Dyma'r terfyn na ddisgwylir i ddyledion allanol fod yn uwch nag ef fel arfer. Yn y rhan fwyaf o achosion, byddai hwn yn ffigwr tebyg i'r GCC, ond gallai fod yn is neu'n uwch gan ddibynnu ar lefelau'r dyledion gwirioneddol a'r gallu i gyllido tanfenthycha drwy adnoddau parod eraill. Mae'n dderbyniol cael cyfnodau pan fo'r sefyllfa wirioneddol naill ai o dan neu uwchben y terfyn gweithredol ar yr amod nad eir y tu hwnt i'r terfyn awdurdodedig. Gosodir y Terfyn Gweithredol yn flynyddol yn y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a chaiff ei gymeradwyo gan y Cyngor llawn.
- **Fforddiadwyedd – Y gymhareb rhwng costau cyllido a'r ffrwd refeniw net** – Mae'r dangosydd hwn yn nodi'r duedd yng nghost cyfalaf (benthycha a chostau rhwymedigaethau hirdymor eraill net o incwm o fuddsoddiadau) yn erbyn y llif refeniw net.

6. Y Dangosyddion Darbodus Gwirioneddol o gymharu â'r rhai a ddisgwylwyd

- 6.1 Yn ystod 2021/22, cydymffurfiodd y Cyngor â'i ofynion deddfwriaethol a rheoleiddio. Mae'r data allweddol ar gyfer y dangosyddion darbodus a'r dangosyddion trysorlys gwirioneddol, sy'n nodi effaith y gweithgareddau gwariant cyfalaf yn ystod y flwyddyn, gyda chymaryddion, fel a ganlyn:-

Data ar gyfer dangosyddion darbodus a thrysorlys gwirioneddol	2020/21 Gwirioneddol £'m	2021/22 Gwreiddiol £'m	2021/22 Gwirioneddol £'m
Gwariant Cyfalaf			
• Dim CRT	20.507	15.842	23.734
• CRT	12.622	20.313	9.723
• Cyfanswm	33.129	36.155	33.457
Cyfanswm Gofynion Cyllido Cyfalaf			
• Dim CRT	97.360	105.669	99.387
• CRT	39.200	40.415	38.415
• Cyfanswm	136.560	146.084	137.802
Benthyca Gros	124.524	140.991	125.349
Dyledion Allanol	124.524	140.991	125.349
Buddsoddiadau			
• Hirach na blwyddyn	0	0	0
• Llai na blwyddyn	25.066	15.000	46.116
• Cyfanswm	25.066	15.000	46.116
Costau cyllido fel cyfran o'r llif refeniw net – Cronfa'r Cyngor	4.75%	4.78%	4.55%
Costau cyllido fel cyfran o'r ffrwd refeniw net - CRT	16.52%	9.63%	9.04%

6.2 Y Dangosydd Darbodus cyntaf yn y tabl uchod yw'r Gwariant Cyfalaf. Y Gwariant Cyfalaf a ragwelwyd ar adeg cynhyrchu'r Dangosyddion Darbodus ar gyfer 2021/22 oedd £36.155m. Fodd bynnag, y gwir wariant oedd £33.457m. Roedd y dangosydd darbodus yn seiliedig ar y gyllideb gyfalaf a gymeradwywyd ar gyfer 2021/22 (£36.155m). Fodd bynnag, nid yw'r gyllideb hon yn cynnwys unrhyw symiau ar gyfer llithriad o'r flwyddyn flaenorol a, hefyd, y ffaith fod cynlluniau ychwanegol wedi'u hychwanegu i'r rhaglen gyfalaf drwy gydol y flwyddyn, a dyna pam fod gwariant cyfalaf nad yw'n ymwneud â'r CRT yn uwch na'r gyllideb wreiddiol. Dylid cyfeirio at baragraff 3.1 yn yr adroddiad hwn i weld y gyllideb gyfalaf derfynol nad yw'n ymwneud â'r CRT o gymharu â'r gwariant gwirioneddol a'r rhesymau am y tanwariant gwirioneddol yn erbyn y gyllideb. Mae tanwariant sylweddol ar wariant cyfalaf y CRT, yn bennaf oherwydd anhawster i brynu tai am bris sy'n bodloni'r meini prawf buddsoddi (roedd y gyllideb yn rhagdybio y byddai 15 o hen dai Cyngor yn cael eu prynu ond dim ond naw a brynwyd). Yn ogystal, bu i dri datblygiad sylweddol, y rhagwelwyd y byddai gwaith yn cychwyn arnynt yn 2021/22, wynebu oedi yn y broses ac ni fydd contractau adeiladu'n cael eu llofnodi yn awr hyd nes blwyddyn ariannol 2022/23.

6.3 Yr ail ddangosydd Darbodus yn y tabl uchod yw'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf. Ni chaniateir i angen sylfaenol y Cyngor i fenthyca (GCC) godi am gyfnod amhenodol. Mae rheolaethau statudol wedi eu sefydlu er mwyn sicrhau bod asedau cyfalaf yn cael eu codi yn fras yn erbyn refeniw yn ystod oes yr ased. Mae angen i'r Cyngor godi tâl refeniw blynyddol, y cyfeirir ato fel y Ddarpariaeth Refeniw Isaf (MRP), er mwyn lleihau'r GCC. Yr hyn ydyw, mewn gwirionedd, yw ad-daliad o'r angen i fenthyca. Mae hyn yn wahanol i'r trefniadau rheoli trysorlys sy'n sicrhau bod arian parod ar gael er mwyn cwrdd ag ymrwymadau cyfalaf. Gall dyledion allanol hefyd gael eu benthyca neu eu had-dalu ar unrhyw adeg, ond nid yw hyn yn newid y GCC. Gellir hefyd leihau cyfanswm y GCC drwy:-

- ddefnyddio adnoddau cyllido cyfalaf ychwanegol (megis derbyniadau cyfalaf sydd heb eu defnyddio); neu
- codi mwy na'r tâl refeniw statudol (MRP) bob blwyddyn drwy'r Ddarpariaeth Refeniw Gwirfoddol (VRP).

Y GCC a ragwelwyd ar adeg cynhyrchu'r Dangosyddion Darbodus ar gyfer 2021/22 oedd £146.084m. Fodd bynnag, roedd y GCC gwirioneddol yn sylweddol is ar £137.802m. Y rheswm am y gostyngiad yng GCC y CRT yw tanwariant yn erbyn cyllideb y CRT, gan olygu na chymerwyd unrhyw fenthyciadau yn 2021/22 ar gyfer y CRT. Un rheswm bod y GCC nad yw'n ymwneud â'r CRT yn is oedd gostyngiad yn swm y Benthycia Digefnogaeth yr oedd ei angen mewn perthynas â'r Rhaglen Cymunedau Dysgu Cynaliadwy yn 2021/22. Cyllidwyd y gwariant gan grantiau yn bennaf, gan leihau'r angen i fenthycia. Rheswm arall oedd fod grantiau ychwanegol wedi'u dyfarnu yn ystod y flwyddyn i sybsideiddio ffynonellau cyllido eraill meigs Benthycia â Chefnogaeth. Roedd hyn yn golygu fod angen llai o Fenthycia â Chefnogaeth, gan ostwng y ffigwr GCC. Serch hynny, yn y dyfodol, defnyddir y ffynhonnell gyllido hon wedi'i sybsideiddio i gyllido Gwariant Cyfalaf yn 2022/23 a bydd yn cynyddu'r GCC.

- 6.4** Nid aethpwyd tu hwnt i'r Terfyn Benthycia Awdurdodedig (£183m) na'r Terfyn Gweithredol (£178m) yn ystod y flwyddyn, gyda swm y ddyled Allanol yn cyrraedd uchafswm o ddim ond £125.362m.
- 6.5** Roedd y costau Cyllido, fel cyfran o'r llif referniw net ar gyfer y Gronfa Gyffredinol (4.55%), yn agos iawn at y cyfanswm a ragwelwyd (4.78%), gan olygu bod y dangosydd hwn wedi perfformio'n ôl y disgwyl, ac yn debyg i'r flwyddyn flaenorol hefyd. Roedd y costau cyllido, fel cyfran o'r llif referniw net ar gyfer y CRT (9.04%), yn is na'r cyfanswm a ragwelwyd (9.63%), oherwydd bod y costau cyllido yn is a'r llif referniw net hefyd yn is na'r disgwyl ar adeg cynhyrchu'r dangosydd arfaethedig ar gyfer 2021/22. Gostyngodd y tanwariant ar y CRT swm y cyfraniadau Referniw sydd eu hangen i gyllido'r rhaglen gyfalaf yn 2021/22, o £17.9m i £4.3m.

7. Edrych ymlaen at 2022/23 a thu draw i hynny

- 7.1** Ar 10 Mawrth 2022, cymeradwyodd y Cyngor llawn y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys ar gyfer 2022/23. Roedd y Datganiad ar y Strategaeth yn seiliedig ar y Strategaeth Gyfalaf a rhagwelir y bydd angen i'r Cyngor fenthycia £14.7m yn ychwanegol yn 2022/23 ar gyfer y Gronfa Gyffredinol a'r CRT, cyfanswm o £14.4m yn 2023/24 a chyfanswm pellach o £10.8m yn 2024/25 i gyllido ei Raglen Gyfalaf. Bydd y benthycia ychwanegol hwn yn effeithio ar y Gronfa Gyffredinol a bydd y Ddarpariaeth Referniw Isaf (MRP) yn codi er mwyn cyllido'r costau cyllido cyfalaf. Yn 2022/23, rhagwelir y bydd yr MRP yn £4.2m, £4.5m yn 2023/24 a £4.7m yn 2024/25.
- 7.2** Ar 11 Ebrill 2022, buddsoddodd Cyngor Sir Ynys Môn £10m gyda NatWest, gyda chyfradd llog o 1.3%. Mae'r buddsoddiad hwn am 6 mis.
- 7.3** Ar 10 Mai 2022, buddsoddodd Cyngor Sir Ynys Môn £7.5m gyda Santander, gyda chyfradd llog o 1.47%. Mae'r buddsoddiad hwn am 6 mis.
- 7.4** Ar 17 Mai 2022, buddsoddodd Cyngor Sir Ynys Môn £7.5m gyda Chymdeithas Adeiladu Nationwide gyda chyfradd llog o 0.97%. Aeddfedodd y buddsoddiad ar 17 Awst 2022 a chafodd y buddsoddiad ei ddwyn ymlaen am 3 mis pellach gyda chyfradd llog o 1.87%.
- 7.5** Ar 22 Gorffennaf 2022, aeddfedodd buddsoddiad o £7.5m gyda Goldman Sachs, a chafodd ei ddwyn ymlaen am 5 mis pellach gyda chyfradd llog o 2.18%.
- 7.6** Ar 19 Awst 2022, ad-dalodd Cyngor Sir Ynys Môn fenthyciad o £1m gan y PWLB. Cymerwyd y benthyciad ar 3 Gorffennaf 2007, gyda chyfradd llog o 8.5%. Mae swm pellach o £1.285m i'w ad-dalu yn ddiweddarach yn ystod blwyddyn ariannol 2022/23.

7.7 Roedd y gyllideb o £5k ar gyfer llog i'w dderbyn a osodwyd ar gyfer 2022/23 yn seiliedig ar y llog a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn flaenorol, ac roedd yn ystyried y cyfraddau llog isel, buddsoddiadau cyfyngedig mewn Awdurdodau Lleol eraill a'r ffaith fod enillion ar fuddsoddiadau yn parhau i fod yn agos at sero pan luniwyd y gyllideb llog i'w dderbyn ar gyfer 2022/23. Fodd bynnag, gyda chyfraddau llog yn codi uwchlaw'r hyn a ragwelwyd pan luniwyd cyllideb 2022/23, gan gynnig mwy o gyfleoedd i fuddsoddi arian parod dros ben, roedd llog a dderbyniwyd yn ystod chwarter 1 2022/23 yn £78k, a disgwylir y bydd swm pellach o £225k yn cael ei dderbyn o fuddsoddiadau cyfredol, gan olygu bod yr amcangyfrif diwygiedig ar gyfer llog i'w dderbyn yn 2022/23 yn £404k.

7.8 Gellir gweld y rhagolygon diweddaraf ynghylch cyfraddau llog gan Link Assets Services yn y tabl isod:-

Link Group Interest Rate View	09.08.22												
	Sep-22	Dec-22	Mar-23	Jun-23	Sep-23	Dec-23	Mar-24	Jun-24	Sep-24	Dec-24	Mar-25	Jun-25	Sep-25
BANK RATE	2.25	2.50	2.75	2.75	2.75	2.50	2.50	2.25	2.25	2.25	2.25	2.25	2.00

8. Casgliad

Roedd perfformiad Rheoli Trysorlys y Cyngor yn ystod y flwyddyn yn unol â'r strategaeth o fuddsoddiadau risg isel / enillion isel a dull benthyca a ddyluniwyd i leihau ffioedd llog i'r eithaf.

Mae'r perfformiad yn erbyn y Dangosyddion Darbodus a osodwyd gan y Cyngor, yn dangos bod gweithgareddau Rheoli Trysorlys y Cyngor yn cael eu cynnal mewn ffordd reoledig sy'n sicrhau diogelwch ariannol y Cyngor ac nad ydynt yn rhoi'r Cyngor mewn unrhyw berygl ariannol sylweddol o ran benthyca anfforddiadwy neu ormodol.

Mae Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor, a'i berfformiad yn erbyn y strategaeth, yn ystyried y ffactorau economaidd allanol ac mae'n cael ei hadolygu'n gyson i sicrhau mai hon yw'r strategaeth fwyaf priodol wrth symud ymlaen.

ARGYMHELLION

Argymhellir bod y Pwyllgor yn :-

- (i) Nodi bod y ffigyrau alldro yn yr adroddiad hon yn parhau dros dro hyd nes bydd archwiliad o'r Datganiad Cyfrifon 2021/22 wedi ei gwblhau a'i lofnodi; adroddir fel sy'n briodol ar unrhyw addasiadau sylweddol sy'n deillio o'r ffigyrau a gynhwysir yn yr adroddiad hwn;
- (ii) Nodi'r Dangosyddion Darbodus a Thrysorlys Dros Dro am 2021/22 yn yr adroddiad hwn;
- (iii) Ystyried adroddiad Blyneddol Rheoli Trysorlys am 2021/22

Papurau Cefndir:

Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys 2021/22
 Dangosyddion Darbodus a Thrysorlys 2021/22
 Adroddiad Adolygiad Canol Blwyddyn ar Reoli Trysorlys 2021/22
 Adroddiad Alldro Cyfalaf 2021/22

R MARC JONES
CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) A SWYDDOG ADRAN 151

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	CYNGOR SIR YNYS MÔN
DYDDIAD:	26 IONAWR 2023
	DATGANIAD CYFRIFON 2021/22
DEILYDD PORTFFOLIO:	CYNGHORYDD ROBIN W WILLIAMS – DEILYDD PORTFFOLIO (CYLLID, BUSNES CORFFORAETHOL A PHROFIAD CWSMER)
SWYDDOGION SY’N ARWAIN:	R MARC JONES, CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) / SWYDDOG ADRAN 151
SWYDDOGION CYSWLLT:	CLAIRE KLIMASZEWSKI ClaireKlimaszewski@ynysmon.llyw.cymru
Natur a rheswm dros adrodd	
Blaen adroddiad ar gyfer cyflwyno'r Datganiad Cyfrifon, yn nodi'r prif faterion sy'n codi ers cyflwyno'r Datganiad Cyfrifon drafft 2021/2022.	

1. Cefndir

- 1.1 Cyflwynwyd Datganiad Cyfrifon drafft 2021/22 Cyngor Sir Ynys Môn i archwilwyr allanol y Cyngor, Archwilio Cymru, i'w harchwilio ar 20 Mehefin 2022. Mae'r gwaith archwilio manwl yn sylweddol gyflawn.
- 1.2 Yn amodol ar gadarnhad Cyngor Sir Ynys Môn, llofnodir y Cyfrifon gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 a Chadeirydd y Cyngor, a byddent yn cael eu cyhoeddi ar ôl derbyn Barn yr Archwilydd.

2. Ansawdd y Broses

- 2.1 Unwaith eto, estynnwyd y dyddiad cau statudol ar gyfer cwblhau'r Cyfrifon Archwiliedig ar gyfer y flwyddyn ariannol 2021/22 i 30 Tachwedd 2022, i ddarparu ar gyfer yr amodau gwaith ynglŷn â phandemig Coronafeirws. Estynnwyd hyn ymhellach i 31 Ionawr 2023, oherwydd dau fater technegol sylweddol a effeithiodd holl gynghorau Cymru a Lloegr.
  - 2.1.1 Y cyntaf oedd i ganiatáu prisiadau ychwanegol o bob ased y Cyngor nad oedd wedi cael eu hailbriso ar 31 Mawrth 2022 a gallai fod wedi newid mewn gwerth. Fel arfer, mae'n ofynnol i ailbriso asedau o leiaf pob pum mlynedd. Fodd bynnag, oherwydd codiadau sylweddol yng ngwerthoedd y farchnad o eiddo a chwyddiant uchel eang, gofynnwyd i bob Cyngor ailbriso asedau a gallai fod wedi newid yn sylweddol mewn gwerth oherwydd y newidiadau economaidd yma. Cwblhawyd y gwaith ychwanegol yma gan dîm priso mewnol y Cyngor ac roedd effaith hefyd ar y tîm cyfrifon.

2.1.2 Mae'r ail fater cyfrifo technegol yn ymwneud â thriniaeth prisio a chyfrifo asedau isadeiledd, megis priffyrdd, dodrefn stryd, goleuadau stryd a llwybrau. Yr asedau yma yw un o'r ychydig gategoriâu sy'n parhau i gael eu prisio ar sail cost hanesyddol. Roedd nifer o gyrff archwilio wedi mynegi pryderon ynglŷn â'r posibilrwydd o ddyblygu gwerth yr isadeiledd pan gaiff yr asedau eu hail-wynebu a'u gwella, ond nid yw'r gost wreiddiol yn cael ei ddiwyddu o'u gwerth. Canlyniad hyn oedd CIPFA yn darparu arweiniad a amlygodd hynny nad yw awdurdodau'n dal digon o wybodaeth ar hyn o bryd ar asedau unigol priffyrdd i ddadgydnabod y costau gwreiddiol. Cynigiwyd datrysiad dros dro, a phasiodd Llywodraeth Cymru ddeddfwriaeth i ganiatáu i awdurdodau gofnodi asedau isadeiledd yn ôl eu gwerth llyfr net ac i ddadgydnabod rhannau wedi'u ddisodli ar werth llyfr o ddim, er mwyn galluogi awdurdodau i roi gweithdrefnau ar waith i gasglu'r wybodaeth berthnasol yn y dyfodol sydd ei angen i roi cyfrif cywir am yr asedau hyn o dan y sail cost hanesyddol.

2.2 Dyma'r ail flwyddyn i'r Datganiad Cyfrifon gael ei archwilio gan Archwilio Cymru (AC). Bydd y Cyngor yn parhau i weithio gydag AC i sicrhau bod cyfrifon y Cyngor yn cael eu paratoi i safon uchel a bod yr Awdurdod yn derbyn sicrwydd bod y cyfrifon yn cynnig darlun cywir a theg o berfformiad ariannol y Cyngor.

3. Newidiadau i'r Cyfrifon ers cyhoeddi'r Cyfrifon Drafft ym mis Mehefin 2022

Nododd y profion archwilio rai newidiadau oedd eu hangen a rhai gwallau yr argymhellodd y tîm Archwilio eu diwygio i sicrhau bod y Cyfrifon yn faterol gywir. Mae crynodeb o'r newidiadau neu gywiriadau perthnasol wedi'i gynnwys yn adroddiad Archwilio AC ISA260 yn Atodiad 3, ac fe'i crynhoir isod. Newidiodd un addasiad archwilio alldro Cronfa'r Cyngor ar gyfer 2021/22, ac adroddir arno isod fel 3.1. O dan ddeddfwriaeth a ragnodir gan Lywodraeth Cymru, nid yw'r addasiadau cyfrifo a daw o weddill y newidiadau yn cael effeithio ar falansau Cronfa'r Cyngor, a cânt eu canslo allan yn Nodyn 6 a'r Datganiad o Symudiad yng Nghronfeydd wrth Gefn (MIRS) ac, felly, nid oes ganddynt unrhyw effaith ar falansau defnyddiadwy'r Cyngor.

3.1 Cafodd un o'r addasiadau archwilio effaith ar alldro refeniw'r Cyngor 2021/22. Nid yw hyn yn cael ei adrodd yn ISA260 gan nad oedd yn werth sylweddol, fodd bynnag, adroddir arno yma gan ei fod yn effeithio ar gronfeydd wrth gefn Cronfa'r Cyngor. Adroddwyd ar alldro drafft o £4.798m i'r Pwyllgor Gwaith ar 28 Mehefin 2022. Mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi argymhell y dylid lleihau Darpariaeth Safle Tirlenwi Penhesgyn gan £228k, yn unol ag adroddiad yr ymgynghorydd a werthusodd y safle ac argymhell darpariaeth o £4.411m. Roedd y balans blaenorol £288k yn uwch, sef £4,639k. Mae hyn yn cynyddu alldro refeniw Cronfa'r Cyngor ar gyfer 2021/22 i £5.026m, ac yn cynyddu cronfa wrth gefn cyffredinol Cronfa'r Cyngor i £12.278m. Yn ogystal, mae gan y Cyngor £23.181m mewn cronfeydd wrth gefn clustnodedig, £12.333m yng nghronfa wrth gefn y CRT, £7.827m yng nghronfeydd wrth gefn ysgolion a £2.381m yn y gronfa wrth gefn derbyniadau cyfalaf ar 31 Mawrth 2022. Mae hyn yn cyfateb i £58m o gronfeydd wrth gefn defnyddiadwy. Dangosir y wybodaeth hon yn fanylach yn yr adroddiad naratif a'r Datganiad o Symudiad ng Nghronfeydd wrth gefn yn y Datganiad Cyfrifon.

3.2 Mae'r Cyngor wedi cymryd mantais o'r rhyddhad dros dro ar gyfer datgeliadau llai yn ymwneud ag asedau isadeiledd a ddarparwyd gan ddiweddariad côd CIPFA a diwygiadau 2022 i Reoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllido Cyfalaf a Chyfrifyddu) (Cymru) 2003. Fel y nodir uchod yn 2.1.2, roedd Nodyn 13 Eiddo, Offer a Chyfarpar (PPE) yn flaenorol yn cynnwys colofn ar gyfer asedau isadeiledd, a oedd yn nodi cost gros asedau isadeiledd fel £109.136m a £39.279m o ddibrisiant cronodig. Mae hwn wedi'i dynnu o'r nodyn PPE a'i adrodd ar wahân fel Nodyn 13b, gan ddangos fel dim ond y gwerth llyfr net a gwerth y PPE yn Nodyn 13a. Nid yw'r datgeliad ar wyneb y fantolen wedi newid o ganlyniad i'r addasiad yma.

- 3.3** Yn dilyn cyngor gan Swyddfa Archwilio Cymru, mi wnaeth y Cyngor ailbriso nifer o asedau a oedd mewn perygl o gael eu tanbriso'n sylweddol oherwydd y cynnydd sylweddol mewn costau a'r cynnydd yng ngwerth eiddo ar y farchnad. Trafodir hyn uchod yn 2.1.1. Nododd y prisiad ychwanegol y dylai prisiad anheddau Cyngor y CRT gynyddu gan £22.590m, a bod adeiladau arbenigol gwerth £500k neu uwch nad oeddent wedi'u priso ar 31 Mawrth 2022, wedi arwain at gynnydd ym mhriadiad yr adeiladau hyn o £2.546m. Arweiniodd hyd at gyfanswm cynnydd o £25.141m yng ngwerth PPE yn y fantolen.
- 3.4** Nododd yr archwiliad fod y mynegai BCIS anghywir wedi'i ddefnyddio i gyfrifo prisiadau wedi'u diweddarau. Cywirwyd hyn, a newidiodd brisiad PPE gan £1.497m.
- 3.5** Roedd y nodyn PPE hefyd yn cynnwys nifer sylweddol o asedau a oedd wedi'u dibrisio'n llawn yn y gofrestr asedau sefydlog ac, felly, yn cael eu cario ar werth llyfr net o ddim yn y fantolen. Fodd bynnag, er bod eu gwerth cario net yn ddim, roedd eu cost a'u cofnodion dibrisiant cronedig yn dal i gael eu cofnodi yn y nodyn ar £12.347m. Mae'r rhain bellach wedi'u dadgydnabod a'u tynnu oddi ar gofrestr asedau'r Cyngor.
- 3.6** Argymhellodd yr archwiliad dylid ailddosbarthu ased a adeiladwyd fel rhan o fenter ar y cyd â Llywodraeth Cymru, o asedau sydd yn cael eu hadeiladu yn syth i eiddo buddsoddi. Cwblhawyd yr ailddosbarthiad hwn o £3.156m ar gyfer y cyfrifon terfynol.
- 3.7** Mae'r adroddiad archwilio ISA260 hefyd yn cynnwys 6 newid arall yn Atodiad 3.
- 4. Argymhellion**
- 4.1** I dderbyn y Datganiad Cyfrifon 2021/22 ac awdurdodi'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 i arwyddo'r cyfrifon.
- 4.2** Nodi'r cynnydd o £228k yn y tanwariant yng Nghronfa'r Cyngor ar gyfer blwyddyn ariannol 2021/22, oherwydd diwygiadau a wnaed yn ystod y cyfnod archwilio sy'n effeithio ar Gronfa'r Cyngor. Mae hyn yn cynyddu'r tanwariant am y flwyddyn o £4,798k i £5,026k.

Ynys Môn

THE ISLE OF Anglesey

Datganiad o'r Cyfrifon
2021/22

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

www.ynysmon.llyw.cymru

www.anglesey.gov.wales

cyngormon
ioacc Tudalen 16

@cyngormon
@angleseycouncil

Cynnwys

Cyfeirnod	Disgrifiad	Tudalen
	Adroddiad Naratif	1
	Datganiad o Gyfrifoldebau am y Datganiad Cyfrifon	8
	Addroddiad Archwilio	9
	Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	13
	Dadansoddiad Gwariant a Chyllido	14
	Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn	15
	Y Fantolen	16
	Datganiad Llif Arian	17
	Nodiadau i'r Cyfrifon	18
Nodyn 1	Nodyn ar y Dadansoddiad Gwariant a Chyllido	18
Nodyn 2	Safonau Cyfrifo sydd wedi eu cyhoeddi ond heb eu mabwysiadu hyd yma	19
Nodyn 3	Barnau Allweddol wrth weithredu'r Polisiau Cyfrifo	19
Nodyn 4	Rhagdybiaethau a wnaed ynghylch ansicrwydd yn y dyfodol ac amcangyfrifon a ffynonellau eraill o ansicrwydd	19
Nodyn 5	Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen	22
Nodyn 6	Addasiadau rhwng Sail Gyfrifo a Sail Cyllido dan Reoliadau	23
Nodyn 7	Cronfeydd Wrth Gefn a Clustnodedig	25
Nodyn 8	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf	27
Nodyn 9	Cronfeydd wrth Gefn Na Ellir Eu Defnyddio	27
Nodyn 10	Gwariant Gweithredol Arall	30
Nodyn 11	Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi	30
Nodyn 12	Trethiant ac Incwm Grantiau Amhenodol	30
Nodyn 13	Asedau anghyfredol - Eiddo, Offer a Chyfarpar	31
Nodyn 14	Ymrwymadau Cyfalaf Sylweddol	32
Nodyn 15	Asedau Treftadaeth	34
Nodyn 16	Eiddo Buddsoddiad	36
Nodyn 17	Gwariant a Cyllido Cyfalaf	37
Nodyn 18	Dyledwyr	38
Nodyn 19	Arian Parod a Chywerthoedd Arian	38
Nodyn 20	Credydwyr	38
Nodyn 21	Darpariaethau	39
Nodyn 22	Llif Arian o Weithgareddau Gweithredol	39
Nodyn 23	Llif Arian o Weithgareddau Buddsoddi	40
Nodyn 24	Llif Arian o Weithgareddau Cyllido	40
Nodyn 25a	Dadansoddiad o Natur Gwariant ac Incwm	40

Cyfeirnod	Disgrifiad	Tudalen
Nodyn 25b	Incwm Cylchrannol	41
Nodyn 26	Lwfansau Aelodau	42
Nodyn 27	Cydnabyddiaeth Ariannol i Swyddogion	42
Nodyn 28	Pecynnau Ymadael	44
Nodyn 29	Ffioedd Archwilio Allanol	45
Nodyn 30	Incwm Grantiau	46
Nodyn 31	Partïon Cysylltiedig	48
Nodyn 32	Cronfeydd Ymddiriedol	51
Nodyn 33	Cynllun Pensiwn Athrawon	52
Nodyn 34	Cynllun Pensiwn Buddiannau Diffiniedig Llywodraeth Leol	53
Nodyn 35	Offerynnau Ariannol	57
Nodyn 36	Natur a maint y risgiau sy'n deillio o offerynnau ariannol	60
Nodyn 37	Cyd-bwyllgorau a Chyllidebau Cyfun	65
Nodyn 38	Trefniadau Asiantaeth	67
Nodyn 39	Y Dreth Gyngor	68
Nodyn 40	Trethi Annomestig (TA)	69
Nodyn 41	Polisiâu Cyfrifyddu	71
Cyfrif CRT	Cyfrif Refeniw Tai (CRT) - Datganiad Incwm a Gwariant - Datganiad Symudiadau ar Falans y CRT Nodiadau ar y CRT	94
Atodiad 1	Datgeliad Parti Cysylltiedig – Cynrychiolaeth Cydranddeiliaid gyda Sefydliadau Trydydd Parti	98
Atodiad 2	Geirfa	100

Adroddiad Naratif

Cynhyrchir y Datganiad Cyfrifon yn flynyddol i roi gwybodaeth glir am gyllid y Cyngor i etholwyr, trethdalwyr lleol, Aelodau'r Cyngor, gweithwyr a phartion eraill sydd â diddordeb.

Nod yr adroddiad naratif hwn, sy'n adran allweddol o'r cyfrifon, yw darparu canllaw effeithiol i'r materion mwyaf arwyddocaol a nodir yn y cyfrifon. Mae hyn er mwyn darparu esboniad teg, cytbwys a hawdd ei ddeall o sefyllfa ariannol y Cyngor ac i helpu i ddehongli'r datganiadau ariannol.

Daeth Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 i rym ar 31 Mawrth 2015, fel y cawsant eu diwygio gan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) (Diwygiad) 2018. Yn unol â'r rheoliadau hyn, rhaid i Awdurdodau Lleol yng Nghymru baratoi Datganiad Cyfrifon yn unol â'r rheoliadau hyn ac arferion priodol.

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys:-

Datganiadau Ariannol Craidd:-

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys y datganiadau ariannol craidd, sef:-

- 1. Y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (CIES)** – sy'n dangos y gost cyfrifo o ddarparu gwasanaethau yn ystod y flwyddyn, gan ddefnyddio arferion cyfrifo a dderbynnir, yn hytrach na'r swm fydd yn cael ei gyllido o'r trethi.
- 2. Dadansoddiad Gwariant a Chyllido (EFA)** – sy'n dangos y wybodaeth yn y CIES ond, yn ogystal, mae'n darparu addasiadau cyfrifo sydd yn cael eu canslo allan yn Nodyn 7 er mwyn sicrhau nad yw'r addasiadau yma'n cael ei cyllido gan Drethdalwyr y Dreth Gyngor. Mae'r golofn gyntaf o'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllido yn darparu gwir effaith perfformiad ariannol y flwyddyn ar falansau a chronfeydd wrth gefn y Cyngor a'r CRT.
- 3. Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn (MIRS)** – sy'n dangos y symudiad yn ystod y flwyddyn yn y gwahanol gronfeydd wrth gefn sydd gan y Cyngor, wedi ei ddadansoddi yn ôl cronfeydd wrth gefn y gellir eu ddefnyddio a'r rhai na ellir eu defnyddio. Mae'r datganiad yn dangos cost wirioneddol darparu gwasanaethau'r Awdurdod a'r modd y caiff y costau hyn eu cyllido o'r gwahanol gronfeydd wrth gefn.
- 4. Y Fantolen** – sy'n dangos gwerth yr asedau a'r rhwymediaethau a gydnabyddir gan yr Awdurdod ar ddyddiad y Fantolen. Caiff asedau net eu cyfatebu gan y cronfeydd wrth gefn sydd gan yr Awdurdod.
- 5. Datganiad Llif Arian** – sy'n dangos y newidiadau o ran arian a chywerthoedd arian y Cyngor yn ystod cyfnod yr adroddir arno.

Gweledigaeth a Blaenoriaethau Cyngor Sir Ynys Môn

Mae Cyngor Sir Ynys Môn yn awdurdod unedol sy'n gwasanaethu poblogaeth o oddeutu 70,000, mae wedi'i leoli ar arfordir gogleddol Cymru ac mae'n ardal sy'n 276 milltir sgwâr. Ynys Môn yw'r ynys fwyaf yng Nghymru o bell ffordd, a'r seithfed ynys fwyaf ym Mhrydain. Ynys Môn hefyd yw'r ynys fwyaf ym Môr Iwerddon o ran maint, a'r ail ynys fwyaf poblog ym Mhrydain.

Mae'r Cyngor yn sefydliad sy'n cael ei arwain gan wleidyddiaeth ac mae wedi mabwysiadu model Arweinydd a Chabinet. Roedd gan y Cyngor 30 o Aelodau etholedig yn cynrychioli 11 ward aml-Aelod ar 31 Mawrth 2022. Cynhaliwyd etholiadau ar 5 Mai 2022 ar gyfer holl seddi'r Cyngor, ac ar ôl hynny ffurfiodd yr ymgeiswyr llwyddiannus y Cyngor llawn, a fyddent yn parhau i fod mewn lle tan ddechrau mis Mai 2027. Mae'r Cyngor newydd yn cynnwys 5 Cynghorydd ychwanegol a 3 ward ychwanegol. Mae angen y rhain i helpu i fodloni'r holl ofynion gwaith ar Aelodau etholedig. Prif nod y Cyngor yw gweithio tuag at Ynys Môn sy'n iach ac yn ffyniannus lle gall teuluoedd ffynnu.

Cynllun Pontio 2022/23

Daeth Cynllun y Cyngor 2017-22 i ben ar 31 Mawrth 2022. Cyhoeddwyd Cynllun Pontio newydd ar gyfer 2022/23 i helpu'r Cyngor i gynllunio ar gyfer y newid i ddysgu i fyw gyda Covid-19.

Mae'r cynllun yn llywio'r broses o wneud penderfyniadau ar bob lefel yn y Cyngor, ac mae'n:-

- Gosod y fframwaith a ddefnyddiwn i gynllunio, gyrru a darparu ein gwasanaethau;
- Dylanwadu ar sut a'r ffordd yr ydym yn llunio ein cyllideb yn flynyddol; ac mae'n
- Helpu i fonitro cynnydd ac asesu'r hyn rydym yn ei gyflawni'n flynyddol.

Y thema allweddol drwy gydol y cynllun yw'r uchelgais i gydweithio â'n cyd-ddinasyddion, cymunedau a phartneriaid i sicrhau gwasanaethau o ansawdd uchel a fydd yn gwella ansawdd bywyd pawb ar yr Ynys.

Y blaenoriaethau y mae'r Awdurdod wedi'u pennu ei hun yn ystod y cyfnod hwn yw:-

- Ailfywiogi'r economi leol a sefydlu newid economaidd cadarnhaol;
- Galluogi'r sectorau ymwelwyr a lletygarwch i fanteisio ar boblogrwydd cynyddol yr Ynys, tra'n diogelu ein hasedau a'n cymunedau;
- Cynnal a moderneiddio gwasanaethau cymunedol hanfodol, megis gofal ac addysg, ar draws yr Ynys.

Mae'r cynllun yn crynhoi'r camau a gymerwyd gan y Cyngor mewn ymateb i'r Pandemig, ac yn cydnabod y bydd addasu ar gyfer y cam nesaf yn yr ymateb i'r feirws gyda llai o gyfyngiadau a mwy o ansicrwydd yn parhau i fod yn heriol, a datblygwyd y blaenoriaethau uchod gyda hyn mewn golwg. Mae'r cynllun hefyd yn tynnu sylw at ymrwymiad parhaus y Cyngor i gyflawni amcanion llesiant a nodau cenedlaethol y Cyngor a fydd yn helpu'r Cyngor i gyflawni ei weledigaeth o "Ynys Môn sy'n iach ac yn ffyniannus lle gall teuluoedd ffynnu".

<https://www.ynysmon.llyw.cymru/cy/Cyngor/Mesur-ein-perfformiad/Cynllun-y-Cyngor-a-pherfformiad.aspx>

Yn ogystal â Chynllun Pontio 2022/23, mae'r Cyngor yn ymgynghori â dinasyddion Ynys Môn a chlydranddeiliaid eraill ar Gynllun Cyngor mwy tymor canolig ar gyfer y cyfnod pum mlynedd 2022-27. Bydd hyn yn cyd-fynd â blaenoriaethau'r Cyngor newydd a etholwyd ym mis Mai 2022.

Senario Ariannol

Cafodd pob un o'r 22 Cyngor yng Nghymru setliad cyllido gwell na'r disgwyl gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2021/22, ar gynydd gyfartaledd Cymru gyfan o 3.8%, gydag Ynys Môn yn derbyn cynnydd o 3.4%. Mae'r setliad terfynol ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf, 2022/23, yn sylweddol uwch ar 9.2%. Bydd hyn yn helpu'r Cyngor i gynyddu'r cyllid ar gyfer gwasanaethau sy'n cael eu harwain gan y galw, fel gofal cymdeithasol, a chaiff ei ddefnyddio i gynyddu capasiti mewn gwasanaethau a fu'n destun bron i ddegawd o doriadau yn y gyllideb. Yn ogystal, bydd yn cyllido rhai penderfyniadau polisi y mae Llywodraeth Cymru am i Gynghorau eu gweithredu, a'r prif un yw cyllido'r cyflog byw gwirioneddol ar gyfer staff gofal. Bydd y gyllideb gynyddol hefyd yn helpu i gyllido'r pwysau chwyddiant ychwanegol sy'n effeithio ar bob agwedd o'r gymdeithas

Bydd y Cyngor yn parhau i chwilio am ffyrdd o wella gwasanaethau, gan eu gwneud yn fwy effeithlon ac o'r ansawdd gorau. Mae'r gwelliannau hyn yn cynnwys parhau i foderneiddio'r ffordd rydym yn gweithio.

Mae sawl her o'n blaenau, a'r her fwyaf i'r Awdurdod, ei bartneriaid yn ogystal â chymunedau, yw iechyd, lles ac effaith economaidd eang y Coronafeirws. Mae'r Cyngor, gan gydweithio â phobl, cymunedau ac asiantaethau partner Ynys Môn, yn gwneud popeth o fewn ei allu i ddiogelu busnesau, gweithwyr a chefnogi unigolion sy'n bregus rhag yr argyfwng difrifol unigryw hwn.

Y Gyllideb

Mabwysiadwyd Cyllideb a Strategaeth Ariannol Tymor Canolig y Cyngor ar gyfer 2021/22 gan y Cyngor yn ei gyfarfod ar 9 Mawrth 2021, ac mae'n rhoi darlun cyffredinol o sefyllfa ariannol y Cyngor ac yn sicrhau bod cyllid y Cyngor yn cael ei ddyrannu i gyflawni ei flaenoriaethau. Mae'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig ar gael yn:-

<http://democratiaeth.ynysmon.gov.uk/ieListDocuments.aspx?CId=127&MId=3680&Ver=4&LLL=1> – eitem 10

Roedd y setliad yn well na'r disgwyl a byddai'n rhoi £104,825k i'r Cyngor, sy'n gynydd mewn termau arian parod o £3,545k (3.5%) ond, ar ôl caniatáu ar gyfer grantiau sy'n trosglwyddo i'r setliad ac effaith y newid yn Sylfaen y dreth Gyngor, y cynnydd a addaswyd oedd £3,456k (3.4%). Fodd bynnag, newidiodd y dyraniad gan Lywodraeth Cymru yn ystod y flwyddyn gyda chyllid ychwanegol o £1,389k yn cael ei ddarparu drwy'r Grant Setliad Refeniw (GCR). Pennwyd y dreth gyngor ar gynydd o 2.75% a olygai y byddai'r tâl am eiddo Band D yn £1,340.64.

Gosodwyd cyllideb refeniw o £147,420k. Penderfynodd y Cyngor hefyd i gymeradwyo Strategaeth Gyfalaf 2021/22 a Rhaglen Gyfalaf Gychwynnol 2021/22 o £36,155k, yn ogystal â Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys ar gyfer 2021/22.

Monitro'r Gyllideb

Mae gan y Cyngor weithdrefn sefydledig ar gyfer monitro'r cyllidebau. Mae hyn yn galluogi'r Cyngor i liniaru unrhyw orwariant a darparu cyllid ychwanegol o'r cronfeydd wrth gefn ar gyfer achosion lle mae galw am wasanaeth. Mae'r wybodaeth am Refeniw a Chyfalaf, ochr yn ochr â'r CRT, yn cael eu hadrodd i'r Is-grŵp Craffu Cyllid, y Pwyllgor Craffu ac yna'r Pwyllgor Gwaith bob chwarter, sy'n hwyluso lefel o her yn ogystal â gallu lliniaru unrhyw effeithiau debygol o ddiwydd ar gyfer gwasanaethau.

Perfformiad

<https://democratiaeth.ynysmon.gov.uk/ieListDocuments.aspx?CId=134&MId=4025&Ver=4&LLL=1>

Eitem 5 ar y agenda

Gwariant Refeniw 2021/22

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn nodi gwariant a chyllid y Cyngor yn unol â gofynion cyfrifyddu. Mae'r Cyngor yn mesur perfformiad ariannol yn erbyn gweithgarwch a gynlluniwyd ar ffurf cyfrifon rheoli'r Cyngor. Yn 2021/22, nododd y Cyngor danwariant o £5,026k yn erbyn gweithgaredd arfaethedig o £147,120k (cyllideb net).

Mae Covid-19 wedi cael effaith sylweddol ar gyllid y Cyngor, ac mae £6,153k wedi'i hawlio o'r Gronfa Galedi erbyn diwedd y flwyddyn. Rhennir hyn i £5,736k ar gyfer costau ychwanegol a cholledion incwm o £417k.

Derbyniwyd nifer sylweddol o Grantiau yn hwyr yn y flwyddyn ariannol, sydd wedi golygu bod y sefyllfa ariannol yn well na'r disgwyl. Mae'r rhain yn cynnwys grantiau gwastraff, grantiau pwysau'r Gwasanaethau Cymdeithasol a grant cynnal refeniw ychwanegol.

Mae'r tabl isod yn adlewyrchu'r gyllideb derfynol ar gyfer 2021/22 ac incwm a gwariant gwirioneddol yn ei erbyn:-

Gwasanaethau	Cyllideb Blynnyddol £'000	Alldro £'000	Amrywiant £'000
Dysgu Gydol Oes	54,816	54,560	(256)
Gwasanaethau Oedolion	27,736	27,599	(137)
Gwasanaethau Plant	11,196	10,832	(364)
Tai	1,244	1,117	(127)
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	16,079	14,589	(1,490)
Rheoleiddio	4,352	3,654	(698)
Trawsnewid	5,871	5,483	(388)
Adnoddau	3,243	3,019	(224)
Busnes y Cyngor a Chyllid Corfforaethol	22,583	21,241	(1,342)
Cyfanswm Cronfa'r Cyngor	147,120	142,094	(5,026)

Mae effaith tanwariant yn golygu bod y Cyngor wedi cynyddu ei gronfeydd wrth gefn cyffredinol gan £5,026k.

Fodd bynnag, mae'r CIES a dileu addasiadau cyfrifyddu a nodir yn Nodyn 6, y Dadansoddiad Gwariant a Chyllid a Symud mewn Cronfeydd Wrth Gefn, o'u hychwanegu at ei gilydd, yn dangos yr effaith ar gyfer y flwyddyn ar gronfeydd y Cyngor.

Mae'r tabl isod yn dangos, pan gaiff yr holl addasiadau cyfrifyddu (y manylir arnynt yn Nodyn 6) eu canslo, bod tanwariant (gwaged incwm dros wariant) o 18,020k. Arweiniodd hyn, felly, at gynydd mewn balansau defnyddiadwy gan y Cyngor i £58,000k.

	£'000
Cronfeydd Wrth Gefn / Balansau defnyddiadwy'r Cyngor 1 Ebrill 2021	(39,980)
Diffyg / (gwaged) ar Ddarparu Gwasanaethau 2021/22 - CIES	(6,062)
Addasiadau i gael gwared ar effaith addasiadau cyfrifyddu nad ydynt yn effeithio ar Gronfa'r Cyngor - Gweler Nodyn 6	(11,958)
Diffyg / (gwaged) Diwygiedig sy'n effeithio ar falansau'r Cyngor (gan gynnwys CRT)	(18,020)
Cronfeydd Wrth Gefn / Balansau defnyddiadwy'r Cyngor 31 Mawrth 2022	(58,000)

Crynodeb o Symudiadau yng Nghronfeydd Wrth Gefn y Cyngor 2021/22

	Cronfa Wrth gefn Gyffredinol Cronfa'r Cyngor	Cronfeydd Wrth Cefn Clustnodedig Cronfa'r Cyngor	Cronfa Cyfrif Refeniw Tai (CRT)	Cronfeydd Wrth Gefn Ysgolion	Cronfa Wrth Gefn Derbyniada u Cyfalaf	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy
Eitemau sy'n effeithio ar Gronfeydd Wrth Gefn y Cyngor 2021/22	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans Agoriadol ar Gronfa Gyffredinol y Cyngor 1 Ebrill 2021	(11,437)	(14,079)	(9,723)	(3,974)	(767)	(39,980)
Gor net/ (tan) wariant 2021/22	(5,026)	-	(3,345)	(3,853)	(1,614)	(13,838)
Balans y Cyngor ar ôl gor / (tan) wariant	(16,463)	(14,079)	(13,068)	(7,827)	(2,381)	(53,818)
Trosglwyddiadau net o/(i) Cronfeydd wrth gefn ar gyfer cyllid cymeradwy	4,185	(9,102)	735	-	-	(4,182)
Balans y Gronfa Wrth Gefn Gyffredinol ar 31 Mawrth 2022	(12,278)	(23,181)	(12,333)	(7,827)	(2,381)	(58,000)

Gwariant Cyfalaf

Mae'r rhaglen gyfalaf yn cefnogi amcan ehangach y Cyngor i ddarparu gwasanaethau ac i gefnogi twf economaidd.

Ym mis Mawrth 2021, cymeradwyodd y Cyngor Raglen Gyfalaf ar gyfer gwasanaethau di-dai o £15,842k ar gyfer 2021/22, a Rhaglen Gyfalaf o £20,313k ar gyfer y Cyfrif Refeniw Tai (CRT). Yn ogystal, ym mis Mehefin 2021, cymeradwyodd y Pwyllgor Gwaith llithriad Cyfalaf o £11,898k i'w ddwyn ymlaen o 2020/21, gan ddod â'r Rhaglen Gyfalaf ar gyfer gwasanaethau nad ydynt yn rhai tai i £25,492k, a £22,561k ar gyfer y CRT. Ers y broses o bennu'r gyllideb, mae cynlluniau ychwanegol wedi'u hychwanegu at y rhaglen, y mae'r rhan fwyaf ohonynt yn cael eu cyllido gan grant, sef £15,445k. Daw hyn â chyfanswm y gyllideb Gyfalaf ar gyfer 2021/22 i £63,498k.

Mae'r rhaglen wedi gwneud cynnydd cyson yn ystod y flwyddyn, gan gyflawni cyfradd gyflenwi o 52.7%. Disgwylir y bydd y rhan fwyaf o'r cynlluniau sy'n weddill yn cael eu cyflawni dros y blynyddoedd nesaf. O'r cyfanswm gwariant hwn o £33,457k, cafodd £25,912k ei gyfalafu a'i ychwanegu at werth asedau ym Mantolen y Cyngor. Codwyd y gweddill ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, gan ei fod naill ai'n cefnogi asedau nad ydynt o dan berchnogaeth uniongyrchol y Cyngor (£1,790k) neu heb gynyddu gwerth yr asedau cyfalaf (£5,755k).

Mae'r tabl isod yn manylu ar y gwariant sydd wedi'i gyfalafu, fesul gwasanaeth:-

Gwasanaethau	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Dysgu Gydol Oes	8,833	3,878
Gwasanaethau Oedolion	923	880
Tai	1,019	1,212
CRT Tai	9,723	12,622
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	9,700	11,000
Rheoleiddio	2,465	2,766
Trawsnewid	794	771
Cyfanswm	33,457	33,129

Nodyn ynghylch cyfleusterau benthyca cyfredol a benthyca cyfalaf yr Awdurdod:-

Cyllidir Gan	Swm £'000	Canran %
Benthyca Digefnogaeth	2,485	7.4%
Benthyca â Chefnogaeth	1,764	5.3%
Grantiau Cyfalaf	22,486	67.2%
Derbyniadau Cyfalaf	312	0.9%
Cyfraniad Refeniw	4,484	13.4%
Benthyciad	531	1.6%
Cronfa Wrth Gefn Cyfalaf	1,395	4.2%
Cyfanwm	33,457	100%

Ar 31 Mawrth 2022, roedd gan yr Awdurdod £125,349k o Fenthyca Allanol (ac eithrio llog cronedig o £1,892k). Ar yr adeg yma, roedd Gofyniad Cyllido Cyfalaf (CFR) yr Awdurdod, sydd yn ei hanfod yn fesur o angen benthyca sylfaenol y Cyngor, yn £137,804k. Yn Natganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys ar gyfer 2021/22, y Terfyn Benthyca Awdurdodedig a gymeradwywyd gan y Cyngor oedd £183m, felly, mae'r Awdurdod ymhell o fewn ei derfyn benthyca.

Cronfeydd wrth gefn, perfformiad ariannol a sefyllfa ariannol

Roedd balans Cronfa Gyffredinol y Cyngor ar 31 Mawrth 2022 yn £12,278k, sy'n cyfateb i 8.3% o'r gyllideb referniw net ar gyfer 2021/22. Nod strategaeth ariannol y Cyngor yw cadw o leiaf 5% o'r gyllideb referniw net fel Balansau Cyffredinol (£7,400k). O ganlyniad, mae Balans Cyffredinol y Cyngor yn uwch na'r targed. Yn ystod y flwyddyn, cynyddwyd isafswm a argymhellir cronfa wrth gefn gyffredinol Cronfa'r Cyngor i £9,000k oherwydd ansicrwydd yn deillio o Covid-19 a'r posibilrwydd o alw cynyddol am wasanaethau'r Cyngor wrth i gyfyngiadau Covid-19 gael eu llacio.

Dangosodd y perfformiad ariannol ar gyfer 2021/22 danwariant net o £5,026k ac roedd o ganlyniad o dderbyn cyllid gan Lywodraeth Cymru yn ystod y pandemig ac roedd y gwasanaethau a ddarparwyd i'r cyhoedd yn gyfyngedig.

Cyfrif Refeniw Tai

Roedd balans Cyfrif Refeniw Tai'r Cyngor yn £12,333k ar 31 Mawrth 2022. Mae'r gronfa wrth gefn wedi'i glusodi i gyllido cost datblygu eiddo newydd fel y nodir yng Nghynllun Busnes 30 mlynedd CRT y Cyngor. Bydd unrhyw ostyngiad sylweddol yng nghronfa wrth gefn y CRT o ganlyniad i'r pandemig yn arwain at ostyniad yn y rhaglen ddatblygu newydd arfaethedig.

Coronafirws

Mae Llywodraeth Cymru wedi darparu grantiau a chymorth ariannol amrywiol drwy gydol y pandemig. Yn ystod y flwyddyn ariannol hon, mae'r Cyngor wedi hawlio £6,153k o gyllid ychwanegol, a derbyniwyd £4,144k ohono hyd at 31 Mawrth 2022.

Gellir cael dadansoddiad o'r swm a dderbyniwyd yn yr Adroddiad Alldro Refeniw a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith 28 Mehefin 2022.

<https://democratiaeth.ynysmon.gov.uk/ieListDocuments.aspx?CId=134&Mid=4022&Ver=4&LLL=1>

Darpariaethau

Cyfanswm y darpariaethau a oedd gan y Cyngor oedd £5,047k ar 1 Ebrill 2021. Yn ystod y flwyddyn, gostyngodd y balans o £132k i £4,915k. Cynyddwyd y ddarpariaeth yswiriant i £387k yn unol â'r angen amcangyfrifedig. Cyfanswm y darpariaethau tymor byr oedd £504k, i ddarparu ar gyfer costau disgwylid yn y dyfodol a allai godi o rwymedigaethau'r gorffennol. Defnyddiwyd cyfanswm o £45k o ddarpariaeth Penhesgyn i gyllido costau'n ymwneud â'r safle tirlenwi yn ystod 2021/22. Yn ogystal, cafodd cyfanswm y ddarpariaeth ar gyfer Safle Gwastraff Penhesgyn ei leihau gan £228k oherwydd yr argymhelliad mewn adroddiad ymgynghori diwygiedig ar gyflwr y safle tirlenwi a'r amcangyfrif o'r costau i gynnal a thrin y safle.

Dangosir manylion y symudiadau mewn darpariaethau yn Nodyn 21 i'r Cyfrifon - Darpariaethau .

Pensiynau

Cynllun Pensiwn Athrawon - Mae athrawon a gyflogir gan y Cyngor yn aelodau o'r Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan yr Adran Addysg. Mae'r cynllun yn rhoi buddion penodol i athrawon ar ôl iddynt ymddeol ac mae'r Cyngor yn cyfrannu tuag at y costau drwy wneud cyfraniadau yn seiliedig ar ganran o gyflogau pensiynadwy aelodau.

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol - Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion a gweithwyr eraill, mae'r Cyngor yn cynnig buddion ymddeol drwy gymryd rhan yng Nghronfa Bensiwn Gwynedd a weinyddir gan Gyngor Gwynedd. Mae hwn yn gynllun a gyllidir, sy'n golygu bod y Cyngor a gweithwyr yn talu cyfraniadau i'r gronfa, wedi ei gyfrifo ar lefel a fwriedir i gydbwysu rhwymedigaethau'r pensiwn gydag asedau buddsoddi. Ni fydd buddion yn daladwy hyd nes y bydd gweithwyr yn ymddeol, ond mae gan y Cyngor ymrwymiad i wneud y taliadau i'r Gronfa Bensiwn y mae angen eu datgelu ar yr adeg y mae'r gweithwyr yn ennill eu hawl yn y dyfodol.

Mae'r Datganiad Symud mewn Cronfeydd Wrth Gefn a'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn dangos y buddion pensiynau a enillwyd yn ystod y flwyddyn, wedi'u haddasu yn ôl yr angen i adlewyrchu'r rhan honno o'r costau pensiynau nad yw'n cael ei thalu gan drethdalwyr y Cyngor. Mae'r rhwymedigaeth net wedi gostwng £55,062k i £121,199k yn 2021/22. Fodd bynnag, mae £111k yn ymwneud â rhwymedigaethau pensiwn ar gyfer cyfran y Cyngor o gydbwyllgor Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru. Mae manylion am bensiynau i'w gweld yn Nodyn 35.

Gweithio gyda Phartneriaid

Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn gweithio mewn partneriaeth â phum Awdurdod Lleol arall Gogledd Cymru ar Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (NWEAB). Mae'r bwrdd wedi derbyn dros £240,000k o gyllid gan Lywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru, ynghyd â buddsoddiad gan y sector preifat. Dechreuodd y bwrdd dderbyn rhywfaint o'r cyllid yma yn 2021/22. Fel gydag unrhyw brosiect a gyllidir ar raddfa fawr, mae risgiau'n gysylltiedig â chyflawni prosiectau a cyllido unrhyw fenthyciadau sydd eu hangen. Mae'r Cyngor hefyd yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru ar adeiladu a darparu unedau busnes. Mae prosiect cam 1 Unedau Busnes Penrhos wedi'i gwblhau gyda phob uned yn cael eu gosod i gwsmeriaid busnes. Bydd unedau ychwanegol yn cael eu hadeiladu o dan gam 2 prosiect Penrhos. Mae'r ddau gam hyn wedi helpu i sicrhau cyllid allanol ar gyfer cam 3 i adeiladu mwy o unedau busnes er nad yw cam 3 yn rhan o'r fenter ar y cyd.

Busnes Gweithredol

Paratwir y cyfrifon ar sail 'busnes gweithredol'. Mae hyn yn golygu bod y cyfrifon wedi'u paratwir ar sail bod y Cyngor yn parhau ar ei ffurf bresennol i'r dyfodol. Crëwyd Cyngor Sir Ynys Môn drwy statud / cyfraith yn 1996 a bydd yn parhau ar ei ffurf bresennol hyd nes y caiff ei newid drwy statud.

Newidiadau i'r Polisi Cyfrifo

Yr unig newid i Bolisiâu Cyfrifyddu'r Cyngor ar gyfer 2021/22 yw'r newid yn nifer y blynyddoedd y caiff Asedau Isadeiledd eu dibrisio ar sail llinell syth, o hyd at 30 mlynedd i hyd at 45 mlynedd. Bydd hyn yn adlewyrchu'n well bywydau economaidd defnyddiol rhai asedau isadeiledd. Ategir y Datganiad Cyfrifon gyda Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2021/22 (AGS). Mae'r AGS yn rhoi trosolwg o fframwaith llywodraethu'r Cyngor. Mae hefyd yn rhoi crynodeb o adroddiadau ac adolygiadau sy'n rhoi sylwadau ar faterion llywodraethu a pherfformiad sy'n ymwneud â'r Cyngor, ac fe'i cyflwynir ochr yn ochr â'r Datganiad Cyfrifon.

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU AM Y DATGANIAD CYFRIFON

Cyfrifoldebau Cyngor Sir Ynys Môn

Mae'n ofynnol i Gyngor Sir Ynys Môn:-

- wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu ei faterion ariannol yn briodol a sicrhau fod gan un o'i swyddogion y cyfrifoldeb am weinyddu'r materion hynny. Yn y Cyngor hwn, y swyddog yw'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) sydd hefyd wedi'i ddynodi'n Swyddog Adran 151;
- reoli ei faterion er mwyn sicrhau defnydd economaidd, effeithlon ac effeithiol o adnoddau ac i ddiogelu ei asedau;
- gymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon.

Cyfrifoldebau'r Swyddog Adran 151

Y Swyddog Adran 151 sydd yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon y Cyngor yn unol â'r ymarferion priodol fel y gosodir yn y Côd Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifo Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig ("Y Côt").

Wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon hwn, mae'r Swyddog Adran 151 wedi:-

- dewis polisïau cyfrifo priodol ac yna eu defnyddio'n gyson;
- ffurfio barnau a gwneud amcangyfrifon a oedd yn rhesymol a darbodus;
- cydymffurfio â Chôt Ymarfer Awdurdod Lleol CIPFA.

Hefyd, mae'r Swyddog Adran 151 wedi:-

- cadw cofnodion cyfrifo priodol ac amserol;
- cymeryd camau rhesymol i ddarganfod a gwarchod rhag twyll ac unrhyw afreoleidd-dra arall.

Tystysgrif

Tystiaf fod y Datganiad Cyfrifon yma yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir Ynys Môn ar y dyddiad cyfrifo a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2022:-

Llofnodwyd:

**Richard Marc Jones FCPFA
CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) A SWYDDOG ADRAN 151**

Llofnodwyd:

**Cynghorydd Dafydd Roberts
CADEIRYDD CYNGOR SIR YNYS MÔN**

Dyddiedig:

Adroddiad archwilydd annibynnol Archwilydd Cyffredinol Cymru ar gyfer aelodau Cyngor Sir Ynys Môn

Barn ar y datganiadau ariannol

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol Cyngor Sir Ynys Môn ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2022 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004. Mae datganiadau ariannol Cyngor Sir Ynys Môn yn cynnwys y Dadansoddiad Gwariant a Chyllid, y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian Parod, Datganiad Symud ar y Cyfrif Refeniw Tai, Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisiâu cyfrifyddu arwyddocaol.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r safonau cyfrifyddu rhyngwladol a fabwysiadwyd gan y DU fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan God Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2021-22.

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir Ynys Môn ar 31 Mawrth 2022 ac o'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi eu paratoi'n briodol yn unol â gofynion deddfwriaethol a safonau cyfrifyddu rhyngwladol a fabwysiadwyd gan y DU fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan God Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2021-22.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (DU)) a Nodyn Ymarfer 10 'Archwilio Datganiadau Ariannol Cyfrif y Sector Cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig'. Disgrifir fy nghyfrifoldebau ymhellach o dan y safonau hynny yn adran cyfrifoldebau'r archwilydd wrth archwilio datganiadau ariannol fy adroddiad. Rwyf yn annibynnol ar [enw'r corff llywodraeth leol a'r grŵp] yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio yr wyf wedi ei chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'm barn.

Casgliadau sy'n ymwneud â busnes gweithredol

Wrth archwilio'r datganiadau ariannol, rwyf wedi dod i'r casgliad bod y defnydd o sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol.

Yn seiliedig ar y gwaith a wnaed gennyf, nid wyf wedi nodi unrhyw ansicrwydd perthnasol sy'n ymwneud â digwyddiadau nac amodau a allai, yn unigol neu ar y cyd, fwrw amheuaeth sylweddol ar allu Cyngor Sir Ynys Môn i barhau i fabwysiadu sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeng mis o leiaf o'r adeg pan awdurdodir cyhoeddiad y datganiadau ariannol.

Disgrifir fy nghyfrifoldebau a chyfrifoldebau y swyddog ariannol cyfrifol mewn cysylltiad â busnes gweithredol yn adrannau perthnasol yr adroddiad hwn.

Gwybodaeth Arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr wybodaeth a gynhwysir yn y Datganiad o Gyfrifon heblaw'r datganiadau ariannol a'm hadroddiad archwilydd arnynt. Y Swyddog Ariannol Cyfrifol sy'n gyfrifol am yr wybodaeth arall a gynhwysir yn y Datganiad o Gyfrifon. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, oni nodir fel arall yn glir yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o sicrwydd ynghylch hynny.

Fy nghyfrifoldeb i yw darllen yr wybodaeth arall ac, wrth wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth arall yn anghyson yn berthnasol â'r datganiadau ariannol neu'r wybodaeth a gafwyd yn ystod yr archwiliad, neu ei bod yn ymddangos fel arall ei bod wedi ei chamddatgan yn faterol. Os byddaf yn nodi anghysondebau perthnasol o'r fath neu gamddatganiadau perthnasol amlwg, mae'n ofynnol imi benderfynu a yw hyn yn arwain at gamddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol eu hunain. Os byddaf, ar sail y gwaith a wnaed gennyf, yn dod i'r casgliad bod yr wybodaeth arall hon wedi ei chamddatgan yn faterol, mae'n ofynnol imi adrodd y ffaith honno.

Nid oes gennyf ddim i'w adrodd yn hyn o beth.

Adroddiad ynghylch gofynion eraill Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a geir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Adroddiad Naratif wedi ei baratoi yn unol â Chod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2021-22;
- Mae'r wybodaeth a roddir yn y Datganiad Llywodraethu ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu wedi ei baratoi yn unol â'r canllawiau.

Materion y byddaf yn adrodd arnynt drwy eithriad

Yng ngoleuni gwybodaeth a dealltwriaeth Cyngor Sir Ynys Môn a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi camddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- nad oes cofnodion cyfrifyddu digonol wedi eu cadw, neu na dderbyniwyd ffurflenni cyfrifyddu digonol ar gyfer fy archwiliad oddi wrth y canghennau nad yw fy nhîm wedi ymweld â nhw;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn cytuno â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth a'r esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol mewn cysylltiad â'r datganiadau ariannol

Fel yr esbonir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad o gyfrifon, sy'n rhoi darlun gwir a theg, ac am ba bynnag reolaeth fewnol sy'n angenrheidiol ym marn y swyddog ariannol cyfrifol i allu paratoi datganiadau o gyfrifon sy'n rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny trwy dwyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiad o gyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am asesu gallu Cyngor Sir Ynys Môn i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel y bo'n briodol, faterion sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol a defnyddio sail gyfrifyddu busnes gweithredol oni thybir bod hynny'n amhriodol.

Cyfrifoldebau'r Archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad archwiliwr sy'n cynnwys fy marn. Sicrwydd rhesymol yw lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU) yn canfod camddatganiad perthnasol bob amser pan fydd yn bodoli. Gall camddatganiadau godi trwy dwyll neu wall a chânt eu hystyried yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, gellid disgwyl yn rhesymol iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Achosion o beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau yw afreoleidd-dra, ac mae'n cynnwys twyll. Rwyf yn cynllunio gweithdrefnau yn unol â'm cyfrifoldebau a amlinellir uchod er mwyn canfod camddatganiadau perthnasol mewn cysylltiad ag afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Roedd fy ngweithdrefnau'n cynnwys y canlynol:

- Holi'r rheolwyr, Pennaeth Archwilio Mewnol Cyngor Sir Ynys a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, gan gynnwys cael ac adolygu dogfennau ategol sy'n ymwneud â pholisïau a gweithdrefnau mewn cysylltiad â:
  - nodi, gwerthuso a chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau ac a oeddent yn ymwybodol o unrhyw achosion o beidio â chydymffurfio;
  - canfod ac ymateb i risgiau o dwyll ac a oes ganddynt wybodaeth am unrhyw dwyll gwirioneddol, tybiedig neu honedig; ac
  - y rheolaethau mewnol a sefydlwyd i liniaru risgiau sy'n gysylltiedig â thwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau.
- Ystyried gan weithredu fel tîm archwilio sut a ble y gallai twyll ddigwydd yn y datganiadau ariannol ac unrhyw ddangosyddion twyll posibl. Yn rhan o'r drafodaeth hon, nodais y posibilrwydd o dwyll gyda rheolwyr yn gwrthwneud rheolaethau.
- Cael dealltwriaeth o fframwaith awdurdod Cyngor Sir Ynys Mônyn ogystal â fframweithiau cyfreithiol a rheoliadol eraill y mae Cyngor Sir Ynys yn gweithredu ynddynt, gan ganolbwyntio ar y cyfreithiau a'r rheoliadau hynny a gafodd effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol neu a gafodd effaith sylfaenol ar weithrediadau Cyngor Sir Ynys Môn.

Yn ogystal â'r uchod, roedd fy ngweithdrefnau ar gyfer ymateb i risgiau a nodwyd yn cynnwys y canlynol:

- adolygu datgeliadau y datganiad ariannol a phrofi dogfennau ategol er mwyn asesu cydymffurfedd â'r cyfreithiau a'r rheoliadau perthnasol a drafodir uchod;
- holi'r rheolwyr, y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a chynghorwyr cyfreithiol ynghylch cyfreithiad a honiadau gwirioneddol a phosibl;
- darllen cofnodion cyfarfodydd y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu;
- wrth fynd i'r afael â'r risg o dwyll trwy wrth-wneud rheolaethau gan reolwyr, profi priodoldeb cofnodion mewn cyfnodolion ac addasiadau eraill; asesu a yw'r barnau a wneir wrth wneud amcangyfrifon cyfrifyddu yn arwydd o duedd bosibl; a gwerthuso rhesymeg busnes unrhyw drafodiadau arwyddocaol sy'n anarferol neu y tu allan i fusnes arferol.

Rwyf hefyd wedi cyfleu cyfreithiau a rheoliadau perthnasol a nodwyd a risgiau o dwyll posibl i bob aelod o'r tîm archwilio, gan barhau i fod yn effro i unrhyw arwyddion o dwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau trwy gydol yr archwiliad.

Mae'r anhawster cynhenid i ganfod afreoleidd-dra, effeithiolrwydd rheolaethau Cyngor Sir Ynys Môn, a natur, amseru a graddau'r gweithdrefnau archwilio a gyflawnir yn effeithio ar y graddau y gall fy ngweithdrefnau ganfod afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o fy adroddiad archwilydd.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Tystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyngor Sir Ynys Môn yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru
31 Ionawr 2023

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR AM Y FLWYDDYN A DDAETH I BEN AR 31 MAWRTH 2022

Dengys y datganiad hwn gostau cyfrifo yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â darparu gwasanaethau yn unol ag arferion cyfrifo a dderbynnir yn gyffredinol, yn hytrach na'r symiau a gyllidir o'r trethi. Mae'r Gwasanaethau yr adroddir arnynt isod yn seiliedig ar strwythur sefydliadol y Cyngor. Mae'r Cyngor yn codi trethi i gwrdd â gwariant yn unol â rheoliadau, gall hyn fod yn wahanol i'r gost gyfrifyddol. Ceir darlun o'r sefyllfa o ran trethi yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn.

2021/22			Gwasanaethau	Nodyn	2020/21		
Gwariant Gros £'000	Incwm Gros £'000	Gwariant Net £'000			Gwariant Gros £'000	Incwm Gros £'000	Gwariant Net £'000
77,543	(18,415)	59,128	Dysgu Gydol Oes		70,172	(16,017)	54,155
46,593	(16,887)	29,706	Gwasanaethau Oedolion		43,090	(14,175)	28,915
18,826	(6,201)	12,625	Gwasanaethau Plant		14,914	(4,141)	10,773
8,214	(6,484)	1,730	Tai		7,373	(6,091)	1,282
31,252	(9,192)	22,060	Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff		28,647	(9,055)	19,592
14,734	(9,333)	5,401	Rheoleiddio a Datblygu Economaidd		11,420	(6,513)	4,907
6,653	(291)	6,362	Trawsnewid		5,754	(416)	5,338
31,969	(22,723)	9,246	Adnoddau		34,142	(25,642)	8,500
2,337	(427)	1,910	Busnes y Cyngor		1,962	(334)	1,628
2,996	(781)	2,215	Costau Corfforaethol a Democrataidd		3,843	(1,792)	2,051
588	-	588	Rheolaeth Corfforaethol		522	-	522
26	-	26	Costau heb eu ddsbarthu		7	-	7
16,029	(19,457)	(3,428)	Cyfrif Refeniw Tai (CRT)		18,358	(19,080)	(722)
257,760	(110,191)	147,569	Diffyg ar weithrediadau sy'n parhau		240,204	(103,256)	136,948
		17,076	Gwariant gweithredu arall	10			14,801
		9,559	Incwm a gwariant cyllido a buddsoddi	11a			9,405
		(180,266)	Trethiant ac incwm grant amhenodol	12			(171,473)
		(6,062)	(Gwarged)/Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau				(10,319)
		1,924	Colledion amhariad ar asedau anghyfredol sydd wedi eu rhoi yn erbyn y Gronfa Ailbriso wrth Gefn	9b			9,739
		(31,870)	Gwarged ar ailbriso asedau anghyfredol	9b			(19,778)
		(72,063)	Ailfesur y rhwymedigaeth Pensiwn Net	9c & 34			44,483
		(102,009)	Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall				34,444
		(108,071)	Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				24,125

DADANSODDIAD GWARIANT A CHYLLIDO

Nod y Dadansoddiad Gwariant a Chyllid (DGaC) yw dangos effaith wirioneddol perfformiad ariannol y flwyddyn ar falansau'r Cyngor. Mae'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (DIGC) yn cynnwys llawer o addasiadau cyfrifyddu megis dibrisiant ac addasiadau pensiwn, na chaniateir iddynt, yn ôl y gyfraith, gael eu cyllido gan y Dreth Gyngor. Nid yw'r rhain yn gostau gwirioneddol sy'n effeithio ar falansau defnyddiadwy'r Cyngor. Er mwyn sicrhau nad yw'r costau cyfrifyddu hyn yn effeithio ar dalwyr y dreth gyngor a chronfeydd y Cyngor, caiff y costau hyn eu canslo yn yr DGaC ac fe'u dangosir hefyd yn y Datganiad Symud mewn Cronfeydd Wrth Gefn (DSCWG) a Nodyn 6. Dangosir y rhain yng nghlofn B yn yr DGaC o'r enw Addasiadau rhwng Cyllid a Sail Cyfrifo. Mae Colofn A ar yr DGaC yn dangos y costau a ysgwyddwyd yn briodol yn erbyn Cronfeydd y Cyngor. Mae hyn yn dangos balans gwarged; fe'i cyfrifir drwy ddiwyddu colofn B o wariant net CIES yng nghlofn C. Mae hyn yn helpu i nodi balansau defnyddiadwy'r Cyngor, heb yr addasiadau cyfrifyddu hyn. Dangosir effaith yr addasiadau cyfrifyddu statudol hyn yn y golofn cronfeydd wrth gefn na ellir eu defnyddio yn y Datganiad Symud mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Mae Nodyn 1a yn crynhoi'r math o addasiadau cyfrifyddu nad ydynt yn cael eu cyllido gan y Cyngor.

Tudalen 32

2021/22			Gwasanaethau	2020/21		
Gwariant Net a godir i'r Gronfa Cyffredinol a Balansau'r CRT - A = C - B £'000	Addasiadau rhwng Sail Cyllido a Sail Cyfrifo - B £'000	Gwariant Net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr - C £'000		Gwariant Net a godir i'r Gronfa Cyffredinol a Balansau'r CRT - A = C - B £'000	Addasiadau rhwng Sail Cyllido a Sail Cyfrifo - B £'000	Gwariant Net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr - C £'000
49,554	9,574	59,128	Dysgu Gydol Oes	47,257	6,898	54,155
26,279	3,427	29,706	Gwasanaethau Oedolion	26,953	1,962	28,915
10,899	1,726	12,625	Gwasanaethau Plant	9,921	852	10,773
1,144	586	1,730	Tai	1,073	209	1,282
14,505	7,555	22,060	Priffydd, Eiddo a Gwastraff	13,825	5,767	19,592
2,954	2,447	5,401	Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	3,020	1,887	4,907
5,123	1,239	6,362	Trawsnewid	4,446	892	5,338
8,437	809	9,246	Adnoddau	8,069	431	8,500
1,558	352	1,910	Busnes y Cyngor	1,463	165	1,628
2,219	(4)	2,215	Costau Corfforaethol a Democrataidd	1,271	780	2,051
567	21	588	Rheolaeth Corfforaethol	522	-	522
-	26	26	Costau heb eu dosbarthu	-	7	7
357	(3,785)	(3,428)	Cyfrif Refeniw Tai (CRT)	2,463	(3,185)	(722)
123,596	23,973	147,569	Cost Net Gwasanaethau	120,283	16,665	136,948
(141,616)	(12,015)	(153,631)	Incwm a Gwariant Arall	(134,318)	(12,949)	(147,267)
(18,020)	11,958	(6,062)	(Gwarged) neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	(14,035)	3,716	(10,319)
(39,980)			Balans agoriadol y Gronfa Cyffredinol a'r CRT ar 1 Ebrill	(1)		
(18,020)			Llai Gwarged ar falans y Gronfa Cyffredinol a'r CRT yn y flwyddyn	(25,944)		
(58,000)			Balans cau y Gronfa Cyffredinol a'r CRT ar 31 Mawrth	(39,980)		
(45,667)	Yn cynnwys:			(30,257)	Yn cynnwys:	
(12,333)	Cronfa'r Cyngor			(9,723)	Cronfa'r Cyngor	
(58,000)	CRT			(39,980)	CRT	

DATGANIAD O'R SYMUDIAD MEWN CRONFEYDD WRTH GEFN AR GYFER Y FLWYDDYN A DDAETH I BEN AR 31 MAWRTH 2022

Dengys y Datganiad hwn y symudiad o fewn y flwyddyn mewn gwahanol gronfeydd wrth gefn a ddelir gan y Cyngor, wedi eu dadansoddi'n 'Gronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy' (h.y. y rhai hynny y gellir eu defnyddio i gyllido gwariant neu leihau trethi lleol) a chronfeydd wrth gefn eraill. Mae'r llinell (Diffyg) / Gwarged ar ddarparu gwasanaethau'n dangos y gwir gost economaidd o ddarparu gwasanaethau'r Cyngor, gyda manylion pellach yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae hwn yn wahanol i'r symiau statudol y mae'n rhaid eu codi ar Falans Cronfa'r Cyngor i bwrpas pennu'r Dreth Gyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai i bwrpas pennu rhenti. Mae'r llinell '(Gostyngiad)/Cynnydd Net cyn Trosglwyddiadau i gronfeydd wrth gefn' clustnodedig yn dangos y symudiad yn y flwyddyn o falansau Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai cyn i'r Cyngor wneud unrhyw drosglwyddiadau dewisol i neu o'r cronfeydd wrth gefn clustnodedig.

Tudalen 33

	Balans Cronfa'r Cyngor £'000	Gefn Clustno dedig Cronfa'r Cyngor (Nodyn 7) £'000	(Datgan iadau Ariannno - Atodol) Derbyni adau Cyfalaf (Nodyn 8) £'000	Balansau Ysgollon £'000	Cronfeydd wrth Gefn Defnyddiadwy £'000	Gefn Na ellir eu defnyddio (Nodyn 9) £'000	Cyfanswm Cronfeydd wrth Gefn (y Cyngor) £'000	
Balans ar 1 Ebrill 2020	7,060	8,760	8,597	1,330	197	25,944	162,342	188,286
Symudiad mewn cronfeydd wrth gefn yn ystod y flwyddyn								
Addasiad i'r balans agoriadol	1							
Gwarged / (Diffyg) ar ddarparu gwasanaethau Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall	5,978	-	4,341	-	-	10,319	-	10,319
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	5,979	-	4,341	-	-	10,320	(34,444)	(24,124)
Addasiadau rhwng y sail gyfrifo a'r sail gyllido yn unol â'r rheoliadau (Nodyn 6)	7,464	-	(3,185)	(563)	-	3,716	(3,716)	-
Cynnydd / (Gostyngiad) Net cyn trosglwyddiadau i'r Cronfeydd wrth Gefn Clustnodedig	13,443	-	1,156	(563)	-	14,036	(38,160)	(24,124)
Trosglwyddiadau i/(o) Gronfeydd wrth Gefn Clustnodedig (Nodyn 7)	(9,066)	5,319	(30)	-	3,777	-	-	-
(Gostyngiad) / Cynnydd yn ystod y flwyddyn	4,377	5,319	1,126	(563)	3,777	14,036	(38,160)	(24,124)
Balans ar 31 Mawrth 2021	11,437	14,079	9,723	767	3,974	39,980	124,182	164,162
Symudiad mewn cronfeydd wrth gefn yn ystod y flwyddyn								
Gwarged / (Diffyg) ar ddarparu gwasanaethau Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall	(1,068)	-	7,130	-	-	6,062	-	6,062
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,068)	-	7,130	-	-	6,062	102,009	102,009
Addasiadau rhwng y sail gyfrifo a'r sail gyllido yn unol â'r rheoliadau (Nodyn 6)	14,129	-	(3,785)	1,614	-	11,958	(11,958)	-
Cynnydd / (Gostyngiad) Net cyn trosglwyddiadau i'r Cronfeydd wrth Gefn Clustnodedig	13,061	-	3,345	1,614	-	18,020	90,051	108,071
Trosglwyddiadau i/(o) Gronfeydd wrth Gefn Clustnodedig	(12,220)	9,102	(735)	-	3,853	-	-	-
(Gostyngiad) / Cynnydd yn ystod y flwyddyn	841	9,102	2,610	1,614	3,853	18,020	90,051	108,071
Balans ar 31 Mawrth 2022	12,278	23,181	12,333	2,381	7,827	58,000	214,233	272,233

Y FANTOLEN AR 31 MAWRTH 2022

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r rhwymedigaethau a gydnabyddir gan y Cyngor ar ddyddiad y Fantolen. Mae asedau net y Cyngor (asedau llai rhwymedigaethau) yn cyd-fynd â'r cronfeydd wrth gefn sy'n cael eu dal gan y Cyngor. Adroddir ar gronfeydd wrth gefn mewn dau gategori. Mae'r categori cyntaf o gronfeydd wrth gefn yn gronfeydd wrth gefn y mae modd eu defnyddio, h.y. y cronfeydd wrth gefn hynny y gail y Cyngor eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gynnal lefel ddarbodus o gronfeydd wrth gefn ac unrhyw gyfyngiadau statudol ar eu defnydd (er enghraifft y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn y gellir ond ei defnyddio ar gyfer gwariant cyfalaf neu i dalu dyledion). Yr ail gategori o gronfeydd wrth gefn yw'r rheini na all y Cyngor eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori hwn o gronfeydd wrth gefn yn cynnwys cronfeydd wrth gefn sy'n dal enillion a cholledion heb eu gwireddu, lle byddai'r arian ond ar gael i ddarparu gwasanaethau petai'r asedau'n cael eu gwerthu (er enghraifft y Gronfa Ailbriso wrth Gefn) a chronfeydd wrth gefn sy'n dal gwahaniaethau amseru a ddangosir yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn, llinell 'Addasiadau rhwng Sail Gyfrifo A Sail Gyllido Dan y Rheoliadau'.

	Nodyn	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000
Eiddo, offer a chyfarpar	15	466,935	431,263
Asedau Treftadaeth	17	2,283	2,265
Eiddo Buddsoddi	18	6,117	5,619
Asedau Anniriaethol	19	472	505
Dyledwyr tymor hir	24	1,076	1,062
Asedau tymor hir		476,883	440,714
Asedau a ddelir i'w gwerthu	21	672	461
Rhestrau stoc	23	297	339
Dyledwyr tymor byr	24	42,997	33,332
Buddsoddiadau tymor byr	44b	7,500	-
Arian a chywerthoedd arian	25	44,478	28,740
Asedau Cyfredol		95,944	62,872
Benthyca tymor byr	44	(4,564)	(2,158)
Credydwyr tymor byr	26	(34,573)	(24,808)
Darpariaethau tymor byr	27	(505)	(363)
Derbyniadau grantiau ymlaen llaw	37	(11,615)	(6,736)
Rhwymedigaethau Cyfredol		(51,257)	(34,065)
Credydwyr tymor hir	26	(162)	(156)
Darpariaethau tymor hir	27	(4,411)	(4,684)
Benthyca tymor hir	44	(122,677)	(124,258)
Rhwymedigaethau tymor hir eraill	41	(121,199)	(176,261)
Rhwymedigaethau tymor hir		(248,449)	(305,359)
Asedau net		273,121	164,162
Cronfeydd wrth gefn y mae modd eu defnyddio	MIRS	58,000	39,980
Cronfeydd wrth gefn nad na ellir eu defnyddio	11	214,233	124,182
Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn		272,233	164,162

* Mae'r ffigyrau ar gyfer 2020/21 wedi eu ail datgan i gywiro camgymeriad dosbarthu ar gyfer Bwrdd Uchelgais Economi Gogledd Cymru yn ogystal â chronni grant a dderbyniwyd ymlaen llaw.

DATGANIAD LLIF ARIAN – AM Y FLWYDDYN A DDAETH I BEN 31 MAWRTH 2022

Dengys y Datganiad Llif Arian newidiadau mewn arian parod a chywerthoedd arian y Cyngor yn ystod y flwyddyn ariannol. Dengys y datganiad sut mae'r Cyngor yn cynhyrchu a defnyddio arian parod a chywerthoedd arian trwy ddsbarthu llif arian yn weithgareddau gweithredu, buddsoddi a chyllido. Mae cyfanswm y llif arian net o weithgareddau gweithredu yn ddangosydd allweddol o faint o weithgareddau'r Cyngor a gyllidir trwy drethiant ac incwm grant neu gan dderbynwyr y gwasanaethau a ddarperir gan y Cyngor. Mae'r gweithgareddau buddsoddi'n cynrychioli'r all-lif arian ar gyfer adnoddau y bwriedir eu defnyddio i gyfrannu tuag at ddarparu gwasanaethau'r Cyngor yn y dyfodol. Mae'r llif arian sy'n codi o weithgareddau cyllido'n ddefnyddiol i ragweld yr hawl a fydd gan ddarparwyr cyfalaf (h.y. benthyciadau) ar lif arian y Cyngor yn y dyfodol.

	Nodyn	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Gwaged / Diffyg Net ar Ddarparu Gwasanaethau		6,062	10,319
Eitemau di-arian a godir ar gyfrifon Incwm a Gwariant	22	52,531	43,680
Eitemau arian ni chodir ar cyfrif Inwm a Gwariant	22	(10,283)	(9,851)
Symudiad mewn Asedau Cyfredol net	22	5,770	7,358
Addasiadau am eitemau cynwysedig yn y gwaged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau sydd yn weithgareddau buddsoddi neu cyllido	22	(22,633)	(19,901)
Llif arian net o Weithgareddau Gweithredu		31,447	31,605
Llif arian net o Weithgareddau Buddsoddi	23	(16,534)	(11,065)
	24		
Llif arian net o Weithgareddau Cyllido	28	825	(14,845)
(Gostyngiad)/Cynnydd Net mewn Arian Parod a Chywerthoedd Arian		15,738	5,695
Arian Parod a Chywerthoedd Arian ar gychwyn y flwyddyn ariannol		28,740	23,045
Arian Parod a Chywerthoedd Arian ar ddiwedd y flwyddyn ariannol	19	44,478	28,740

NODIADAU I'R CYFRIFON

NODYN 1 – NODYN AR Y DADANSODDIAD GWARIANT A CHYLLIDO

2021/22

Addasiadau o'r Gronfa Cyffredinol i gael Symiau'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Addasiadau Ar Gyfer Dibenion Cyfalaf £'000	Newid Net Ar Gyfer yr Addasiadau Pensiwn £'000	Gwahaniaethau statudol eraill £'000	Cyfanswm Addasiadau £'000
Dysgu Gydol Oes	6,372	3,064	138	9,574
Gwasanaethau Oedolion	550	2,931	(54)	3,427
Gwasanaethau Plant	145	1,527	54	1,726
Tai	58	526	2	586
Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff	5,957	1,502	96	7,555
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	942	1,602	(97)	2,447
Trawsnewid	455	774	10	1,239
Adnoddau	16	797	(4)	809
Busnes y Cyngor	-	355	(3)	352
Costau Corfforaethol a Democrataidd	531	(535)	-	(4)
Rheolaeth gorfforaethol	-	-	21	21
Costau Na Ddosbarthwyd	-	26	-	26
Cyfrif Refeniw Tai (CRT)	(4,571)	777	9	(3,785)
Cost net Gwasanaethau	10,455	13,346	172	23,973
Incwm a Gwariant arall o'r Dadansoddiad Cyllido	(15,669)	3,654	-	(12,015)
Gwahaniaeth rhwng y Gronfa Cyffredinol a'r CRT (Gwarged) neu Ddiffyg a'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (Gwarged) neu Ddiffyg	(5,214)	17,000	172	11,958

2020/21

Addasiadau o'r Gronfa Cyffredinol i gael Symiau'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Addasiadau Ar Gyfer Dibenion Cyfalaf £'000	Newid Net Ar Gyfer yr Addasiadau Pensiwn £'000	Gwahaniaethau eraill £'000	Cyfanswm Addasiadau £'000
Dysgu Gydol Oes	5,550	1,174	174	6,898
Gwasanaethau Oedolion	481	1,152	329	1,962
Gwasanaethau Plant	139	573	140	852
Tai	11	192	6	209
Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff	5,078	575	114	5,767
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	1,075	569	243	1,887
Trawsnewid	569	289	34	892
Adnoddau	16	323	92	431
Busnes y Cyngor	1	140	24	165
Costau Corfforaethol a Democrataidd	1,697	(940)	23	780
Rheoli Corfforaethol	-	-	-	-
Costau Na Ddosbarthwyd	-	7	-	7
Cyfrif Refeniw Tai (CRT)	(3,534)	292	57	(3,185)
Cost net Gwasanaethau	11,083	4,346	1,236	16,665
Incwm a Gwariant arall o'r Dadansoddiad Cyllido	(15,861)	2,912	-	(12,949)
Gwahaniaeth rhwng y Gronfa Cyffredinol a'r CRT (Gwarged) neu Ddiffyg a'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (Gwarged) neu Ddiffyg	(4,778)	7,258	1,236	3,716

NODYN 2 – SAFONAU CYFRIFO SYDD WEDI EU CYHOEDDI OND NAD YDYNT WEDI EU MABWYSIADU HYD YMA

Yn unol â'r Côt Ymarfer ar Gadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2020/21 (y Côt), mae'n rhaid datgelu effaith ddisgwyliedig unrhyw safonau cyfrifyddu sydd wedi'u cyhoeddi ond nad ydynt wedi eu mabwysiadu hyd yma.

Y safonau newydd neu ddiwygiedig sydd wedi'u cyhoeddi ond nad ydynt wedi eu mabwysiadu hyd yma yw:-

- Gwelliannau blynyddol i Safonau IFRS 2018-2020 – yr unig welliant sy'n berthnasol i Gyngor Sir Ynys Môn yw IAS 37 (Contractau beichus) ac nid yw CIPFA/LASAAC yn rhagweld y bydd y gwelliant yn cael effaith sylweddol ar ddatganiadau awdurdodau lleol.
- Eiddo, Offer a Chyfarpar: elw cyn y defnydd a fwriedir (newidiadau i IAS16).

Mae'r Côt yn gofyn am weithredu o 1 Ebrill 2022 ac, felly, nid oes unrhyw effaith ar Ddatganiad Cyfrifon 2021/22, ac ni ddisgwylir i unrhyw un o'r safonau newydd na diwygiedig yng Nghôd 2022/23 gael effaith sylweddol ar y wybodaeth a ddarperir yn y datganiadau ariannol.

Mae gweithredu IFRS 16 – Prydlesi, wedi'i ohirio hyd at y flwyddyn ariannol 2024/25. Bydd IFRS 16 yn cyflwyno newidiadau sylweddol i gyfrifyddu ar gyfer prydlesi. Yn benodol, ar gyfer eiddo, a chyfarpar, offer ac asedau tebyg a brydlesir gan awdurdodau lleol. Bydd yn ofynnol i awdurdodau lleol nodi'r holl asedau sylweddol a brydlesir a'u cynnwys ar fantolenni pob awdurdod fel pe bai pob Cyngor yn berchen arno o 1 Ebrill 2024.

NODYN 3 – BARNAU ALLWEDDOL WRTH WEITHREDU'R POLISIÂU CYFRIFO

Wrth weithredu'r polisiâu cyfrifo a restrir yn Nodyn 41, mae'r Cyngor wedi gorfod gwneud barnau penodol ynglŷn â thrafodion cymhleth neu rheini sydd yn cynnwys ansicrwydd am ddigwyddiadau yn y dyfodol. Y barnau allweddol sydd wedi eu gwneud yn y Datganiad Cyfrifon yw:-

- Mae'r Cyfrifon wedi cael eu paratoi mewn modd sy'n tybio y bydd y swyddogaethau a'r gwasanaethau a ddarperir gan y Cyngor yn parhau i fod yn weithredol am y dyfodol rhagweladwy. Corff llywodraeth leol yw'r Cyngor a grëwyd gan Ddeddf Llywodraeth Leol (Cymru) 1994. Mae'r Cyngor yn gweithredu o fewn hinsawdd ariannol anodd, yr un modd â phob awdurdod lleol yng Nghymru. Fodd bynnag, ni cheir unrhyw arwyddion naill ai o berfformiad ariannol yr Awdurdod na chynlluniau Llywodraeth Cymru sy'n tanseilio'r farn y bydd y Cyngor yn parhau i weithredu fel sefydliad hyfwr yn y dyfodol.
- Mae'r Cyngor wedi penderfynu nad yw nifer o asedau a ddefnyddir i ddibenion cymdeithasol neu ddatblygu economaidd, stad Mândaliadau'r Cyngor yw'r un mwyaf nodedig yn cael eu dal i bwrpas creu incwm neu gynyddu cyfalaf yn unig ac, o'r herwydd, nid ydynt yn cael eu hystyried fel eiddo buddsoddiad. O ganlyniad, caiff yr asedau hyn eu nodi fel Asedau Anghfredol - Eiddo, Offer a Chyfarpar ar y Fantolen.

NODYN 4 – RHAGDYBIAETHAU A WNAED YNGHYLCH ANSICRUYDD YN Y DYFODOL AC AMCANGYFRIFON A FFYNONELLAU ERAILL O ANSICRUYDD

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys ffigyrau wedi eu hamcangyfrif yn seiliedig ar ragdybiaethau wedi eu gwneud gan y Cyngor am y dyfodol neu sydd yn ansicr fel arall. Gwneir amcangyfrifon drwy ystyried profiad hanesyddol, tueddiadau cyfredol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, gan na ellir bennu balansau yn bendant, gall y canlyniadau terfynol fod yn wahanol i'r rhagdybiaethau ac amcangyfrifon.

Gellir ystyried yr eitemau canlynol ar Fantolen y Cyngor ar 31 Mawrth 2022 fel rhai sydd fwyaf agored i risg o gamgymeriad amcangyfrif yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod:-

Asedau Anghyfredol - Eiddo, Offer a Chyfarpar (PPE) - Mae asedau yn cael eu dibrisio dros eu hoes fuddiol yn unol ag arferion safonol cyfrifo. Caiff unrhyw wahaniaeth rhwng y dibrisiant a gwir ddirywiad yr ased ei adlewyrchu ym mhatrymau gwariant y dyfodol. Mae gwybodaeth ynglŷn ag Eiddo, Offer a Chyfarpar wedi ei gynnwys yn Nodyn 13. Gwerth asedau PPE y Cyngor ar 31 Mawrth 2022 oedd £476,882k.

Darpariaethau – Mae'r Cyngor wedi gwneud darpariaethau sy'n cyfateb i £4,916k ar gyfer materion ansicr all arwain at gostau sylweddol mewn blynyddoedd i ddod. Mae'r rhain yn ymwneud yn bennaf â chostau ôl-ofal ar gyfer safle tirlenwi Penhesgyn a rhwymedigaethau posibl sy'n deillio o hawliadau yswiriant. Ceir manylion llawn yn Nodyn 21.

Rhwymedigaeth Pensiynau – Mae sefyllfa'r Rhwymedigaeth Bensiwn sy'n werth £121,199k, a adlewyrchir yn y cyfrifon, yn seiliedig ar nifer o asesiadau a dyfarniadau cymhleth yn ymwneud â chyfraddau disgownt, codiadau cyflog rhagamcanedig, newidiadau i oedran ymddeol, cyfraddau marwolaethau a'r dychweliadau disgwylidig ar asedau pensiwn. Mae'r Cyngor sy'n gweinyddu'r gronfa wedi cyflogi cwmni o actiwariaid ymgynghorol i ddarparu cyngor arbenigol ar y rhagdybiaethau i'w defnyddio. Ceir rhagor o fanylion yn Nodyn 34.

Lwfans Colledion Amhariad – Ar 31 Mawrth 2022, roedd gan y Cyngor falans o £44,073k o ran dyledion net. Awgrymodd adolygiad o'r balans dyledion fod swm amhariad o £7,077k yn briodol ar gyfer dyledion amheus. Caiff unrhyw wahaniaeth rhwng lefel yr amhariad a ddefnyddiwyd a'r gwir sefyllfa ôl-ddyledion ei adlewyrchu ym mhatrwm gwariant y dyfodol. Mae'r ffigwr lwfans colledion amhariad / darpariaeth ar gyfer drwgddyledion wedi ei gynnwys yn y ffigyrau Dyledwyr Tymor Byr yn Nodyn 18.

Mesur Gwerth Teg – Mae y mwyafrif o asedau anghyfredol y Cyngor yn cael eu mesur ar Werth Teg, gyda'r eithriad o isadeiledd sydd werth £69,857k, asedau cymunedol gwerth £259k, asedau sy'n cael eu hadeiladu werth £19,295k ac offer, cerbydau a chyfarpar sydd werth £11,872k. Mae'r rhain i gyd yn cael eu prisio ar gost hanesyddol wedi'i ddibrisio. Mae Nodyn 41 adrannau 7 ac 8 yn darparu mwy o wybodaeth ar hyn.

NODYN 4b – ADDASIADAU CYFNOD BLAENOROL, NEWIDIADAU MEWN POLISIÂU CYFRIFYDDU AC AMCANGYFRIFON A GWALLAU

- Yn Nodyn 35b mae cost absenoldebau sydd wedi cronni sy'n cyfateb i £2,686k wedi cael ei ailddosbarthu allan o Rwymedigaethau Ariannol gan nad yw'r costau hyn yn gredydwy'r masnach. Mae costau absenoldeb sydd wedi cronni yn ymwneud â gwerth amcangyfrifedig gwyliau blynyddol sy'n ddyledus i staff ar gyfer y flwyddyn ariannol 2021/22 sydd heb gael eu defnyddio erbyn 31 Mawrth 2022. Mae ffigwr cymharol 2020/21 wedi'i ailddatgan yn Nodyn 20 Credydwy'r.
- Mae'r nifer y blynyddoedd y caiff Asedau Isadeiledd eu dibrisio ar sail llinell syth, wedi newid 30 mlynedd i 45 mlynedd. Bydd hyn yn adlewyrchu'n well bywydau economaidd defnyddiol rhai, o'r asedau yma. asedau isadeiledd. Nid yw hyn yn effeithio ar dibrisiant unrhyw ased ar gyfer 2021/22.
- Mae'r addasiadau canlynol wedi eu gwneud i'r ffigwr cymharol 2020/21 yn y Fantolen:
  - 1) £951k - Mae'r Cyngor weithiau yn casglu cartref gofal cymdeithasol a ffioedd tebyg drwy ohirio'r incwm i ddyddiad diweddarach pan werthwyd yr asedau defnyddwyr gwasanaeth ac mae'r cyllid ar gael i ad-dalu'r Cyngor. Mae'r swm dyledwyr ar gyfer yr incwm hwn o £967k yn 2021/22 wedi cael ei symud o Ddyledwyr Tymor Byr i Ddyledwyr Tymor Hir. Mae'r wybodaeth gymharol ar gyfer 2020/21 wedi'i ailddatgan fel bod y wybodaeth yn gyson rhwng y blynyddoedd. Felly, mae £951k o incwm gohiriedig sydd i fod i gael ei symud o Ddyledwyr Tymor Byr i Ddyledwyr Tymor Hir yn 2020/21 ac mae'r cyfrifon wedi'u ailddatgan yn unol â'r isod.

Y Fantolen

	Cyfrifon wedi eu Archwilio 2020/21 £'000	Addasiad £'000	Ailddatgan Cyfrifon 2020/21 a ddangosir yng Nghyfrifon 2021/22 £'000
Dyledwyr Tymor Hir	111	951	1,062
Dyledwyr Tymor Byr	34,283	(951)	33,331

Nodyn Dyledwyr

	Cyfrifon wedi eu Archwilio 2020/21 £'000	Addasiad £'000	Ailddatgan Cyfrifon 2020/21 a ddangosir yng Nghyfrifon 2021/22 £'000
Dyledwyr Tymor Hir	111	951	1,062
Dyledwyr Tymor Byr	34,283	(951)	33,331

- 2) Cyn hynny, roedd grantiau refeniw a dderbyniwyd ymlaen llaw yn cael eu hystyried mewn credydwyr tymor byr. Bellach mae'r grantiau hyn yn cael eu cyfrif am fewn grantiau a dderbyniwyd ymlaen llaw ac felly mae £3,227k yn ymwneud â grantiau refeniw yn 2020/21 flwyddyn wedi'i ailddatgan gan arwain at yr effaith isod ar y Fantolen, nodyn credydwyr, nodyn grantiau a Llif Arian. Grant o £2,003k oedd wedi ei gynnwys yn y ffigur hwn a dderbyniodd ymlaen llaw gan Lywodraeth Cymru ar gyfer Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (NWEAB). Ers hynny mae'r elfen hon wedi cael ei hailddosbarthu fel grant cyfalaf a dderbyniwyd ymlaen llaw.

Y Fantolen

	Cyfrifon wedi eu Archwilio 2020/21 £'000	Addasiad £'000	Ailddatgan Cyfrifon 2020/21 a ddangosir yng Nghyfrifon 2021/22 £'000
Credydwyr tymor byr	(28,035)	3,227	(24,808)
Derbyniadau grantiau ymlaen llaw	(3,509)	(3,227)	(6,736)

Nodyn Credydwyr

	Cyfrifon wedi eu Archwilio 2020/21 £'000	Addasiad £'000	Ailddatgan Cyfrifon 2020/21 a ddangosir yng Nghyfrifon 2021/22 £'000
Tymor Byr	(28,035)	3,227	(24,808)

Grantiau Refeniw a Dderbyniwyd Ymlaen llaw

	Cyfrifon wedi eu Archwilio 2020/21 £'000	Addasiad £'000	Ailddatgan Cyfrifon 2020/21 a ddangosir yng Nghyfrifon 2021/22 £'000
Grantiau a dderbyniwyd ymlaen Llaw	3,227	(2,003)	1,224

Grantiau Cyfalaf a Dderbyniwyd o Flaen Llaw

	Cyfrifon wedi eu Archwilio 2020/21 £'000	Addasiad £'000	Ailddatgan Cyfrifon 2020/21 a ddangosir yng Nghyfrifon 2021/22 £'000
Grantiau Cyfalaf a dderbyniwyd ymlaen Llaw	3,509	2,003	5,512

	Cyfrifon wedi eu Archwilio 2020/21 £'000	Addasiad £'000	Ailddatgan Cyfrifon 2020/21 a ddangosir yng Nghyfrifon 2021/22 £'000
Cynnydd / (Gostyngiad) mewn Credydwy	7,603	(3,227)	4,376
Cynnydd / (gostyngiad) mewn derbyniadau grantiau ymlaen llaw	1,516	3,227	4,743

NODYN 5 – DIGWYDDIADAU AR ÔL DYDDIAD Y FANTOLEN

Ni chynhaliwyd unrhyw ddigwyddiadau arwyddocaol rhwng 31 Mawrth 2022 a 17 Mehefin 2022 awdurdodwyd y Datganiad Cyfrifon terfynol i'w gyhoeddi.

NODYN 6 – ADDASIADAU RHWNG SAIL GYFRIFO A SAIL CYLLIDO DAN REOLIADAU

2021/22	Cronfeydd wrth Gefn y mae modd eu ddefnyddio			Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn nad oes modd eu defnyddio £'000
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf	
	£'000	£'000	£'000	
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasu Cyfalaf:				
Gwrthdroi eitemau wedi eu debydu neu gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:				
Taliadau am dibrisiant, amhariad ac amorteiddio asedau anghyfredol	15,589	6,088	-	(21,677)
Colledion aibrisiant ar Eiddo, Offer a Chyfarpar	(573)	-	-	573
Symudiadau mewn gwerth marchnad Eiddo Buddsoddiad colled / (ennill)	94	-	-	(94)
Grantiau Cyfalaf a Chyfraniadau Anghynwysedig a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(15,326)	(5,380)	-	20,706
Gwariant refeniw a gyllidir o gyfalaf dan statud	10	-	-	(10)
Dadgydnabod	3,246	-	-	(3,246)
Swm a gludir o asedau anghyfredol a werthwyd	804	-	-	(804)
Cynnwys eitemau na ddebydwyd ac na chredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:				
Darpariaeth Refeniw Isaf ar gyfer Cyllido Cyfalaf	(2,752)	(784)	-	3,536
Gwariant cyfalaf a godwyd yn erbyn balansau'r Cronfa'r Cyngor a CRT	(1,395)	(4,484)	-	5,879
Addasiadau'n ymwneud â'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf:				
Elw o werthu asedau anghyfredol	(1,927)	-	1,927	-
Defnyddio'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf i gyllido gwariant cyfalaf	-	-	(313)	313
Addasiadau'n ymwneud â'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol:				
Swm ble mae'r costau cyllido yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau cyllido priodoladwy am y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	(27)	(11)	-	38
Addasiadau'n ymwneud â'r Gronfa Wrth Gefn Pensiwn:				
Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â buddiannau ymddeoliad wedi'u debydu neu gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gweler Nodyn 34)	26,506	777	-	(27,283)
Cyfraniadau pensiwn y Cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sydd yn daladwy yn y flwyddyn	(10,283)	-	-	10,283
Addasiad yn ymwneud â'r Cyfrif Addasu Absenoldebau Digolledol Cronnol				
Addasiadau mewn perthynas ag absenoldebau digolledol tymor byr	163	9	-	(172)
Cyfanswm Addasiadau	14,129	(3,785)	1,614	(11,958)

2020/21	Cronfeydd wrth Gefn y mae modd eu ddefnyddio			
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cronfa wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf	Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn nad oes modd eu defnyddio
	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasu Cyfalaf:				
Gwrthdroi eitemau wedi eu debydu neu gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:				
Taliadau am dibrisiant, amhariad ac amorteiddio asedau anghyfredol	14,673	9,993	-	(24,666)
Colledion aibrisiant ar Eiddo, Offer a Chyfarpar	(56)	(94)	-	150
Symudiadau mewn gwerth marchnad Eiddo Buddsoddiad colled / (ennill)	541	-	-	(541)
Grantiau Cyfalaf a Chyfraniadau Anghynwysedig a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(13,571)	(5,377)	-	18,948
Gwariant refeniw a gyllidir o gyfalaf dan statud	258	-	-	(258)
Dadgydnabod	840	-	-	(840)
Swm a gludir o asedau anghyfredol a werthwyd	673	-	-	(673)
Cynnwys eitemau na ddebydwyd ac na chredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:				
Darpariaeth Refeniw Isaf ar gyfer Cyllido Cyfalaf	(2,696)	(800)	-	3,496
Gwariant cyfalaf a godwyd yn erbyn balansau Cronfa'r Cyngor CRT	(363)	(7,245)	-	7,608
Addasiadau'n ymwneud â'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf:				
Elw o werthu asedau anghyfredol	(953)	-	953	-
Defnyddio'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf i gyllido gwariant cyfalaf	-	-	(1,516)	1,516
Defnyddio'r Gronfa Wrth Gefn Cyfalaf i gyllido gwariant cyfalaf	-	-	-	-
Derbyniadau cyfalaf eraill	-	-	-	-
Addasiadau'n ymwneud â'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol:				
Swm ble mae'r costau cyllido yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau cyllido priodoladwy am y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	(27)	(11)	-	38
Addasiadau'n ymwneud â'r Gronfa Wrth Gefn Pensiwn:				
Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â buddiannau ymddeoliad wedi'u debydu neu gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gweler Nodyn 38)	16,817	292	-	(17,109)
Cyfraniadau pensiwn y Cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sydd yn daladwy yn y flwyddyn	(9,851)	-	-	9,851
Addasiad yn ymwneud â'r Cyfrif Addasu Absenoldebau Digolledol Cronnol				
Addasiadau mewn perthynas ag absenoldebau digolledol tymor byr	1,179	57	-	(1,236)
Cyfanswm Addasiadau	7,464	(3,185)	(563)	(3,716)

NODYN 7 – CRONFEYDD WRTH GEFN A GLUSTNODEDIG

	Balans ar 01/04/2020 £'000	Trosglwyddia dau Mewn 2020/21 £'000	Trosglwyddi adau Allan 2020/21 £'000	Balans ar 31/03/2021 £'000	Trosglwyddia dau Mewn 2021/22 £'000	Trosglwyddia dau Allan 2021/22 £'000	Balans ar 31/03/2022 £'000
Cronfeydd wrth gefn cyfyngedig gwasanaethau llai - llai na £500k	4,313	4,230	(1,337)	7,206	4,163	(3,768)	7,600
Cronfeydd wrth gefn cyfyngedig gwasanaethau mwy - £500k neu fwy:-							
Addysg - Symiau Cymudol	250	250	-	500	-	-	500
Incwm Proses Ailgylchu i'w fuddsoddi mewn costau a phrosiectau ailgylchu yn y dyfodol	635	-	-	635	-	-	635
Cronfa wrth gefn Yswiriant	1,250	344	(344)	1,250	163	(72)	1,341
Cyfraniadau refeniw tuag at Gyfalaf nas defnyddiwyd	843	788	(424)	1,207	2,225	(1,325)	2,107
Gwaith Archeolegol yn Wylfa	-	625	-	625	-	-	625
Gweinyddu Cefnogi Pobl	706	-	(146)	560	137	(141)	556
Gwelliannau Hamdden	762	-	-	762	-	-	762
Adferiad Economaidd Covid NWREF	-	-	-	-	764	-	764
Cynlluniau Adfer Covid	-	565	-	565	-	-	565
Cyllid Caledi Covid - Casglu'r Dreth Gyngor	-	769	-	769	371	(356)	784
Setliad Refeniw Ychwanegol - Ymateb i Gynnydd mewn Chwyddiant	-	-	-	-	2,256	-	2,256
Pwysau Gofal Cymdeithasol	-	-	-	-	1,110	-	1,110
Taliadau Yn ôl Disgresiwn	-	-	-	-	585	-	585
Cynllun Costau Byw	-	-	-	-	500	-	500
Addysg Allsirol	-	-	-	-	3,000	(509)	2,491
Canolfan Addysg y Bont Gwaith Toi Sylweddol	-	-	-	-	-	-	-
Balansau Ysgolion	197	5,425	(1,648)	3,974	7,904	(4,051)	7,827
Cyfanswm	8,956	12,996	(3,899)	18,053	23,178	(10,223)	31,008

Y cronfeydd wrth gefn mwyaf arwyddocaol yw:

Symiau Cymudol Addysg: mae datblygwyr wedi darparu cyfraniadau sy'n dod i gyfanswm o £500k y mae'n rhaid eu defnyddio ar gyfer gwneud gwelliannau cyfalaf ym maes addysg a/neu welliannau eraill sy'n gysylltiedig ag addysg, yn unol â'r amodau cynllunio.

Incwm proses ailgylchu: trosglwyddir unrhyw warged incwm o ailgylchu i'r gronfa wrth gefn clustnodedig hon i'w ddefnyddio i gyllido costau a phrosiectau ailgylchu yn y dyfodol.

Cronfa wrth Gefn Yswiriant: ar gyfer cyllido colledion nad oes yswiriant ar eu cyfer a thaliadau dros ben polisïau yswiriant.

Cyfraniadau Refeniw nas Defnyddiwyd ar gyfer Cyfalaf: cronfa wrth gefn yw hon sydd yn cynnwys cyfraniadau refeniw tuag at brosiectau nad ydynt wedi cael eu cwblhau, neu sydd wedi cael eu cyllido gan grant cyffredinol er mwyn gostwng costau cyllido cyfalaf. Lle mae prosiectau wedi derbyn cyllid arall, mae'n rhyddhau'r cyfraniad refeniw i gyllido prosiect arall yn y dyfodol, unwaith eto i ostwng costau cyllido cyfalaf.

Gwaith Archeolegol yn Wylfa: mae hon yn gronfa i gyllido cwblhau gwaith archeolegol ar y safle, a oedd cyn hynny'n cael ei ddatblygu ar gyfer gorsaf bŵer niwclear newydd gan Horizon Nuclear Power Ltd. Cyfyngir hyn i waith y cytunwyd arno rhwng y Cyngor a Horizon.

Gweinyddu Cefnogi Pobl: defnyddir hyn i gyllido costau gweinyddu a rheoli prosiectau cefnogi pobl a gwasanaethau a ddarperir.

Cronfa wrth Gefn Hamdden: cyllidir y gronfa wrth gefn hon o daliad annisgwyl a dderbyniwyd gan CThEM ar ôl i CThEM, golli achos llys a oedd yn dadlau na ddylai CThEM gasglu TAW ar wasanaethau hamdden. Derbyniodd y Cyngor ad-daliad o bron i £900k gan CThEM. Defnyddir y balans cyfredol o £762k i gyllido gwelliannau i gyfleusterau Hamdden y Cyngor ar Ynys Môn.

Cynlluniau Adfer Covid: mae hon yn gronfa wrth gefn gwerth £565k i gyfrannu at y cyfnod adfer fel rhan o ymateb y Cyngor i effaith parhaus y pandemig Covid-19.

Cyllid Caledi Covid – Casglu'r Dreth Gyngor: Mae'n debyg y bydd effaith ariannol Covid-19 yn effeithio ar drigolion Ynys Môn yn y tymor canolig. Bydd y gronfa wrth gefn hon o £783k yn helpu i gyllido budd-daliadau Treth Gyngor ychwanegol ac yn cynorthwyo gydag unrhyw ddiffyg posib wrth gasglu'r Dreth Gyngor yn 2022/23 a thu hwnt. Derbyniwyd gyllideb ychwanegol gan Llywodraeth Cymru yn ystod yr flwyddyn.

Adferiad Economaidd Covid NWREF - mae hon yn gronfa wrth gefn newydd sy'n helpu i gyflawni'r economi yng Ngogledd Cymru. Derbyniwyd y cyllid yn hwyr yn y flwyddyn ariannol 2021/22 gan Lywodraeth Cymru.

Setliad Refeniw Ychwanegol – mae hon yn gronfa wrth gefn newydd er mwyn i'r Awdurdod allu ymateb i gynydd mewn chwyddiant yn ystod 2022/2 wedi'i ariannu o grant setliad refeniw ychwanegol gan Lywodraeth Cymru a dderbyniwyd yn ddiweddarach yn y flwyddyn ariannol 2021/22.

Pwysau Gofal Cymdeithasol – cronfa wrth gefn newydd yw hon a diben y cyllid oedd cefnogi awdurdodau lleol â phwysau gofal cymdeithasol o ganlyniad i orwario a phwysau'r gaeaf. O ystyried bod Gwasanaethau Oedolion wedi tanwario yn y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2022, penderfynwyd trosglwyddo balans y grant hwn i gronfa wrth gefn clustnodedig gan fod y pwysau yr ydym eisoes yn eu hwynebu yn 2022/23 (yn bennaf oherwydd cynnydd sylweddol mewn ffioedd) yn cael eu hystyried yn sylweddol. Bydd y wrt hgefn clustnodedig yma'n cyllido unrhyw orwariant yn y dyfodol yn unol â thelerau'r llythyr cynnig grant.

Costau Byw Taliadau Dewisol – cronfa wrth gefn newydd yw hon sy'n elfen ddewisol grant llawer mwy. O dan y cynllun dewisol, gall pob awdurdod leol ddefnyddio'r cyllid i ddarparu cymorth i aelwydydd y mae o'r farn bod angen cymorth arnynt gyda'u costau byw. Gall y cymorth hwn fod ar ffurf taliad i aelwydydd nad ydynt eisoes wedi'u cynnwys yn y prif gynllun, neu gall dalu cost gwasanaethau hanfodol a ddarperir i aelwydydd. Caiff y taliadau hyn eu dosbarthu i ymgeiswyr cymwys yn 2022/23.

Addysg Allsirol – mae hon yn gronfa wrth gefn newydd a grëwyd yn dilyn y penderfyniad i adlinio'r gyllideb i lefelau gwariant 2021/22. Defnyddir y gronfa wrth gefn hon i leihau'r risg sy'n gysylltiedig â'r gyllideb a arweinir gan y galw a chyllido cynnydd annisgwyl yn ystod y flwyddyn.

Canolfan Addysg y Bont Gwaith Toi Sylweddol – mae hon yn gronfa wrth gefn newydd a grëwyd yn dilyn cymeradwyaeth i ddefnyddio £3m o'r Cronfeydd Wrth Gefn Cyffredinol gan y Cyngor i gyllido gwaith sydd ei angen i atgyweirio'r to yng Nghanolfan Addysg y Bont. Mae balans y gronfa wrth gefn yn net o'r gwariant a gafwyd yn ystod 2021/22.

Balansau Ysgolion – cedwir y balansau hyn ar gyfer defnydd pob ysgol yn unol â'u hamcanion addysgiadol. Ar 31 Mawrth 2022, nid oedd yr un o'r pedwardeg ysgol cynradd gyda balansau mewn diffyg (un ar 31 Mawrth 2021). Nid oedd yr un o'r pump ysgol uwchradd mewn sefyllfa ddiffyngol ar ddiwedd y flwyddyn ariannol (un ar 31 Mawrth 2021), nid oedd yr ysgol arbennig mewn sefyllfa ddiffyngol ar 31 Mawrth 2022. Mae'r gwerth cyfunol o'r ysgolion mewn diffyg yn £0k (£326k ar 31 Mawrth 2021). Gellir cael copïau o'r Datganiadau Adran 52, y mae'n ofynnol i bob Cyngor ei baratoi ar ôl diwedd pob blwyddyn ariannol o dan Adran 52(2) o Ddeddf Safonau a Framwaith Ysgolion 1998, gan yr Adain Gyfrifeg, Swyddogaeth Adnoddau, Swyddfeydd y Sir, Llangedfni, Ynys Môn, LL77 7TW.

NODYN 8 – CRONFA WRTH GEFN DERBYNIADAU CYFALAF

Dyma dderbyniadau arian parod o werthu asedau'r Cyngor. Defnyddir rhain i gyllido gwariant cyfalaf yn y flwyddyn neu i ddwyn ymlaen am flynyddoedd yn y dyfodol. Bydd balans o £2,381k yn cael ei ddwyn ymlaen i 2022/23 i helpu cyllido rhaglen gyfalaf flwyddyn nesaf.

	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Balans 1 Ebrill	767	1,330
Derbyniadau Cyfalaf y Flwyddyn (net o leihad ar gyfer costau gweinyddu)	1,927	953
	2,694	2,283
Llai:		
Derbyniadau Cyfalaf a ddenyddiwyd i gyllido	(313)	(1,516)
Eraill	-	-
Balans 31 March	2,381	767

NODYN 9 - CRONFEYDD WRTH GEFN NA ELLIR EU DEFNYDDIO

	31/03/2022 £'000	31/03/2021 £'000
a) Cyfrif Addasu Cyfalaf	162,758	153,976
Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol	(355)	(393)
b) Cronfa Ailbrisiant Wrth Gefn	175,887	149,546
c) Cronfa Wrth Gefn Pensiwn	(121,199)	(176,261)
ch) Cyfrif Addasu Absenoldebau Digolledol Cronnol	(2,858)	(2,686)
Cyfanswm Cronfeydd wrth Gefn na ellir eu Defnyddio	214,233	124,182

NODYN 9a – CYFRIF ADDASU CYFALAF

Mae'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau ar gyfer cyfrifo defnydd asedau anghyfredol a chyllido'r broses o gaffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny dan ddarpariaethau statudol. Mae'r Cyfrif yn cael ei ddebydu gyda chostau megis dibrisiant, colledion amhariad ac amorteiddiad sy'n cael eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, a gydag arian a symudwyd o'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i drosi ffigyrau gwerth teg i sail cost hanesyddol.

Credydur y Cyfrif gyda symiau a osodwyd o'r neilltu gan y Cyngor fel cyllid ar gyfer costau caffael, adeiladu a gwella. Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronnus ar Eiddo Buddsoddiad.

Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion ailbrisiant cronnus ar Eiddo, Offer a Chyfarpar cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i ddal y fath enillion. Mae Nodyn 6 yn rhoi manylion ffynhonnell yr holl drafodion a symudwyd i'r Cyfrif, heblaw am y rheini a oedd yn ymwneud â'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn.

Cyfrif Addasu Cyfalaf	2021/22		2020/21	
	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill		153,976		146,341
Gwyrddroad eitemau yn ymwneud â gwariant cyfalaf wedi'u debydu neu gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:				
Taliadau am ddibrisiant, amhariad ac amorteiddiad asedau anghyfredol	(21,677)		(24,666)	
Asedau sydd wedi eu dad-gydnabod	(3,246)		(840)	
Colledion Ailbrisiant ar Eiddo, Offer a Chyfarpar	573		150	
Gwariant referniw a gyllidir o gyfalaf dan statud	(10)		(258)	
Symiau o asedau anghyfredol a ddilëwyd ar waredu neu werthiant (yn cynnwys amhariad) fel rhan o'r enilliad/(colled) ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(804)		(673)	
		(25,164)		(26,287)
Symiau addasiad a ddilëwyd o'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn		3,606		2,895
Swm net a ddilëwyd o gost asedau anghyfredol a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn		(21,558)		(23,392)
Cyllido cyfalaf a gymhwyswyd yn y flwyddyn:				
Defnydd y Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf i gyllido gwariant cyfalaf newydd	313		1,516	
Defnydd y Gronfa Wrth Gefn Cyfalaf	1,395		363	
Grantiau Cyfalaf a chyfraniadau wedi eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr sydd wedi ei gymhwyso i gyllido cyfalaf	20,706		18,948	
Darpariaeth statudol ar gyfer cyllido buddsoddiad cyfalaf a godwyd yn erbyn balansau Cronfa'r Cyngor a CRT	3,536		3,496	
Gwariant cyfalaf a godwyd yn erbyn balansau Cronfa'r Cyngor a CRT	4,484		7,245	
		30,434		31,568
Symudiadau mewn gwerth marchnad Eiddo Buddsoddiad a godwyd yn erbyn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		(94)		(541)
Balans ar 31 Mawrth		162,758		153,976

NODYN 9b – CRONFA AILBRISIAINT WRTH GEFN

Mae'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cynnwys yr enillion a wnaed gan y Cyngor yn deillio o gynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Offer a Chyfarpar ac Asedau Treftadaeth.

Mae'r balans yn gostwng pan fo asedau gydag enillion cronnus yn cael eu:-

- hailbrisio i lawr neu fod amhariad arnynt a'r enillion yn cael eu colli;
- defnyddio i ddarparu gwasanaethau a'r enillion yn cael eu colli trwy ddibrisiant; neu
- gwaredu a gwireddu'r enillion.

Dim ond enillion ailbrisiant a gronnwyd ers 1 Ebrill 2007 sydd yn y Gronfa wrth Gefn, sef y dyddiad y crëwyd y Gronfa Wrth Gefn.

Mae enillion cronnus a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw'n cael eu cyfuno i'r balans ar y Cyfrif Addasu Cyfalaf.

Cronfa Ailbrisiant Wrth Gefn	2021/22	2020/21
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	149,546	142,402
Ailbrisio asedau a cholledion amhariad na chodwyd ar y Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	29,946	10,039
Gwahaniaeth rhwng dibrisiant werth teg a dibrisiant gost hanesyddol	(3,169)	(2,574)
Balansau ailbrisio ar asedau wedi eu sgrapio neu eu gwaredu	(436)	(321)
Balans ar 31 Mawrth	175,887	149,546

NODYN 9c – CRONFA WRTH GEFN PENSIYNAU

Mae'r Gronfa Wrth Gefn Pensiynau yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau ar gyfer cyfrifo am fuddiannau ôl-gyflogaeth a chyllido buddiannau yn unol â darpariaethau statudol.

Cronfa Wrth Gefn Pensiynau	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Balans ar 1 Ebrill	(176,261)	(124,520)
Ail-fesur rhwymedigaeth net diffinedig	(27,284)	(17,109)
Gwyrddroad eitemau sy'n ymwneud â buddiannau ymddeoliad wedi'u debydu neu gredu ydychyd i'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	72,063	(44,483)
Cyfraniad pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr yn daladwy yn ystod y flwyddyn	10,283	9,851
Balans ar 31 Mawrth	(121,199)	(176,261)

Mae'r Cyngor yn rhoi cyfrif am fuddiannau ôl-gyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel mae'r buddiannau yn cael eu ennill gan weithwyr sy'n cronni blynyddoedd o wasanaeth, gan ddiweddarau'r rhwymedigaethau a gydnabyddir i adlewyrchu chwyddiant, rhagdybiaethau sy'n newid a dychweliadau buddsoddiad ar unrhyw adnoddau a osodir o'r neilltu i gwrdd â'r costau. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i fuddiannau a enillir gael eu cyllido fel y bo'r Cyngor yn gwneud cyfraniadau cyflogwr i'r cronfeydd pensiwn neu, yn y diwedd, yn talu unrhyw bensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Felly, mae'r balans debyd ar y Gronfa Wrth Gefn Pensiynau yn dangos gwahaniaeth sylweddol yn y buddiannau a enillwyd gan weithwyr y gorffennol a'r presennol a'r adnoddau y mae'r Cyngor wedi eu rhoi o'r neilltu i gwrdd â nhw.

Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y bydd cyllid wedi ei roi o'r neilltu erbyn yr amser y daw'n amser i ni dalu'r buddiannau.

NODYN 9ch – CYFRIF ADDASU ABSENOLDEBAU DIGOLLEDOL CRONNOL

Mae'r Cyfrif Addasu Absenoldebau Digolledol Cronnol yn amsugno'r gwahaniaethau a fyddai fel arall yn codi ar Falans Cronfa'r Cyngor o Gronni ar gyfer absenoldebau digolledol a enillwyd ond na chymerwyd yn ystod y flwyddyn, e.e. hawliau gwyliau blynyddol a gariwyd drosodd ar 31 Mawrth. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i'r effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor gael ei niwtraleiddio gan drosglwyddiadau i neu o'r Cyfrif.

Cyfrif Addasu Absenoldebau Digolledol Cronnol	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Setliad neu ddiddymu'r cronniad a wnaed ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol	(2,686)	(1,450)
Y gwahaniaeth yn y swm a godir am daliadau swyddogion ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail groniadau o'r taliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(172)	(1,236)
Symiau a gronnwyd ar ddiwedd y flwyddyn gyfredol	(2,858)	(2,686)

NODYN 10 – GWARIANT GWEITHREDOL ARALL

	2021/22	2020/21
	£'000	£'000
Praesept a delir i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru	9,639	9,164
Praesept a delir i'r Cyngorau Cymuned (Enillion)/Colledion ar warediad asedau anghyfredol (Yn cynnwys dad-gydnabyddiaeth)	1,607	1,480
2,136	558	
Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	3,690	3,593
Bwrdd Cadwraethwyr Towyn Trewan	-	2
Cyfoeth Naturiol Cymru	4	4
Cyfanswm	17,076	14,801

NODYN 11 – INCWM A GWARIANT CYLLIDO A BUDDSODDI

11a – Incwm Cyllido a Buddsoddi

	2021/22	2020/21
	£'000	£'000
Llog Taladwy a Thaliadau Tebyg	5,591	5,886
Llog net ar y rhwymedigaeth diffinedig	3,652	2,912
Llog derbyniadwy ac incwm tebyg	(20)	(50)
Incwm a Gwariant mewn perthynas ag eiddo buddsoddiad a newidiadau yn eu gwerth teg	(83)	279
Dadgydnabod ac amhariad ar asedau ariannol	416	378
Cyfanswm	9,556	9,405

NODYN 12 – TRETHIANT AC INCWM GRANTIAU AMHENODOL

	2021/22	2020/21
	£'000	£'000
Incwm y Dreth Gyngor	53,346	51,520
Ailddyrannu Trethi Annomestig	23,480	22,173
Grant Cynnal Refeniw	82,734	78,832
Grantiau Cyfalaf ddefnyddir i gyllido Gwariant Cyfalaf	20,706	18,948
Cyfanswm	180,266	171,473

NODYN 13a – ASEDAU ANGHYFREDOL – EIDDO, OFFER A CHYFARPAR

Tudalen 49

2021/22	Eiddo, Offer a Chyfarpar						
	Anheddau Cyngor	Tir ac Adeiladau	Cerbydau, Offer a Chyfarpar	Asedau Cymunedol	Asedau sy'n cael eu hadeiladau	Asedau Dros Ben	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu Brisiant							
Ar 1 Ebrill 2021	156,797	204,382	18,004	259	15,065	1,970	396,477
Ychwanegiadau (Nodyn 17)	6,141	4,648	5,094	-	11,511	-	27,394
Cynnydd /(gostyngiad) ailbrisiant i'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn	7,335	3,624	-	-	-	286	11,245
Cynnydd /(gostyngiad) ailbrisiant i (Gwarged) / Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	-	271	-	-	-	(17)	254
Dadgydnabod - Gwarediadau	-	(92)	(214)	-	-	(490)	(796)
Dadgydnabod - Eraill	(5,654)	(7,311)	(4,829)	-	(8)	-	(17,802)
Ailddosbarthu	3,142	280	-	-	(3,517)	95	-
Ailddosbarthu (i) / o Asedau a ddelir i'w gwerthu	-	-	-	-	-	(480)	(480)
Ailddosbarthu (i) / o Eiddo Buddsoddiad	-	(58)	-	-	(3,757)	-	(3,815)
Ailddosbarthu (i) / o Asedau Treftadaeth	-	-	-	-	-	-	-
Balans ar 31 Mawrth 2022	167,761	205,744	18,055	259	19,294	1,364	412,477
Dibrisiant ac Amhariad							
Ar 1 Ebrill 2021	16,830	8,077	9,768	-	-	4	34,679
Tâl Dibrisiant	4,079	6,434	1,458	-	-	31	12,002
Amhariad - Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,616	4,139	-	-	-	-	5,755
Amhariad - Cronfa Ailbrisiant Wrth Gefn		1,925					1,925
Dibrisiant wedi ei ysgrifennu allan i'r Gronfa Ailbrisiant wrth Gefn	(15,255)	(5,342)	-	-	-	(4)	(20,601)
Dibrisiant wedi ei ysgrifennu allan i (Gwarged) neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	-	(316)	-	-	-	(2)	(318)
Dadgydnabod - Gwarediadau	-	(7)	(214)	-	-	(25)	(246)
Dadgydnabod - Eraill	(5,654)	(7,311)	(4,829)	-	-	-	(17,794)
Balans ar 31 Mawrth 2022	1,616	7,599	6,183	-	-	4	15,402
Gwerth Llyfr Net							
Balans ar 31 Mawrth 2022	166,145	198,145	11,872	259	19,294	1,360	397,075
Balans ar 31 Mawrth 2021	139,967	196,305	8,236	259	15,065	1,966	361,798

2020/21	Eiddo, Offer a Chyfarpar						
	Anheddau Cyngor	Tir ac Adeiladau	Cerbydau, Offer a Chyfarpar	Asedau Cymunedol	Eiddo, Offer a Chyfarpar sy'n cael eu hadeiladu	Asedau Dros Ben	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu Brisiant Ar 1 Ebrill 2020	153,573	199,204	15,109	9	3,789	4,518	376,202
Addasiad balans agoriadol	(7,620)	-	-	-	4,043	-	(3,577)
Ychwanegiadau (Nodyn 17)	8,184	5,257	4,634	-	8,293	-	26,368
Cynnydd /(gostyngiad) ailbrisiant i Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn	-	4,556	-	-	-	184	4,740
Cynnydd /(gostyngiad) ailbrisiant i (Gwarged) / Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	-	(215)	-	-	-	(94)	(309)
Dadgydnabod - Gwarediadau	-	(463)	(527)	-	-	-	(990)
Dadgydnabod - Eraill	-	(4,859)	(1,212)	-	-	(51)	(6,122)
Dadgydnabod - rhannau newidiol	-	-	-	-	-	-	-
Ailddosbarthu	2,660	1,139	-	-	(1,060)	(2,739)	-
Ailddosbarthu (i) / o Asedau a ddelir i'w gwerthu	-	(186)	-	-	-	145	(41)
Ailddosbarthu (i) / o Eiddo Buddsoddiad	-	(51)	-	-	-	7	(44)
Ailddosbarthu (i) / o Asedau Treftadaeth	-	-	-	250	-	-	250
Balans ar 31 Mawrth 2021	156,797	204,382	18,004	259	15,065	1,970	396,477
Dibrisiant ac Amhariad Ar 1 Ebrill 2020	10,670	9,604	10,412	-	-	55	30,741
Cost Addasiad a Dibrisiant	(3,577)	-	-	-	-	-	(3,577)
Tâl Dibrisiant	4,083	5,757	1,095	-	-	11	10,946
Amhariad	5,654	4,085	-	-	-	-	9,739
Dibrisiant wedi ei ysgrifennu allan i'r Gronfa Ailbrisiant wrth Gefn	-	(5,798)	-	-	-	(9)	(5,807)
Dibrisiant wedi ei ysgrifennu allan i (Gwarged) neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	-	(559)	-	-	-	(2)	(561)
Dadgydnabod - Gwarediadau	-	(153)	(527)	-	-	-	(680)
Dadgydnabod - Eraill	-	(4,859)	(1,212)	-	-	(51)	(6,122)
Balans ar 31 Mawrth 2021	16,830	8,077	9,768	-	-	4	34,679
Gwerth Llyfr Net							
Balans ar 31 Mawrth 2021	139,967	196,305	8,236	259	15,065	1,966	361,798
Balans ar 31 Mawrth 2020	142,903	189,600	4,697	9	3,789	4,463	345,461

Ailbriso

Mae gan y Cyngor £469,218k wedi'i gydnabod fel Eiddo, Offer a Chyfarpar (PPE) ac Asedau Treftadaeth ar ei Fantolen ar y dyddiad prasio, sef 31 Mawrth 2022. Mae hyn yn cynnwys £69,857k o asedau isadeiledd, megis ffyrdd a goleuadau stryd. Nid yw'r gwerth hwn ar gyfer isadeiledd wedi'i gynnwys yn Nodyn 13a uchod ar gyfer PPE ond, yn hytrach, adroddir isod yn Nodyn 13b. Mae'r Cyngor yn mabwysiadu rhaglen dreigl bum mlynedd ar gyfer prasio'i dir a'i eiddo. Caiff y rhaglen ei hadeiladu mewn modd sy'n sicrhau bod dosbarthiadau cyfan o asedau o fewn ei bortffolio tir ac eiddo yn cael eu hailbriso o leiaf bob pum mlynedd, gyda'r prisiad yn weithredol ar 31 Mawrth bob blwyddyn. Yn ogystal, er mwyn sicrhau bod y prisiadau'n gywir yn faterol, bydd holl asedau eiddo'r Cyngor sy'n werth £500k neu'n uwch yn cael eu prasio bob blwyddyn a bydd Anheddau'r Cyngor yn cael eu prasio bob tair blynedd. Cynhelir y prisiadau gan dîm prasio mewnol y Cyngor, sy'n aelodau o Sefydliad Brenhinol y Syrffewyr Siartredig (RICS). Mae'r prisiadau wedi'u cwblhau yn unol ag IFRS 13. Nid yw asedau nad ydynt yn eiddo wedi'u hailbriso gan fod y Cyngor wedi barnu bod gwerth cario'r asedau hyn yn fras i werth teg, o ystyried eu bywydau economaidd defnyddiol cymharol fyr a gwerth cymharol yr asedau hyn. Mae gwybodaeth ychwanegol am bolisi'r Cyngor ar fesur a phrisio asedau anghyfredol wedi'i chynnwys yn adrannau 7 i 10 o Bolisiau Cyfrifyddu Nodyn 41.

NODYN 13b – ASEDAU ISADEILEDD

Yn unol â'r Rhyddhad Dros Dro a gynigir gan y Diweddariad i'r Côd am asedau isadeiledd. Nid yw'r nodyn isod angen datgan cost gros a dibrisiad cronedig ar gyfer asedau isadeiledd gan fod ymarferion adrodd hanesyddol a diffygion gwybodaeth canlyniadol yn golygu na fydd hyn yn portreadu sefyllfa'r ased yn gywir i ddefnyddwyr y datganiadau o'r cyfrifon.

Mae'r Cyngor wedi dewis peidio datgan y wybodaeth yma gan nad oedd yr ymarferion adrodd blaenorol a diffygion gwybodaeth canlyniadol wedi mesur yn gywir y cost gros a'r dibrisiant cronedig ac ni fydd yn rhoi sail i ddefnyddwyr y datganiadau o'r cyfrifon i wneud penderfyniadau economaidd neu benderfyniadau eraill yn ymwneud ag isadeiledd.

	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Gwerth Llyfr Net ar 1 Ebrill	69,465	69,124
Ychwanegiadau	4,175	4,440
Dadgydnabod	-	(315)
Amhariad	(3,783)	(3,784)
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth	69,857	69,465

	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Asedau Isadeiledd	69,857	69,465
Asedau Eiddo, Offer a Chyfarpar eraill (PPE)	397,078	361,798
Cyfanswm Asedau PPE	466,935	431,263

NODYN 14 – YMRWYMIADAU CYFALAF SYLWEDDOL

Ar 31 Mawrth 2022, roedd y Cyngor wedi sefydlu nifer o contractau ar gyfer adeiladu neu wella Eiddo, Offer a Chyfarpar, gan olygu ymrwymiad cyfalaf sylweddol o £10,019k yn 2022/23 a blynyddoedd yn y dyfodol, fel a welir yn y tabl isod:-

	Ymrwymiad yn 2022/23 a Blynyddoedd y Dyfodol ar 31 Mawrth 2022 £'000
Contractau Cynnal a Chadw Cynlluniedig - CRT	484
Datblygu Eiddo Newydd - CRT	1,445
Ysgol Corn Hir Newydd	5,108
Gosod Pwmp Gwres	130
Prosiectiau Ynni	2,852
Cyfanswm	10,019

NODYN 15 – ASEDAU TREFTADAETH

2021/22

	Casgliad Celf a Regalia Dinesig £'000	Tir ac Adeiladau Treftadaeth £'000	Cyfanswm Asedau Treftadaeth £'000
Cost neu Brisiant ar 1 Ebrill 2021	2,121	144	2,265
Cynnydd /(gostyngiad) ailbriso i'r Cronfa Ailbriso wrth Gefn	-	24	24
Ar 31 Mawrth 2022	2,121	168	2,289
Dibrisiant ac Amhariad Cronedig ar 1 Ebrill 2021	-	-	-
Cost Dibrisiant	-	6	6
Ar 31 Mawrth 2022	-	6	6
Gwerth Llyfr Net			
Ar 31 Mawrth 2022	2,121	162	2,283
Ar 31 Mawrth 2021	2,121	144	2,265

	Casgliad Celf a Regalia Dinesig	Tir ac Adeiladau Treftadaeth	Cyfanswm Asedau Treftadaeth
	£'000	£'000	£'000
Cost neu Brisiant ar 1 Ebrill 2020	2,110	1,866	3,976
Ychwanegiadau	11	-	11
Dadgydnabod	-	(875)	(875)
Cynnydd / (gostyngiad) ailbriso i'r Cronfa Ailbriso wrth Gefn	-	(542)	(542)
Cynnydd / (gostyngiad) ailbriso i'r Gwarged/Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	-	(128)	(128)
Trosglwyddo i Asedau Cymunedol	-	(250)	(250)
Trosglwyddo o Eiddo Buddsoddi	-	73	73
Ar 31 Mawrth 2021	2,121	144	2,265
Dibrisiant ac Amhariad Cronedig ar 1 Ebrill 2020	-	336	336
Cost Dibrisiant	-	53	53
Cost Dibrisiant wedi ei sgwennu allan i'r Cronfa Ailbriso wrth Gefn	-	(17)	(17)
Cost Dibrisiant wedi ei sgwennu allan i'r Gwarged / Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	-	(22)	(22)
Dadgydnabod	-	(350)	(350)
Ar 31 Mawrth 2021	-	-	-
Gwerth Llyfr Net			
Ar 31 Mawrth 2021	2,121	144	2,265
Ar 31 Mawrth 2020	2,110	1,530	3,640

Ailbriso Asedau Treftadaeth (Tir ac Adeiladau)

Mae nifer fach o asedau Tir ac Adeiladau wedi eu hadnabod sy'n bodloni'r diffiniad o Asedau Treftadaeth. Cafodd yr Asedau Treftadaeth (Tir ac Adeiladau) eu hailbriso ddiwethaf yn 2018/19, gyda'r rhai â gwerth dros £500k yn cael eu hailbriso yn 2020/21 yn unol â gweithdrefnau ailbriso'r Cyngor. Yr asedau treftadaeth mwyaf nodedig yw:

Melin Llynonn

Mae ail brisiad yr ased hwn yn dilyn gweithdrefnau ailbriso safonol y Cyngor ar gyfer tir ac eiddo. Mae'r felin a'i thir yn cael eu prydlesu ar sail prydles weithredu.

Felin Y Graig

Trosglwyddwyd yr ased hwn yn ystod y flwyddyn 2020/21 o Eiddo Buddsoddi i Asedau Treftadaeth i adlewyrchu ei ddisbarthiad yn fwy cywir.

Ailbriso Asedau Treftadaeth (Casgliadau Celf)

Cafwyd prisiad ar gyfer y Casgliadau Celf yn ystod 2017/18 ac adlewyrchwyd y gwerth a ddeilliodd o hynny yng Nghyfrifon 2017/18. Roedd y prisiad yn seiliedig ar sampl gynrychioliadol o'r casgliadau. Cynhaliwyd y prisiad gan Bonhams o Lundain, cwmni o Arwerthwyr a Phrisiwyr Celf rhyngwladol.

Ailbriso Asedau Treftadaeth (Regalia Dinesig)

Mae'r Asedau Treftadaeth (Regalia Dinesig) wedi'u hailbriso yn 2021/22 yn unol â gweithdrefnau ailbriso'r Cyngor ac yn unol â'r rhaglen dreigl bum mlynedd a fabwysiadwyd ar gyfer Eiddo, Offer a Chyfarpar (PPE) ac Asedau Treftadaeth.

NODYN 16 – EIDDO BUDDSODDI

a) Eiddo Buddsoddi

	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	5,619	6,189
Gwarediadau	(68)	-
Enillion / (Colledion) net o addasiadau gwerth teg	(93)	(541)
Dadgydnabod	(3,156)	-
Trosglwyddiadau:		
- (i)/o Eiddo, Offer a Chyfarpar	3,815	44
- (i)/o Asedau Treftadaeth	-	(73)
Balans ar ddiwedd y flwyddyn	6,117	5,619

Nid oes unrhyw gyfyngiadau ar allu'r Cyngor i wireddu'r gwerth cynhenid yn ei eiddo buddsoddiad neu ar hawl y Cyngor i daliad o incwm ac elw gwarediad.

Fodd bynnag, yn ystod y flwyddyn, cwblhawyd y gwaith o adeiladu Unedau 17 i 26, Unedau Diwydiannol Penrhos, Caergybi. Mae'r prosiect hwn yn fenter ar y cyd gyda Llywodraeth Cymru, ac mae siâr y Cyngor yn yr eiddo yn 16% a siâr Llywodraeth Cymru yn 84% oherwydd cyfraniad Llywodraeth Cymru tuag at y costau adeiladu. Mae'r Cyngor yn derbyn 16% o'r incwm ac mae'n dal 16% o werth yr eiddo a gwneir cyfrif amdano yn y fantolen o dan eiddo buddsoddi (£191k), sydd wedi ei gynnwys yn nodyn 16a ac 16b. Mae cyfyngiad ar hyd y fenter ar y cyd hefyd. Mae'r Cyngor a Llywodraeth Cymru wedi ymestyn y fenter ar y cyd ar Stad Ddiwydiannol Penrhos, Caergybi, er mwyn adeiladu unedau diwydiannol ychwanegol, fel cam 2 o'r prosiect.

Mae'r Cyngor hefyd yn gweithio mewn partneriaeth â Llywodraeth Cymru a Chronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop (ERDF) er mwyn adeiladu chwe uned fusnes eco-gyfeillgar yn Llangefni. Mae costau'r datblygiadau hyn a cham 2 Stad Ddiwydiannol Penrhos wedi'u cynnwys o dan Asedau sy'n cael eu Hadeiladu o dan y pennawd Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar (nodyn 13a).

b) Mesur Gwerth Teg o Eiddo Buddsoddiad Hierarchaeth Gwerth Teg 2021/22

Recurring fair value measurements using:	Quoted prices in active markets for identical assets (level 1)	Other significant observable inputs (level 2)	Significant unobservable inputs (level 3)	Fair Value as at 31 March 2022
	£'000	£'000	£'000	£'000
Retail Properties	-	788	-	788
Office units	-	709	-	709
Commercial units	-	4,620	-	4,620
Total	-	6,117	-	6,117

Hierarchaeth Gwerth Teg 2020/21

Mesurau rheolaidd gwerth teg yn defnyddio:	Prisiau a ddyfynnir yn y marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau yr un fath (lefel 1) £'000	Mewnbynnau sylweddol arall y gellir eu harsylwi (lefel 2) £'000	Mewnbynnau sylweddol ni ellir eu harsylwi (lefel 3) £'000	Gwerth teg ar 31 Mawrth 2021 £'000
Eiddo manwerthu	-	780	-	780
Unedau swyddfa	-	679	-	679
Unedau masnachol	-	4,160	-	4,160
Cyfanswm	-	5,619	-	5,619

NODYN 17 – GWARIANT A CHYLLIDO CYFALAF

Gweler y cyfanswm o wariant cyfalaf yr aethpwyd iddo yn y flwyddyn yn y tabl isod, ynghyd â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w gyllido. Pan mae angen cyllido gwariant cyfalaf mewn blynyddoedd i ddod trwy daliadau i reffeniw fel mae asedau'n cael eu defnyddio gan y Cyngor, mae'r gwariant yn arwain at gynnydd yn y Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC), mesur o'r gwariant cyfalaf yr eir iddo'n hanesyddol sydd eto i'w gyllido. Mae'r symudiad net yn y Gofyniad Cyllido Cyfalaf yn dangos y newid yn yr angen gwaelodol i'r Cyngor fenthycu yn ystod y flwyddyn i gyllido buddsoddiad cyfalaf nad yw wedi ei gyllido'n syth o adnoddau fel grantiau, derbyniadau cyfalaf a cyllido uniongyrchol o reffeniw.

Capital Expenditure and Financing	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Opening Capital Financing Requirement	136,560	136,904
Capital Invested in Year		
Property, Plant and Equipment	31,570	30,807
Intangible Assets	97	147
Heritage Assets	-	12
Revenue Expenditure Funded from Capital Under Statute (REFCUS)	1,790	2,162
Total	33,457	33,128
Source of Finance		
Capital receipts	(312)	(1,516)
Reserve	(1,395)	(363)
Government Grants and Contributions	(20,706)	(18,948)
Revenue Provisions	(4,484)	(7,245)
REFCUS Grants	(1,780)	(1,904)
Minimum Revenue Provision and Set Aside	(3,536)	(3,496)
Total	(32,213)	(33,472)
Net Increase/(Decrease) in Capital Financing Requirement	1,244	(344)
Closing Capital Financing Requirement	137,804	136,560
Explanation of Movement in Year		
Increase in underlying need to borrow supported by Government assistance	1,764	1,242
Increase in underlying need to borrow unsupported by Government assistance	2,485	509
Loan	531	1,401
Minimum Revenue Provision and Voluntary Set Aside	(3,536)	(3,496)
Net Increase/(Decrease) in Capital Financing Requirement	1,244	(344)

NODYN 18 – DYLEDWYR

	Dyledwyr Tymor Hir		Dyledwyr Tymor Byr	
	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000
Symiau Masnach Derbyniadwy	-	-	5,823	2,215
Rhagdaliadau	-	-	1,086	1,191
Symiau Derbyniadwy Eraill	1,076	1,062	36,089	29,925
Cyfanswm	1,076	1,062	42,997	33,331

Mae'r ffigwr dyledwyr uchod yn net o ddarpariaeth ar gyfer dyledion drwg o £7,077k yn 2021/22 (£6,221k yn 2020/21).

Gellir dadansoddi'r dyddiad dyledus diwethaf ond heb amharu ar y swm ar gyfer y Dreth Gyngor yn ôl oedran fel a ganlyn:-

	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000
Llai nac un blwyddyn	1,453	1,792
Mwy nac un blwyddyn	2,629	2,563
Cyfanswm	4,082	4,355

NODYN 19 – ARIAN PAROD A CHYWERTHOEDD ARIAN

Gellir cysoni arian parod a chywerthoedd arian ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, fel y dangosir yn y Datganiad Llif Arian, i'r eitemau cysylltiedig yn y Fantolen fel a ganlyn:-

	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000
Arian mewn llaw gan yr Awdurdod	230	245
Cyfrifon banc cyfredol	5,630	3,428
Adnau tymor byr	38,618	25,067
Cyfanswm	44,478	28,740

NODYN 20 – CREDYDWYR

	Credydwy'r Tymor-Hir		Credydwy'r Tymor-Byr	
	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021* £'000
Credydwy'r Masnach	-	-	(12,382)	(21,557)
Symiau Taladwy Eraill	(162)	(156)	(22,191)	(3,251)
Cyfanswm	(162)	(156)	(34,573)	(24,808)

*Mae'r ffigwr arall sy'n daladwy ar gyfer 2020/21 wedi'i ailddatgan gan fod y ffigwr gwreiddiol yn cynnwys £6,736k o grantiau a dderbyniwyd ymlaen llaw sy'n cael eu hadrodd ar wahân yn y fantolen a'u cynnwys yn nodyn 30 Incwm Grantiau.

NODYN 21 – DARPARIAETHAU

	Balans ar 1 Ebrill 2020	Cynnydd / (Lleihad) mewn Darpapiaeth hau yn ystod y flwyddyn	Defnyddiwyd yn ystod y flwyddyn	Balans ar 31 Mawrth 2021	Cynnydd / (Lleihad) mewn Darpapiaethau yn ystod y flwyddyn	Defnyddiwyd yn ystod y flwyddyn	Balans ar 31 Mawrth 2022
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Darpapiaeth Hawliadau Yswiriant	337	356	(403)	290	350	(253)	387
Safle Gwastraff Penhesgyn	4,766	-	(82)	4,684	(228)	(45)	4,411
Darpapiaeth Teithio Gofalwyr Cartref	40	-	(40)	-	-	-	-
Gwasanaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiant Gwynedd ac Ynys Môn	37	36	-	73	44	-	117
Cyfanswm	5,180	392	(525)	5,047	166	(298)	4,915
Darpapiaethau Tymor-byr	459	392	(443)	408	394	(298)	504
Darpapiaethau Tymor-hir	4,721	-	(82)	4,639	(228)	-	4,411
Cyfanswm	5,180	392	(525)	5,047	166	(298)	4,915

Pwrpas y Prif Ddarpapiaethau - Safle Gwastraff Penhesgyn

Mae'r ddarpapiaeth hon ar gyfer ôl-ofalu am yr ardaloedd hynny o'r safle a oedd yn cael eu defnyddio'n flaenorol ar gyfer tirlenwi. Nid oes unrhyw amserlen benodol wedi cael ei phennu ar gyfer cwblhau'r gwaith hwn er, i ddibenion rheoli, mae cyfnod o 30 blynedd wedi cael ei bennu ar sail barhaus hyd oni cheir tystiolaeth y byddai cyfnod byrrach yn ddigonol. Mae hwn yn cyllido gwaith dadlygru blynyddol ym Mhenhesgyn ac yn darparu ar gyfer y risg y bydd y geuffos ar y safle'n methu.

NODYN 22 – LLIF ARIAN O WEITHGAREDDAU GWEITHREDOL

	2021/22 £'000	2020/21 Ailddatganwyd £'000
Addasiad i warged neu ddiffyg ar ddarparu gwasanaethau ar symudiadau nad ydynt yn arian parod		
Dibrisiant, Amhariad ac amorteiddio	21,677	24,666
Ailbrisiadau at i lawr/(i fyny) a dadgydnabyddiaethau nad ydynt yn ymwneud â gwerthiannau	2,673	690
(Cynnydd)/gostyngiad mewn stoc	42	(6)
(Cynnydd)/gostyngiad mewn dyledwyr	(9,679)	(1,622)
Cynnydd/(gostyngiad) mewn amhariad ar gyfer dyledion drwg	-	-
Cynnydd/(gostyngiad) mewn credydwyr	9,771	4,376
Cynnydd/(gostyngiad) mewn grantiau a dderbyniwyd ymlaen llaw	5,767	4,743
Trafodion yn y CIES yn ymwneud â buddiannau ymddeol	17,000	7,259
Swm cario asedau anghyfredol a rhai a delir i'w gwerthu, a werthwyd neu eu dadgydnabod	804	673
Cynnydd/(Gostyngiad) mewn Darpapiaethau	(131)	(133)
Symudiad mewn gwerth o Eiddo Buddsoddi - Amhariad ac ailbrisiadau i lawr (a dadgydnabodaethau nad ydynt yn werthiant)	94	541
Cyfanswm	48,018	41,187
Addasiad ar gyfer eitemau a gynhwysir yn y gwaged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi a chyllido		
Elw o werthu Eiddo, Offer a Chyfarpar, Eiddo Buddsoddiad ac Asedau y delir i'w gwerthu	(1,927)	(953)
Grantiau Cyfalaf a Chyfraniadau a dderbyniwyd	(20,706)	(18,948)
Cyfanswm	(22,633)	(19,901)

* Mae'r wybodaeth gymharol ar gyfer 2020/21 wedi'i ailddatgan yn dilyn ail-ddosbarthu'r swm o £3,227k rhwng credydwy'r a derbynebau ymlaen llaw

NODYN 23 – LLIF ARIAN O WEITHGAREDDAU BUDDSODDI

	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Prynu Buddsoddiad tymor byr a hir	(7,500)	-
Prynu Eiddo, Offer a Chyfarpar, Asedau Treftadaeth, Eiddo Buddsoddiad ac Asedau Annirweddol	(31,667)	(30,966)
Enillion o werthu Eiddo, Offer a Chyfarpar, Eiddo Buddsoddiad ac Asedau y delir i'w gwerthu	1,927	953
Grantiau Cyfalaf a Chyfraniadau a dderbyniwyd	20,706	18,948
Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	(16,534)	(11,065)

NODYN 24 – LLIF ARIAN O WEITHGAREDDAU CYLLIDO

	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Symudiad mewn Benthycia		
Benthycia Tymor Byr	2,406	(14,679)
Benthycia Tymor Hir	(1,581)	(166)
Llif arian net o weithgareddau cyllido	825	(14,845)

NODYN 25a – DADANSODDIAD O NATUR GWARIANT AC INCWM

Mae'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn rhoi gwybodaeth ariannol mewn perthynas â gwariant ac incwm bob gwasanaeth. Mae'r nodyn yma ar natur y gwariant hwn yn rhoi gwybodaeth ariannol ar y math o wariant, yn hytrach na fesul gwasanaeth.

	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Gwariant		
Buddiannau Gweithwyr	111,624	95,249
Gwasanaethau Eraill	124,460	120,289
Dibrisiant, amorteiddio, amhariad a symud mewn gwerth y farchnad eiddo buddsoddiad	21,771	25,207
Taliadau Llog	9,245	8,798
Dadgydnabod ac Amhariad Asedau Ariannol	416	378
Praeseptau ac Ardollau	14,940	14,242
Enillion ar waredu asedau	2,136	559
Cyfanswm Gwariant	284,592	264,722
Incwm		
Ffioedd, Taliadau ac incwm gwasanaeth eraill	(33,257)	(28,720)
Incwm Llog a Buddsoddi	(196)	(312)
Incwm o'r Dreth Gyngor, Trethi Annomestig	(76,826)	(73,693)
Grantiau a Chyfraniadau Llywodraeth	(180,375)	(172,316)
Cyfanswm Incwm	(290,654)	(275,041)
Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	(6,062)	(10,319)

NODYN 25b – INCWM CYLCHRANNOL

Mae'r tabl isod yn dangos cyfanswm incwm y Cyngor gan ffioedd, taliadau a rhenti ar gyfer darparu gwasanaethau. Mae hyn yn eithrio incwm grant ac incwm gan y Dreth Gyngor.

Gwasanaethau	2021/22 Incwm o Wasanaethau £'000	2020/21 Incwm o Wasanaethau £'000
Dysgu Gydol Oes	(964)	(397)
Gwasanaethau Oedolion	(5,514)	(5,525)
Tai	(203)	(120)
Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff	(4,013)	(2,191)
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	(2,485)	(1,165)
Trawsnewid	(49)	(53)
Adnoddau	(181)	(117)
Busnes y Cyngor	(422)	(213)
Costau Corfforaethol a Democrataidd	(115)	(129)
Cyfrif Refeniw Tai (CRT)	(19,311)	(18,785)
Cyfanswm Incwm	(33,257)	(28,695)

Mae'r rhan fwyaf o'r trafodion y mae'r Cyngor yn eu sefydlu gyda derbynwyr gwasanaethau yn syml. Mae prisiau'r holl drafodion yn seiliedig ar lyfryn Ffioedd a Thaliadau'r Cyngor a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ac sydd wedi eu hamlinellu ar wefan y Cyngor drwy'r linc/cyfeiriad gwefan canlynol.

<https://www.ynysmon.llyw.cymru/cy/Cyngor/Cyllideb-y-Cyngor/Ffioedd-a-thaliadau-y-Cyngor.aspx>

Fel arfer, caiff derbynwyr gwasanaethau 14 diwrnod i dalu'r ffioedd a'r taliadau sy'n ddyledus i'r Cyngor. Nid yw hyn yn cynnwys ffioedd a thaliadau sy'n daladwy wrth bwynt darparu'r nwyddau/gwasanaethau.

Gall contractau ymwneud â'r flwyddyn ariannol rhwng 1 Ebrill 2021 a 31 Mawrth 2022. Bydd unrhyw incwm nad yw wedi ei dderbyn erbyn diwedd mis Mawrth yn cael ei gronni er mwyn ei gyfatebu gyda'r gwasanaethau a ddarparwyd. Caiff rhywfaint o incwm ei dderbyn ar yr adeg y caiff y gwasanaeth/nwyddau eu darparu, er enghraifft, rhoddion a werthir yn siop yr Oriol, tâl mynediad i sesiwn nofio yn y Canolfannau Hamdden. Mae un o'r mathau mwyaf cymhleth o incwm yn ymwneud â ffioedd a thaliadau ar gyfer lleoliadau Gofal Cymdeithasol Oedolion cymhleth. Gall u taliadau yma gael eu gohirio hyd nes daw incwm ar gael o werthu eiddo. Nid yw Gwasanaethau Oedolion yn cydnabod yr incwm hwn bob blwyddyn ariannol, er gwaethaf y ffaith ei fod yn cael ei ohirio er mwyn ei gyfatebu â'r cyfnod y darparwyd y gofal.

NODYN 26 – LWFANSAU AELODAU

Talwyd cyfanswm o £717k (£693k yn 2020/21) o ran lwfansau i Aelodau'r Cyngor yn ystod y flwyddyn, fel a ganlyn:-

	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Lwfansau sylfaenol a chyfrifoldeb arbennig	596	576
Lwfansau'r Cadeirydd a Dirprwy Gadeirydd	13	12
Costau pensiwn	57	59
Costau Yswiriant Cenedlaethol	48	46
Costau teithio	-	(4)
Cynhaliaeth	-	-
Amrywiol	3	4
Cyfanswm	717	693

Yn ychwanegol at hyn, gwariodd y Cyngor £25,531 ar dreuliau i aelodau lleyg (£13,404 yn 2020/21).

NODYN 27 – CYDNABYDDIAETH ARIANNOL I SWYDDOGION

Roedd y nifer o weithwyr (yn cynnwys uwch swyddogion) yr oedd eu cydnabyddiaeth ariannol a dalwyd yn 2021/22, ac eithrio cyfraniadau pensiwn ond yn cynnwys tâl diswyddo, yn fwy na £60k ond dim yn fwy na £150k yn:-

Cydnabyddiaeth Ariannol i Swyddogion ¹	Heb fod yn Ysgolion 2021/22 Nifer o weithwyr	Heb fod yn Ysgolion 2020/21 ² Nifer o weithwyr	Ysgolion 2021/22 Nifer o weithwyr	Ysgolion 2020/21 ² Nifer o weithwyr
£60,000 i £64,999	6	2	25	16
£65,000 i £69,999	3	2	6	9
£70,000 i £74,999	1	1	2	2
£75,000 i £79,999	-	3	3	2
£80,000 i £84,999	6	2	2	1
£85,000 i £89,999	-	4	2	2
£90,000 i £94,999	3	-	-	1
£95,000 i £99,999	-	1	1	1
£100,000 i £104,999	1	-	-	-
£105,000 i £109,999	-	-	-	-
£110,000 i £114,999	-	-	1	-
£115,000 i £119,999	-	-	-	-
£120,000 i £124,999	-	1	-	-
£125,000 i £129,999	1	-	-	-
Cyfanswm	21	16	42	34

¹ Yn cynnwys uwch swyddogion.

² Mae'r ffigyrau ar gyfer 2020/21 wedi eu ail-datgan i adlewyrchu tâl cyfatebol i amser llawn y swyddogion.

Mae'r tabl canlynol yn nodi'r gydnabyddiaeth ariannol a dalwyd i uwch swyddogion sy'n cael eu cyflogi ar sail barhaol ac y mae eu cyflogau blynyddol a buddion eraill yn uwch na £60k y flwyddyn. Mae uwch swyddogion sy'n ennill mwy na £150k y flwyddyn yn cael eu henwi'n unigol hefyd er mwyn cydymffurfio gyda gofynion statudol:-

Cydnabyddiaeth Ariannol i Uwch Swyddogion 2021/22	Cyflog, Ffioedd a Lwfansau £	Lwfansau Costau £	Cyfraniad Pensiwn £	Cyfanswm £
Prif Weithredwr ¹	122,940	-	25,405	148,345
Prif Weithredwr ¹	3,617	-	774	4,391
Dirprwy Brif Weithredwr ¹	98,070	-	20,987	119,057
Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro ²	81,943	-	17,493	99,436
Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro (Dros Dro) ²	29,972	-	6,414	36,387
Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151	90,420	-	19,350	109,770
Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol ⁴	91,155	-	19,507	110,662
Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc	90,420	-	19,350	109,770
Pennaeth Proffesiwn: AD a Thrawsnewid ⁴	80,532	-	17,234	97,766
Pennaeth Gwasanaeth: Tai ⁴	81,956	-	17,539	99,495
Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd ⁵	80,294	-	17,183	97,477
Pennaeth Gwasanaeth: Oedolion ³	45,723	-	9,785	55,508
Pennaeth Gwasanaeth: Oedolion (Dros Dro) ³	34,191	-	7,317	41,507
Pennaeth Gwasanaeth: Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	80,294	-	17,183	97,477
Cyfanswm	1,011,527	-	215,521	1,227,048

1 Gadawodd y Prif Weithredwr ei swydd ar 20/3/2022 a phenodwyd y Dirprwy Brif Weithredwr yn Brif Weithredwr newydd ar 21/3/2022. Bu swydd y Dirprwy Brif Weithredwr yn wag am weddill y flwyddyn.

2 Mae'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro dros dro wedi ei benodi ers 19/11/2021, yn dilyn absenoldeb hirdymor deiliad gwreiddiol y swydd.

3 Gadawodd y Pennaeth Gwasanaeth: Oedolion dros dro ei swydd ar 31/8/2021, a dechreuodd y Pennaeth Gwasanaeth: Oedolion newydd yn ei swydd ar 6/9/2021. Yn ogystal, gwnaeth y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol a'r Pennaeth Gwasanaeth: Oedolion dderbyn taliad arbennig o £735 a oedd yn cael ei roi i weithwyr gofal cymdeithasol i adnabod ac fel cydnabyddiaeth o waith caled staff gofal cymdeithasol wnaeth ddarparu gofal anghenrheidiol i'n dinesyddion mwyaf bregus yn ystod pandemig Covid-19.

4 Derbyniodd y Pennaeth Gwasanaeth: Tai honorariwm o £1,662 ar gyfer dyletswyddau ychwanegol rhwng 1 Ebrill 2021 a 30 Medi 2021. Derbyniodd y Pennaeth Proffesiwn: AD a Thrawsnewid honorariwm o £238 ar gyfer dyletswyddau ychwanegol rhwng 1 Rhagfyr 2021 a 31 Mawrth 2022.

5 Penodwyd Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd yn barhaol ar 27/4/2021.

Nodyn: Elfen Swyddog Canlyniadau o gyflog y Prif Weithredwr yw £6,410 ac nid yw wedi ei gynnwys yn y ffigyrau uchod. Mae'r swydd Cyfarwyddwr Lle a Llesiant Cymunedol bellach wedi ei dynnu o'r strwythur.

Mae cymhareb taliad cyflog y Prif Weithredwr fel canolrif o gyflogau'r holl weithwyr eraill yn 5.53:1 ar gyfer 2021/22 (5.77:1 yn 2020/21). Y canolrif cyflog ar gyfer holl weithwyr yn 2021/22 yw £22,129 (£20,903 yn 2020/2021). Dyma'r cyflog ar y pwynt canol holl gyflogau gweithwyr, o'r isaf i'r uchaf.

Ceir ffigyrau cymharol ar gyfer 2020/21 yn y tabl isod:-

Cydnabyddiaeth Ariannol i Uwch Swyddogion 2020/21	Cyflog, Ffioedd a Lwfansau £	Lwfansau Costau £	Cyfraniad Pensiwn £	Cyfanswm £
Prif Weithredwr	120,526	17	25,793	146,336
Dirprwy Brif Weithredwr	99,565	-	21,307	120,872
Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro	80,535	-	17,235	97,770
Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151	89,084	456	19,064	108,604
Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol*	22,271	-	4,766	27,037
Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol (Dros Dro)*	70,525	-	15,092	85,617
Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc	89,084	-	19,064	108,148
Cyfarwyddwr Lle a Llesiant Cymunedol**	-	-	-	-
Pennaeth Gwasanaeth: AD a Thrawsnewid	79,107	216	16,929	96,252
Pennaeth Gwasanaeth: Tai***	82,431	115	17,640	100,186
Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd (Dros Dro)	79,107	-	16,929	96,036
Pennaeth Gwasanaeth: Plant a Theuluoedd	16,685	-	3,571	20,256
Pennaeth Gwasanaeth: Oedolion (Dros Dro)*	62,626	-	13,402	76,028
Pennaeth Gwasanaeth: Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	79,107	-	16,929	96,036
Cyfanswm	970,653	804	207,721	1,179,178

*Gadawodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol ei swydd ar 30/6/2020 a phenodwyd y Pennaeth Gwasanaeth Plant fel Interim i'r swydd. Penodwyd Pennaeth Gwasanaethau Oedolion dros dro.

**Mae'r swydd Cyfarwyddwr Lle a Llesiant Cymunedol yn parhau i fod yn wag

***Derbyniodd y Pennaeth Gwasanaeth: Tai Honorariwm o £3,324 ar gyfer dyletswyddau ychwanegol rhwng 1 Ebrill 2020 a 31 Mawrth 2021.

NODYN 28 – TALIADAU YMADAEL

Mae'r nifer o becynnau ymadael gyda chyfanswm cost fesul band a chyfanswm cost diswyddiadau gorfodol a diswyddiadau eraill wedi eu nodi yn y tabl isod:-

Band cost ymadael (gan gynnwys taliadau arbennig)	Nifer o ddiswyddiadau gorfodol		Nifer o ymadawiadau eraill a gytunwyd		Cyfanswm y nifer o becynnau ymadael fesul band cost		Cyfanswm cost pecynnau ymadael	
	2021/22	2020/21	2021/22	2020/21	2021/22	2020/21	2021/22 £'000	2020/21 £'000
£0 - £20,000	5	11	3	16	8	27	71	68
£20,001 - £40,000	-	-	1	-	1	-	37	-
£40,001 - £60,000	-	-	-	1	-	1	-	50
Cyfanswm	5	11	4	17	9	28	108	118

NODYN 29 – FFIOEDD ARCHWILIO ALLANOL

Codwyd y ffioedd canlynol ar y Cyngor mewn perthynas ag archwilio allanol ac arolygiaeth:-

	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Ffioedd yn daladwy i Archwilio Cymru mewn perthynas â gwasanaethau archwilio allanol gan yr archwilydd apwyntiedig am y flwyddyn	193	192
Ffioedd yn daladwy i Archwilio Cymru mewn perthynas ag arolygon statudol	100	100
Ffioedd yn daladwy i Archwilio Cymru ar gyfer ardystio hawliadau a dychweliadau grant am y flwyddyn	45	45
Cyfanswm	338	337

NODYN 30 – INCWM GRANTIAU

Mae'r Cyngor wedi credydu'r grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn 2021/22 a 2020/21:-

	Nodyn	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Credydwyd i Drethiant ac Incwm grant Amhenodol			
Grant Cynnal Refeniw (Grantiau Llywodraeth sydd heb eu neilltuo)	12	82,734	78,832
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf	12	15,326	13,571
Rhyddhad Trethi Annomestig (RTA)	12	23,480	22,173
Grant – CRT (Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf)	12	5,380	5,377
Cyfanswm		126,920	119,953
Credydwyd i'r Gwasanaethau			
Grantiau:			
Grant Ôl 16 (Addysg)		3,066	2,671
Grant Gwella Addysg (Addysg)		2,878	2,773
Grant Datblygu Disgyblion (Addysg)		1,880	1,677
Grant Plant a Chymunedau* (Gwasanaethau Plant)		3,423	2,472
Dyraniad Dangosol		793	2,011
Cymhorthdal Budd-daliadau Tai		14,272	15,375
Grant Cymorth Tai**		3,502	2,666
Grant yr Amgylchedd a Datblygu Cynaliadwy		649	523
Cronfa Codi'r Gwastad		48	-
Cronfa Adfywio Cymunedol		248	-
Cronfa Gofal Integredig		1,578	2,145
Cyfanswm		32,337	32,313
Grantiau sy'n ymwneud â Covid			
Cronfa Caledi Brys Sengl Llywodraeth Leol:			
Dysgu Gydol Oes		1,006	2,107
Gwasanaethau Oedolion		1,643	1,887
Gwasanaethau Plant		310	344
Tai		564	894
Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff		338	576
Datblygu Economaidd a Rheoleiddio		463	1,438
Trawsnewid Corfforaethol		-	146
Adnoddau		220	796
Costau Corfforaethol a Democraidaidd		-	28
Cyfrif Refeniw Tai		8	35
Grant Rhyddhad Trethi Annomestig		6,819	7,160
Cyfanswm		11,371	15,411
Grantiau Eraill Covid:			
Dysgu Gydol Oes		2,244	1,541
Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff		2	143
Datblygu Economaidd a Rheoleiddio		4	668
Adnoddau		-	1,391
Costau Corfforaethol a Democraidaidd		-	1,232
Cyfanswm		2,250	4,975
Grantiau Eraill:			
Dysgu Gydol Oes		4,751	3,315
Gwasanaethau Oedolion		4,136	1,095
Gwasanaethau Plant		3,032	1,162
Tai		1,340	2,205
Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff		3,127	3,456
Datblygu Economaidd a Rheoleiddio		4,955	1,778
Trawsnewid Corfforaethol		239	214
Adnoddau		1,170	703
Busnes y Cyngor		5	121
Costau Corfforaethol a Democraidaidd		396	-
Cyfrif Refeniw Tai		-	11
Cyfanswm		23,151	14,060
Cyfraniadau:		7,827	7,777
Cyfanswm grantiau a chyfraniadau a gredydwyd i'r gwasanaethau		76,936	74,536
Cyfanswm		203,856	194,489

Grantiau Refeniw a Dderbyniwyd Ymlaen Llaw

Grantiau refeniw a dderbyniwyd ymlaen llaw	2021/22 £'000	2020/21 Ailddatganwyd £'000
Dysgu Gydol Oes	198	261
Datblygu Economaidd a Rheoleiddio	1,984	961
Tai	4	-
Gwasanaethau Cymdeithasol	257	-
Trawsnewid Corfforaethol	21	2
Rhyddhad Ardrethi	192	0
Cyfanswm	2,656	1,224

* Mae'r ffigur ar gyfer 2020/21 wedi ei ail ddatgan i gywiro gwall wrth admanbod grant Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru . Gweler Nododyn 4b am y manylion llawn.

Grantiau Cyfalaf a Dderbyniwyd Ymlaen Llaw

Derbyniwyd y grantiau cyfalaf canlynol o flaen llaw ac nid ydynt wedi eu cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:-

Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd ymlaen llaw	2021/22 £'000	2020/21 Ailddatganwyd £'000
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf Llywodraeth Cymru a Dderbyniwyd ymlaen llaw:		
Cyfraniad Llywodraeth Cymru at adeiladu ym Mhenrhos Cam II	1,987	1,550
Cyfraniad Llywodraeth Cymru at adeiladu yn Llangefni	-	350
Tir wedi'i Halogi	17	25
Unedau Porth	261	646
Ysgolion yr 21ain Ganrif	50	-
Cynllun Grant Bach Gofal Plant	43	-
Grant Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol	-	100
Grant Hwb Anabl Cymunedol	10	10
Grant Hwb Isadeiledd TG	139	195
Grant Adfer Gwyrdd	71	96
Grant Economi Gylchol	6	77
Tirweddau Cynaliadwy, Lleoedd Cynaliadwy Ynys Môn	-	26
Prosiect Asgwrn Cefn Gwyrdd Ynys Môn	-	60
Isadeiledd Cerbydau Trydan	276	-
Grant Cyfalaf Cyffredinol	1,701	-
Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru	4,512	2,003
Arall	-	7
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf a Dderbyniwyd ymlaen llaw gan Sefydliadau eraill:		
Symiau Cymudo Tai	676	342
Cae 3G Amlwch	75	-
Arall	22	25
Cyfanswm	9,846	5,512

* Mae'r ffigur ar gyfer 2020/21 wedi ei ail ddatgan i gywiro gwall wrth admanbod grant Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru. Gweler Nododyn 4b am y manylion llawn.

NODYN 31 – PARTIÖN CYSYLLTIEDIG

Mae gofyn i'r Cyngor ddatgelu gwybodaeth mewn perthynas â thrafodion a balansau dyledus yr Awdurdod gyda'i bartion cysylltiedig. Mae materoldeb y trafodion unigol sy'n codi trwy bartion cysylltiedig a'r datgeliadau canlynol yn ymwneud â thrafodion rhwng y Cyngor a'i bartion cysylltiedig. Caiff manylion am gydbwyllgorau a gweithrediadau ar y cyd eu gweld o fewn Nodyn 37 Cyd-Bwyllgorau.

Aelodau

Mae'r Aelodau'n gyfrifol am reolaeth uniongyrchol o bolisiâu'r Cyngor. Mae'r cyfanswm o lwfansau Aelodau a dalwyd yn ystod 2021/22 i'w weld yn Nodyn 26. Penodir Aelodau gan y Cyngor i rai cyrff cyhoeddus, elusennol a gwirfoddol, sy'n annibynnol i'r Cyngor ond sy'n cael effaith ar ei feysydd gwasanaeth. Fel bod y Cyngor yn gallu cynnal perthnasau effeithiol gyda nifer o'r sefydliadau hyn, mae cynrychiolwyr o'r Cyngor, sef Cyngorwyr etholedig fel arfer, yn eistedd ar y gwahanol bwyllgorau a fforymau sy'n gyfrifol amdanynt. Mae rhestr o'r cyrff allanol a chynrychiolaeth y Cyngor yn Atodiad 1.

Yn ystod 2021/22, talwyd cyfanswm o £4,138k mewn grantiau i brynu gwasanaethau gan y cyrff hyn (£3,260k yn 2020/21). Dyma grynodedb o'r sefydliadau unigol (lle nad ydynt wedi'u datgelu'n unrhyw le arall) sydd gan drafodion gyda'r Cyngor o dros £20k:-

2021/22

Parti Cysylltiedig	Cysylltiad	Taliadau £'000	Swm sy'n ddyledus gan y Cyngor £'000	Swm sy'n ddyledus i'r Cyngor £'000
Gnŵp Llandrillo Menai	Aelod wedi apwyntio gan y Cyngor i fod yn gynrychiolydd	340	-	19
Medrwn Môn	Aelod wedi apwyntio gan y Cyngor i fod yn gynrychiolydd	306	-	-
Tai Gogledd Cymru	Aelod wedi apwyntio gan y Cyngor i fod yn gynrychiolydd	29	-	-
Cyngor ar Bopeth Ynys Môn	Aelod wedi apwyntio gan y Cyngor i fod yn gynrychiolydd	204	-	-
		879	-	19

2020/21

Parti Cysylltiedig	Cysylltiad	Taliadau £'000	Swm sy'n ddyledus gan y Cyngor £'000	Swm sydd yn ddyledus i'r Cyngor £'000
Gnŵp Llandrillo Menai	Aelod wedi apwyntio gan y Cyngor i fod yn gynrychiolydd	236	2	5
Medrwn Môn	Aelod wedi apwyntio gan y Cyngor i fod yn gynrychiolydd	322	-	-
Prifysgol Cymru - Bangor	Aelod wedi apwyntio gan y Cyngor i fod yn gynrychiolydd	21	-	18
Cyngor ar Bopeth Ynys Môn	Aelod wedi apwyntio gan y Cyngor i fod yn gynrychiolydd	80	-	-
		659	2	23

Mae'r Cyngor yn aelod o Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, a thalwyd tanysgrifiadau o £100k i'r Gymdeithas yn 2021/22 (£99k yn 2020/21).

Mae Aelodau wedi datgan diddordebau mewn contractau neu mewn sefydliadau a all fod yn delio gyda'r Cyngor yn y Gofrestr Statudol o Ddiddordebau'r Aelodau (llofnododd un Aelod ei ddatganiad cyn diwedd y flwyddyn ariannol, ar 23/3/2022). Talwyd cyfanswm o £1,043k gan y Cyngor yn 2021/22 mewn perthynas â'r diddordebau hyn lle mae ffurf rheolaeth neu ddylanwad sylweddol yn bodoli (£583k yn 2020/21). O'r rhain, gwnaeth dau fudiad dderbyn £20k neu fwy mewn grantiau neu daliadau am wasanaethau yn ystod 2021/22 (dim yn 2020/21), derbyniodd Ffermwyr Ifanc Ynys Môn £38k (£0k yn ddyledus gan neu'n ddyledus i'r Cyngor) a derbyniodd Cyngor Tref Caergybi £102k (£0k yn ddyledus gan a £14k yn ddyledus i'r Cyngor).

Uwch Swyddogion

Mae'n ofynnol i Uwch Swyddogion gwblhau datganiad o fuddiant personol, gan nodi unrhyw fuddiannau sydd ganddynt gydag unrhyw sefydliad a allai dderbyn taliadau gan y Cyngor. Llofnododd y Prif Weithredwr blaenorol ei datganiad ar 4/3/2022, cyn diwedd ei chytundeb ar 20/3/2022. Yn ystod 2021/22, gwnaeth y Pennaeth Tai ddatgan diddordeb yn unol ag Adran 117 o'r Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 o ran taliadau a thalwyd grant o £17k i dafarndy cymunedol. Ni wnaeth y Pennaeth Tai gymryd rhan mewn unrhyw drafodaeth, benderfyniad na threfniadau gweinyddol y grant. Yn ogystal, gwnaeth y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol ddatgan diddordeb mewn cymdeithas gelfyddydol a dderbyniodd £6k mewn grant gan y Cyngor, ond ni wnaeth gymryd rhan mewn unrhyw drafodaeth, benderfyniad na threfniadau gweinyddol y grant. Gellir gweld cyfansymiau cydnabyddiaeth ariannol Uwch Swyddogion o dan Nodyn 27.

Llywodraeth

Mae gan Llywodraeth Cymru reolaeth effeithiol dros weithrediadau cyffredinol y Cyngor gan ei fod yn darparu'r fframwaith statudol i'r Cyngor ei weithredu. Mae hefyd yn darparu'r mwyafrif o gyllid y Cyngor drwy grantiau ac mae'n pennu termau nifer o drafodion sydd gan y Cyngor gyda phartion eraill (e.e. treth cyngor, budd-daliadau tai). Ceir manylion Incwm Grantiau yn Nodyn 33 ac mae cyfansymiau ar gyfer Trethi a Threthi Amhenodol wedi eu cynnwys yn Nodyn 12.

Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr (BIPBC)

Mae Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, trwy reolaeth gyffredin gan Lywodraeth ganolog, yn barti cysylltiedig i'r Cyngor. Daeth y taliadau a wnaeth y Cyngor yn 2021/22 i BIPBC i gyfanswm o £1,536k (£1,189k yn 2020/21) ac roedd £380k (£458k 2020/21) yn ddyledus ar ddiwedd y flwyddyn. Roedd yr arian a dderbyniodd y Cyngor gan BIPBC yn dod i gyfanswm o £6,585k (£6,132k yn 2020/21), ac roedd £2,428k (£1,632k 2020/21) yn ddyledus gan ein parti cysylltiedig ar ddiwedd y flwyddyn.

DIDDORDEBAU MEWN CWMNIAU

Mae gan y Cyngor ddiddordeb yn y cwmnïau canlynol, a Chyngor Gwynedd yw'r aelod arall, ond nid oes ganddo ddylanwad sylweddol dros y cwmni:-

Cwmni Cynnal Cyf

Sefydlwyd y cwmni hwn ar y cyd gan Gynghorau Sir Ynys Môn a Gwynedd ar adeg ad-drefnu llywodraeth leol. Mae'n darparu gwasanaethau cefnogaeth addysg o dan contract i ysgolion sy'n cael eu cynnal gan yr Awdurdod ac i'r awdurdodau addysg lleol, ac mae'n darparu gwasanaethau arolygu ysgolion i Estyn. Ni ellir ond defnyddio incwm y cwmni er mwyn hyrwyddo ei amcanion. Mae'r cwmni yn gyfyngedig trwy warant, nid oes ganddo gyfalaf cyfranddaliad, ac mae ymrwymiad y Cyngor wedi'i gyfyngu i £1.

Mae cyfrifon y cwmni ar gyfer 2020/21 yn dangos colled net o £113k (colled o £149k yn 2019/20). Roedd yr trosiant ar gyfer 2020/21 yn £1,975k (£1,923k yn 2019/20). Mae cyfrifon cyhoeddus y cwmni yn dangos asedau net o £230k fel ar 31 Mawrth 2021 (roedd yr asedau net yn £371k ar 31 Mawrth 2020).

Mae copïau o'r datganiadau ariannol ar gael gan Cwmni Cynnal Cyf, Plas Llanwnda, Caernarfon, Gwynedd. Mae adroddiad yr archwilydd ar gyfrifon y flwyddyn ariannol sydd yn diweddu ar 31 Mawrth 2021 yn un heb amodau. Yn ystod y flwyddyn ariannol 2021/22, cyfrifodd y Cyngor am gostau o £843k (£521k yn 2020/21) yn ymwneud â phrynu gwasanaethau gan y cwmni. Y swm yn ddyledus gan y Cyngor ar ddiwedd y flwyddyn oedd £3k (£65k 2020/21) gyda £0k (£0k 2020/21) yn ddyledus gan Cynnal.

Fe wnaeth y cwmni yma benodi Ieuan Williams yn Brif Weithredwr iddynt yn 2017. Mae Ieuan Williams yn gynghorydd gyda'r Awdurdod ac mae'n Ddirprwy Arweinydd ac yn Ddeilydd Portffolio ar gyfer Trawsnewid Gwasanaeth a'r Iaith Gymraeg. Mae'r Cyfarwyddwr Addysg, Sgilliau a Phobl Ifanc hefyd yn Gyfarwyddwr yn y cwmni.

Rhoddodd y cwmni'r gorau i fasnachu ar 31 Mawrth 2022 a throsglwyddwyd y staff i Gyngor Sir Ynys Môn a Chyngor Gwynedd o dan reolau TUPE ar 1 Ebrill 2022. Trosglwyddwyd contractau'r Cwmni hefyd a dalodd y Cyngor £12.5k am y contractau a dderbyniodd. Bydd asedau net y cwmni yn cael eu trosglwyddo i elusen sydd â dibenion elusennol tebyg wrth eu diddymu.

Mae gan y Cyngor ddiddordebau yn y cwmnïau canlynol hefyd:-

Cyd-bwyllgor Addysg Cymru - WJEC CBAC Cyf

Mae'r Cyngor yn aelod o WJEC CBAC Cyf, cwmni elusennol lle mai'r aelodau yw'r 22 awdurdod unedol yng Nghymru, a'u hamcanion yw darparu gwasanaethau arholi a darparu a hyrwyddo gwasanaethau addysgol a diwylliannol eraill. Mae'r cwmni yn gyfyngedig trwy warant, nid oes ganddo gyfalaf cyfranddaliad, ac mae ymrwymiad y Cyngor wedi'i gyfyngu i £1.

Yn ystod y flwyddyn ariannol 2021/22, cyfrifodd y Cyngor am gostau o £229k (£253k yn 2020/21) a hynny am brynu gwasanaethau gan y cwmni. Roedd £0k (£0.542k 2020/21) yn ddyledus gan y Cyngor ar ddiwedd y flwyddyn, gyda £222k (£0k 2020/21) yn ddyledus i'r cwmni.

Mae cyfrifon y cwmni ar gyfer 2020/21 (y flwyddyn sy'n diweddu 30 Medi) yn dangos symudiad positif net yn y cronfeydd o £17,113k (symudiad positif net yn y cronfeydd o £2,487k yn 2019/20). Roedd y trosiant ar gyfer 2020/21 yn £31,385k (£36,495k yn 2019/20) ac roedd yr asedau net yn dod i gyfanswm o £56,077k ar 30 Medi 2021 (£38,964k ar 30 Medi 2020).

Gellir cael copïau o gyfrifon y cwmni gan WJEC CBAC Cyf, 245 Rhodfa'r Gorllewin, Llandaf, Caerdydd, CF5 2YX. Mae adroddiad yr archwilydd ar gyfrifon y flwyddyn ariannol sy'n diweddu 30 Medi 2021 yn un heb amodau.

Menter Môn Cyfyngedig

Mae'r Cyngor yn aelod o Menter Môn Cyf, ac roedd yn un o gyfanswm o dri aelod ar 31 Mawrth 2021. Amcanion y cwmni yw hyrwyddo twf economaidd yn Ynys Môn wledig. Mae'r cwmni yn gyfyngedig trwy warant, nid oes ganddo gyfalaf cyfranddaliad, ac mae ymrwymiad y Cyngor wedi'i gyfyngu i £1.

Mae cyfrifon Menter Môn Cyf wedi eu cyfrifo ar sail cyfrifon grŵp ar gyfer 2020, gan fod y cwmni nawr yn cynnwys Annog Cyf. Mae ffigyrau'r flwyddyn flaenorol wedi eu haddasu i adlewyrchu hyn.

Yn ystod y flwyddyn ariannol 2021/22, fe wnaeth y Cyngor daliadau o £463k i'r cwmni i gefnogi'r gweithgareddau (£466k yn 2020/21). Roedd £0k (£54k 2020/21) yn ddyledus gan y Cyngor ar ddiwedd y flwyddyn, gyda £43k (£0.100k 2020/21) yn ddyledus i'r cwmni.

Mae cyfrifon y cwmni am y flwyddyn ariannol yn gorffen 31 Rhagfyr 2020 yn dangos colled net cyn treth o £306k (colled net cyn treth o £210k yn 2019). Roedd y trosiant ar gyfer 2020 yn £5,233k (£4,941k yn 2019) ac roedd yr ymrwymïadau net yn dod i gyfanswm o £3,240k ar 31 Rhagfyr 2020 (ymrwymïadau net o £599k yn 2019).

Gellir cael copïau o gyfrifon y cwmni gan Menter Môn, Neuadd y Dref Llangefni, Sgwâr Buckley, Llangefni, Ynys Môn, LL77 7LR. Mae adroddiad yr Archwilydd ar gyfrifon y flwyddyn ariannol sy'n diweddu 31 Rhagfyr 2020 yn un heb amodau.

Ysgol Sefydledig Caergeiliog

Mae'r balansau ar gyfer asedau ac ymrwymadau cyfredol a reolir gan Ysgol Sefydledig Caergeiliog wedi eu cynnwys yn y cyfrifon hyn ac, felly, mae cronfeydd wrth gefn yr ysgol, fel y nodir yn y Fantolen yma, yn cynrychioli'r asedau cyfredol net yn unig. Mae gan yr ysgol hefyd asedau anghyfredol sydd wedi eu nodi ar Fantolen yr ysgol, sef £730k ar 31 Mawrth 2022 (£740k ar 31 Mawrth 2021), ar gyfuniad o brisant a chost hanesyddol, llai dibrisiant. Mae'r asedau anghyfredol wedi eu breinio yng Nghorff Llywodraethu'r ysgol ac nid ydynt wedi'u cyfuno ym Mantolen y Cyngor hwn.

NODYN 32 – CRONFEYDD YMDDIRIEDOL

Mae'r Cyngor yn gweithredu fel ymddiriedolwr i nifer o gronfeydd ymddiriedol. Mae eu cyfrifon ar gael gan yr Adain Gyfrifeg, Swyddogaeth Adnoddau, Swyddfeydd y Cyngor, Cyngor Sir Ynys Môn, Llangefni, Ynys Môn, LL77 7TW. Yn ychwanegol at gymynroddion i bethau megis gwobrau mewn ysgolion a chysuron a gwelliannau yn sefydliadau'r Gwasanaethau Cymdeithasol, mae'r Cyngor hefyd yn gyfrifol am gronfeydd Ymddiriedol fel a ganlyn.

Yn ystod 2021/22, roedd gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 gyfrifoldeb ariannol am nifer o elusennau. Er fod eu gweinyddiaeth ariannol wedi cael eu hintegreiddio gyda gwaith y Cyngor, mae'r elusennau yn gyfreithiol arwahân ac fe gynhyrchir datganiadau ariannol arwahân, sydd yn unol â safonau cyfrifo cymwys a'r Datganiad o'r Arfer a Argymhellir ar Gyfrifo gan Elusennau, a gyhoeddwyd gan y Comisiynwyr Elusennau. Fe rheolir yr elusennau ac fe cymeradwyir y gwariant yn unol â'r meini prawf a nodir yn nogfennau llywodraethu pob un:-

Cymdeithas Elusennol Ynys Môn (Rhif 1174536)

Sefydlwyd Cymdeithas Elusennol Ynys Môn, Ymddiriedolaeth Elusennol Ynys Môn gynt, gan Gyngor Bwrdeistref Ynys Môn, rhagflaenydd y Cyngor Sir, i weinyddu buddsoddiadau a brynwyd o arian a dderbyniwyd gan Shell (UK) Limited pan roddodd y cwmni'r gorau i weithredu Terfynell Olew ar Ynys Môn

Mae'r Sefydliad newydd yn endid cyfreithiol arwahân gyda'r un dibenion elusennol ag Ymddiriedolaeth Elusennol Ynys Môn. Mae asedau a rhwymedigaethau presennol Ymddiriedolaeth Elusennol Ynys Môn wedi eu trosglwyddo i'r endid newydd o 1 Hydref 2019, yn dilyn penderfyniad ffurfiol gan yr Ymddiriedolwyr ar 24 Medi 2019.

Amcanion y Gymdeithas Elusennol yw darparu amwynderau a chyfleusterau er budd cyhoeddus cyffredinol pobl sy'n byw yn Ynys Môn. Cyflawnir hyn drwy gyfrannu at wariant ar wasanaethau cyhoeddus a thrwy roi grantiau i sefydliadau elusennol a gwirfoddol. Yn y cyfnod cyfrifyddu rhwng 1 Hydref 2020 a 30 Medi 2021, derbyniodd y Cyngor £107.5k gan y Gymdeithas tuag at gostau rhedeg Oriel Ynys Môn.

Cronfa Ymddiriedolaeth Addysg Bellach Ynys Môn (Rhif 525254)

Mae 75% o'r incwm net o Stad Elusennol David Hughes yn ffurfio rhan o Gronfa Ymddiriedolaeth Addysg Bellach Ynys Môn - sef Cronfa y mae'r Cyngor yn Ymddiriedolwr iddi. Defnyddir yr incwm i ddibenion addysgol penodol. Telir y 25% arall i "Elusen David Hughes er Lles y Tlodion", elusen nad yw'n cael ei gweinyddu gan y Cyngor.

Ar 31 Mawrth 2022, roedd balansau amcangyfrifedig y Cronfeydd Ymddiriedol hyn (yn ôl gwerth yr asedau ar y farchnad) yn:-

Crynodebau datganiad cyn eu harchwilio	2021/22 Incwm £'000	2021/22 Gwariant £'000	2021/22 Asedau £'000	2021/22 Rhwymedigaethau £'000
Cymdeithas Elusennol Ynys Môn (blwyddyn cyfrifo 1.10.2020-30.9.2021)	550	418	24,393	2,298
Cronfa'r Degwm	3	-	582	21
Cronfa Ymddiriedolaeth Addysg Bellach Ynys Môn	145	104	4,174	19

Crynodebau datganiad wedi eu harchwilio	2020/21 Incwm £'000	2020/21 Gwariant £'000	2020/21 Asedau £'000	2020/21 Rhwymedigaethau £'000
Cronfa Ymddiriedolaeth Addysg Bellach Ynys Môn	138	207	4,635	19

Cyfanswm gwerth y cronfeydd eraill ar 31 Mawrth 2022, gan gynnwys buddsoddiadau yn ôl eu gwerth ar y farchnad, yw £105k (£112k ar 31 Mawrth 2021). Nid yw balansau Cronfa'r Ymddiriedolaeth yn cael eu cynnwys yn y Fantolen gan fod rhain yn cynrychioli asedau a ddelir mewn ymddiriedolaeth ar gyfer trydydd partion yn hytrach nag ym mherchnogaeth y Cyngor. Pan fo'r Cyngor yn dal arian ar ran yr ymddiriedolaeth, neu y mae arian yn ddyledus iddo. Cynhwysir rhain yng nghyfrifon y Cyngor fel gwir dyledwyr a chredydwyr. Fe ddangosir crynodeb o berfformiad yr Ymddiriedolaethau Elusennol mwyaf yn y tabl uchod.

NODYN 33 – CYNLLUN PENSIWN ATHRAWON

Mae athrawon a gyflogir gan y Cyngor yn aelodau o Gynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan yr Adran Addysg. Mae'r cynllun yn rhoi buddiannau penodol i athrawon ar eu hymddeoliad, ac mae'r Cyngor yn cyfrannu tuag at y gost drwy dalu cyfraniadau sy'n seiliedig ar ganran o dâl pensiynadwy aelodau.

Yn dechnegol, cynllun buddiannau diffiniedig yw'r cynllun. Fodd bynnag, mae'r cynllun heb ei gyllido ac mae'r Adran Addysg yn defnyddio cronfa dybiannol er mwyn cyfrifo cyfradd cyfraniad cyflogwyr i'w thalu gan awdurdodau lleol. Nid yw'r Cyngor yn gallu adnabod ei gyfran o'r sefyllfa ariannol waelodol a pherfformiad y cynllun gyda digon o ddibynadwyedd at ddibenion cyfrifo. At ddiben y Datganiad Cyfrifon yma maent, felly, yn cael eu cyfrifo ar yr un sail â chynllun cyfraniadau diffiniedig.

Yn 2021/22, talodd y Cyngor £5,838k i Bensiynau Athrawon yn ymwneud â buddiannau ymddeol athrawon, a oedd yn cynrychioli 23.68% o dâl pensiynadwy (£5,371k a 23.27% yn 2020/21).

Mae'r Cyngor yn gyfrifol am gostau unrhyw fuddiannau ychwanegol a ddyfernir ar gyfer ymddeoliad cynnar y tu allan i delerau'r cynllun athrawon. Cyfrifir am y costau hyn ar sail buddiannau diffiniedig a manylir arnynt yn Nodyn 34 isod.

NODYN 34 – CYNLLUN PENSIWN BUDDIANNAU DIFFINIEDIG LLYWODRAETH LEOL

Buddiannau Ymddeoliad Cyfranogiad yn y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Fel rhan o delerau ac amodau gwaith ei swyddogion a'i weithwyr eraill, mae'r Cyngor yn cynnig buddiannau ymddeoliad. Er nad yw'r buddiannau yma yn cael eu talu hyd nes i'r gweithwyr ymddeol, mae gan y Cyngor rwymedigaeth i wneud y taliadau sydd raid eu dangos ar yr adeg mae'r gweithwyr yn ennill eu hawliau i'r dyfodol. Mae'r Cyngor yn cymryd rhan yng Nghronfa Bensiwn Gwynedd a weinyddir gan Gyngor Gwynedd. Mae hwn yn gynllun a gyllidir, gan olygu fod y Cyngor a gweithwyr yn talu cyfraniadau i gronfa, a gyfrifir ar lefel y bwriedir iddi gydbwysu rhwymedigaethau'r pensiwn gydag asedau buddsoddiad.

a) Trafodion yn ymwneud â buddiannau ôl-gyflogaeth

Mae'r Cyngor yn adnabod cost y buddiannau ymddeol yn yr adroddiadau ar gostau'r gwasanaethau pan mae'r gweithwyr yn eu hennill, yn hytrach na phan mae'r buddiannau yn cael eu talu fel pensiynau. Fodd bynnag, mae'r gost sydd raid ei dangos yn erbyn Cronfa'r Cyngor yn seiliedig ar yr arian a delir yn ystod y flwyddyn ac, felly, mae gwir gost buddiannau ôl-gyflogaeth / ymddeoliad yn cael eu gwyrddroi o'r Gronfa Gyffredinol drwy'r Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Yn ystod y flwyddyn, mae'r trafodion canlynol wedi cael eu gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Balans y Gronfa Gyffredinol drwy'r Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn:-

	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Cost y gwasanaeth yn cynnwys:		
Costau cyfredol y gwasanaeth	23,603	14,190
Colledion ar setliadau neu gwtogiadau	26	7
Cyfanswm cost y Gwasanaeth	23,629	14,197
Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi		
Cost llog ar yr ymrwymiad budd diffiniedig	10,839	9,254
Incwm llog ar Asedau'r Cynllun	(7,185)	(6,342)
Cyfanswm y buddiannau Ôl-Gyflogaeth a godwyd i'r Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaeth	27,283	17,109
Elw ar Asedau'r Cynllun (ac eithrio symiau sydd wedi eu cynnwys yn y gwariant llog net)	(29,390)	(74,203)
(Elw) / colledion actiariaid yn codi oherwydd newidiadau yn y rhagdybiaethau demograffig	(2,830)	6,618
(Elw) / colledion actiariaid yn codi oherwydd newidiadau yn y rhagdybiaethau ariannol	(39,560)	115,778
Arall	(283)	(3,710)
Cyfanswm Aifedur y rhwymedigaeth o ran buddiannau net diffiniedig	(72,063)	44,483
Cyfanswm y buddiannau Ôl-gyflogaeth a godwyd ar Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(44,780)	61,592
Gwyrddroi'r taliadau net a wnaed ar gyfer buddiannau ymddeoliad yn unol â'r côd	17,000	7,258
Swm gwirioneddol a godwyd yn erbyn balans Cronfa'r Cyngor ar gyfer pensiynau yn ystod y flwyddyn:		
Cyfraniadau cyflogwyr sy'n daladwy i'r cynllun	10,283	9,851
Cyfanswm y buddiannau Ôl-gyflogaeth a godwyd i'r Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	27,283	17,109

b) Asedau a Rhwymedigaethau Pensiwn a gydnabyddir yn y Fantolen

Mae rhwymedigaethau wedi cael eu hasesu ar sail actiaraidd gan ddefnyddio'r dull credyd uned rhagdybiedig, amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy yn y blynyddoedd i ddod yn seiliedig ar ragdybiaethau ynghylch cyfraddau marwolaethau, lefelau cyflogau ac ati. Mae'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a'r rhwymedigaethau o ran Buddiannau Dewisol wedi cael eu hasesu gan Hymans Robertson LLP, cwmni annibynnol o actiariaid, ac mae'r amcangyfrifon yn seiliedig ar y prisiau llawn diweddaraf o'r Cynllun ar 31 Mawrth 2022.

Mae'r symiau sydd wedi eu cynnwys yn y Fantolen yn codi o ymrwymiad yr Awdurdod mewn perthynas â'i gynllun buddiannau diffiniedig fel a ganlyn:	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000
Gwerth Presennol Asedau'r Cynllun	397,617	357,955
Gwerth Presennol Ymrwymadau'r Cynllun	(518,816)	(534,216)
Rhwymedigaeth net yn codi o'r Rhwymedigaethau diffiniedig	(121,199)	(176,261)

Cysoni Gwerth Presennol Rhwymedigaethau'r Cynllun

	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Balans ar 1 Ebrill	534,216	399,012
Cost gwasanaeth cyfedrol	23,486	14,190
Cost llog	10,839	9,254
<i>Cyfraniadau gan cyfranogwyr y cynllun</i>	<i>2,796</i>	<i>2,632</i>
(Elw) a cholledion Ailfesur	(42,673)	118,686
Costau gwasanaeth blaenorol	26	7
Amcangyfrif o'r buddiannau a dalwyd nad oeddynt yn cael eu cyllido	(793)	(998)
Amcangyfrif o'r buddiannau a dalwyd	(9,081)	(8,567)
Balans ar 31 Mawrth	518,816	534,216

Cysoni Gwerth Presennol Asedau'r Cynllun

	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Gwerth Teg Agoriadol Asedau'r Cynllun ar 1 Ebrill	357,955	274,492
Incwm Llog	7,185	6,342
Elw ar asedau cynllun (heb gynnwys gwariant llog net)	29,390	74,203
Cyfraniadau gan aelodau	2,796	2,632
Cyfraniadau gan y cyflogwr	9,372	8,853
Cyfraniadau mewn perthynas â buddiannau nad oeddynt yn cael eu cyllido	793	998
Buddiannau a dalwyd nad oeddynt yn cael eu cyllido	(793)	(998)
Buddiannau a dalwyd	(9,081)	(8,567)
Balans ar 31 Mawrth	397,617	357,955

c) Gwerth Teg Asedau'r Cynllun

Mae'r tabl isod yn dangos y gwahaniaeth rhwng 2020/21 a 2021/22 yn y categori ecwiti a buddsoddiadau eraill rhwng y Prisiau a Ddyfynnir mewn Marchnadoedd Gweithredol a Phrisiau nad ydynt yn cael eu dyfynnu mewn Marchnadoedd Gweithredol. Ers 2018/19, mae rheolwyr y cronfeydd Pensiwn wedi dechrau symud buddsoddiadau o'r rhai a ddyfynnir yn y marchnadoedd gweithredol i ddwy gronfa byd-eang ar y cyd ym Mhartneriaeth Pensiynau Cymru (WPP). Mae'r buddsoddiadau hyn yn cael eu dangos o fewn Cronfeydd Buddsoddi ac Unedau Ymddiriedolaeth nad ydynt yn cael eu dyfynnu mewn marchnadoedd agored. Mae rhagor o wybodaeth am Gronfa Bensiwn Gwynedd yn ei chyfanrwydd ar gael drwy ddilyn y ddolen a ganlyn:

<https://www.cronfabensiwnwynedd.cymru/cy/Cartref.aspx>

Cyfran y Cyngor o Asedau'r Cynllun Pensiwn yw:-

	2021/22 Prisiau a Ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithredol £'000	2021/22 Prisiau nas dyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithredol £'000	2020/21 Prisiau a Ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithredol £'000	2020/21 Prisiau nas dyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithredol £'000
Arian a chywerthoedd arian	2,084	-	2,066	-
Ecwiti preifat	-	22,734	-	22,257
Cronfeydd Buddsoddi ac Unedau Ymddiriedolaeth				
Ecwiti	-	247,932	-	229,343
Isadeiledd	-	9,657	-	6,310
Arall	-	79,038	-	69,589
Eiddo Tiriog				
Eiddo yn y DU	-	36,172	-	28,391
Eiddo Tramor	-	-	-	-
Cyfanswm Gwerth yr holl Asedau	2,084	395,533	2,066	355,889
Cyfanswm Gwerth yr Asedau Gweithredol ac Anweithredol		397,617		357,955

Mae asedau Cronfa Bensiwn Gwynedd yn cynnwys y categorïau canlynol, yn ôl y gyfran o'r asedau cyfan a ddeler:-

	31 Mawrth 2022	31 Mawrth 2021
Arian a chywerthoedd arian	0%	1%
Buddsoddiad Ecwiti (yn ôl math o ddiwydiant)		
Ecwiti Preifat	6%	6%
Cronfeydd Buddsoddi ac Unedau Ymddiriedolaethol		
Ecwiti	64%	64%
Isadeiledd	2%	2%
Arall	20%	19%
Eiddo Tiriog		
Eiddo yn y DU	8%	8%
Cyfanswm	100%	100%

ch) Hanes y Cynllun

Dadansoddiad o asedau a rhwymedigaethau'r cynllun:-

	31 Mawrth 2022 £'000	31 Mawrth 2021 £'000	31 Mawrth 2020 £'000	31 Mawrth 2019 £'000	31 Mawrth 2018 £'000
Gwerth Teg Asedau'r Cynllun Pensiwn	397,617	357,955	274,492	312,536	288,424
Gwerth Presennol Rhwymedigaeth Budd Diffinedig y Cynllun	(518,816)	(534,216)	(399,012)	(443,266)	(390,612)
(Diffyg)/Asedau yn y Cynllun	(121,199)	(176,261)	(124,520)	(130,730)	(102,188)

Mae'r rhwymedigaethau yn dangos maint y rhwymedigaethau gwaelodol sydd gan y Cyngor yn yr hirdymor i dalu buddiannau ymddeoliad. Mae'r cyfanswm rhwymedigaeth budd diffinedig presennol o £518,816k yn cael effaith sylweddol ar werth net y Cyngor fel y'i cofnodwyd yn y Fantolen, yn arwain at rwymedigaeth net o £121,199k.

Fodd bynnag, mae'r trefniadau statudol ar gyfer cyllido'r diffyg yn golygu bod sefyllfa ariannol y Cyngor yn parhau i fod yn iach. Bydd y diffyg yng Nghynllun Pensiwn Gwynedd yn cael ei adennill drwy gynyddu'r cyfraniadau, fel yr asesir gan actwari'r cynllun, dros weddill oes waith y gweithwyr.

d) Prif Ragdybiaethau a ddefnyddiwyd gan yr Actiwari oedd:-

	2021/22	2020/21
Rhagdybiaethau Marwolaeth:		
<i>Hirhoedledd yn 65 bensiynwyr presennol:</i>		
Dynion	21.3 mlynedd	21.5 mlynedd
Merched	23.7 mlynedd	23.9 mlynedd
<i>Hirhoedledd yn 65 bensiynwyr dyfodol:</i>		
Dynion	22.4 mlynedd	22.7 mlynedd
Merched	25.7 mlynedd	25.9 mlynedd
Graddfa Cynnydd Chwyddiant / Pensiwn	3.20%	2.85%
Gradda cynnydd mewn cyflogau	3.50%	3.15%
Dychweliad disgwylidig ar yr asedau	10.20%	29.20%
Graddfa ddisgownt ar rwymedigaethau'r cynllun	2.70%	2.00%
Defnyddio'r opsiwn i drosi pensiwn blynyddol i lwmp swm ymddeoliad:		
Gwasanaeth i Ebrill 2008	50.00%	50.00%
Gwasaneath ôl Ebrill 2008	75.00%	75.00%

dd) Dadansoddiad Sensitifrwydd

Mae'r dadansoddiad sensitifrwydd isod yn seiliedig ar newidiadau posibl i'r rhagdybiaethau a all, yn rhesymol, ddigwydd ar ddiwedd y cyfnod adrodd. Ar gyfer pob newid mewn rhagdybiaeth, mae'n cymryd yn ganiataol bod yr holl ragdybiaethau eraill yn parhau'n gyson. Mae'r dadansoddiad o sensitifrwydd yn dangos cynnydd 0.1% yn y gyfradd ddisgownt real oherwydd newidiadau posibl yn y farchnad, a all ostwng rhwymedigaethau'r gronfa o £10,783k. Gall cynnydd 0.1% yn y gyfradd cynnydd cyflogau, olygu cynnydd o £1,179k yng nghostau'r gronfa. Gall cynnydd 0.1% yn y gyfradd bensiynau, olygu cynnydd o £9,522k mewn rhwymedigaethau. Mae'r amcangyfrifon yn y dadansoddiad sensitifrwydd wedi cael eu cyfrifo yn unol â thybiaethau actiwaraid proffesiynol, SAR 19 a SAARh 102.

Mae hyn yn golygu bod y defnydd o'r rhagdybiaethau 0.1% isod wedi cael eu dewis gan yr actiwari arbenigol yn unol â'i farn/barn broffesiynol ef/hi. Byddai'r Actiwari wedi cymryd i ystyriaeth wybodaeth gyfredol a blaenorol. Byddai gwybodaeth ynghylch hyd oes pobl a gwybodaeth ddemograffig hefyd wedi dylanwadu ar hyn.

Newid Mewn Tybiaethau fel ar 31 Mawrth 2022	% y Cynnydd yn fras i'r Cyflogwr	Swm Ariannol Bras £'000
Lleihad o 0.1% yn y gyfradd ddisgownt real	2%	10,794
Cynnydd 1 blwyddyn yn nisgwylid oes aelodau	4%	20,748
Cynnydd o 0.1 % yn y gyfradd cynnydd cyflog	0%	1,179
Cynnydd o 0.1 % yn y gyfradd cynnydd pensiwn	2%	9,532

e) Yr Effaith ar Lif Arian yr Awdurdod

Amcan y cynllun yw cadw cyfraniadau'r cyflogwr ar gyfradd sydd mor gyson ag y gall fod. Mae gan y Cyngor strategaeth gydag actiwari'r cynllun i sicrhau lefel gyllido o 100% yn ystod yr 20 mlynedd nesaf. Caiff lefelau cyllido eu monitro'n flynyddol. Caiff y prisiad tairblwyddol nesaf ei gwblhau erbyn 31 Mawrth 2022.

Bydd angen i'r cynllun gymryd i ystyriaeth y newidiadau cenedlaethol i'r cynllun dan Ddeddf Gwasanaethau Pensiynau Cyhoeddus 2013.

Yn unol â'r Ddeddf, efallai na fydd y CPLIL yn Lloegr a Chymru, a'r prif gynlluniau cyfredol eraill ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus, yn darparu buddiannau ar gyfer gwasanaeth ar ôl 31 Mawrth 2014 (neu Wasanaeth ar ôl 31 Mawrth 2015 yn achos y prif gynlluniau pensiwn eraill ar gyfer gwasanaeth cyhoeddus yn Lloegr a Chymru). Mae'r Ddeddf yn cynnwys darpariaeth ar gyfer rheoleiddio'r cynlluniau mewn fframwaith cyffredinol er mwyn sefydlu cynlluniau yn seiliedig ar yr enillion cyfartalog yn ystod gyrfa wedi eu hailbriso er mwyn talu pensiynau a buddiannau eraill.

Mae'r rhwymedigaethau'n dangos yr ymrwymiad gwaelodol sydd ar y Cyngor yn y tymor hir i dalu buddiannau ôl-gyflogaeth (ymddeoliad). Mae'r rhwymedigaeth net o £121,991k yn cael effaith sylweddol ar werth net y Cyngor fel y cafodd ei gofnodi yn y Fantolen. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol ar gyfer cyllido'r diffyg yn golygu fod sefyllfa ariannol y Cyngor yn parhau i fod yn iach.

Gwneir iawn am y diffyg yn y cynllun llywodraeth leol drwy gynyddu'r cyfraniadau dros weddill oes gweithio'r gweithwyr (h.y. cyn y bydd y taliadau'n ddyledus) yn unol ag asesiad actiwari'r cynllun; nid oes angen cyllid ond i gwrdd â chostau buddiannau dewisol pan fydd y pensiynau'n cael eu talu.

f) Amcangyfrif o'r cyfraniadau i'w talu i Gronfa Bensiwn Gwynedd yn 2022/23

Mae'r Cyngor yn rhagweld y bydd yn talu cyfraniad o £10,098k i'r cynllun yn 2022/23. Y swm sy'n ddyledus i Gyngor Gwynedd mewn perthynas â chyfraniadau CPLIL am 2021/22 ar 31 Mawrth 2022 yw £1,169k ac mae wedi ei gynnwys yn y nodyn datgelu o ran credydwy'r tymor byr.

NODYN 35 – OFFERYNNAU ARIANNOL

Cytundebau contractiol rhwng dau neu fwy o bartïon yw offerynnau ariannol yn ymwneud â hawl i dderbyn tâl o arian. Byddai gan un parti ased ariannol lle mae arian neu ased ariannol arall yn cael ei roi i'r parti arall, yn gyfnewid am ddychwelyd yr arian neu'r offeryn ariannol, yn aml gyda llog neu enillion ffafriol ar y buddsoddiad. Byddai'r trafodiad yn rhwymedigaeth ariannol i'r parti neu'r partiion eraill. Y cytundeb i ad-dalu'r arian ar yr amser y cytunwyd arno ac i ddychwelyd yr arian yn unol â'r cytundeb fyddai hynny. Er enghraifft, prif asedau ariannol y Cyngor yw ei fuddsoddiadau mewn adneuon banc.

Mae enghreifftiau o asedau ariannol yn cynnwys arian parod, adneuon banc, symiau sy'n ddyledus drwy fasnach (dyledwyr), ecwitiau, bondiau a deilliadau. Mae enghreifftiau o rwymedigaethau ariannol yn cynnwys benthyciadau, symiau sy'n daladwy drwy fasnach (credydwyr) ac unrhyw rwymedigaeth contractiol i ddarparu arian parod neu ased ariannol i endid arall.

NODYN 35a – ASED AU ARIANNOL

Mae'r nodyn yma'n dangos y categorïau gwahanol o asedau ariannol sy'n ofynnol o dan SAARh 9 a gwerth asedau ariannol y Cyngor ar 31 Mawrth 2022. Mae'n rhoi gwerth asedau anariannol hefyd, sydd yn cynnwys gwerth Tir ac Eiddo ac asedau eraill. Ni all y Cyngor ond ymrwmo i asedau a rhwymedigaethau ariannol yn unol â Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor. Mae'r Strategaeth yn gosod meini prawf caeth, felly,

ni all y Cyngor ond buddsoddi mewn asedau ariannol sydd yn hynod o ddiogel ac y gellir cael mynediad atynt pan fydd y Cyngor angen yr arian.

Adneuron banciau yn y DU sy'n bodloni meini prawf statws credyd y Cyngor yw'r rhan fwyaf o fuddsoddiadau, neu fenthyciadau i awdurdodau lleol eraill. Daw'r cyfan ohonynt o dan ddsbarthiad SAARh 9 Asedau Ariannol a fesurir yn ôl cost wedi'i Amorteiddio, fel yr amlygir yn Nodyn 35a.

Mae'r tabl isod yn dangos swm cario'r asedau ariannol. Dyma werth yr asedau ariannol yn y Fantolen yn seiliedig ar gost wedi'i hamorteiddio. Darperir y gwerth teg hefyd; mae hwn yn werth mwy cyfredol, sef y pris i werthu'r asedau ariannol ar 31 Mawrth 2022. Cyfrifwyd hyn gan Link Asset Services, sef ymgynghorwyr rheoli trysorlys y Cyngor. Roedd y prisiad yn seiliedig ar gymhariaeth o'r adneuron gyda buddsoddiad tebyg gyda'r un benthyciwr/benthyciwr tebyg.

Asedau Ariannol	Tymor Byr				Tymor Hir				Cyfanswm			
	31/03/2022		31/03/2021*		31/03/22		31/03/2021		31/03/2022		31/03/2021*	
	Swm Cario	Gwerth Teg	Swm Cario	Gwerth Teg	Swm Cario	Gwerth Teg	Swm Cario	Gwerth Teg	Swm Cario	Gwerth Teg	Swm Cario	Gwerth Teg
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Asedau ariannol a ddelir ar gost wedi'i amorteiddio												
Arian a chywerthoedd arian												
Arian a chywerthoedd arian - adneuron	38,616	38,618	20,066	20,067	-	-	-	-	38,616	38,618	20,066	20,067
Arian a chywerthoedd arian eraill	5,862	5,862	3,674	3,674	-	-	-	-	5,862	5,862	3,674	3,674
Benthyciadau i Awdurdodau Lleol arall	-	-	5,000	5,002	-	-	-	-	-	-	5,000	5,002
Buddsoddiadau tymor byr eraill	7,500	7,501	-	-	-	-	-	-	7,500	7,501	-	-
Cyfanswm Buddsoddiadau	51,978	51,981	28,740	28,743	-	-	-	-	51,978	51,981	28,740	28,743
Dyledwyr												
Rhenti	648	648	375	375	-	-	-	-	648	648	375	375
Benthyciadau i weithwyr	159	159	208	208	95	95	97	97	254	254	305	305
Dyledwyr Masnach	3,242	3,242	2,216	2,216	-	-	-	-	3,242	3,242	2,216	2,216
Incwm gohriedig	-	-	-	-	967	967	951	951	967	967	951	951
Gordaliadau budd-daliadau tai	950	950	524	524	-	-	-	-	950	950	524	524
Dyledwyr Eraill	59	59	-	-	-	-	-	-	59	59	-	-
Cyfanswm Dyledwr	4,939	4,939	3,322	3,323	1,062	1,062	1,048	1,048	6,001	6,001	4,370	4,370
Cyfanswm Offerynnau Ariannol	56,917	56,920	32,062	32,066	1,062	1,062	1,048	1,048	57,979	57,982	33,110	33,113
Asedau heb eu diffinio fel Offerynnau Ariannol	39,028	39,028	31,761	31,757	475,820	475,820	37	438,716	514,848	514,848	470,477	470,477
Cyfanswm Asedau	95,945	95,948	63,823	63,823	476,882	476,882	1,085	439,764	572,827	572,830	503,587	503,590

* Mae'r ffigyrau ar gyfer 2020/21 wedi eu hail ddatgan.

Mae'r asedau ariannol wedi eu rhannu rhwng buddsoddiadau a dyledwyr. Y buddsoddiadau yw adneuron arian parod i mewn i fanciau y DU ynghyd â'r arian parod ac chwestloedd arian eraill yn ymwneud â'r symiau a ddelir ar gyfer bancio gweithredol a thalu costau o ddydd i ddydd. Buddsoddodd y Cyngor £7,500k hefyd mewn adneuron cyfnod penodol ar gyfradd llog uwch. Mae'r symiau a ddelir fel arian parod a chwestloedd arian yng nghyfrifon adneuron banc y DU dros ben i'r anghenion o ddydd i ddydd ond bydd eu hangen yn y dyfodol. Mae'r rhain yn ennill llog am y cyfnod a fuddsoddiwyd. Y categori arall o asedau ariannol yw dyledwyr.

Mae'r rhain yn ymwneud â sefydliadau neu unigolion sy'n ddyledus i'r Cyngor. Y mwyaf sylweddol yw dyledwyr masnach sy'n ymwneud â symiau sy'n ddyledus am wasanaethau a dderbynnir. Dangosir benthyciadau cyflogaion hefyd; benthyciadau meddal yw'r rhain sy'n ymwneud yn bennaf â benthyciadau ceir i aelodau o staff sy'n teithio'n fwy helaeth ar fusnes y Cyngor. Darparwyd y benthyciadau ar gyfradd is na gwerth y farchnad oherwydd yr angen am deithio sy'n gysylltiedig â gwaith. Nid yw dyledwyr yn cynnwys trafodion gydag adrannau'r llywodraeth, ac incwm a thaliadau sy'n deillio o drethiant, gan gynnwys y Dreth Gyngor ac aredresi busnes.

NODYN 35b – RHWYMEDIGAETHAU ARIANNOL A DDELIR GAN Y CYNGOR

Mae holl Rwymedigaethau Ariannol y Cyngor yn cael eu dosbarthu fel Rwymedigaethau Ariannol ar gost wedi'i hamorteiddio. Dangosir hyn yn Nodyn 35b. Mae'r nodyn hefyd yn dangos gwerth rhwymedigaethau anariannol. Mae'r rhwymedigaethau anariannol ar 31 Mawrth 2022 yn cynnwys Rwymedigaeth y Gronfa Bensiwn o £121,199k.

Cyfanswm rhwymedigaethau benthycia'r Cyngor oedd £127,241k ar 31 Mawrth 2022. Dyma'r benthyciad a gymerwyd dros y blynyddoedd i gyllido gwariant cyfalaf ar adeiladu neu adnewyddu asedau'r Cyngor. Y benthyciadau tymor byr yw'r symiau sydd i'w had-dalu erbyn 31 Mawrth 2023. Disgwylir i'r benthyciadau hirdymor gael eu talu ymhen mwy na blwyddyn. Prif ddarparwr benthyciadau i'r Cyngor yw'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb), sy'n rhan o Adran Trysorlys y Llywodraeth Ganolog.

Cyfrifwyd gwerth teg benthycia'r Cyngor gan ymgynghorwyr Rheoli Trysorlys y Cyngor, Link Asset Services. Cyfanswm y gwerth teg ar fenthyciadau'r Cyngor oedd £169,573k, sy'n sylweddol uwch na'r gwerth cario ar y Fantolen o £127,241k ar 31 Mawrth 2022. Mae gwerth teg yr asedau yn uwch na'r swm cario oherwydd bod portffolio buddsoddiadau'r Cyngor yn cynnwys nifer o fenthyciadau cyfradd sefydlog lle mae'r gyfradd llog sy'n dderbyniadwy yn uwch na'r cyfraddau sydd ar gael ar gyfer benthyciadau tebyg ar ddyddiad y Fantolen. Mae'r ymrwymiad hwn i dalu llog uwchlaw cyfraddau cyfredol y farchnad yn cynyddu'r swm y byddai'n rhaid i'r Cyngor ei dalu, pe bai'r benthyciwr yn gofyn am, neu'n cytuno i, ad-daliad buan i'r benthyciadau. Bernir bod gwerth teg dyledwyr a chredydwyr tymor byr yn cyfateb i'w gwerth cario.

Rhwymedigaethau Ariannol	Tymor Byr				Tymor Hir				Cyfanswm			
	31/03/2022		31/03/2021		31/03/2022		31/03/2021*		31/03/2022		31/03/2021	
	Swm Cario	Gwerth Teg	Swm Cario	Gwerth Teg	Swm Cario	Gwerth Teg	Swm Cario	Gwerth Teg	Swm Cario	Gwerth Teg	Swm Cario	Gwerth Teg
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Rhwymedigaethau ariannol a ddelir ar gost wedi'i amorteiddio												
Benthyciadau												
PWLb	4,191	4,261	1,906	1,906	119,578	162,446	121,877	180,375	123,769	166,707	123,783	182,281
Salix	373	456	252	299	3,099	2,410	2,381	2,020	3,472	2,866	2,633	2,319
Cyfanswm Rhwymedigaethau Ariannol - Benthyciadau	4,564	4,717	2,158	2,205	122,677	164,856	124,258	182,395	127,241	169,573	126,416	184,600
Credydwyr												
Masnach	3,037	3,037	2,545	2,545	-	-	-	-	3,037	3,037	2,545	2,545
Credydwyr Eraill	2,642	2,642	12,259	12,259	163	163	156	156	2,805	2,805	12,415	12,415
Cyfanswm Rhwymedigaethau Ariannol - Credydwyr	5,679	5,679	14,804	14,804	163	163	156	156	5,842	5,842	14,960	14,960
Cyfanswm Rhwymedigaethau Ariannol	10,243	10,396	16,962	17,009	122,840	165,019	124,414	182,551	133,083	175,415	141,376	199,560
Cyfanswm Rhwymedigaethau nad ydynt wedi'u diffinio fel Rhwymedigaethau Ariannol	41,901	41,901	16,779	17,103	125,610	125,838	180,946	180,946	167,511	157,214	198,049	198,049
Cyfanswm Rhwymedigaethau	52,144	52,297	33,741	34,112	248,450	290,857	305,360	363,497	300,594	332,629	339,425	397,609

*Mae'r fasnach hirdymor a ffigur Rhwymedigaethau Ariannol credydwy'r eraill ar gyfer 2020/21 wedi'i ailddatgan. Mae'r ail-ddweud hwn yn ganlyniad i bob rhwymedigaeth nad yw'n cael ei asesu fel ariannol mwyach. Mae dileu'r ffigur absenoldeb sydd wedi cronni wedi arwain at ail-ddweud ffigyrau 2020-21. Bydd y ffigur credydwy'r yma felly yn wahanol i'r llinellau credydwy'r ar y fantolen.

NODYN 35c – INCWM, GWARIANT, ENILLION A CHOLLEDION

Mae'r tabl isod yn dangos effaith offerynnau ariannol y Cyngor a ddelir ar gyfrif refeniw blynyddol y Cyngor ar gyfer 2021/22.

Mae'r tabl yn dangos y codwyd £416k (£378k yn 2020/21) ar y Cyngor am amhariad a dadgydnabyddiaeth o'r asedau ariannol a nodir uchod yn Nodyn 35a. Dangosir taliadau amhariad a dadgydnabyddiaeth yn fanylach yn Nodyn 36a. Mae ased y dyledwyr yn cael ei amharu i ystyried y risg na fydd yr holl ddyledion sy'n weddill yn cael eu talu. Codir tâl am ddad-gydnabod incwm sy'n ddyledus sy'n annhebygol o gael ei dalu. Mae hyn yn lleihau gwerth yr asedau yn ôl y swm hwn ac yn cael ei godi i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (CIES).

Derbyniodd y Cyngor £19k (£50k yn 2020/21) mewn llog o'i adneuon mewn banciau yn y DU a benthyciadau i awdurdodau lleol eraill. Mae'r llog ar fuddsoddiadau wedi gostwng oherwydd effaith y gyfradd sylfaenol hanesyddol isel a ostyngwyd oherwydd y Pandemig. Mae cyfraddau llog wedi cynyddu ers hynny ac mae'n debygol y byddant yn parhau i gael eu cynyddu ymhellach. Bydd hyn yn cynyddu'r llog sy'n dderbyniadwy ar gyfer 2022/23. Y llog a oedd yn daladwy ar fenthyciadau yn ymwneud â 2021/22 oedd £5,591k (£5,886k yn 2020/21).

Incwm, Gwariant, Enillion a Cholledion	2021/22		2020/21	
	Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau £'000	Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall £'000	Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau £'000	Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall £'000
(Enillion)/colledion net ar:				
Asedau ariannol wedi'u mesur ar gost wedi'i hamorteiddio (lwfans amhariad a dadgydnabod)	416	-	378	-
Cyfanswm yr enillion/colledion net	416	-	378	-
Refeniw llog:				
Asedau ariannol wedi'u mesur ar gost wedi'i amorteiddio	(19)	-	(50)	-
Cyfanswm Refeniw Llog	(19)	-	(50)	-
Cost llog:				
Rhwymedigaethau ariannol wedi'u mesur ar gost wedi'i hamorteiddio	5,591	-	5,886	-
Cyfanswm Cost Llog	5,591	-	5,886	-

NODYN 36 – NATUR A MAINT Y RISGIAU SY'N DEILLIO O OFFERYNNAU ARIANNOL

Mae gwaith y Cyngor yn golygu ei fod yn agored i sawl risg ariannol:-

Risg Credyd - y posibilrwydd bod partïon eraill yn methu â thalu'r symiau dyledus i'r Cyngor.

Risg Hylifedd - y posibilrwydd na fydd cyllid gan y Cyngor i gwrdd â'i ymrwymadau yng nghyswllt taliadau.

Risg y Farchnad - y posibilrwydd y bydd y Cyngor yn wynebu colled ariannol oherwydd newidiadau mewn mesurau megis cyfraddau llog. Mae'r rheolaeth gyffredinol dros risgiau sylweddol sy'n codi o'r Offerynnau Ariannol yn cael cefnogaeth gan Ddatganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys y Cyngor a hefyd y Strategaeth Buddsoddi Blynyddol sydd wedi ei chymeradwyo gan y Cyngor llawn. Mae'r Cyngor ond wedi buddsoddi mewn banciau DU ac awdurdodau lleol eraill yn ystod y flwyddyn.

Risg Credyd

Mae Risg Credyd yn deillio o adneuoedd gyda banciau a sefydliadau ariannol, yn ogystal ag amlygiad credyd i gwsmeriaid y Cyngor (dyledwyr ar y Fantolen). Mae'r safon yn ei wneud yn ofynnol i'r Cyngor ddarparu ar gyfer colledion credyd posibl o beidio â thalu incwm dyledus i'r Cyngor. Gelwir hyn yn lwfans colli amhariad (ILA). Yn hytrach na seilio colledion posibl ar wybodaeth hanesyddol yn unig, bydd y Cyngor yn ystyried colledion credyd posibl yn y dyfodol yn gynharach ac mae wedi diwygio'r polisi amhariad i amharu ar golledion credyd posibl ar ddyledwyr mwy cyfredol. Mae'r polisi diwygiedig i'w weld yn Nodyn 41 Polisiâu Cyfrifyddu.

Mae'r Cyngor wedi asesu'r risg credyd o adneuoedd banc ar y tebygolrwydd o'r banc yn diffygio wrth ad-dalu'r buddsoddiad. Mae risg uwch i'r sector bancio gan Brexi, effaith y Pandemig ac, yn fwy diweddar, effaith y rhyfel yn yr Wcrain. Fodd bynnag, parheir i ystyried y risg o ddiffyg i fod yn isel. Mae hyn yn ganlyniad i wytnwch ariannol uwch gan y banciau yn dilyn deddfwriaeth newydd a gyflwynwyd yn dilyn argyfwng bancio 2008. Nid yw'r adneuoedd banc, felly, wedi eu hamharu. Nid ydym yn trefnu adneuoedd gyda banciau a sefydliadau ariannol oni bai eu bod, ar ôl cael eu graddio'n annibynnol, wedi cael graddfa credyd digonol neu lefel o warant llywodraeth, a phenderfynir ar uchafsymiau credyd i bob gwrthbarti. Gosododd y Cyngor nifer o uchafsymiau yn seiliedig ar ansawdd credyd ar gyfer gwahanol math o sefydliadau, gwahanol gyfnodau a symiau, ac mae ganddo bolisi o beidio â benthycu mwy na £10m i unrhyw un sefydliad heblaw am lywodraeth y DU. Mae'r Cyngor yn monitro cyfraddau credyd yn gyson a chaiff rybudd o unrhyw newidiadau gan ei ymgynghorwyr Rheoli'r Trysorlys. Cymerir camau priodol yn sgil unrhyw newid gan ddilyn y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol. Paratoir Adroddiad Trysorlys Blynyddol sy'n manylu ar y gwaith buddsoddi.

Ni aethwyd tu draw i unrhyw uchafswm credydd yn ystod y flwyddyn ariannol ac ni thorwyd unrhyw feini prawf gwrthbariton. Nid yw'r Cyngor yn disgwyl y bydd unrhyw golledion oherwydd bod unrhyw un o'i wrthbartion yn methu â pherfformio yng nghyswllt adneuoedd.

Nid yw'r Cyngor fel rheol yn caniatáu credyd i gwsmeriaid; mae ganddo weithdrefnau casglu rhagnodedig ar gyfer symiau dyledus gan gwsmeriaid a gwneir darpariaethau priodol ar gyfer dyledion a allai fod yn rhai drwg. Mewn rhai amgylchiadau, mae'r Cyngor yn cael pridiant cyfreithiol ar eiddo ar gyfer rhai dyledion gohiriedig, megis hunan gyllidwyr mewn cartrefi gofal. Yn ogystal, mae gan y Cyngor nifer o ddyledwyr tymor hirach, sy'n bennaf yn fenthyciadau car i staff a morgeisi gweddilliol o gynllun caeëdig yn cynnig benthyciadau cartrefi i denantiaid ac i aelodau'r cyhoedd. Mae'r morgeisi gweddilliol yn rhai risg isel oherwydd bod y Cyngor yn diogelu'r hawl gyntaf ar yr eiddo morgeisiedig. Ystyrir bod y benthyciadau ceir yn rhai risg isel oherwydd bod modd tynnu ad-daliadau am y benthyciadau ceir o gyflogau'r gweithwyr, mae trefniadau cilyddol gydag awdurdodau lleol eraill ar gyfer staff sy'n trosglwyddo gyda dyledion ar eu benthyciadau ceir, yswiriant ar gyfer benthyciadau heb eu had-dalu oherwydd marwolaeth mewn gwasanaeth a hefyd trefniadau arferol i ad-ennill dyledion yng nghyswllt gweithwyr sy'n gadael eu swyddi mewn llywodraeth leol.

NODYN 36a - AMHARIAD A DAD-GYDNABOD ASED AU ARIANNOL

Er mwyn sicrhau nad yw incwm y Cyngor yn cael ei orbwysleisio yn y cyfrifon hyn, mae balansau dyledwyr yn cael eu amharu i gyfrif am y risg credyd o dderbyn llai o incwm nag sy'n ddyledus. Mae'r amhariad hwn yn ystyried mwy o ddyledwyr cyfredol yn ogystal â dyledion sy'n ddyledus dros gyfnod hwy o amser. Er mwyn sicrhau nad yw'r Cyngor yn cydnabod unrhyw incwm na ellid byth ei adennill, ystyrir dileu y dyledion yma, a mae'n rhaid cymeradwyo hyn yn unol â chyfansoddiad y Cyngor. Mae'r rhai a gymeradwywyd i'w dileu yn cael eu tynnu o falans y dyledwyr a'u codi yn erbyn referniw yn adran Cyllido a Buddsoddi Incwm a Gwariant y CIES.

Mae'r newidiadau yn y lwfans amhariad a'r swm sydd wedi'i ddad-gydnabod i'w weld isod:-

Dosbarth yr Asedau (cost wedi ei hamorteiddio)	2021/22	2020/21
	Colledion credyd disgwylidig dros oes yr ased - heb amhariad credyd £'000	Colledion credyd disgwylidig dros oes yr ased - heb amhariad credyd £'000
Balans Agoriadol ar 1 Ebrill 2021	3,743	3,415
Dyledwyr Masnachol (ac eithrio'r sector cyhoeddus a threthi)	389	288
Benthyciadau Meddal	(21)	(6)
Gordaliadau Budd-dal Tai	(34)	-
Rhenti	44	46
Cyfanswm y lwfans amhariad 31 Mawrth 2022	4,121	3,743
Asedau Ariannol sydd wedi cael eu dad-gydnabod	39	44
Cyfanswm Amhariad a Dad-gydnabod a godir	417	372

NODYN 36b – Risg credyd o fuddsoddiadau

Mae'r meini prawf isod yn darparu'r isafswm statws credyd ar gyfer sefydliadau y mae'r Cyngor yn buddsoddi ynddynt. Yn ymarferol, mae'r Cyngor yn buddsoddi mewn banciau a chymdeithasau adeiladu yn y DU ac awdurdodau lleol eraill y DU ar ôl asesu eu gwybodaeth ariannol. Mae'r meini prawf hefyd yn caniatáu ar gyfer offerynnau ariannol Llywodraeth Ganolog y DU a chronfeydd marchnad arian triphlyg A. Mae'r meini prawf hyn wedi'u cynnwys yn Natganiad Blynyddol Strategaeth Rheoli'r Trysorlys ac mae wedi'i gymeradwyo gan y Cyngor Llawn.

Categori	Statws Credyd Tymor Byr (Fitch)	Statws Credyd Tymor Byr (Moody's)	Statws Credyd Tymor Byr (Safon a Gwael)	Statws Credyd Hirdymor (Fitch)	Statws Credyd Hirdymor (Moody's)	Statws Credyd Hirdymor (Safon a Gwael)	Cash Limit	Terfyn Amser
Cymdeithasau Banc ac Adeiladu (heb eu gwladoli neu eu gwladoli'n rhannol)	F1+	P-1	A-1+	AAA	Aaa	AAA	£10m	5 blwyddyn
	F1+	P-1	A-1+	AA	Aa2	AA	£10m	3 blwyddyn
	F1+	P-1	A-1+	AA-	Aa3	AA-	£10m	364 diwrnod
	F1	P-1	A-1	A	A2	A	£7.5m	6 mis
Banciau'r DU wedi'u Gwladoli / Yn rhannol	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	£10m	364 diwrnod
Banc NatWest (Wedi'i Wladoli'n Rhannol)	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	£30m	364 diwrnod
Llywodraeth Ganolog y DU (waeth beth fo o statws credyd)	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	No maximum	Dim uwchafswm
Awdurdodau Lleol y DU*	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	£5m	364 diwrnod
Cronfeydd y Farchnad Arian	n/a	n/a	n/a	AAA	AAA	AAA	£5m	6 mis

Mae'r tabl isod yn manylu ar yr holl buddsoddiadau a waned gan y Cyngor fel ar 31 Mawrth, a chyfraddau credyd y sefydliadau sy'n cwrdd â gofynion isaf meini prawf y Cyngor. Yn 2021 dechreuodd y Cyngor osod buddsoddiadau mewn cyfrifon cyfnod penodol gyda llog sefydlog sydd yn ddiogel, ond gyda chyfraddau llog uwch. Bydd hyn yn parhau trwy 2022/23 tra mae balansau arian parod yn ddigonol i ganiatau buddsoddiadau ar gyfer cyfnodau penodol.

Gwrthbarti (Banc)	Statws Credyd Tymor Byr (Fitch)	Statws Credyd Tymor Byr (Moody's)	Statws Credyd Tymor Byr (Safon)	Statws Credyd Hirdymor (Fitch)	Statws Credyd Hirdymor	Statws Credyd Hirdymor (Standard & Poor's)	Gwerth Teg Buddsoddiadau 31.03.22 £'000	Gwerth Teg Buddsoddiadau 31.03.21 £'000
Bank of Scotland	F1	P-1	A-1	A+	A1	A+	7,207	7,206
Goldman Sachs International Bank	F1	P-1	A-1	A+	A1	A+	7,501	-
Natwest Cash Manager (part-nationalised)	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	24,001	5,364
Royal Bank of Scotland	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	2	2
Santander	F1	P-1	A-1	A+	A1	A	7,408	7,494
Flintshire County Borough Council	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	-	5,002
							46,119	25,068

NODYN 36c - PROFFIL O BA BRYD Y MAE'R CYNGOR I FOD I AD-DALU BENTHYCIADAU

Mae Risg Hylifedd yn isel am nad yw'r Cyngor yn y gorffennol wedi cael unrhyw broblem cael cyllid ac mae'n rhydd i fynd at y Bwrdd Benthycia ar gyfer Gwaith Cyhoeddus (PWLb) fel corff i fenthycia oddi arno ar ôl methu fel arall. Prif nodau'r Strategaeth Rheoli Trysorlys yw i sicrhau bod yr Awdurdod yn agored i risg isel ac i sicrhau hylifedd. Mae'r rhan fwyaf o fuddsoddiadau'r Awdurdod mewn cyfrifon adneuron mynediad yn syth. Felly, mae llai o risg y bydd yn methu â chodi'r cyllid i gwrdd â'i ymrwymadau dan yr offerynnau ariannol.

Fodd bynnag, yn aml mae risg y bydd y Cyngor yn gorfod adnewyddu cyfran sylweddol o'i fenthyciadau ar adeg pan fo'r cyfraddau llog yn uchel. Byddai'r cyfraddau llog isel cyfredol yn gostwng cyfraddau llog ar fenthyciadau newydd a gymerir i ad-dalu'r ddyled sy'n aeddfedu. I gyflawni'r nod hwn, mae'r Cyngor yn defnyddio cynghorwyr rheoli'r trysorlys allanol.

Dangosir dadansoddiad aeddfedu benthyciadau sy'n sefyll yn Nodyn 36c isod. Mae holl daliadau masnachol a thaliadau eraill yn daladwy mewn llai na blwyddyn.

	2021/22 Prifswm Gweddillol £'000	2021/22 Llog wedi Cronni £'000	2021/22 Costio llai amorteiddiad cronedig £'000	2020/21 Prifswm Gweddillol £'000	2020/21 Llog wedi Cronni £'000	2020/21 Costio llai amorteiddiad cronedig £'000
>50 blwyddyn	-	-	-	-	-	-
34-50 blwyddyn	49,976	-	49,976	49,976	-	49,976
23-33 blwyddyn	45,712	-	45,712	45,712	-	45,712
15-22 blwyddyn	11,932	-	11,932	11,932	-	11,932
11-14 blwyddyn	2,194	-	2,194	2,194	-	2,194
7-10 blwyddyn	4,938	-	4,938	4,683	-	4,683
4-6 blwyddyn	4,523	-	4,523	4,526	-	4,526
1-3 blwyddyn	3,401	-	3,401	5,235	-	5,235
Cyfanswm y Benthyciadau Tymor Hir	122,676	-	122,676	124,258	-	124,258
Cyfanswm Benthyciadau Tymor Byr (< 1 blwyddyn)	2,672	1,892	4,564	266	1,892	2,158
Cyfanswm	125,348	1,892	127,240	124,524	1,892	126,416

NODYN 36ch - RISG Y FARCHNAD AC AMCANGYFRIF O EFFAITH CYNNYDD UN Y CANT MEWN CYFRADDAU LLOG AR ASED AU ARIANNOL

Risg Cyfraddau Llog - Mae'r Cyngor yn gwynebu risg posibl pan fo symudiadau ymhlith cyfraddau llog ar ei fenthyciadau a buddsoddiadau. Mae unrhyw symudiad yn y cyfraddau llog yn cael effaith gymhleth ar y Cyngor.

Er enghraifft, byddai cynnydd yn y cyfraddau llog yn cael yr effaith a ganlyn:-

- Benthyciadau ar gyfraddau amrywiol - byddai cynnydd yn y treuliau llog a godir ar y Gwarged neu Ddiffyg ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr;
- Benthyciadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gostyngiad yn rhwymedigaethau gwerth teg y benthyciadau;
- Buddsoddiadau ar gyfraddau amrywiol – byddai cynnydd yn yr incwm llog wedi'u gredydu i'r Gwarged neu Ddiffyg ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr; a
- Buddsoddiadau ar gyfraddau sefydlog - bydd gostyngiad yng ngwerth teg yr asedau.

Nid yw benthyciadau'n cael eu cario ar werth teg gan fod y rhain yn cael eu cario ar Gost Wedi'i Amorteiddio yn unol â chod CIPFA. Felly, ni fyddai enillion a cholledion nominal ar fenthyciadau cyfradd sefydlog yn effeithio ar y Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau nac Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall. Fodd bynnag, bydd newidiadau mewn llog sy'n daladwy ac sy'n dderbyniadwy ar fenthyciadau a buddsoddiadau cyfradd amrywiol yn cael eu postio i'r Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau ac yn effeithio ar Gydbwysedd Cronfa'r Cyngor.

Mae gan y Cyngor nifer o strategaethau ar gyfer rheoli risg cyfradd llog. Polisi'r Cyngor yw benthycu'n bennaf ar gyfraddau sefydlog, gan gael sicrwydd o ran llog sy'n daladwy dros gyfnod y benthyciadau. Mae'r Cyngor, gyda chefnogaeth ei gynghorwyr trysorlys, yn monitro'n barhaus y cyfraddau llog sy'n bodoli a rhagolygon y farchnad. Pe bai risg sylweddol o gynnydd sydyn mewn cyfraddau tymor hir a thymor byr, yna byddai sefyllfa'r portffolio yn cael ei hail-arfarnu a'r canlyniad tebygol fyddai y byddai cyllid cyfradd sefydlog yn cael ei dynnu i lawr tra bod cyfraddau llog yn dal i fod yn gymharol rad. Pe bai risg sylweddol o ostyngiad sydyn mewn cyfraddau tymor hir a thymor byr, yna byddai benthyciadau hirdymor yn cael eu gohirio a byddai unrhyw aildrefnu priodol o gyllid cyfradd sefydlog i gyllid cyfradd fer yn cael ei wneud.

Cedwir holl fenthyciadau cyfredol a hir dymor y Cyngor ar gyfraddau sefydlog. Mae hyn yn gymorth i leihau effaith newidiadau i gyfraddau banc ar y Cyngor. Mae Nodyn 39ch yn dangos effaith cynnydd o 1% yn y gyfradd llog ar werth teg Offerynnau Ariannol y Cyngor. Byddai gwerth y benthyciadau yn y Fantolen yn aros yr un fath oherwydd bod y cyfraddau llog yn cael eu pennu. Fodd bynnag, byddai'r gwerth teg yn gostwng £26,256k. Byddai'r cynnydd yn y gyfradd yn cael effaith gadarnhaol ar adneuo n y Cyngor gan y byddai llog ychwanegol o £386k yn cael ei dderbyn pe bai cynnydd o 1% mewn cyfraddau llog.

Effaith cynnydd o 1% mewn cyfraddau llog	£000
Cynnydd yn y llog sy'n dderbyniadwy o fuddsoddiadau	386
Effaith ar Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall	386
Gostyngiad yng ngwerth teg ymrwymadau benthyciadau cyfradd sefydlog (dim effaith ar y Gwarged neu'r Diffyg o ran Darparu Gwasanaethau neu Incwm Cynhwysfawr arall)	26,256

Mae'r Cyngor yn derbyn gwybodaeth a chyngor rheolaidd am y farchnad, Brexit, Covid-19 ac yn fwy diweddar, y rhyfel yn yr Wcrain gan ei ymgynghorwyr rheoli trysorlys.

Mae gan y Cyngor falansau arian parod digonol ac nid yw wedi cymryd unrhyw fenthyciadau PWLB yn ystod y flwyddyn. Fodd bynnag, mi wnaeth y Cyngor gymryd dau fenthyciad Salix a oedd yn benodol ar gyfer defnydd

mwy effeithiol o ynni.

NODYN 37 – CYD-BWYLLGORAU A CHYLLIDBAU CYFUN

NODYN 37a – CYD-BWYLLGORAU

Pwyllgor Cynllunio ar y Cyd

Mae Cyngor Sir Ynys Môn a Chyngor Gwynedd yn rhan o'r Pwyllgor Cynllunio ar y Cyd.

Cyngor Gwynedd sy'n gyfrifol am redeg y pwyllgor hwn, ac mae'r balansau diwedd blwyddyn wedi eu cynnwys yn eu Mantolen. Gellir edrych ar gyfrifon y pwyllgor drwy'r ddolen ganlynol:-

<https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Cyngor/Perfformiad-a-gwariant/Cyllidebau-a-gwariant/Datganiad-or-cyfrifon/Pwyllgor-Polisi-Cynllunio-Ar-y-Cyd.aspx>

GwE

Mae Cyngor Sir Ynys Môn a Chynghorau Gwynedd, Conwy, Sir Y Fflint, Wrecsam a Sir Ddinbych yn ran o gyd-bwyllgor GwE (Gwasanaeth Effeithiolrwydd a Gwella Ysgolion Rhanbarthol).

Cyngor Gwynedd sy'n gyfrifol am redeg y pwyllgor hwn, ac mae'r balansau diwedd blwyddyn wedi eu cynnwys yn eu Mantolen. Gellir edrych ar gyfrifon y pwyllgor drwy'r ddolen ganlynol:-

<https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Cyngor/Perfformiad-a-gwariant/Cyllidebau-a-gwariant/Datganiad-or-cyfrifon/Cyd-bwyllgor-GwE.aspx>

Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru

Mae'r Cyngor yn rhan o Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru sy'n cynnwys cynrychiolwyr o bob un o chwe awdurdod lleol Gogledd Cymru. Un o rolau allweddol y pwyllgor hwn yw cydgysylltu'r gwaith o gynllunio a chyflawni'r weledigaeth ar gyfer twf yng Ngogledd Cymru, gan roi pwyslais cychwynnol ar y Fargen Dwf. Mae'r Fargen Dwf yn becyn cyllid gan y Llywodraeth Ganolog a Llywodraeth Cymru, gyda chyllideb o £240m i gyflawni prosiectau ledled Cymru i sicrhau twf cynaliadwy ac economaidd.

Gellir dod o hyd i wybodaeth ychwanegol am y Cydbwyllgor ar wefan Cyngor Gwynedd yn y cyfeiriad/dolen ganlynol ar y we:-

<https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Cyngor/Perfformiad-a-gwariant/Cyllidebau-a-gwariant/Datganiad-or-cyfrifon/Bwrdd-Uchelgais-Economaidd-Gogledd-Cymru.aspx>

Prosiect Trin Gwastraff Gweddilliol Gogledd Cymru

Daeth y Prosiect Trin Gwastraff Gweddilliol Gogledd Cymru (NWRWTP) yn weithredol yn llawn yn ystod 2019/20. Mae'r costau gwasanaeth i'w gweld yn rhan Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Cyngor Sir y Fflint sy'n gweithredu fel yr awdurdod arweiniol ar y prosiect yma. Cyfran Cyngor Sir Ynys Môn o gostau'r cyd-bwyllgor ar gyfer 2021/22 oedd £211. Gellir gweld copi o gyfrifon 2020/21 gan ddefnyddio'r isod:-

<https://committeemeetings.flintshire.gov.uk/ielListDocuments.aspx?CId=300&MId=5127&Ver=4&LLL=0>

Mae Cyngor Sir Ynys Môn hefyd yn rhan o amryfal drefniadau ar y cyd gyda Chynghorau cyfagos yng Ngogledd Cymru a Llywodraeth Cymru'r Bwrdd Iechyd fel a ganlyn:-

- Gwasanaeth Mabwysiadu Gogledd Cymru (Arweinydd: Wrecsam. Partion: Sir Y Fflint, Sir Ddinbych, Conwy, Gwynedd);
- Gwasanaeth Mwynau a Gwastraff (Arweinydd: Sir Y Fflint. Partion: Sir Ddinbych, Conwy, Gwynedd);
- Gwasanaeth Cynllunio Argyfwng Rhanbarthol (Arweinydd: Sir Y Fflint, Partion Wrecsam, Sir Ddinbych, Conwy, Gwynedd);
- Galw Gofal (Arweinydd: Conwy. Partion: Gwynedd, Sir y Fflint);
- O dan reoliad 19 (1) o Reoliadau Trefniadau Partneriaeth (Cymru) 2015, cytunwyd ar drefniant cyllideb gyfun rhwng awdurdodau lleol Gogledd Cymru a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr (gweler Nodyn 37b);
- Stâd Diwydiannol Penrhos - Trefniant ar y cyd ers 2020/21 gyda Llywodraeth Cymru, lle mae 16% o'r incwm rhent net yn cael ei gadw gan y Cyngor a'r gweddill yn cael ei drosglwyddo i Lywodraeth Cymru. Daeth yr unedau ar gael i'w rhentu yn ystod Medi 2021. Mae ail gam nawr wedi cychwyn gyda mwy o unedau'n cael eu hadeiladu i'w rhentu;
- Tregarnedd - trefniant ar y cyd newydd gyda Llywodraeth Cymru i adeiladu unedau diwydiannol yn Llangefni. Mae'r gwaith adeiladau ar y gweill ar hyn o bryd. Bydd incwm cyfalaf yn deillio o'r unedau hyn yn cael ei rannu gyda Llywodraeth Cymru.

Y tri gweithrediad ar y cyd sy'n ymwneud ag Ynys Môn yn 2021/22, sy'n ganlyniad i argyfwng Covid19, yw:-

- Rhaglen Profi, Olrhain a Diogelu - olrhain cysylltiadau unigolion sydd wedi dal coronafirws i allu ymyrryd â'r lledaeniad o Covid 19 drwy sicrhau bod achosion a'u cysylltiadau yn hunanynysu. Cyngor Sir y Fflint yw'r arweinydd ar gyfer y chwe awdurdod lleol yng Ngogledd Cymru. Rhan Cyngor Sir Ynys Môn o'r gwariant ar gyfer 2021/22 yw £1,515k;
- Mortiwari Dros Dro ym Mochdre - darpariaeth o fortiwari dros dro ym Mochdre, wedi ei gomisiynu gan Wasanaeth Cynllunio Argyfwng Thanbarthol Gogledd Cymru. Cyngor Sir y Fflint yw'r awdurdod lletyol. Caiff y costau eu had-dalu gan Lywodraeth Cymru drwy'r gronfa caledi Covid19. Rhan Cyngor Sir Ynys Môn o'r incwm a gwariant yw 10%, sef £2,678;
- Cynllun Argyfwng Bysiau - wedi ei gyllido gan Lywodraeth Cymru i gefnogi gweithredwyr bysiau rhanbarthol. Cyngor Sir y Fflint yw'r asiant ar gyfer y chwe awdurdod lleol yng Ngogledd Cymru. Caiff yr incwm a gwariant eu rhannu rhwng y chwe awdurdod lleol Gogledd Cymru ar sail y Grant Cefnogi Gwasanaethau Bws. Derbyniodd Cyngor Sir Ynys Môn £256k yn ystod 2021/22 i'w dyrannu i'r gweithredwyr bysiau.

NODYN 37b CYLLIDEBAU CYFUN AR GYFER IECHYD A GOFAL CYMDEITHASOL

O dan reoliad 19(1) o Reoliadau Trefniadau Partneriaeth (Cymru) 2015, cytunwyd ar drefniant cyllideb cyfun rhwng chwe awdurdod lleol Gogledd Cymru a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr mewn perthynas â darparu llety cartrefi gofal i bobl hŷn. Daeth y trefniant i rym ar Ebrill 2019. Mae Cyngor Sir Ddinbych yn gweithredu fel awdurdod lletyol yn ystod tymor cychwynol y cytundeb (2019/20 i 2021/22).

Mae'r trafodion ar gyfer Cyngor Sir Ynys Môn yn unig, sef i £5,209k (£5,049k 2020/21), wedi'u cynnwys yn llinell Gwasanaethau Oedolion y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae incwm a gwariant ar gyfer y trefniadau cyllideb gyfun hyn fel a ganlyn. Mae'r cyfraniadau ar gyfer chwarter 4 wedi eu cynnwys er gwybodaeth yn unig a heb eu cronni yn y cyfrifon. Yn unol â'r Cytundeb Partneriaeth, bydd y taliadau hyn yn cael eu gwneud mewn ôl-ddyledion yn ystod 2022/23:-

Cyllideb Gyfun Gogledd Cymru ar gyfer Cartrefi Gofal i Bobl Hŷn	2021/22	2020/21
	£'000	£'000
Gwariant		
Costau cartrefi gofal	98,982	93,035
Cyfanswm gwariant	98,982	93,035
Cyllido		
Cyngor Sir Ynys Môn	(5,209)	(5,049)
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	(14,221)	(13,106)
Cyngor Sir Ddinbych	(9,340)	(8,626)
Cyngor Sir y Fflint	(10,095)	(9,397)
Cyngor Gwynedd	(9,143)	(8,641)
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	(15,317)	(12,203)
Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr	(35,657)	(36,013)
Cyfanswm a Gyllidwyd	(98,982)	(93,035)
(Gwarged)/Diffyg a drosglwyddwyd i'r gronfa wrth gefn	-	-

NODYN 38 – TREFNIADAU ASIANTAETH

Mae Cyngor Sir Ynys Môn yn gweithredu fel asiant ar gyfer gwahanol gynlluniau ar ran Llywodraeth Cymru

Troi Tai'n Gartrefi

Mae'r Cyngor yn gweithredu fel asiant i Lywodraeth Cymru ar gyfer darparu benthyciadau i unigolion i atgyweirio cartrefi gwag er mwyn lleihau y nifer o gartrefi gweigion ar Ynys Môn a chynyddu'r cyfleoedd tai.

Tai'n Gartrefi £715k (£574k 2020/21);
 Gwelliannau i'r Cartref, Cartrefi Gwag £108k (£108k 2020/21);
 Cynllun Canol Tref £875k (£475k 2020/21);
 Cynllun Adnewyddu Cartrefi Gwag £333k (£127k 2020/21);
 Cyfrifon Banc Horizon £0k (£910k 2020/21).

Y Pandemig Covid

Yn ystod 2021/22, mae Cyngor Sir Ynys Môn wedi gweithredu ar ran Llywodraeth Cymru drwy weinyddu ycefnogaeth gwahanol ar gael i breswylwyr a busnesau Ynys Môn yn ystod y pandemig ac yn y cyfnod adfer ar ôl y pandemig. Cafodd cyfanswm o £2,330k ei dalu i breswylwyr a busnesau Ynys Môn gan gefnogi 5,630 o unigolion a sefydliadau.

Mae'r Cyngor wedi parhau i ddarparu gwasanaethau craidd drwy gfnod y pandemig, yn ogystal ag ymdrîn â gwaith ychwanegol yn ymwneud â'r amgylchiadau, yn benodol trwy weinyddu'r grantiau Covid canlynol:-

- Grantiau Cefnogi Busnes – Grantiau i gefnogi busnesau yn ystod y cyfnodau clo;
- Grantiau Hunan-Ynysu – Taliadau i unigolion oedd yn hunan-ynysu o ganlyniad i fod mewn cyswllt / cyswllt posib i Covid;
- Taliadau Tanwydd Gaeaf – Taliadau i gartrefi cymwys i ddarparu cefnogaeth i dalu eu biliau tanwydd yn ystod y gaeaf;
- Grantiau Llawrydd – Ar gael i gefnogi gweithwyr llawrydd yn y sector diwylliannol wedi ei effeithio gan Covid19;
- Cynllun Gwella'r Taliadau Salwch Statudol (SSP) – Ychwanegu at y SSP i gyflog llawn i weithwyr gofal na na all weithio oherwydd Covid19.

Grant Title	2021/22		2020/21	
	Taliadau a Wnaed £'000	Ffi Gweinyddu a Dderbyniwyd £'000	Taliadau a Wnaed £'000	Ffi Gweinyddu a Dderbyniwyd £'000
Grantiau Busnes	1,119	179	40,710	404
Hunan-Ynysu SSP	522	92	51	29
Taliadau Tywydd Gaeaf	609	28	-	-
Grantiau Llawryds	-	-	342	-
SSP Gwellhad	80	-	43	1
Cynllun Cymorth Costau Byw	3,557	-	-	-
Cyfanswm	5,887	299	41,146	434

Nodyn – Mae'r tabl yn nodi'r taliadau a wnaed i unigolion a busnesau yn ystod y flwyddyn, nid y symiau grant a hawliwyd.

Cynllun Cymorth Costau Byw

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi pecyn o fesurau i gynorthwyo pobl gyda'r argyfwng costau byw. Mae'r pecyn yn cynnwys £152k i ddarparu £150 o taliadau costau byw i gartrefi cymwys (y prif gynllun) a £25k i ddarparu taliadau cymorth dewisol ar gyfer pwrpasau eraill sy'n ymwneud â chostau byw.

Bwriad y cynlluniau yw i roi cymorth uniongyrchol tra mae Cymru yn adfer o'r pandemig ac i gynorthwyo cartrefi i ymdrin ag effaith cynnydd mewn costau egni a chostau eraill.

NODYN 39 – Y DRETH GYNGOR

Mae incwm y Dreth Gyngor yn deillio o godi ar werth eiddo preswyl, ac mae'r gwerth hwnnw wedi ei rannu'n naw band yr amcangyfrifwyd eu gwerth ar 1 Ebrill 2003 i'r pwrpas penodol hwn. Penderfynir ar y taliadau trwy amcangyfrif faint o incwm y bydd raid i'r Cyngor ac Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru ei gael dros y flwyddyn nesaf ac wedyn rhennir y swm gyda'r sylfaen y Dreth Gyngor. Sylfaen y Dreth Gyngor yw cyfanswm nifer yr eiddo ym mhob band prisio gan addasu trwy gyfran a throsi'r nifer i'r hyn sy'n cyfateb i fand D ac addasu ar gyfer disgownt. Sylfaen y Dreth Gyngor ar gyfer 2021/22 oedd 31,548.20 (31,532.53 yn 2020/21).

Wedyn, mae'r swm i eiddo band D yn 2021/22, £1,697.14 (£1,642.27 yn 2020/21), yn cael ei luosi gan y gyfran a benodir i'r band penodol er mwyn rhoi'r swm dyledus fesul band. Cyfrifir am symiau unigol sy'n ddyledus gan ganiatáu disgownt a budd-dal i'r swm dyledus fesul band.

Roedd biliau'r Dreth Gyngor yn seiliedig ar y lluosyddion isod i fandiau A i I:-

Band	A*	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Lluosydd	5/9	6/9	7/9	8/9	9/9	11/9	13/9	15/9	18/9	21/9

Band	A*	A	B	C	D	E	F	G	H	I	Cyfanswm
Cyfanswm Anheddau	11	4,197	6,083	6,135	6,755	5,182	2,525	1,029	160	52	
Lluosydd	5/9	6/9	7/9	8/9	9/9	11/9	13/9	15/9	18/9	21/9	
Band "D" Cyfatebol	6.25	2,798.07	4,730.87	5,453.64	6,754.90	6,333.49	3,646.86	1,715.58	319.00	121.92	31,880.58

	2021/22	2020/21
Band D cyfatebol fel yr uchod	31,880.58	31,884.68
Cyfradd Gasglu	98.50%	98.50%
Band D cyfatebol diwygiedig	31,402.37	31,406.41
Eiddo'r Weinyddiaeth Amddiffyn – Band D cyfatebol	145.83	126.12
Sylfaen y Dreth Gyngor	31,548.20	31,532.53

Yn 2013/14, cyflwynodd Llywodraeth Cynulliad Cymru Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor i gymryd lle'r cynllun budd-daliadau'r Dreth Gyngor. Dyfarnwyd £6,294k o ostyngiadau'r dreth gyngor yn 2021/22 (£6,326k yn 2020/21).

Dadansoddiad o'r enillion net o'r Dreth Gyngor:	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Y Dreth Gyngor Gros	53,931	51,702
Ychwanegu / Llai: darpariaeth ar gyfer diffyg-dalu nid oedd ei angen neu cyfrifwyd amdano o'r blaen	(585)	(182)
Y Dreth Gyngor sy'n Gasgladwy	53,346	51,520
Llai Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a roddwyd i breswylwyr	(6,294)	(6,326)
Enillion Net o'r Dreth Gyngor	47,052	45,194

NODYN 40 – TRETHI ANNOMESTIG (TA)

Mae'r TA yn cael eu trefnu ar sail genedlaethol. Caiff eiddo annomestig ei asesu bob pump mlynedd fel arfer at ddibenion cyfrifo atebolrwydd am TA. Daeth rhestr newydd i rym ar 1 Ebrill 2017. Nid yw ailbriso yn codi refeniw ychwanegol yn gyffredinol ond yn adlewyrchu newidiadau yng ngwerthoedd y farchnad eiddo ar draws y wlad, gan aildosbarthu'r un cyfanswm rhwymedigaeth treth ar gyfer Trethi Annomestig. Bydd rhai biliau trethi'n codi a rhai'n gostwng, ond bydd y bil cenedlaethol cyfartalog ond yn newid gyda chwyddiant. Mae Llywodraeth Cymru yn pennu cyfradd, 53.5c yn 2021/22 (53.5c yn 2020/21), ac mae busnesau lleol yn talu trethi a gyfrifir trwy luosi gwerth ardrethol eu heiddo gyda'r swm uchod.

Y Cyngor sy'n gyfrifol am gasglu trethi oddi ar drethdalwyr ei ardal, ond wedyn mae'n trosglwyddo'r elw i'r gronfa TA dan weinyddiaeth Llywodraeth Cymru. Mae Llywodraeth Cymru wedyn yn aildosbarthu'r symiau a delir yn ôl i awdurdodau lleol yn seiliedig ar swm penodol fesul pen o'r boblogaeth. Roedd incwm TA, ar ôl ystyried rhyddhad a darpariaethau (yn cynnwys Rhyddhad Trethi Busnesau Bach Llywodraeth Cymru), yn £8,207k yn 2021/22 (£8,042k yn 2020/21), yn seiliedig ar werth trethadwy ar ddiwedd y flwyddyn o £40,998k (£41,082k yn 2020/21).

Dadansoddiad o'r enillion net o drethi annomestig:	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Trethi annomestig casgladwy	8,207	8,042
Cost lwfans casglu	(179)	(168)
Llog dalwyd ar ordaliadau	-	-
Darpariaeth ar gyfer drwg dyledion	(1)	33
Cyfraniad i gost rhyddhad trethi elusennol/gwledig	74	78
Cynllun Rhyddhad Ardrethi Busnes Manwerthu, Hamdden a Lletygarwca thalwyd trwy grant	6,853	7,160
Rhyddhad Manwerthu a'r Stryd Fawr y talwyd trwy grant	1	(12)
Taliadau i mewn i'r gronfa genedlaethol	14,955	15,133
Aiddosbarthu o'r gronfa genedlaethol	23,480	22,173

NODYN 41 – POLISIÂU CYFRIFO

Yn yr adran hon, ceir manylion am y polisiâu cyfrifo penodol a fabwysiadwyd gan y Cyngor ar gyfer cwblhau'r cyfrifon.

Cyfeirnod Polisi	Teitl Polisi
1	Egwyddorion Cyffredinol
2	Cronni Incwm a Gwariant
3	Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen
4	Gweithrediadau a Reolir ar y Cyd ac Asedau a Reolir ar y Cyd
5	Addasiadau Cyfnod Blaenorol, Newidiadau Mewn Polisiâu Cyfrifo ac Amcangyfrifon a Chamgymeriadau
6	Treth ar Werth (TAW)
7	Mesur Gwerth Teg
8	Asedau Anghyfredol (Eiddo, Offer a Chyfarpar)
9	Eiddo Buddsoddiad
10	Asedau Anniriaethol
11	Rhestrau Stoc a Chontractau Tymor Hir
12	Arian Parod a Chywerthoedd Arian
13	Offerynnau Ariannol
14	Darpariaethau, Rhwymedigaethau Wrth Gefn ac Asedau Wrth Gefn
15	Cronfeydd Wrth Gefn
16	Cydnabyddiaeth Refeniw
17	Llog Mewnol
18	Prydlesau
19	Taliadau i Refeniw ar gyfer Asedau Anghyfredol - Darpariaeth Refeniw Isaf (MRP)
20	Grantiau a Chyfraniadau gan y Llywodraeth
21	Gwariant Refeniw a Gyllidir gyda Chyfalaf Dan Statud (REFCUS)
22	Gorbenion a Gwasanaethau Cefnogol
23	Arian Tramor
24	Buddiannau'r Gweithwyr
25	Eitemau Eithriadol
26	Cyfrifo am TA (Trethi Annomestig)
27	Incwm a Gwariant Asiantaeth

1. Egwyddorion Cyffredinol

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion y Cyngor am flwyddyn ariannol 2021/22 a'i sefyllfa ariannol ar ddiwedd y flwyddyn ar 31 Mawrth 2022. Mae'n rhaid i'r Cyngor baratoi Datganiad Cyfrifon blynyddol dan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) a Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) (Diwygiad) 2018, a than y Rheoliadau rhaid eu paratoi'n unol ag arferion cyfrifo priodol. Yr arferion hyn, yn bennaf, yw Côt Ymarfer CIPFA ar Gyfrifo Llywodraeth Leol yn y Deyrnas Unedig 2021/22 a Chôt Ymarfer CIPFA ar gyfer Adroddiadau Gwasanaeth 2021/22, ac a ategir gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh). Mae'r holl brif bolisiau cyfrifo wedi cael eu defnyddio'n gyson drwy gydol y flwyddyn. Paratowyd y Datganiad Cyfrifon ar sail "busnes hyfyw".

2. Cronni Incwm a Gwariant

Rhoddir cyfrif am drafodion yn y flwyddyn pryd y digwyddodd, nid pan fydd yr arian yn cael ei dalu neu ei dderbyn. Mae'r dull hwn o gyfrifo cronniadau yn darparu sylfaen fwy cyflawn ar gyfer adrodd ar berfformiad ariannol y Cyngor oherwydd mae'n cynnwys ymrwymadau'r Cyngor yn y dyfodol i dalu/derbyn arian am nwyddau a gwasanaethau a dderbyniwyd erbyn 31 Mawrth 2022 ond nas talwyd amdanynt. Caiff incwm a gwariant eu cyfrifo amdanynt yn y flwyddyn y digwyddodd y gweithgaredd y mae'n berthnasol iddynt, nid pan fo arian yn cael ei dalu neu ei dderbyn, h.y. ar sail gronol. Mae hyn yn golygu fod incwm yn cael ei gofnodi pan gaiff ei ennill ac nid ar adeg ei dderbyn a gwariant pan mae'n digwydd yn hytrach nag ar adeg ei dalu. Fe gynhwysir incwm am werthu nwyddau yn y cyfrifon pan gwblheir y gwerthiant, nid pan dderbynnir yr arian. Caiff incwm o ddarparu gwasanaethau ei gydnabod pan fedr y Cyngor fesur yn ddibynadwy y ganran o'r trafodyn a gwblhawyd ac, o ganlyniad i hyn, bydd y Cyngor yn cael incwm yn gyfnewid am y gwasanaethau a ddarparwyd. Yn ychwanegol at hyn:-

- Mae cyflenwadau'n cael eu cofnodi fel gwariant pan gânt eu defnyddio – pan fo bwllch rhwng dyddiad derbyn cyflenwadau a'u defnyddio, cânt eu cario fel rhestrau stoc ar y Fantolen;
- Mae treuliau yng nghyswllt gwasanaethau a dderbyniwyd (gan gynnwys gwasanaethau a ddarparwyd gan weithwyr) yn cael eu cofnodi fel gwariant pan fo'r gwasanaethau'n cael eu derbyn yn hytrach na phan fo taliadau'n cael eu gwneud;
- Mae'r llog a dderbynnir ar fuddsoddiadau ac adneuo banc ac sy'n daladwy ar fenthyciadau (gan gynnwys gorddrafftiau banc) yn cael ei gyfrifo fel incwm a gwariant yn seiliedig ar y gyfradd llog effeithiol ar gyfer yr offeryn ariannol perthnasol yn hytrach nag fel llif arian parod sy'n cael ei bennu neu ei sefydlu dan y contract; a
- Pan fo refeniw a gwariant wedi'i gydnabod ond dim arian parod wedi'i dalu na'i dderbyn, mae dyledwr neu gredydwr i'r swm perthnasol yn cael ei gofnodi ar y Fantolen. Pan na fydd dyledion o bosib yn cael eu setlo, mae balans y ddyled yn cael ei nodi a chodir ar refeniw am yr incwm na chaiff, o bosib, ei gasglu.

3. Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen

Gall pethau ddigwydd ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol a all gael effaith sylweddol ar ganlyniadau ariannol y flwyddyn honno. Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, ffafriol ac anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y flwyddyn ariannol a'r dyddiad pan fo'r Datganiad Cyfrifon wedi ei awdurdodi i'w gyhoeddi. Caiff y Datganiad Cyfrifon ei awdurdodi i'w gyhoeddi pan fydd y Swyddog Adran 151 wedi llofnodi'r cyfrifon terfynol wedi eu harchwilio, ar ôl i'r cyfrifon gael eu cymeradwyo gan y Cyngor llawn. Yn unol â'r gyfraith, rhaid cwblhau'r cyfrifon terfynol wedi eu harchwilio a'u hawdurdodi erbyn 30 Gorffennaf ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol. Gellir dynodi dau fath o ddigwyddiad:-

- y rheini sy'n rhoi tystiolaeth o'r amgylchiadau oedd yn bodoli ar ddiwedd y flwyddyn ariannol – mae'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r fath ddigwyddiadau; a
- y rheini sy'n arwydd o amgylchiadau a gododd ar ôl y flwyddyn ariannol – nid yw'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r fath ddigwyddiadau ond, lle byddai categori o ddigwyddiadau yn cael effaith sylweddol, gwneir datgeliad yn y nodiadau ar natur y digwyddiadau a'r effaith y disgwylir iddynt eu cael o safbwynt ariannol.

Nid yw digwyddiadau ar ôl dyddiad awdurdodi'r datganiad ar gyfer ei gyhoeddi yn cael eu hadlewyrchu yn y Datganiad Cyfrifon.

4. Gweithrediadau a Reolir ar y Cyd ac Asedau a Reolir ar y Cyd

Y gweithrediadau a reolir ar y cyd yw'r gwaith hwnnw a wna'r Cyngor ar y cyd â mentrau eraill pan fo defnydd yn cael ei wneud o asedau ac o adnoddau'r mentrau yn hytrach na sefydlu endid ar wahân. Mae'r Cyngor yn cydnabod ar ei Fantolen ei gyfran o'r asedau a'r rhwymedigaethau y mae'n eu hwynebu. Caiff y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ei ddebydu gyda'r gwariant hwnnw a'i gredydu gyda'r gyfran o'r incwm y mae'n ei ennill o ganlyniad i weithrediad y fenter.

Asedau a reolir ar y cyd yw eitemau o eiddo, offer neu gyfarpar sydd yn cael eu cydreoli gan y Cyngor a mentrau eraill a phan fo'r asedau'n cael eu defnyddio i sicrhau buddiannau i'r mentwyr. Nid yw'r fenter ar y cyd yn golygu sefydlu endid ar wahân. Mae'r Cyngor yn cadw cyfrif am ei gyfran ei hun yn unig o'r asedau a reolir ar y cyd, am y rhwymedigaethau a'r treuliau a gaiff ar ei ran ei hun neu ar y cyd ag eraill yng nghyswllt ei fuddiannau yn y fenter ar y cyd a'r incwm a ddaw iddo o'r fenter.

5. Addasiadau Cyfnod Blaenorol, Newidiadau Mewn Polisiâu Cyfrifo ac Amcangyfrifon a Chamgymeriadau

Gall addasiadau ar gyfer cyfnod blaenorol ddeillio o newid mewn polisiâu cyfrifo neu o gywiro camgymeriad materol. Cyfrifir am newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifo yn rhagolygol, h.y. yn y flwyddyn gyfredol ac yn ystod y blynyddoedd i ddod a fydd yn cael eu heffeithio gan y newid ac nid ydynt yn achosi addasiad cyfnod blaenorol.

Ni fydd newidiadau i bolisiâu cyfrifo ond yn cael eu gwneud pan mae hynny'n ofynnol dan arferion cyfrifo cywir neu pan fo'r newid yn rhoi gwybodaeth sy'n fwy dibynadwy neu berthnasol o safbwynt effeithiau trafodion, digwyddiadau eraill a'r amodau mewn perthynas â sefyllfa ariannol a pherfformiad ariannol y Cyngor. Pan wneir newid, caiff ei ddefnyddio'n ôl-weithredol (oni ddywedir fel arall) trwy addasu'r balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol fel petai'r polisi newydd wedi ei ddefnyddio erioed.

Mae camgymeriadau materol a ganfyddir yn ffigyrau'r cyfnod blaenorol yn cael eu cywiro'n ôl- weithredol trwy addasu balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol.

6. Treth ar Werth (TAW)

Mae TAW sy'n daladwy ond yn cael ei gynnwys fel traul i'r graddau nad oes modd ei hawlio oddi ar Gyllid a Thollau EM yn unig. Mae'r TAW derbyniadwy yn cael ei eithrio o incwm.

7. Mesur Gwerth Teg

Mae Mesur Gwerth Teg SAARh13 yn golygu bod rhaid i'r rhan fwyaf o'r asedau, rhwymedigaethau ac offerynnau ariannol nad ydynt yn gyfredol gael eu prisio ar werth teg, yn amal yn ôl cyfraddau marchnad actif lle mae un ar gael. O safbwynt asedau gweithredol, mae'r safon yn cyflwyno'r cysyniad o werth teg yn seiliedig ar werth cyfredol (yn aml, gwerth mewn defnydd) ar gyfer ailbrisio Eiddo, Offer a Chyfarpar. Mae hyn yn golygu y dylai'r mesur adlewyrchu amodau'r farchnad ar gyfer y gwasanaeth neu'r swyddogaeth ar ddyddiad cyflwyno'r adroddiad. Mae'r safon yn darparu gwahanol ddulliau prisio teg ar gyfer mathau o asedau gwahanol. Yn achos asedau nad ydynt yn rhai gweithredol, h.y. asedau buddsoddi, asedau a ddelir i'w gwerthu ac asedau nad oes mwyach eu hangen, caiff y rhain eu prisio ar eu huchaf ac yn ôl y defnydd gorau y gellir ei wneud ohonynt. Mewn achos lle gellid gwneud defnydd arall ohonynt a fyddai o werth teg uwch, dyna'r gwerth teg a fyddai'n cael ei ddefnyddio ar gyfer prisio asedau nad ydynt yn rhai gweithredol. Dan y côd hwn, nid oes angen ailbrisio asedau isadeiledd yn ôl eu gwerth cyfredol. Yn lle hynny, caiff asedau isadeiledd eu prisio yn ôl y gost hanesyddol dibrisiedig.

Mae'r Awdurdod yn mesur gwerth teg ased neu rwymedigaeth drwy ddefnyddio'r rhagdybiaethau y byddai'r sawl sy'n weithredol yn y farchnad yn eu defnyddio wrth brisio ased neu rwymedigaeth, gan dybio y byddai'r rheini yn gweithredu er eu budd economaidd gorau.

8. Asedau nad ydynt yn Gyfredol (Eiddo, Offer a Chyfarpar)

8.1 Cydnabyddiaeth

Mae asedau anghyfredol - Eiddo, Offer a Chyfarpar - yn asedau ffisegol sy'n para am flwyddyn neu ragor ac sy'n cael eu defnyddio gan y Cyngor i gefnogi'r ddarpariaeth o nwyddau a gwasanaethau. Mae'r Cyngor wedi pennu isafswm ar gyfer gwariant ar asedau a fydd yn cael ei gategoreiddio fel gwariant cyfalaf. Y swm de-minimus hwn yw £10k. Caiff gwariant ar brynu, creu neu wella asedau anghyfredol ac sy'n costio £10k neu fwy ei gyfalafu ar sail cronïadau ar yr amod ei fod yn cwrdd â'r diffiniad uchod o ased anghyfredol. Byddai Eiddo, Offer a Chyfarpar yn cynnwys asedau megis peiriannau, ni fyddai fel arfer yn cynnwys asedau a ddelir i'w gwerthu oherwydd, fel arfer, byddid yn disgwyl cael gwared ar y rhain o fewn 12 mis.

Gall costau'r asedau hyn gynnwys costau cychwynnol eu prynu a'u hadeiladu a chostau dilynol i wella neu i adnewyddu rhan o'r ased. Caiff unrhyw wariant arall a gyfyd yn sgil gynnal a chadw asedau o ddydd i ddydd, yn cynnwys atgyweiriadau a cynnal a chadw, ei gydnabod yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wrth i'r costau hynny godi.

8.2 Mesur

Caiff asedau eu mesur yn y lle cyntaf ar gost, yn cynnwys:-

- y pris prynu;
- unrhyw gostau a briodolir i ddod ag ased i'r lleoliad a'r cyflwr sy'n angenrheidiol i bwrpas ei weithredu yn y dull a fwriadwyd gan reolwyr; ac
- amcangyfrif cychwynnol o gostau datgymalu a symud yr eitem ac adfer y safle y mae'r eitem arno mewn achosion lle mae'n rhaid, er mwyn defnyddio'r ased, ei hail-leoli.

Nid yw'r Cyngor yn cyfalafu costau benthyca a geir tra bo asedau'n cael eu hadeiladu.

Tybir bod cost asedau a gaffaelir mewn modd ac eithrio drwy eu prynu yn gost gwerth teg, ac eithrio pan nad oes sylwedd masnachol i'r pryniant (h.y. ni fydd yn arwain at amrywiad yn llif arian y Cyngor). Yn yr achos olaf, pan gaffaelir ased drwy gyfnewid, cost y pryniant yw swm cario'r ased a roddir i fyny gan y Cyngor.

Yna mae'r asedau'n cael eu cario yn y Fantolen gan ddefnyddio'r seiliau mesur canlynol:-

- Isadeiledd, asedau cymunedol ac asedau sy'n cael eu hadeiladu – cost dibrisiant hanesyddol;
- Tai Cyngor – gwerth teg, a bennir gan ddefnyddio sail gwerth defnydd presennol ar gyfer tai cymdeithasol (EUV-SH);
- Swyddfeydd y Cyngor – gwerth cyfredol, a bennir gan y swm a delir am yr ased yn ei ddefnydd presennol;
- Adeiladau ysgolion – byddent yn cael eu priso yn ôl eu gwerth cyfredol wrth gael eu defnyddio ond, oherwydd eu natur arbenigol, fe'u mesurir yn ôl cost amnewiddibrisiant;
- Asedau dros ben – y mesur gwerth cyfredol yw gwerth teg, amcangyfrif ar y defnydd uchaf a gorau o bersbectif rhai sy'n weithgar ar y farchnad;
- Mae'r holl asedau gweithredol eraill wedi cael eu mesur yn unol â'u gwerth presennol yn seiliedig ar eu gwerth defnydd presennol (EUV). Mae hyn yn golygu mai gwerth cyfredol tir ac adeiladau fyddai'r swm a fyddai'n cael ei dalu am yr ased yn ei ddefnydd presennol. Os nad oes marchnad amlwg ar gyfer ased oherwydd ei natur arbenigol neu os nad yw'r math hwnnw o ased yn cael ei werthu'n aml, bydd yr Awdurdod yn amcangyfrif ei werth cyfredol gan ddefnyddio'r dull cost amnewidiol dibrisiedig. Er enghraifft, yn achos eiddo sy'n cynnwys tir ac adeiladau, y gost ddibrisiedig o'i amnewid fyddai gwerth marchnad y tir y mae'r adeilad arno ar gyfer ei ddefnydd cyfredol ynghyd â chost gros amnewid yr adeilad llai lwfansau ar gyfer dirywiad ffisegol, darfodedigrwydd ac optimeiddio;
- Caiff asedau a dderbynnir fel rhoddion eu mesur yn y lle cyntaf yn ôl eu gwerth teg. Caiff y gwahaniaeth rhwng gwerth teg ac unrhyw bris a dalwyd ei gredu i'r llinell Incwm a Gwariant Trethiant a Grant Amhenodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Lle mae amodau ynghlwm wrth unrhyw asedau a gafwyd yn rhodd, caiff yr enillion eu credu i'r Cyfrif Asedau a gafwyd yn rhodd. Lle mae enillion yn cael eu credu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, cânt eu symud allan o falans y Gronfa Gyffredinol i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad o'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn;
- Lle mae rhan neu gydran o ased yn cael ei amnewid, caiff gwerth cario'r hen ran neu gydran ei ddad-gydnabod er mwyn osgoi cyfrif dwbl. Caiff gwerth y gydran newydd ei hychwanegu at y swm sy'n cario. Os nad yw'n ymarferol gwneud penderfyniad ynghylch gwerth cario'r rhan sydd wedi ei amnewid, defnyddir cost y rhan newydd fel arwydd o gost y rhan sydd wedi cael ei amnewid; a
- Os nad yw ased yn cael ei ddal i bwrpas cynhyrchu llif arian, tybir bod gwerth mewn defnydd o leiaf yn gyfartal i gost amnewid gwasanaeth potensial o'r ased.

Pan fo gan asedau nad ydynt yn eiddo oes ddefnyddiol fer neu werth isel (neu'r ddau), defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig fel procsi ar gyfer gwerth teg. Fel arfer, mae 'oes defnyddiol byr' yn golygu 7 mlynedd neu lai, er gall fod yn hirach am eitemau arbenigol o offer a chyfarpar.

Mae'r asedau a gynhwysir yn y Fantolen ar werth teg yn cael eu hailbriso yn ddigon aml i sicrhau nad yw eu swm cario'n faterol wahanol i'w gwerth teg ar ddiwedd y flwyddyn, ond ailbriso o leiaf bob pum mlynedd. Yn ymarferol, mae'r Cyngor yn priso ei asedau Eiddo, Offer a Chyfarpar ar sail rhaglen dreigl pum mlynedd. Fodd bynnag, caiff asedau sydd â gwerth cario o dros £500k eu hailbriso bob blwyddyn. Mae cynnydd mewn gwerthoedd asedau'n cydweddu â chredydau i'r Gronfa Ailbrisant Wrth Gefn i gydnabod enillion heb eu gwireddu. Mewn achosion eithriadol, gellir credydu enillion ailbrisant i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fônt yn codi o wyrddroi colled a godwyd yn flaenorol ar wasanaeth.

Pan ddynodir lleihad mewn gwerth, cyfrifir amdano trwy:-

- pan fo balans o enillion ailbrisant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisant Wrth Gefn, nodir swm cario'r ased i lawr yn erbyn y balans hwnnw (i fyny at y swm o enillion sydd wedi cronni); a
- pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisant Wrth Gefn, nodir swm cario'r ased i lawr yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Ailbrisant Wrth Gefn yn cynnwys enillion ailbrisant a gydnabuwyd ers 1 Ebrill 2007 yn unig, dyddiad ei weithredu'n ffurfiol. Mae'r enillion a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw wedi eu hymgorffori yn y Cyfrif Addasu Cyfalaf.

8.3 Amhariad

Mae gwerth asedau'n cael eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn am arwydd o amhariad ar werth.

Mae enghreifftiau o ddigwyddiadau a newidiadau mewn amgylchiadau sy'n rhoi arwydd y gallai amhariad fod wedi digwydd yn cynnwys:-

- dirywiad sylweddol (h.y. mwy na'r disgwyl o ganlyniad i dreigl amser neu ddefnydd cyffredin) yn swm cario'r ased yn ystod y cyfnod, sy'n benodol i'r ased;
- tystiolaeth o ddarfodiad neu niwed ffisegol i ased;
- ymrwymiad gan y Cyngor i ymgymryd ag ad-drefnu sylweddol; a
- newid andwyol sylweddol yn yr amgylchedd statudol neu reoleiddiol arall y mae'r Cyngor yn gweithredu ynddo.

Pan fo arwyddion, ac amcangyfrifir bod gwahaniaethau posib yn faterol, yna amcangyfrifir swm adferadwy'r ased ac, mewn achos lle mae'r swm hwn yn llai na swm cario'r ased, cydnabyddir colled amhariad ar gyfer y diffyg.

Pan ddynodir colledion amhariad ar asedau a gawsant eu hailbriso, cyfrifir amdanynt trwy:-

- pan mae balans o enillion ailbrisant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisant Wrth Gefn, nodir swm yr amhariad yn erbyn yr ased i lawr yn erbyn y balans hwnnw (i fyny at y swm o enillion cronnus);

- pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn, nodir swm yr amhariad yn erbyn yr ased i lawr yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Pan fo colled amhariad yn cael ei wrthdroi wedyn, credydir y gwyrddroad i'r llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, i fyny at swm y golled wreiddiol, wedi ei addasu ar gyfer dibrisiant y byddid wedi ei godi pe na fyddai'r golled wedi ei chydabod. Nodir unrhyw beth dros ben yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn.

Pan mae'r amhariad yn ymwneud ag ased na chafodd ei hailbriso (h.y. ased â gwerth cario yn seiliedig ar gost hanesyddol), caiff yr amhariad ei gydnabod yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

8.4 Dibrisiant

Darperir ar gyfer dibrisiant yr holl asedau Eiddo, Offer a Chyfarpar er mwyn dyrannu eu symiau dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol. Gwneir eithriad ar gyfer asedau heb oes ddefnyddiol benodol (h.y. tir rhydd-ddaliadol) ac asedau nad ydynt eto ar gael i'w defnyddio (h.y. asedau sy'n cael eu hadeiladu).

Cyfrifir dibrisiant ar y seiliau canlynol:-

- anheddau ac adeiladau eraill – dyraniad llinell syth dros gyfnodau hyd at 75 mlynedd, fel yr amcangyfrifir gan y Prisiwr;
- cerbydau, offer, dodrefn a chyfarpar – dyraniad llinell syth dros 5 i 15 mlynedd;
- isadeiledd – dyraniad llinell syth dros gyfnodau hyd at 45 mlynedd.

Mewn achos lle mae gan eitem o ased Eiddo, Offer a Chyfarpar gydrannau mawr y mae eu cost yn sylweddol mewn cysylltiad â chost gyfan yr eitem, dibrisir y cydrannau ar wahân.

Mae enillion ailbrisiant hefyd yn cael eu dibrisio, gyda swm sy'n cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng gwerth presennol dibrisiant a godir ar asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi ei godi yn seiliedig ar eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

Ni chodir dibrisiant yn y flwyddyn y prynir yr ased.

Pan fo gan eitem o Eiddo, Peiriannau ac Offer (Aged Nad yw'n Gyfredol) gydrannau mawr y mae eu cost yn sylweddol mewn perthynas â chyfanswm cost yr eitem, mae'r cydrannau'n cael eu dibrisio ar wahân.

Mae cymhwysio hyn yn ymarferol yn gofyn am asesiad yn erbyn y meini prawf isod, er mwyn canfod a yw:-

- Mae'r bywyd defnyddiol economaidd yn wahanol iawn i elfennau eraill yr ased h.y. 15 mlynedd neu fwy;
- Mae gwerth yr ased yn £2m neu'n fwy ac mae'r gydran dros 25% o gyfanswm gwerth yr ased;
- Mae'r bywyd defnyddiol economaidd yn wahanol iawn ond mae'r gwerth yn cynrychioli llai na 25% o gyfanswm gwerth yr ased; bydd y gydran yn cael ei nodi ar wahân os bernir, ym marn y Prisiwr, ei bod yn berthnasol, e.e. lle mae gwerth cydran, dyweder, yn £3m (10%) o'r ased dibrisio sydd â chyfanswm gwerth o £30m.

Os yw'r ased dibrisio yn rhan o grŵp ehangach a ddelir at yr un diben, er enghraifft, canolfannau hamdden, bydd y polisi a argymhellir hwn ar gydrannau yn cael ei gymhwysio i gyfanswm y grŵp ehangach hwn ac nid i bob unigolyn sy'n dibrisio ased o fewn y grŵp.

8.5 Asedau y ceir gwared arnynt ac Asedau Anghyfredol a delir i'w Gwerthu

Mae'r asedau hyn yn cael eu marchnata'n rhagweithiol ar gyfer eu gwerthu ac mewn achosion ble y mae'r Cyngor yn disgwyl iddynt gael eu gwerthu yn y 12 mis nesaf. Fe nodir yr asedau yma ar wahân oherwydd bydd y gwerth ar y Fantolen yn cael ei adennill yn bennaf drwy werthiant yn hytrach na pharhau i'w ddefnyddio yn y dyfodol. Mae'r ased yn cael ei ailbricio yn union cyn ei ail-gategoreiddio ac yna ei gario ar yr isaf o'r swm hwn a gwerth teg llai costau gwerthu. Caiff gwerth teg asedau anghyfredol a delir i'w gwerthu, eu mesur yn unol â'u lefel uchaf a gorau o ddefnydd. Pan fo gostyngiad dilynol i werth teg llai costau gwerthu, mae'r golled yn cael ei phostio i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Dim ond hyd at swm unrhyw golledion a gydnabuwyd yn flaenorol yn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau y cydnabyddir enillion mewn gwerth teg. Ni chodir dibrisiant ar Asedau a delir i'w Gwerthu.

Os nad yw asedau bellach yn cwrdd â'r meini prawf i'w dosbarthu fel Asedau a delir i'w Gwerthu, yna cânt eu hailddosbarthu'n ôl i asedau anghyfredol a'u prisio ar yr isaf o'u swm cario cyn iddynt gael eu dosbarthu fel rhai y delir i'w gwerthu, addasu ar gyfer dibrisiant, amorteiddiad neu ailbrisiadau a fyddai wedi cael eu cydnabod petaent ddim wedi cael eu dosbarthu fel rhai a Delir i'w Gwerthu, a'u swm adferadwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio gwerthu.

Nid yw asedau fydd yn cael eu gadael neu eu sgrapio yn cael eu hailddosbarthu fel Asedau a delir i'w Gwerthu.

8.6 Cael Gwared ar Asedau Anghyfredol

Pan ceir gwared ag ased neu pan gaiff ei ddigomisiynu, dilëir swm cario'r ased yn y Fantolen (os yw'n Eiddo, Offer a Chyfarpar neu Asedau a delir i'w Gwerthu) i linell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r budd neu'r golled ar adeg gwaredu. Caiff y gost hon ei drosglwyddo wedyn i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

Mae derbyniadau o warediadau (os oes rhai) yn cael eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r budd neu golled ar waredu (h.y. wedi ei netio i ffwrdd yn erbyn gwerth cario'r ased adeg cael gwared arno). Mae unrhyw enillion ailbrisiadau a gronnwyd i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiadau Wrth Gefn yn cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

Mae symiau uwch na £10k a dderbynnir ar gyfer eitem a waredwyd yn cael eu categoreiddio fel derbyniadau cyfalaf ac ni fedrir ond eu defnyddio wedyn ar gyfer buddsoddiad cyfalaf newydd neu eu gosod o'r neilltu i leihau angen gwaelodol y Cyngor i fenthycu (y gofyniad Cyllido Cyfalaf). Mae derbyniadau yn cael eu neilltuo i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Nid yw gwerth dileu gwarediadau'n cael ei godi yn erbyn y Dreth Gyngor, oherwydd darperir yn llawn ar gyfer asedau anghyfredol dan drefniadau ar wahân ar gyfer Cyllido Cyfalaf. Mae symiau'n cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn.

8.7 Asedau nad oes eu hangen mwyach

Gwerth teg asedau nad oes eu hangen mwyach yw'r pris a fyddai'n cael ei dderbyn i werthu ased neu ei dalu i drosglwyddo rhwymedigaeth mewn trafodiad trefnus rhwng rhai sy'n weithgar yn y farchnad ar adeg mesur. Bydd hyn yn seiliedig ar y defnydd uchaf a gorau a amcangyfrifir gan ddefnyddio mewnbynnau Lefel 1 yn seiliedig ar ddull marchnad / dull prisio tebyg.

8.8 Asedau Treftadaeth

Asedau Treftadaeth yw'r rheini y bwriedir eu cadw mewn ymddiriedolaeth i genedlaethau'r dyfodol oherwydd eu cysylltiadau diwydiannol, amgylcheddol neu hanesyddol. Maent yn cael eu dal gan y Cyngor yn unol â'i amcanion cyffredinol i warchod treftadaeth Ynys Môn.

Mae'r Cyngor yn berchen ar nifer o asedau treftadaeth diriaethol megis adeiladau hanesyddol a gwaith celf.

Rhoddir gwerth ar Asedau Treftadaeth weithredol (h.y. rheini sydd, ynghyd â chael eu dal am eu nodweddion treftadaeth, hefyd yn cael eu defnyddio gan y Cyngor am weithgareddau arall neu i ddarparu gwasanaethau arall) a chyfrif amdanynt fel asedau gweithredol, yn yr un modd ag asedau arall o'r math cyffredinol yna (e.e. adeiladau gweithredol).

Rhoddir gwerth ar Asedau Treftadaeth ar y sail fwyaf priodol a pherthnasol i'r ased unigol neu ddsbarth yr asedau. Lle nad yw'n ymarferol i gael prisiad ar gost sy'n gymesur â'r buddiannau i ddefnyddwyr y datganiadau ariannol, mesurir yr Asedau Treftadaeth ar gost hanesyddol (llai unrhyw dibrisiant cronedig, amorteiddio a cholledion amhariad fel sy'n briodol). Lle mesurir Asedau Treftadaeth ar brisiad, fe fesurir y swm cario yn ddigon aml i sicrhau fod y prisiadau yn parhau i fod yn gyfredol, ac ar gyfnodau dim mwy na phum mlynedd. Mewn achos lle na fedrir penderfynu ar gost neu werth Ased Treftadaeth heb fynd i gost anghymesur, ni fydd yr asedau'n cael eu cydnabod yn y Fantolen. Yn lle hynny, bydd yr ased yn cael ei datgelu yn y nodiadau i'r cyfrifon.

Pan fo Ased Treftadaeth ag oes benodol, darperir dibrisiant ar yr un sail â chategoriâu eraill o asedau (am fanylion, gweler y Polisi Cyfrifo am Ddibrisiant, 8.4 uchod).

Ni ddarperir dibrisiant ar Asedau Treftadaeth sydd ag oes amhenodol a gwerth gweddilliol uchel. Dylid adolygu swm cario Ased Treftadaeth pan fo tystiolaeth o amhariad, er enghraifft, pan mae wedi dioddef dirywiad ffisegol neu wedi cael ei dorri neu pan fo amheuan newydd yn codi ynglŷn â'i ddilysrwydd. Adnabyddir unrhyw amhariad ar yr un sail â dosbarthiadau arall o ased (am fanylion gweler Polisi Cyfrifo 8.3, Amhariad). Ar hyn o bryd, nid yw'r Cyngor yn mynd ati'n weithredol i gaffael mwy o Asedau Treftadaeth, ond mae'n ymateb i gyfluoedd i wella ei bortffolio fel maent yn codi. Cedwir y casgliadau celf yn Oriol Ynys Môn, gyda gwaith cynnal a chadw'n cael ei wneud pan fo'r angen. Rhannau o'r casgliad sy'n cael ei arddangos ar unrhyw adeg, tra gellir trefnu i gael mynediad i'r gweddill. Mae'r Eiddo Treftadaeth yn cael eu rheoli a'u cynnal a'u cadw, tra'n ystyried eu nodweddion treftadaeth, fel rhan o bortffolio cyffredinol y Cyngor o dir ac adeiladau.

8.9 Trin Asedau Ysgol

Cymerir yn ganiataol mai awdurdodau lleol sy'n rheoli'r ysgolion y maent yn eu cynnal. O ganlyniad, caiff asedau, rhwymedigaethau, cronfeydd wrth gefn a llif arian yr ysgolion a gynhelir gan yr Awdurdod eu cynnwys yn natganiadau ariannol y Cyngor.

Ymddiriedolwyr yr ysgol neu'r corff sefydledig sy'n berchen ar, ac yn rheoli, tir ac adeiladau ysgolion a gynorthwyr yn wirfoddol ac ysgolion sefydledig ac, o'r herwydd, ni chânt eu cynnwys ar Fantolen y Cyngor.

Caiff gwariant cyfalaf ar ysgolion cymunedol ei ychwanegu at falansau'r ysgolion hynny. Caiff balansau ysgolion unigol ar 31 Mawrth 2022 eu cynnwys ym Mantolen y Cyngor oherwydd eiddo'r Cyngor fydd unrhyw gyllidebau datganoledig i'r ysgolion sydd heb eu gwario.

I bwrpas cyfrifo, mae asedau ysgolion dan reolaeth wirfoddol ac ysgolion a gynorthwyr yn wirfoddol fel a ganlyn:-

- Ysgolion Dan Reolaeth Wirfoddol: mae'r tir wedi ei gynnwys ar y Fantolen ond nid yr adeiladau;
- Ysgolion a Gynorthwyr yn Wirfoddol: nid yw'r tir na'r adeiladau wedi eu cynnwys ar y Fantolen; ac
- Yn ychwanegol, nid yw'r tir na'r adeiladau yn Ysgol Sefydledig Caergeiliog wedi eu cynnwys ar y Fantolen oherwydd mae'r asedau hyn wedi eu breinio gydag ymddiriedolwyr yr ysgol.

9. Eiddo Buddsoddiad

Eiddo buddsoddiad yw'r tir a'r adeiladau hynny a ddefnyddir i bwrpas cynhyrchu rhent a/neu ar gyfer cynnydd cyfalaf yn unig. Nid yw'r diffiniad yn cael ei fodloni os ydyw'r eiddo'n cael ei ddefnyddio mewn unrhyw ffordd i hwyluso darparu gwasanaethau neu i gynhyrchu nwyddau neu pan fo'n cael ei ddal i'w werthu.

Mae eiddo buddsoddiad yn cael eu cydnabod pan mae'n debygol y bydd buddion economaidd cynlluniedig ar gyfer y dyfodol yn llifo i'r Awdurdod ac y gellir mesur mewn modd dibynadwy gost neu werth teg yr eiddo buddsoddiad hwnnw. Caiff eiddo buddsoddiad eu mesur yn ôl cost yn y lle cyntaf ac, wedyn, yn ôl gwerth teg, gan ddibynnu ar faint y gellid ffeirio'r ased rhwng partion gwybodus hyd braich. Yn unol a'r Còd, rhaid prisio Eiddo Buddsoddiad yn ôl y defnydd mwyaf a gorau y gellir ei wneud ohonynt, waeth beth fo bwriadau'r Cyngor ar eu cyfer. Mae hyn yn golygu bod defnydd amgen wedi cael ei ystyried ar gyfer pob eiddo buddsoddiad ac, os byddai modd defnyddio'r eiddo i bwrpas arall a hynny'n codi ei werth teg, yna dylid defnyddio'r gwerth teg hwnnw. Nid yw'r eiddo'n cael ei ddibrisio, yn hytrach caiff eu hailbriso'n flynyddol yn unol â SAARh13 yn ôl amgylchiadau'r farchnad ar ddyddiad y Fantolen. Mae enillion a cholledion adeg ailbriso'n cael eu symud i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddiad yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yr un driniaeth yn union a roddir i enillion a cholledion wrth gael gwared ohonynt.

Mae rhent a dderbynnir am eiddo buddsoddiad yn cael ei gredydu i'r llinell Incwm Cyllido a Buddsoddiad ac yn arwain at gynnydd ym malans Cronfa'r Cyngor. Fodd bynnag, dan drefniadau statudol, ni chaniateir i enillion a cholledion a geir yn sgil ailbriso a gwerthu gael effaith ar falans Cronfa'r Cyngor. Felly, mae'r enillion a'r colledion yn cael eu symud allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn a'u symud i mewn i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf ac (yn achos arian gwerthiant uwch na £10k) i'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf.

10. Asedau Anniriaethol

Mae asedau anniriaethol yn asedau nad ydynt yn gyfredol, nac yn ariannol, y gellir eu hadnabod ar wahân ond nid oes ganddynt sylwedd ffisegol (er enghraifft, meddalwedd cyfrifiadurol). Caiff y rhain eu rheoli gan y Cyngor oherwydd digwyddiadau yn y gorffennol. Nid yw gwariant ar ddatblygu gwefannau'n cael ei gyfalafu pan fo'r wefan yn cael ei defnyddio'n llwyr neu'n bennaf i hyrwyddo neu i hysbysebu nwyddau'r Cyngor neu ei wasanaethau. Caiff gwariant ar asedau anniriaethol eu cyfalafu pan dybir y bydd buddiannau economaidd yn y dyfodol neu wasanaeth posib yn llifo o'r ased anniriaethol i'r Cyngor. Mae oes economaidd defnyddiol asedau anniriaethol yn cael ei benderfynu gan y gweithiwr proffesiynol perthnasol sy'n arwain ar brynu/datblygu'r ased anniriaethol. Mae oes economaidd ddefnyddiol ased anniriaethol yn fyrrach nag asedau dirweddol, er enghraifft, rhwng pump a saith mlynedd. Mae asedau anniriaethol yn cael eu hamorteiddio ar sail llinell syth dros fywyd economaidd defnyddiol yr ased.

Yn y lle cyntaf, mesurir asedau anniriaethol yn ôl y gost. Nid yw'r symiau'n cael eu hailbriso oni bai fod modd pennu gwerth yr asedau y mae'r Cyngor yn eu dal drwy droi at y farchnad weithredol. Yn ymarferol, nid oes ased anniriaethol y mae'r Cyngor yn ei ddal yn bodloni'r maen prawf hwn ac, felly, fe cawn eu cario yn ôl ar gost llai amorteiddio cronedig. Mae swm dibrisiannol ased anniriaethol yn cael ei amorteiddio dros ei oes ddefnyddiol i linell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Rhoddir prawf amhariad ar asedau anniriaethol yn flynyddol a phryd bynnag y ceir arwydd bod amhariad ar yr ased. Mae unrhyw golledion a ganfyddir yn cael eu nodi yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Bydd unrhyw enillion neu golledion wrth gael gwared ag ased n anniriaethol eu wrth roi'r gorau iddo yn cael ei nodi yn erbyn y llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo gwariant ar asedau anniriaethol yn gymwys i'w ystyried fel gwariant cyfalaf i ddibenion statudol, ni chaniateir i amorteiddio, colledion amhariad nag enillion a cholledion cael gwared â'r asedau gael effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Felly, mae'r enillion a'r colledion yn cael eu symud allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn a'u symud i mewn i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf ac (yn achos arian gwerthiant uwch na £10k) i'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf.

11. Rhestrau Stoc a Chontractau Tymor Hir

Cynhwysir rhestrau stoc yn y Fantolen yn ôl y gost neu'n ôl y gwerth gwerthu net - pa un bynnag o'r ddau sydd isaf. Mae cost rhestrau stoc yn cael ei aseinio trwy ddefnyddio fformiwla gostio 'Cyntaf i Mewn, Cyntaf Allan' (FIFO).

Rhoddir cyfrif am gontractau tymor hir trwy godi ar y Gwarged neu ar y Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau yn seiliedig ar werth y gwaith neu'r gwasanaeth a dderbynnir dan y contract yn ystod y flwyddyn ariannol.

Mae gwaith sydd yn y broses o gael ei wneud yn cael ei gynnwys yn y Fantolen yn ôl y gost.

12. Arian Parod a Chywerthoedd Arian

Cynrychiolir arian parod gan arian mewn llaw ac adneuo'n gyda sefydliadau ariannol sy'n ad-daladwy heb gosb ar rybudd o ddim mwy na 24 awr. Mae cywerthoedd arian yn fuddsoddiadau hynod o hylifol sy'n aeddfedu ymhen tri mis neu lai o'r dyddiad prynu ac yn rhai y gellir eu trosi'n hawdd i symiau hysbys o arian parod heb beri unrhyw risg o bwys yn sgil newid mewn gwerth.

Yn y Datganiad Llif Arian, dangosir arian parod a chywerthoedd arian net o'r gorddrafftiau banc sy'n daladwy ar alw ac maent yn rhan hanfodol o reolaeth arian parod y Cyngor.

13. Offerynnau Ariannol

13.1 Ymrwymadau Ariannol

Mae ymrwymadau ariannol yn cael eu hadnabod ar y Fantolen pan ddaw'r Awdurdod yn barti i'r darpariaethau cytundebol mewn offeryn ariannol, cânt eu mesur i gychwyn ar werth teg, a'u cario ar eu cost wedi'i amorteiddio. Mae costau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (CIES) ar gyfer llog sy'n daladwy yn seiliedig ar swm cario y rhwymedigaeth, wedi'i luosi â'r gyfradd llog effeithiol ar gyfer yr offeryn. Y gyfradd llog effeithiol yw'r gyfradd sy'n disgowntio'n union y taliadau arian parod a amcangyfrifir yn y dyfodol dros oes yr offeryn i'r swm y cafodd ei gydnabod arno'n wreiddiol.

Ar gyfer y mwyafrif o'r benthyciadau sydd gan yr Awdurdod, golyga hyn mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prifswm yn weddill sy'n daladwy (a llog wedi cronni); a'r llog a godir i'r CIES yw'r swm sy'n daladwy am y flwyddyn yn ôl y cytundeb benthycia.

Pan fo premiymau a disgowntiau wedi eu codi i'r CIES, mae'r rheoliadau yn caniatáu i'r effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol gael ei thaenu dros y blynyddoedd i ddod. Mae gan yr Awdurdod bolisi o daenu'r enillion neu'r colledion dros y tymor oedd yn weddill ar y benthyciad yr oedd y premiwm yn daladwy yn ei erbyn, neu yr oedd y disgownt i'w dderbyn pan gafodd ei ad-dalu. Mae cysoniad y symiau a godir i'r CIES i'r taliad net sydd ei angen yn erbyn Balans y Gronfa Gyffredinol yn cael ei reoli trwy drosglwyddo i neu o'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn.

13.2 Asedau Ariannol

Caiff asedau ariannol eu dosbarthu yn seiliedig ar ddull dosbarthu a mesur sy'n adlewyrchu'r model busnes ar gyfer dal yr asedau ariannol a'u nodweddion llif arian. Mae tri prif ddsbarth o asedau ariannol sef:-

- cost wedi'i amorteiddio;
- gwerth teg trwy elw neu golled (FVPL); a
- gwerth teg trwy incwm cynhwysfawr arall (FVOCI).

Model busnes yr Awdurdod yw dal buddsoddiadau er mwyn casglu llifoedd arian cytundebol.

Felly, mae asedau ariannol yn cael eu dosbarthu fel cost wedi'i amorteiddio, heblaw am y rheini nad yw eu taliadau cytundebol ar ffurf talu'r prifswm a llog yn unig (h.y. lle nad yw'r llifoedd arian ar ffurf offeryn dyled sylfaenol).

Asedau Ariannol wedi eu Mesur ar Gost wedi'i Amorteiddio

Mae asedau ariannol wedi eu mesur ar gost wedi'i amorteiddio yn cael eu hadnabod ar y Fantolen pan ddaw'r Awdurdod yn barti i'r darpariaethau cytundebol mewn offeryn ariannol, a chânt eu mesur i gychwyn ar werth teg. Wedyn cânt eu mesur ar eu cost wedi'i amorteiddio. Mae credydau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (CIES) ar gyfer llog sy'n dderbyniadwy yn seiliedig ar swm cario yr ased wedi'i luosi â'r gyfradd llog effeithiol ar gyfer yr offeryn. Ar gyfer y mwyafrif o'r asedau ariannol y mae'r Awdurdod yn eu dal, golyga hyn mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prifswm yn weddill y gellir ei dderbyn (ynghyd â llog wedi cronni) a'r llog a gaiff ei greddu i'r CIES yw'r swm sydd i'w dderbyn am y flwyddyn yn y cytundeb benthycia.

Fodd bynnag, mae'r Awdurdod wedi gwneud nifer o fenthyciadau i weithwyr ar lai na chyfraddau'r farchnad (benthyciadau meddal). Mae'r Cyngor yn defnyddio cyfradd CThEM ar gyfer benthyciadau buddiol i weithwyr fel procsi ar gyfer gwerth y farchnad/cyfradd llog effeithiol. Os yw'r gwahaniaeth rhwng y gyfradd ostyngedig a'r gyfradd llog effeithiol yn fwy na £100k, caiff colled ei gofnodi ar y CIES am werth presennol y llog a fydd yn cael ei ildio dros oes yr offeryn, gan arwain at gost wedi'i amorteiddio is na'r prifswm sy'n weddill.

Caiff llog ei greddu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y CIES ar gyfradd llog effeithiol fymryn yn uwch na'r gyfradd a dderbynnir gan y gweithwyr, ac effaith y gwahaniaeth yw cynyddu cost wedi'i amorteiddio y benthyciad yn y Fantolen. Mae'n ofynnol yn y darpariaethau statudol mai effaith benthyciadau meddal ar Falans y Gronfa Gyffredinol yw'r llog sy'n dderbyniadwy am y flwyddyn ariannol – mae cysoniad y symiau a gaiff eu debydu neu eu creddu i'r CIES i'r enillion net sydd ei angen yn erbyn Balans y Gronfa Gyffredinol yn cael ei reoli trwy drosglwyddo i neu o'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn.

Mae unrhyw enillion a cholledion sy'n codi pan fo ased yn cael ei ddad-gydnabod, yn cael eu creddu neu eu debydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y CIES.

13.3 Model Colled Credyd Disgwyliedig

Mae'r Awdurdod yn cydnabod colledion credyd disgwyliedig ar bob un o'i asedau ariannol a ddelir ar gost wedi'i amorteiddio [neu FVOCI pan fo'n berthnasol], naill ai ar sail 12 mis neu sail oes. Mae'r model colled credyd disgwyliedig ar sail oes (model symledig) hefyd yn gymwys i symiau les sy'n dderbyniadwy ac asedau contract. Dim ond colledion oes sy'n cael eu cydnabod ar gyfer symiau masnach derbyniadwy (dyledwyr) a ddelir gan yr Awdurdod.

Bydd y Cyngor hefyd yn ymestyn y drefn symledig i symiau derbyniadwy ar les a masnach ac asedau contract os oes cydran gyllido sylweddol.

Mae colledion amhariad yn cael eu cyfrifo i adlewyrchu'r disgwyliad efallai na fydd y llifoedd arian yn y dyfodol yn digwydd oherwydd gallai'r benthyciwr fethu talu ei rwymedigaethau. Mae risg credyd yn chwarae rhan hollbwysig wrth asesu colledion. Os yw risg wedi cynyddu'n sylweddol ers i offeryn gael ei gydnabod i gychwyn, caiff colledion eu hasesu ar sail oes. Os yw'r risg heb gynyddu'n sylweddol, neu os yw parhau yn isel, caiff colledion eu hasesu ar y sail colledion disgwyliedig dros 12 mis.

Ar gyfer 2021/22, yng nghyswllt Mân Ddyledwyr roedd y canrannau drwg dyledion canlynol yn berthnasol:-

6 mis i 1 flwyddyn: 50%;
1 flwyddyn i 2 flynedd: 75%;
Dros 2 flynedd: 100%.

Byddai canrannau uwch yn berthnasol ar gyfer rhai dyledwyr penodol, gan ddwyn i gof amgylchiadau , wedi eu gohirio h.y. ffioedd preswyl Gwasanaethau Cymdeithasol oedd wedi eu gohirio tra'n aros i eiddo werthu (lle roedd pridiant ar yr eiddo), roedd darpariaeth o 10% yn berthnasol waeth beth yw'r oedran – er y byddai darpariaeth uwch yn berthnasol mewn rhai amgylchiadau e.e. cyflwr presennol yr eiddo neu werth yr eiddo neu anghydfod.

Mae SAARh yn ei gwneud yn ofynnol i adnabod dyledion yn gynt (nid yw'r arfer cyfredol yn darparu ar gyfer dyledion yn gynt na chwech mis oed, er y byddai darpariaeth yn cael ei wneud ar gyfer amgylchiadau dyledwyr unigol sy'n hysbys e.e. methdalwr, oedran llai na hyn) ac mae'n rhaid eithrio dyledion sector cyhoeddus (ar hyn o bryd mae dyledion ar gyfer y bwrdd iechyd lleol, praeseptwyr mawr a lleol (cynghorau)/cyrff sy'n codi trethi ac ati, a gweinyddiaethau canolog/datganoledig ac ati wedi eu cynnwys). Gan roi ystyriaeth i SAARh9, mae angen lwfansau amharu colledion diwygiedig ac fe wneir yr ystyriaethau canlynol i gyrraedd y lwfansau diwygiedig:-

Nid yw SAARh9 yn diffinio diffyg ar ddyled, ond mae'n ofynnol i sefydliad ddarparu diffiniad o'r fath sy'n gyson â'i ddibenion rheoli credyd. Defnyddir y diffiniad canlynol at ddibenion y gofyniad lwfans amharu colledion ar gyfer Mân Dyledion, sy'n ddigon syml ac sy'n gyson â rheolaeth credyd yr Awdurdod –

Mae dyledwyr wedi diffygio ar ddyled (at ddibenion lwfans amharu colledion yng nghyswllt Mân Dyledwyr) os nad oes taliad wedi'i dderbyn yn erbyn dyled yn y system Dyledwyr Civica (erbyn 31 Mawrth bob blwyddyn) pan fo oedran y ddyled yn fwy nag 14 diwrnod calendr o'r dyddiad pwynt treth.

Cynigir y lwfansau canlynol ar gyfer cyfnodau o hyd at chwech mis:-

- Diwrnod 1 i 14 niwrnod ar ôl codi'r anfoneb – 2%;
- 1 - 30 diwrnod ar ôl y diwrnod dyledus h.y. 15 diwrnod i 45 diwrnod o'r dyddiad pwynt treth - 2.5%;
- 31 - 60 diwrnod ar ôl y diwrnod dyledus h.y. 46 diwrnod i 75 diwrnod o'r dyddiad pwynt treth - 4.5%;
- 61 - 90 diwrnod ar ôl y diwrnod dyledus h.y. 76 diwrnod i 105 diwrnod o'r dyddiad pwynt treth – 7.5%;
- 91 – 168 diwrnod ar ôl y diwrnod dyledus h.y. 106 diwrnod i 182 diwrnod o'r dyddiad pwynt treth – 15%.

Byddai'r Cyngor wedyn yn parhau i ddefnyddio'r canrannau cyfredol ar gyfer dyledion hyn na chwe mis o'r dyddiad pwynt treth h.y.

- 183 – 365 diwrnod o'r dyddiad pwynt treth – 50%;
- 366 – 730 diwrnod o'r dyddiad pwynt treth – 75%;
- 731 diwrnod neu fwy o'r dyddiad pwynt treth – 100%.

Taliadau wedi eu gohirio

O 183 diwrnod o'r dyddiad pwynt treth mae'r rhain i gael eu cymhwyso ar 10% YN UNIG ac nid ar y cyfraddau uwch a ddangosir. Dim darpariaeth ar gyfer dyledion gohiriedig sy'n llai na chwech mis oed. Mae gan y Cyngor bridiannau cyfreithiol wedi'u sicrhau yn erbyn cartrefi unigolion, felly, mae'r swm ar gyfer amhariad yn is. Yr enillion neu'r golled amhariad flynyddol fydd y newid mewn colledion credyd disgwylidig cydol oes dros y flwyddyn.

Gordaliadau Budd-daliadau Tai

Mae gan y Cyngor lwfans colledion amhariad o 90% o'r gordaliad budd-daliadau tai a waned i'r defnyddiwr gwasanaeth ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r lwfans colledion amhariad yn uchel oherwydd bod adnoddau ariannol unigolion sy'n derbyn budd-daliadau fel arfer yn brin ac mae'r risg o fethu ag adennill y gordaliadau budd-daliadau'n yn uchel.

Rhenti

Mae'r lwfans colledion amhariad ar gyfer dyledion rhent yn seiliedig ar y swm o arian sy'n ddyledus, gyda dyledion uwch ar ganrannau uwch oherwydd bod y risg o beidio ag ad-dalu yn cynyddu wrth i'r ddyled gynyddu. Bydd lwfans colledion amhariad yn cael ei gosod ar y symiau dyledus ym mhob band. Mae bandiau a chanrannau'r lwfans colledion amhariad fel a ganlyn:

Tenantiaid Presennol

<u>Gwerth yr Ôl-ddyled</u>	<u>Lwfans Colledion Amhariad</u>
£0.01 i £49.99	10%
£50 i £99.99	20%
£100 i £249.99	30%
£250 i £499.99	45%
£500 i £999.99	60%
>£1,000	85%

Gosodir lwfans colledion amhariad o 90% ar gyfer yr holl dyledion gan gyn-denantiaid gan fod y dyledion hyn yn llai tebygol o gael eu hadennill na chan denantiaid presennol.

13.4 Asedau Ariannol yn cael eu Mesur ar Werth Teg trwy Elw neu Golled (FVPL)

Mae asedau ariannol sy'n cael eu mesur ar werth FVPL yn cael eu hadnabod ar y Fantolen pan ddaw'r Awdurdod yn barti i'r darpariaethau cytundebol mewn offeryn ariannol, a chânt eu mesur i gychwyn a'u cario ar werth teg. Mae enillion neu golledion gwerth teg yn cael eu hadnabod wrth iddynt gyrraedd yn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau.

Mae mesuriadau gwerth teg yr asedau ariannol yn seiliedig ar y technegau canlynol:-

Offerynnau gyda phrisiau'r farchnad wedi'u dyfynnu – pris y farchnad offerynnau eraill gyda thaliadau sefydlog a chanfyddadwy – dadansoddiad llif arian gostyngedig.

Mae'r mewnbynnau i'r technegau mesur wedi eu categoreiddio yn unol â'r tair lefel ganlynol:-

Mewnbynnau Lefel 1 – prisiau wedi'i dyfynnu (heb eu haddasu) mewn marchnadoedd actif ar gyfer asedau yr un fath y gall yr Awdurdod gael mynediad atynt ar y dyddiad mesur.

Mewnbynnau Lefel 2 – mewnbynnau ar wahân i'r prisiau wedi'u dyfynnu sydd wedi'u cynnwys yn Lefel 1 sy'n ganfyddadwy ar gyfer yr ased, naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol.

Mewnbynnau Lefel 3 – mewnbynnau anghanfyddadwy ar gyfer yr ased.

13.5 Y Datganiadau Ariannol

Mae unrhyw enillion a cholledion sy'n codi pan fo ased yn cael ei ddad-gydnabod yn cael eu credydu neu eu debydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

13.6 Asedau Ariannol ar Gael i'w Gwerthu

Nid oes gan y Cyngor asedau ariannol ar gael i'w gwerthu ac yn annhebygol o gael rhai yn y tymor byr gan ni chynhwysir yr asedau ariannol yma yn y Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2019/20.

14. Darpariaethau, Rhwymedigaethau Wrth Gefn ac Asedau Wrth Gefn

14.1 Darpariaethau

Gwneir darpariaethau pan fo rhywbeth wedi digwydd sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu ddehongliadol i'r Cyngor sy'n debygol o fod angen setliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu wasanaeth posibl, a phan fo modd darparu amcangyfrif dibynadwy o faint y rhwymedigaeth. Er enghraifft, efallai bod y Cyngor yn rhan o achos llys fyddai'n debygol o arwain yn y pen draw at wneud setliad neu dalu iawndal.

Codir darpariaethau fel traul ar y llinell gwasanaeth priodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn y daw'r Cyngor yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, a chânt eu mesur yn ôl yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad y Fantolen o'r gwariant sydd ei angen i setlo'r rhwymedigaeth, gan gymryd i ystyriaeth y risgiau ac ansicrwydd perthnasol.

Pan fo taliadau'n cael eu cyflwyno, yn y diwedd, rhoddir nhw yn erbyn y ddarpariaeth a gludir yn y Fantolen. Mae setliadau amcangyfrifedig yn cael eu hadolygu ar ddiwedd bob blwyddyn ariannol – pryd y bydd hi'n llai na thebygol y bydd angen trosglwyddo buddiannau economaidd (neu gwneir setliad llai na'r disgwyl), caiff y ddarpariaeth ei gwrthdroi a'i rhoddi mewn credyd yn ôl i'r gwasanaeth perthnasol.

Pan fo disgwyl hawlio cyfran neu'r cyfan o'r taliad i setlo'r ddarpariaeth oddi ar barti arall (e.e. oddi ar hawliad yswiriant), caiff ei gydnabod fel incwm i'r gwasanaeth perthnasol ond os oes sicrwydd go bendant y bydd ad-daliad ar gael os ydyw'r Cyngor yn setlo'r rhwymedigaeth.

14.2 Rhwymedigaethau wrth gefn

Mae rhwymedigaeth wrth gefn yn codi pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth bosib ar y Cyngor, ond na fydd cadarnhad hyd oni fydd digwyddiadau nad oes modd eu rhagweld wedi digwydd yn y dyfodol, neu heb ddigwydd, a rheini heb fod yn gyfan gwbl dan reolaeth y Cyngor. Mae rhwymedigaethau wrth gefn hefyd yn codi mewn amgylchiadau ble byddai darpariaeth yn cael ei gwneud fel arall ond naill ai nid yw'n debygol y bydd angen all-lif o adnoddau neu ni ellir mesur maint y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Ni chydabyddir rhwymedigaethau wrth gefn yn y Fantolen, ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon petaent yn codi.

14.3 Asedau wrth gefn

Mae ased wrth gefn yn codi pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi ased bosib i'r Cyngor, ond na fydd cadarnhad hyd oni fydd digwyddiadau nad oes modd eu rhagweld wedi digwydd yn y dyfodol, neu heb ddigwydd, a rheini heb fod yn gyfan gwbl dan reolaeth y Cyngor.

Ni chydabyddir asedau wrth gefn yn y Fantolen, ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon ble mae'n debygol y bydd mewnllif o fuddiannau economaidd neu wasanaeth posib.

15. Cronfeydd Wrth Gefn

Mae'r Cyngor yn cadw amryw o gronfeydd wrth gefn sy'n adlewyrchu i ba raddau y mae ei asedau'n fwy na'i ymrwymadau ac unrhyw gyfyngiadau, statudol neu wirfoddol, a roddir ar y defnydd o'r balansau hyn. Mae gan y Cyngor y disgrisiwn i osod o'r neilltu symiau penodol fel Cronfeydd wrth Gefn y mae'n dymuno eu clustnodi i ddibenion polisi i'r dyfodol, i ymdrin â materion wrth gefn neu i reoli llif arian. Ceir crynodeb o'r rhan yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

Caiff Cronfeydd wrth Gefn eu creu drwy drosglwyddo symiau o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn. Pan ceir traul sydd i'w gyllido o gronfa wrth gefn, caiff ei godi ar y gwasanaeth priodol yn y flwyddyn honno i'w sgorio yn erbyn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Yna trosglwyddir y gronfa wrth gefn yn ôl i Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn fel nad oes taliad net yn erbyn y Dreth Gyngor ar gyfer y gwariant. Cedwir rhai Cronfeydd wrth Gefn penodol er mwyn rheoli'r prosesau cyfrifo ar gyfer asedau nad ydynt yn gyfredol, offerynnau ariannol, buddiannau ymddeoliad a buddiannau gweithwyr ac nid ydynt yn cynrychioli adnoddau y gellir eu defnyddio i'r Cyngor - eglurir y Cronfeydd wrth Gefn hyn yn y polisïau a'r nodiadau perthnasol.

16. Cydnabyddiaeth Refeniw

Caiff refeniw ei gydnabod yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn y cafodd ei ennill yn hytrach na phan gafodd yr arian ei dderbyn. Mae hyn yn ymwneud ag incwm a geir o werthu nwyddau (a gynhyrchir gan y Cyngor i ddibenion eu gwerthu neu eu prynu i bwrpas ailwerthu), darparu gwasanaethau (ac eithrio gwasanaethau a wnelont yn uniongyrchol â chontractau adeiladu), llog, breindaliadau a difidendau, trafodion nad oes modd eu cyfnewid (h.y. y Dreth Gyngor) a lle cynt yr oedd rhwymedigaeth wedi'i hadnabod (h.y. credydwr) ar ôl bodloni'r meini prawf cydnabyddiaeth refeniw. Caiff refeniw ei gydnabod hefyd ar enillion a all godi neu beidio o weithgareddau cyffredin megis enillion ar ailbriso asedau anghyfredol, enillion ar werthu asedau anghyfredol ac enillion ar asedau ariannol ar-gael-i'w-gwerthu. Lle mae'r Awdurdod yn gweithredu fel asiant, dim ond yr incwm a delir i'r Cyngor ar gyfer ei rôl fel asiant fydd yn cael ei gydnabod yn y cyfrifon. Ni fydd y swm sy'n gysylltiedig â'r trydydd parti (sef y prif swm) yn cael ei gynnwys yn y cyfrifon.

Mae refeniw'n cael ei gydnabod a'i fesur yn ôl gwerth teg y gydnabyddiaeth a dderbynnir. Dyma'r pris a fyddai'n cael ei dderbyn i werthu ased neu ei dalu i drosglwyddo rhwymedigaeth mewn trafodiad busnes trefnus rhwng y rhai sy'n weithgar yn y farchnad ar y dyddiad mesur. Bydd ad-daliadau a setliadau ariannol, lle'n berthnasol, yn cael eu cymryd i ystyriaeth wrth fesur gwerth teg y gydnabyddiaeth a gafwyd.

Os yw'r taliadau'n cael eu cyflwyno yn ôl telerau gohiriedig, mae'r gydnabyddiaeth a dderbynnir yn cael ei lleihau i'w gwerth presennol er mwyn sicrhau gwerth teg. Mae'r gwahaniaeth rhwng y swm hwn a chyfanswm y taliadau a dderbynnir yn cael ei gydnabod fel refeniw llog yn y Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau. Mae derbyniadau tymor byr heb raddfa llog dynodedig yn cael eu mesur yn ôl y swm ar yr anfoneb wreiddiol pan fo effaith disgownt yn amherthnasol. Nid oes gwahaniaeth rhwng dyddiad cyflenwi a dyddiad talu yn achos trafodion digontract a rhai lle nad oes cyfnewid yn digwydd h.y. refeniw yng nghyswllt y Dreth Gyngor a threthi cyffredinol ac, felly, mesurir y trafodion hyn yn ôl y symiau llawn a dderbynnir yn eu cylch.

17. Llog Mewnol

Buddsoddir balansau arian gan y Cyngor yn unol â'i pholisïau Rheoli Trysorlys a Buddsoddi ac fe gronnir a chredydir y llog i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Credydir llog i'r cronfeydd ymddiriedol a chronfeydd trydydd parti eraill ar sail y raddfa llog cyfartaleddig a enillwyd gan y Cyngor. Mae rhai cronfeydd wrth gefn yn derbyn llog trwy drosglwyddiad sydd wedi ei glandro ar yr un sail.

18. Prydlesau

Lle mae hynny'n berthnasol ac yn hanfodol, caiff prydlesau eu categorio fel prydlesau ariannol lle mae telerau'r brydles yn trosglwyddo'n sylweddol yr holl risgiau a'r enillion sy'n gysylltiedig â pherchenogaeth yr eiddo, offer neu gyfarpar o'r prydleswr i'r prydlesai. Nid yw'r Cyngor yn dal unrhyw brydlesau o'r math yma ac, o'r herwydd, mae'r prydlesau y mae'r Cyngor yn eu dal yn cael eu categorio fel prydlesau gweithredu. Lle mae prydles yn ymwneud â thir ac adeiladau, caiff y tir a'r adeiladau eu categorio fel prydlesau ar wahân. Caiff trefniadau nad ydynt â statws gyfreithiol prydles ond sy'n trosglwyddo hawl i ddefnyddio ased yn gyfnewid am daliad eu cyfrif amdanynt dan y polisi hwn lle mae cyflawni'r trefniant yn dibynnu ar ddefnyddio asedau penodol. Mae asedau wedi cael eu hadolygu gan gymryd i ystyriaeth lefel bwysigrwydd y rhenti blynyddol a gwerthoedd cyfalaf ac mae eu cynnwys yn y cyfrifon yn seiliedig ar y lefelau hyn.

18.1 Y Cyngor fel Prydlesai

18.1.1 Prydlesau Ariannol

Os yn berthnasol ac o werth sylweddol, byddai eitemau o Eiddo, Offer a Chyfarpar a ddelir dan brydlesau ariannol yn cael eu cydnabod ar y Fantolen ar gychwyn y brydles yn ôl eu gwerth teg wedi ei fesur ar adeg sefydlu'r brydles (neu yn ôl gwerth cyfredol y taliadau isaf ar y brydles os ydynt yn is na'r gwerth teg). Wrth gydnabod yr ased, gwneir ymrwymiad cyfatebol i dalu i'r prydleswr. Caiff y costau uniongyrchol cychwynnol i'r Cyngor eu hychwanegu at swm cario'r ased. Caiff premiymau a delir ar adeg sefydlu prydles eu defnyddio i ddibrisio ymrwymiad y brydles. Caiff rhenti wrth gefn eu codi fel treuliau yn ystod y cyfnodau y bu iddynt godi.

Caiff taliadau prydles eu rhannu rhwng:-

- taliadau ar gyfer prynu'r budd yn yr eiddo, offer neu gyfarpar – a ddefnyddir i ddibrisio ymrwymiad y brydles; a
- tâl ariannol - sy'n cael ei ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Os yw eiddo, offer a chyfarpar yn cael eu cydnabod dan brydlesau ariannol, yna byddid yn cyfrifo amdanynt drwy ddefnyddio'r polisïau sy'n gyffredinol berthnasol i asedau o'r fath ar yr amod y codir am ddibrisiant dros gyfnod y brydles os yw'r cyfnod hwnnw'n llai na oes ddefnyddiol dybiedig yr ased (lle nad yw perchenogaeth yr ased yn trosglwyddo i'r Cyngor ar ddiwedd cyfnod y brydles).

Nid oes rhaid i'r Cyngor godi'r Dreth Gyngor i dalu costau dibrisiant neu ailbriso a cholledion amhariad sy'n codi mewn perthynas ag asedau a brydlesir. Yn lle hynny, gwneir cyfraniad blynyddol call o gyllid refeniw tuag at y buddsoddiad cyfalaf tybiedig yn unol â gofynion statudol. Yn lle dibrisiant ac ailbriso a cholledion amhariad, felly, ceir cyfraniad refeniw ym Malans y Gronfa Gyffredinol a hynny drwy addasiad yn y Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn i gyfrif am y gwahaniaeth rhwng y ddau.

18.1.2 Prydlesau Gweithredol

Caiff rhent a delir mewn perthynas â phrydlesau gweithredol ei godi i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel cost i'r gwasanaethau sy'n elwa o ddefnyddio'r eiddo, offer neu gyfarpar a brydlesir. Codir tâl ar sail linell syth dros gyfnod oes y brydles, hyd yn oed oes nad yw hyn yn cyfateb i batrymau taliadau (e.e. cyfnod o rent am ddim ar gychwyn y brydles).

18.2 Y Cyngor fel Prydleswr

18.2.1 Prydlesau Ariannol

Os bydd y Cyngor yn caniatáu prydles ariannol ar gyfer eiddo neu eitem o offer neu gyfarpar, yna caiff yr ased berthnasol ei ddibrisio ar y Fantolen fel un y cafwyd gwared arni. Os yn berthnasol, ar gychwyn y brydles bydd swm cario'r ased yn y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Offer a Chyfarpar neu'n Asedau a Ddelir i'w Gwerthu) yn cael ei ddibrisio i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r colledion ar adeg cael gwared arni. Caiff enillion, sy'n cynrychioli buddsoddiad net yr Awdurdod yn y brydles, ei gredydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enillion neu'r colledion ar adeg cael gwared arni (h.y. yn cael ei ddebydu yn erbyn gwerth cario'r ased ar adeg cael gwared arni), gyda chofnod o ased prydles (dyledwr tymor hir) yn y Fantolen. Caiff rhent a geir ar gyfer prydles ei rannu rhwng:-

- Taliadau ar gyfer prynu'r budd yn yr eiddo a ddefnyddir i ddibrisio ymrwymiad y corff a brydlesodd yr ased (ynghyd ag unrhyw bremymau a dderbyniwyd); ac
- Incwm Cyllido, sy'n cael ei gredydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Yn unol â statud, ni chaniateir defnyddio'r enillion a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar adeg cael gwared â'r ased i ychwanegu at Falans y Gronfa Gyffredinol a rhaid trin hyn fel derbyniad cyfalaf. Lle derbyniwyd premiwm, rhaid symud hwn allan o Falans y Gronfa Gyffredinol i'r Gronfa Wrth Gefn ar gyfer Derbyniadau Cyfalaf yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Lle bydd y swm sy'n daladwy mewn perthynas â'r ased a brydlesir yn cael ei setlo drwy dalu rhent yn y blynyddoedd ariannol sydd i ddod, caiff hyn ei symud allan o Falans y Gronfa Gyffredinol i'r Gronfa wrth Gefn ar gyfer Derbyniadau Cyfalaf sydd wedi eu Gohirio yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Pan fydd rhenti'n cael eu derbyn yn y dyfodol, bydd yr elfen ar gyfer y derbyniadau cyfalaf ar ôl cael gwared o'r eiddo yn cael eu defnyddio i ddileu'r swm sy'n ddyledus gan y corff a brydlesodd yr ased. Bryd hynny, bydd y derbyniadau cyfalaf sydd wedi eu gohirio yn cael eu trosglwyddo i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf.

Nid yw gwerth dileu asedau y ceir gwared arnynt yn cael ei godi yn erbyn y dreth gyngor oherwydd gwneir darpariaeth lawn ar gyfer costau asedau anghyfredol mewn trefniadau ar wahân ar gyfer cyllido cyfalaf. Caiff y symiau, felly, eu trosglwyddo o Falans y Gronfa Gyffredinol i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

18.2.2 Prydlesau Gweithredol

Pan fo'r Cyngor yn rhoi prydles weithredol dros eiddo neu eitem o offer neu gyfarpar, cedwir yr ased yn y Fantolen. Mae incwm rhent yn cael ei gredydu i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Gwneir credydau ar sail llinell-syth dros oes y brydles, hyd yn oed os nad yw hyn yn cyd-fynd â'r patrwm taliadau (e.e. telir premiwm ar gychwyn y brydles). Mae costau uniongyrchol cychwynnol yr eir iddynt wrth negodi a threfnu prydles yn cael eu hychwanegu at swm cario'r ased perthnasol a'u codi fel traul dros oes y brydles ar yr un sail ag incwm rhent.

19. Taliadau i Refeniw ar gyfer Asedau Anghyfredol

Mae gwasanaethau a gwasanaethau cefnogol yn gyfrifol am y symiau canlynol er mwyn cofnodi gwir gost dal asedau anghyfredol yn ystod y flwyddyn:-

- Dibrisiant asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth;
- Ailbrizio a cholledion amhariad ar asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth lle nad oes unrhyw enillion cronedig yn y Gronfa Ailbrizio wrth Gefn y gellir dileu'r colledion yn ei herbyn; a
- Amorteiddio asedau anniriaethol sydd i'w priodoli i'r gwasanaeth.

Nid yw'n ofynnol i'r Cyngor godi'r dreth gyngor i dalu am y costau hyn. Fodd bynnag, mae'n ofynnol iddo neilltuo cyfraniad blynyddol o refeniw tuag at ei ofyniad benthycia cyffredinol. Felly, disodlir y costau hyn gan y Ddarpariaeth Refeniw Isaf (MRP) ar ffurf trafodiad addasu gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad o'r Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn ar gyfer y gwahaniaeth rhwng y ddau.

Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru reoliadau newydd yn 2008/09 sy'n ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol yng Nghymru wneud darpariaeth ddarbodus ar gyfer MRP, gan gynnwys opsiwn i ddarparu MRP dros oes ased. Mae'r polisi hefyd yn caniatáu gohirio'r MRP tan y comisiynir yr ased.

Cyfrifir darpariaeth y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) fel 2% o Ofyniad Cyllido Cyfalaf (CFR) CRT cychwynnol. Adolygodd y Cyngor ei bolisi MRP a newidiodd y dull o gyfrifo MRP ar gyfer elfen Cronfa'r Cyngor o 1 Ebrill 2018. Yn flaenorol, roedd y Cyngor wedi cyfrifo MRP ar sail balans lleihau o 4% ar gyfer benthycia â chefnogaeth a sail oes asedau ar gyfer eitemau cyfalaf a ariennir gan fenthycia heb gymorth. Mae'r dull newydd yn darparu dull cyson a bydd gwariant a gyllidir gan fenthycia â chefnogaeth hefyd yn cael ei godi ar sail oes asedau. Ar gyfer asedau a gyllidir gan fenthycia â chefnogaeth ar 1 Ebrill 2018, tybiwyd bod bywyd y rhain yn 50 o flynyddoedd gan y byddai'r benthyciad wedi cyllido nifer o asedau. Bydd unrhyw asedau newydd ar ôl 1 Ebrill 2018 a gyllidir drwy fenthycia â chefnogaeth a benthycia digefnogaeth yn cael eu seilio ar oes asedau a ddisgwylir mewn gwirionedd ar gyfer yr ased hwnnw.

Newidiwyd methodoleg MRP i sicrhau dull gweithredu cyson a mwy darbodus sy'n cyfateb yn fwy cywir y MRP â bywyd yr ased sy'n cael ei gyllido.

Mae eithriad i'r polisi hwn yn codi mewn perthynas â gwariant sy'n ddarostyngedig i gyfarwyddyd cyfalafu a gyhoeddwyd o dan Adran 40 (6) o Ddeddf Llywodraeth Leol a Thai 1989. Caiff unrhyw wariant o'r fath ei amortyddio naill ai yn unol â'r polisi uchod neu dros nifer y blynyddoedd a bennir yn y cyfarwyddyd.

Cofnodir trafodion mewn perthynas ag eiddo buddsoddi yn erbyn llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsodd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

20. Grantiau a Chyfraniadau'r Llywodraeth

P'un a ydynt yn cael eu talu ar gyfrif, trwy randaliadau neu fel ôl-ddyledion, cydnabyddir grantiau llywodraeth a chyfraniadau a rhoddion trydydd parti fel rhai sy'n ddyledus i'r Cyngor pan fo sicrwydd rhesymol:-

- y bydd y Cyngor yn cydymffurfio â'r amodau sydd ynghlwm â'r taliadau; ac
- y derbynir y grantiau neu chyfraniadau.

Ni chaiff symiau a gydnabyddir fel rhai sy'n ddyledus i'r Cyngor eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd nes bydd yr amodau sydd ynghlwm i'r grant neu'r cyfraniad yn cael eu bodloni. Amodau grant yw'r gofynion y mae'n rhaid eu diwallu er mwyn bod yn gymwys i dderbyn y grant, er enghraifft, adeiladu ysgol neu allbynnau allweddol a benodir o fewn yr amodau. Mae unrhyw arian a roddwyd fel grantiau a chyfraniadau, a'r amodau perthnasol heb eu bodloni, yn cael eu cario yn y Fantolen fel credydwyd. Pan fo'r amodau'n cael eu bodloni, mae'r grant neu'r cyfraniad yn cael ei roddi fel credyd yn y llinell gwasanaeth perthnasol (grantiau a chyfraniadau refeniw priodoladwy) neu fel Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol (grantiau refeniw heb eu hamgáu a'r holl grantiau cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo grantiau cyfalaf yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, maent yn cael eu gwyrddroi o Balans Cronfa'r Cyngor drwy'r Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Pan fo grant heb ei ddefnyddio eto i gyllido gwariant cyfalaf, mae'n cael ei symud i'r Grantiau Cyfalaf Wrth Gefn Na Chawsant Eu Defnyddio. Pan fo wedi'i ddefnyddio, mae'n cael ei symud i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf. Mae'r symiau yn y Grantiau Cyfalaf Wrth Gefn Na Chawsant Eu Defnyddio yn cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf unwaith y cânt eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf.

Mae rhai cyrff sy'n rhoddi grantiau yn gosod cyfyngiadau neu'n pennu i ba bwrpas y gellir defnyddio'r grant ond nid ydynt yn dweud a fydd angen ad-dalu'r grant ai peidio.

21. Gwariant Refeniw a Gyllidir gyda Chyfalaf Dan Statud (REFCUS)

Mae gwariant yr aethpwyd iddo yn ystod y flwyddyn y gellir ei gyfalafu dan ddarpariaethau statudol ond yn wariant nad yw'n creu ased anghyfredol wedi ei godi fel gwariant i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn. Pan fo'r Cyngor wedi penderfynu cwrdd â chost y gwariant hwn o adnoddau cyfalaf presennol neu trwy fenthycu, mae trosglwyddiad yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yna'n gwyrddroi'r symiau a godwyd fel nad oes effaith ar lefel y Dreth Gyngor.

22. Gorbenion a Gwasanaethau Cefnogol

Mae costau gorbenion a gwasanaethau cefnogol yn cael eu codi ar y gwasanaethau hynny sy'n cael y buddiant o'r cyflenwad neu o'r gwasanaeth yn unol â threfniadau'r Awdurdod ar gyfer atebolrwydd a pherfformiad ariannol ar gyfer y pwrpas o gyfrifyddu cost-llawn ar gyfer dychweliadau ystadegol statudol, er enghraifft, dychweliadau blynyddol RA a RO Llywodraeth. Fodd bynnag, ar gyfer monitro'r gyllideb a'r cyfrifon blynyddol statudol, fe eithrir ad-daliadau ac fe adroddir ar wasanaethau corfforaethol a chefnogol fel cylchrannau gwasanaeth ac fe'i ddelir yn gyfrifol am reolaeth cyllideb.

23. Arian Tramor

Mae gan y Cyngor nifer o gynlluniau a gaiff gymorth grant o Ewrop lle mae'r grantiau efallai'n cael eu dyrannu mewn Ewros (mai nifer y cynlluniau hyn yn lleihau). Agorwyd cyfrif banc Ewro i gefnogi'r cynlluniau hyn. Caiff y balans ar y cyfrif hwn ar ddiwedd y flwyddyn ei drosi yn ôl y cyfraddau cyfnewid fel yr oeddynt ar 31 Mawrth, gyda'r enillion neu'r colledion canlyniadol yn cael eu cydnabod yn y linell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

24. Buddiannau'r Gweithwyr

24.1 Buddiannau sy'n daladwy yn ystod cyflogaeth

Y buddiannau tymor byr i'r gweithwyr yw'r rheini sy'n cael eu talu cyn pen 12 mis i ddiwedd y flwyddyn – buddiannau megis cyflogau wythnosol a misol, gwyliau blynyddol gyda thâl, absenoldeb gwaeledd gyda thâl, taliadau bonws a buddiannau heblaw arian i'r gweithwyr presennol a'r rheini'n cael eu cydnabod fel treuliau i'r gwasanaethau yn ystod y flwyddyn pryd y rhydd y gweithwyr wasanaeth i'r Cyngor. Darperir ffigwr gronnu ar gyfer costau hawliadau gwyliau (neu unrhyw fath o absenoldeb, e.e. amser i ffwrdd *in lieu*) a enillwyd gan weithwyr a'r rheini heb eu cymryd cyn diwedd y flwyddyn a hawl ganddynt i'w cario drosodd i'r flwyddyn ariannol ddilynol.

Mae'r ffigwr cronol yn seiliedig ar y cyfraddau perthnasol i gyflogau wythnosol a misol yn y flwyddyn gyfrifo ddilynol, sef pryd y bydd y gweithiwr yn cymryd y budd. I atal amrywiadau gael effaith ar y Dreth Gyngor, mae'r newidiadau blwyddyn ar flwyddyn yn y gost a gynhrychir gan y cronni yma'n cael ei godi yn erbyn Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau, ond wedyn caiff ei wyrdroi trwy'r Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn i'r Cyfrif Addasu Absenoldebau Cronol, fel bod buddiannau gwyliau yn cael eu codi yn erbyn refeniw yn ystod y flwyddyn ariannol y mae'r absenoldeb gwyliau'n digwydd ynddi.

Nid yw'r Cyngor yn rhoddi buddiannau tymor hir i weithwyr h.y. y rheini nad oes disgwyl y byddant yn cael eu talu neu eu setlo cyn pen 12 mis i ddyddiad y Fantolen.

24.2 Buddiannau Terfynu

Buddiannau terfynu yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan y Cyngor i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol cyffredin neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddo gwirfoddol. Codir y buddiannau hyn ar sail gronol i'r llinell gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan na fedr y Cyngor mwyach dynnu'n ôl y cynnig o'r buddiannau hynny neu mewn achosion lle mae'r Awdurdod yn cydnabod costau ailstrwythuro.

Pan fo buddiannau terfynu'n golygu ychwanegu at bensiynau (fel arfer ar ffurf blynyddoedd ychwanegol), mae darpariaethau statudol yn mynnu bod y swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu bensiynwyr yn ystod y flwyddyn, yn hytrach na'r swm a gyfrifiwyd yn unol â'r safonau cyfrifo perthnasol, yn cael ei godi ar Falans y Gronfa Gyffredinol. Yn y Datganiad o'r Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn, mae angen symud arian i mewn ac allan o'r Gronfa Wrth Gefn ar gyfer Pensiynau er mwyn cael gwared â'r debydau a'r credydau tybiannol ar gyfer ychwanegiadau pensiwn a dalwyd fel buddiannau ar adeg terfynu cyflogaeth a rhoi yn eu lle ddebydau ar gyfer yr arian a dalwyd i'r gronfa bensiwn a phensiynwyr ac unrhyw symiau sy'n daladwy ond sydd heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn.

24.3 Buddiannau Ôl-Gyflogaeth

Mae gan weithwyr y Cyngor hawl i fod yn aelodau o ddau gynllun pensiwn sydd ar wahân i'w gilydd:-

- Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan Capita Teachers' Pensions ar ran yr Adran Addysg; a
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gyngor Gwynedd.

Mae'r ddau gynllun yn darparu buddiannau diffiniedig i aelodau (lwmp swm ymddeol a phensiwn), a enillwyd tra oedd gweithwyr yn gweithio i'r Cyngor.

24.4 Cynllun Pensiwn Athrawon

Oherwydd trefniadau cynllun yr athrawon, nid yw'n bosib fel arfer priodoli'r atebolrwydd am y buddiannau hyn i'r Cyngor. Felly, mae cyfrif am y cynllun fel petai'n gynllun cyfraniadau diffiniedig ac nid oes yn y Fantolen gydnabyddiaeth yng nghyswllt unrhyw atebolrwydd i dalu buddiannau yn y dyfodol. Codir yn erbyn y llinell Gwasanaeth Dysgu Gydol Oes yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yng nghyswllt cyfraniadau'r cyflogwr sy'n daladwy i'r Asiantaeth Pensiwn Athrawon yn y flwyddyn.

24.5 Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Gall unrhyw weithwyr (ac eithrio athrawon) a Chynghorwyr, yn amodol ar feini prawf cymhwyso penodol, ymuno gyda'r Cynllun Pensiwn ar gyfer Llywodraeth Leol. Enw'r Cynllun yw Cronfa Bensiwn Gwynedd a chaiff ei gweinyddu gan Gyngor Gwynedd yn unol â Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol 2013 ar ran y cyflogwyr sy'n rhan ohono. Yn unol â Safon Gyfrifo Ryngwladol (SGR19), mae'r Cynllun ar gyfer Llywodraeth Leol yn cael ei gyfrif fel cynllun buddiannau diffiniedig.

Mae'r rhwymedigaethau i Gynllun Pensiwn Gwynedd a briodolir i'r Cyngor yn cael eu cynnwys yn y Fantolen yn ôl dull actiwaraid gan ddefnyddio'r dull uned ragamcanedig - h.y. asesiad o'r taliadau a wneir yn y dyfodol yng nghyswllt buddiannau ymddeoliad a enillwyd hyd yma gan y gweithwyr, yn seiliedig ar ragdybiaethau yng nghyswllt cyfraddau marwolaeth, cyfraddau trosiant y gweithwyr, ayyb., a hefyd ar ragamcanion yng nghyswllt enillion rhagamcanedig y gweithwyr presennol.

Rhoddir disgownt yn erbyn y rhwymedigaethau i lawr i'w gwerth yn ôl prisiau cyfredol, gan ddefnyddio cyfradd ddisgownt real, yn seiliedig ar raddfa dychweliad arwyddol ar fondiau Llywodraeth y DU wedi ei addasu ar gyfer ychwanegiad at y cynnyrch sy'n adlewyrchu'r risg ychwanegol sydd ynghlwm wrth ddefnyddio cynnyrch Bondiau Corfforaethol AA - a adwaenir fel taeniad credyd.

Mae asedau Cronfa Bensiwn Gwynedd a briodolir i'r Cyngor wedi'u cynnwys yn y Fantolen yn ôl eu gwerth teg:-

- Stociau a ddyfynnir - pris bid presennol;
- Stociau heb eu dyfynnu - amcangyfrif proffesiynol;
- Stociau fesul uned - pris bid bresennol; ac
- Eiddo – eu gwerth ar y farchnad.

Mae'r newid yn y rhwymedigaethau pensiwn net yn cael ei ddadansoddi fesul pedwar rhan:-

- a) Costau gwasanaeth cyfredol - cynnydd yn y rhwymedigaethau oherwydd nifer y blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd eleni - wedi ei ddyrannu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gwasanaethau y mae'r gweithwyr yn gweithio iddynt.
- b) Costau gwasanaeth y gorffennol - y cynnydd yn y rhwymedigaethau oherwydd penderfyniadau a wnaed eleni ac effaith y rheini yn ymwneud â nifer y blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd ym mlynnyddoedd y gorffennol - debyd i Warged neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r Costau na Ddosberthir. Llog net ar yr ymrwymiad net o ran buddiannau diffiniedig, h.y. y costau llog net i'r Cyngor - mae'r newid yn ystod y cyfnod yn yr ymrwymiad net o ran buddiannau diffiniedig sy'n codi o dreigl amser yn cael ei godi i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae hyn yn cael ei glandro drwy ddefnyddio'r gyfradd ddisgowntio a ddefnyddiwyd i fesur yr ymrwymiad o ran buddiannau diffiniedig ar ddechrau'r cyfnod, i'r ymrwymiad net diffiniedig ar ddechrau'r cyfnod (gan gymryd i ystyriaeth unrhyw newidiadau yn yr ymrwymiad o ran buddiannau diffiniedig net (yr ased) yn ystod y cyfnod fel canlyniad cyfraniadau a thaliadau buddiannau).
- c) Ail-fesuriad yn cynnwys:-
  - Yr enillion ar asedau'r cynllun (ac eithrio unrhyw symiau sydd eisoes wedi'u cynnwys yn y llog net ar fuddiannau net diffiniedig) sy'n cael ei godi i'r Gronfa Wrth Gefn ar gyfer Pensiynau fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall;

- Enillion a Cholledion Actiwaraidd - newidiadau yn yr ymrwymadau pensiwn net sy'n codi am nad yw'r digwyddiadau yn cyfateb i'r rhagdybiaethau a wnaed yn y prisiad actiwaraidd diwethaf neu oherwydd bod yr actiwaraidd wedi diweddu eu rhagdybiaethau. Mae hyn yn cael ei godi i'r Gronfa Wrth Gefn ar gyfer Pensiynau fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.

ch) Cyfraniadau a dalwyd i Gronfa Bensiwn Gwynedd - arian parod a dalwyd i mewn fel cyfraniadau'r cyflogwr i'r gronfa pensiwn fel setliad o rwymedigaethau; heb ei gyfrif fel traul.

Mewn perthynas â buddiannau ymddeol, mae darpariaethau statudol yn mynnu bod y swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa pensiwn neu'n uniongyrchol i'r pensiynwyr yn ystod y flwyddyn, yn hytrach na'r swm a gyfrifiwyd yn unol â'r safonau cyfrifo perthnasol, yn cael ei godi ar Falans y Gronfa Gyffredinol. Yn y Datganiad o'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn, mae angen symud arian i mewn ac allan o'r Gronfa Wrth Gefn ar gyfer Pensiynau er mwyn cael gwared â'r debyddau a'r credydau tybiannol ar gyfer buddiannau ymddeol a rhoi yn eu lle ddebyddau ar gyfer yr arian a dalwyd i'r gronfa pensiwn a phensiynwyr ac unrhyw symiau sy'n daladwy ond sydd heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol yn y Gronfa Wrth Gefn ar gyfer Pensiynau felly'n fesur o'r manteision i'r Gronfa Gyffredinol yn sgil yr arfer o gyfrif am fuddiannau ymddeol ar sail llif arian yn hytrach na phan enillir buddiannau gan weithwyr.

24.6 Buddiannau Dewisol

Yn ogystal, mae gan y Cyngor rai pwerau cyfyngedig i dalu buddiannau ymddeoliad dewisol pan fo gweithwyr yn ymddeol yn gynnar. Mae unrhyw rwymedigaethau y tybir eu bod am godi yn sgil rhoi dyfarniad i unrhyw aelod o staff (gan gynnwys athrawon) yn cronni yn ystod blwyddyn y penderfyniad a gwneir cyfrif amdanynt gan ddefnyddio'r un polisiau â'r rheini a ddefnyddir yng nghyswllt Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

25. Eitemau Eithriadol

Lle mae hynny'n berthnasol a lle mae eitemau o incwm a gwariant yn sylweddol yng nghyswllt y cyfrifon yma, caiff natur a swm yr eitemau eu datgelu ar wahân naill ai ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr neu yn y nodiadau ar y cyfrifon, gan ddibynnu ar arwyddocâd yr eitemau o ran cael dealltwriaeth o berfformiad ariannol y Cyngor.

26. Cyfrifo am TA (Trethi Annomestig)

Gan fod y Cyngor yn gweithredu fel asiant ar gyfer casglu incwm TA, nid yw'n cynnwys y sefyllfa ariannol o ran y trethdalwyr ac nid yw ond yn adrodd ar y sefyllfa ariannol net gyda Llywodraeth Cymru yn ei Fantolen. Felly, os ydi'r swm a gesglir gan yr Awdurdod oddi ar drethdalwyr TA (net y gost o lwfans casglu) yn fwy na delir i Llywodraeth Cymru ar 31 Mawrth, mae'r swm sydd heb ei dalu eto i Lywodraeth Cymru in cael ei gynnwys yn y Fantolen fel credydwr. Yn yr un modd, os yw'r arian a dalwyd i Llywodraeth Cymru yn fwy na'r arian a gasglwyd gan drethdalwyr TA (net y gost o lwfans casglu), mae'r swm dros ben yn cael ei gynnwys yn y Fantolen fel dyledwr. Mae'r Cyngor yn cadw cofnod o ddyledion TA, lwfansau amhariad, rhagdaliadau a gordaliadau yn ei gofnodion cyfrifon sylfaenol; fodd bynnag, i ddiben y cyfrifon terfynol, caiff y balansau hyn eu cyfuno'n un cyfrif asiantaeth, gyda'r ffigyrau ar gyfer dyledwyr/credydwyr yn ymddangos fel ffigwr net ar gyfer y gronfa genedlaethol. Cost y lwfans casglu a dderbynnir gan Gyngor Sir Ynys Môn yw incwm y Cyngor sy'n bilio a chaiff ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Nid yw'r arian a gasglwyd gan drethdalwyr TA yn cael ei gynnwys yn y Datganiad Llif Arian heblaw am yr arian a ddelir yn ôl mewn perthynas â'r lwfans casglu. Mae unrhyw wahaniaeth rhwng yr arian a gasglwyd oddi wrth drethdalwyr TA â'r arian sydd yn cael ei dalu i'r Gronfa Drethi Annomestig yn cael ei gynnwys o fewn y gweithgareddau ariannol yn Natganiad y Llif Arian.

27. Incwm a Gwariant Asiantaeth

Yn unol ag amryfal bwerau statudol, gall Cynghorau gytuno gydag awdurdodau lleol eraill, cwmnïau dŵr ac adrannau'r llywodraeth i wneud gwaith ar eu rhan.

Caiff y corff sy'n gwneud y gwasanaethau asiantaeth ei ad-dalu gan y corff cyfrifol hyd at swm a gymeradwywyd ynghyd ag unrhyw gyfraniad y cytunwyd arno tuag at gostau gweinyddol. Dim ond y symiau sy'n gysylltiedig â'r Cyngor, er enghraifft y ffioedd a gafwyd am ddarparu gwasanaethau'r asiantaeth, fydd yn cael eu cynnwys yn Natganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y Cyngor.

Mae Cyngor Sir Ynys Môn wedi gweithredu yn ysod y flwyddyn fel asiant ar ran:-

Llywodraeth Cymru - casglu Trethi Annomestig (TA) a thalu'r symiau a gasglwyd i Lywodraeth Cymru, llai'r swm a gadwyd yn ôl ar gyfer y lwfans costau casglu;

Llywodraeth Cymru – Benthyciadau Cartrefi Gwag, lle mae'r Cyngor yn gweithredu fel asiant rhwng Llywodraeth Cymru a derbynyddion y Benthyciadau Cartrefi Gwag.

Llywodraeth Cymru – mae'r Cyngor wedi gweithredu fel asiant ar ran Llywodraeth Cymru wrth dalu Grantiau Busnes Covid i gefnogi busnesau penodedig yn ystod y Pandemig yn enwedig i gefnogi busnesau yn ystod y cyfnod clo.

**DATGANIAD ARIANNOL ATODOL
CYFRIF REFENIW TAI (CRT)**

Datganiad Incwm a Gwariant am y flwyddyn yn diweddu 31 Mawrth 2022

	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Gwariant		
Rheoli a Chynnal a Chadw - Atgyweirio a Chynnal a Chadw	4,174	3,189
Rheoli a Chynnal a Chadw - Goruchwylio a Rheoli	5,751	5,000
Rhenti, Ardrethi, Trethi a Thaliadau Eraill	6	144
Dibrisiant, Amhariad a Chollodion Ailbrasio Asedau Anghyfredoll	6,088	9,993
Costau Rheoli Dyled	12	12
Symudiad yn y Ddarpariaeth Amhariad ar gyfer Drwg Dyledion	79	46
Symudiad yng Nghroniad Absenoldebau Cronedig	9	58
Cyfanswm Gwariant	16,119	18,442
Incwm		
Rhenti Preswyl	(18,779)	(18,313)
Rhenti Dibreswyl	(218)	(212)
Taliadau am Wasanaethau a Chyfleusterau	(228)	(212)
Cyfraniadau tuag at Wariant	(184)	(133)
Arall	(115)	(210)
Cyfanswm Incwm	(19,524)	(19,080)
Gwariant Net Gwasanaethau CRT fel yn Natganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yr Awdurdod Cyfan	(3,405)	(638)
Cyfran Gwasanaethau CRT o'r Costau Craidd Corfforaethol a Democrataidd	56	56
Gwariant Net Gwasanaethau CRT	(3,349)	(582)
Cyfran Gwasanaethau CRT o'r Incwm a Gwariant Gweithredol yn Natganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yr Awdurdod Cyfan		
(Ennill) ar werthu Asedau Anghyfredol CRT	-	-
Ailbrasio Asedau	-	(94)
Llog Taladwy a Thaliadau Cyffelyb	1,605	1,722
Llog ac Incwm o Fuddsoddiad	(6)	(10)
Grantiau Cyfalaf a Chyfraniadau Derbyniadwy:	-	-
- Lwfans Atgyweiriadau Mawr	(2,685)	(2,674)
- Arall	(2,695)	(2,703)
Diffyg am y Flwyddyn ar Wasanaethau CRT	(7,130)	(4,341)

Datganiad Symudiadau ar Falans y CRT

Eitemau a gynhwysir yn y Cyfrif Incwm a Gwariant CRT ond a eithriwyd o'r symudiad ar Falans CRT am y flwyddyn

	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Balans y CRT ar ddiwedd y Cyfnod Adrodd Blaenorol	(9,723)	(8,597)
Diffyg/(Gwarged) am y Flwyddyn ar Wasanaethau CRT	(7,130)	(4,341)
Addasiadau rhwng Seiliau Cyfrifo ac Cyllido yn ôl Statud	3,785	3,185
Gostyngiad/(Cynnydd) Net cyn Trosglwyddiadau i / o Gronfeydd Wrth Gefn	(3,345)	(1,156)
Trosglwyddiadau i / (o) Gronfeydd Wrth Gefn Clwsnodedig	-	30
Gostyngiad/ (Cynnydd) Net yn y Flwyddyn ar y CRT	(3,345)	(1,126)
Addasiad i gronfeydd wrth gefn	735	-
Balans y CRT ar ddiwedd y Cyfnod Adrodd Cyfredol	(12,333)	(9,723)

NODIADAU AR Y CYFRIF REFENIW TAI (CRT)

NODYN 1 – CYFRIF REFENIW TAI

Mae'r Cyfrif Refeniw Tai yn gofnod o wariant ar, ac incwm o, ddarparu tai Cyngor lleol, ac mae ffurf a chynnwys y Cyfrif yn cael ei ragnodi gan statud. Mae'r Cyfrif Refeniw Tai yn cael ei "amgáu" a rhaid iddo fod yn hunangynhaliol. Mae cyfraniadau i ac o'r Cyfrif Refeniw Tai (e.e. o Gronfa'r Cyngor) yn cael eu cyfyngu i amgylchiadau arbennig.

NODYN 2 – STOC DAI

Mae pandemig Covid wedi effeithio ar allu'r Cyngor i brynu hen Dai Cyngor a chomisiynu eiddo sydd newydd ei adeiladu. Ar 31 Mawrth 2022, cyfanswm nifer yr anheddau oedd 3,887, cynnydd o 32 o 2020/21, gyda'r rhaniad yn ôl y math o annedd wedi'i ffurfio fel a ganlyn:-

	31 Mawrth 2022	31 Mawrth 2021
Stoc y Cyngor		
Tai	2,067	2,043
Tai Unllawr	1,058	1,054
Fflatiau	754	750
Fflatiau un ystafell	8	8
Cyfanswm Stoc y Cyngor	3,887	3,855

NODYN 3 – GWARIANT CYFALAF CYFRIF REFENIW TAI

	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Buddsoddiad cyfalaf		
Tai	9,723	12,623
Ffynonellau Cyllido		
Derbyniadau Cyfalaf	-	-
Grantiau llywodraeth a chyfraniadau eraill	(5,379)	(5,377)
Cyllido Refeniw Uniongyrchol	(4,344)	(7,246)
Cyfanswm	(9,723)	(12,623)

Defnyddiwyd y Lwfans Atgyweiriadau Mawr o £2,685k ar gyfer 2021/22 yn llawn yn ystod y flwyddyn (£2,674k yn 2020/21).

NODYN 4 – DIBRISIANT AC AMHARIAD MEWN PERTHYNAS AG EIDDO, OFFER A CHYFARPAR

	2021/22 Dadgydnabod £'000	2021/22 Dibrisiant £'000	2021/22 Cyfanswm £'000	2020/21 Dadgydnabod £'000	2020/21 Dibrisiant £'000	2020/21 Cyfanswm £'000
Tir	-	-	-	-	-	-
Anheddau	1,616	4,079	5,695	5,654	3,701	9,355
Eiddo Arall – Asedau Gweithredol	-	393	393	-	255	255
	1,616	4,472	6,088	5,654	3,956	9,610

NODYN 5 – DERBYNIADAU CYFALAF O WAREDU TIR, TAI AC EIDDO ARALL YN Y CYFRIF REFENIW TAI

	2021/22 Nifer gwerthiannau	2021/22 £'000	2020/21 Nifer gwerthiannau	2020/21 £'000
Anheddau Cyngor				
Hawl i Brynu	-	-	-	-
Ad-dalu disgownt	-	-	-	-
Derbyniadau Arall				
Gwerthiant tir	-	-	6	(14)
Gwerthiant eiddo arall	-	-	1	(3)
Eiddo Morgais	-	-	-	-
		-		(17)
Llai Gosod o'r Neilltu	-	-	-	-
CYFANSWM		-		(17)

NODYN 6 – ÔL-DDYLEDION RHENT A DRWG DDYLEDION A DYLEDION AMHEUS

Yn ystod 2021/22, gwelwyd cynnydd o £19k yn y dyledion rhenti. Gweler yn y tabl isod grynodedb o ôl-ddyledion rhenti a rhagdaliadau:-

Ôl-ddyledion Rent	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Ôl-ddyledion Tenantiaid Cyfredol	553	541
Ôl-ddyledion Gyn-denantiaid	285	278
Cyfanswm Ôl-ddyledion Rent	838	819
Blaendaliadau	(275)	(271)
Cyfanswm Dyled	563	548

Mae darpariaeth yn y Fantolen ar gyfer drwg ddyledion a dyledion amheus. Roedd y rhain yn cynnwys £628k yn erbyn rhenti (£584k yn 2020/21).

NODYN 7 – COSTAU PENSIWN

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Cyngor yn cynnig buddiannau ymddeoliad. Er na fydd y buddiannau hyn yn daladwy hyd nes bo'r gweithwyr yn ymddeol, mae gan y Cyngor ymrwymiad i wneud y taliadau sydd angen eu datgelu ar yr adeg mae gweithwyr yn ennill eu hawl ar gyfer y dyfodol. Mae'r Cyngor yn cymryd rhan yn y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a weinyddir gan Gyngor Gwynedd. Mae hyn yn gynllun a gyllidir, sy'n golygu fod y Cyngor a'r gweithwyr yn talu cyfraniadau i gronfa, sydd wedi ei chyfrifo ar lefel a fwriedir i gydbwysu rhwymedigaethau'r pensiwn gydag asedau buddsoddiad.

Cydnabyddir cost buddiannau ymddeoliad yng Nghost Net y Gwasanaethau pan gânt eu hennill gan weithwyr, yn hytrach na phan fo'r fath fuddiannau yn cael eu talu yn y pen draw fel pensiynau. Fodd bynnag, mae'r tâl y mae gofyn ei godi yn erbyn y Cyfrif Refeniw Tai wedi ei seilio ar yr arian sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly, mae cost wirioneddol buddiannau ymddeoliad yn cael ei wyrdroi allan o'r Cyfrif Refeniw Tai ar ôl Gwariant Gweithredu Net. Mae'r trafodion canlynol wedi'u gwneud yn y Cyfrif Refeniw Tai yn ystod y flwyddyn:-

Cyfrif Incwm a Gwariant CRT	2021/22 £'000	2020/21 £'000
Cost Gwasanaeth Gyfredol	(777)	(292)
Cyfraniadau Cyflogwr a dalwyd yn wirioneddol	777	292
Cyfraniad i'r Gronfa Wrth Gefn Pensiwn	-	-

Ni fu'n bosib pennu faint o gost llogau pensiwn a dychweliad disgwylidig ar yr asedau yn yr adroddiad actiwariad sy'n gysylltiedig â'r Cyfrif Refeniw Tai, felly, mae'r rhain wedi eu dyrannu'n llawn i Gronfa'r Cyngor.

DATGELIAD PARTI CYSYLLTIEDIG – CYNRYCHOLAETH CYDRANDDEILIAID GYDA SEFYDLIADAU TRYDYDD PARTI	
Grŵp Mynediad Ynys Môn	Robert G Parry OBE FRAGS
Sioe Amaethyddol Môn	Kenneth P Hughes
Partneriaeth Cymunedau Mwy Diogel Gwynedd a Môn	Llinos Medi Huws
Canolfan Gyngori at Bopeth Ynys Môn	Nicola Roberts
Fforwm Iaith Môn	Llinos Medi Huws, Gwilym O Jones, R Meirion Jones, Ieuan Williams, Bryan Owen
Cyd-Bwyllgor Ymgynghorol yr Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol (Ynys Môn)	Richard Dew, Eric Wyn Jones Dafydd Roberts, Nicola Roberts, Robin Wyn Williams
Grŵp Cyfeirio Cydranddeiliaid Betsi Cadwaladr	Llinos Medi Huws
Pencampwr Gofalwyr	Robert G Parry OBE FRAGS
Pencampwr Diogelu Oedolion	Llinos Medi Huws
Pencampwr Plant Mewn Gofal	Richard Griffiths
Pencampwr Amrywiaeth	Margaret Murley Roberts
Pencampwr Cydraddoldeb	Nicola Roberts
Pencampwr Aelodau	Robert Llewelyn Jones
Pencampwr Pobol Hyn	Robert Llewelyn Jones
Pencampwr Sgriwtini	Gwilym O Jones
Pencampwr Lluoedd Arfog	Richard Dew
Pencampwr Plant a Phobl Ifanc	Llinos Medi Huws
Llys Llywodraethwyr Prifysgol Cymru Bangor	R Meirion Jones
Cwmni CYNNAL CCB	Margaret Murley Roberts
Cwmni Frân Wen	Vaughan Hughes
Pwyllgor Rheoli CYNNAL	R Meirion Jones, Dafydd Roberts, Ieuan Williams Dirprwy Arweinydd y Cyngor a dyma Brif Swyddog Gweithredol Cynnal
Partneriaeth Cyrchfan Môn	Richard Dew
Panel Maethu	Richard Griffiths
Grŵp Llandrillo/Menai	R Meirion Jones
Cyd-Bwyllgor GWE	R Meirion Jones
Panel Mabwysiadu Gwynedd a Môn	Dylan Rees
Gwasanaethau Cyfiawnder Ieuenctid Gwynedd a Môn	Llinos Medi Huws
Pwyllgor Cronfa Bensiynau Gwynedd (Cyngor Gwynedd)	Robin Wyn Williams
Cyd-bwyllgor Cymru	John Griffith, Dafydd Rhys Thomas
Medrwn Môn	Llinos Medi Huws
Bwrdd Aelodau Consortiwm Awdurdodau Lleol Cymru (CLAW)	Robert G Parry OBE FRAGS
Menter Môn	Ieuan Williams
Cyd-Bwyllgor Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru	Robert G Parry OBE FRAGS
Cyngor Iechyd Cymuned Gogledd Cymru (Pwyllgor Lleol Môn)	Trefor Lloyd Hughes MBE, Glyn Haynes, Dylan Rees
Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru	Llinos Medi Huws
Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	Richard Griffiths, Dylan Rees, Eric Wyn Jones
Pwyllgor Archwilio Awdurdod Tân ac	Eric Wyn Jones

DATGELIAD PARTI CYSYLLTIEDIG – CYNRYCHOLAETH CYDRANDEILIAID GYDA SEFYDLIADAU TRYDYDD PARTI	
Achub Gogledd Cymru	
Panel Gweithredol Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	Richard Griffiths, Dylan Rees
Cymdeithas Tai Gogledd Cymru	Alun Wyn Mummery
Bwrdd Arweinyddiaeth Gogledd Cymru	Llinos Medi Huws
Panel Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru	Dylan Rees
Grŵp Llywio Adolygiad Cynllun Gwastraff Rhanbarthol Gogledd Cymru	Robert G Parry OBE FRAGS
Cydbwyllgor Trin Gwastraff Gweddilliol Gogledd Cymru	Richard Dew, Robert G Parry OBE FRAGS
Bwrdd Cymunedau Mwy Diogel Gogledd Cymru	Llinos Medi Huws
Partneriaeth Twristiaeth Gogledd Cymru	Carwyn Jones
Ymddiriedolaeth Addysgol Owen Lloyd, Penrhoslligwy	Vaughan Hughes
Bwrdd Gwasanaeth Cyhoeddus (Môn & Gwynedd)	Llinos Medi Huws
Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol	Llinos Medi Huws
Partneriaeth Cronfa Datblygu Cynaliadwy	Richard Dew
Ymddiriedolaeth yr Harbwr, Caernarfon	Robert G Parry OBE FRAGS
Pwyllgor Cyswllt y Sector Gwirfoddol	Llinos Medi Huws, Aled Morris Jones, Gwilym O Jones, R Meirion Jones, Alun Mummery
Cymdeithas Awdurdodau Lleol Cymru	Llinos Medi Huws, Ieuan Williams, J Arwel Roberts
Grŵp Cyswllt Prosiect Wylfa Newydd	John Griffith, Richard Griffiths, Kenneth P Hughes, Llinos Medi Huws, Aled Morris Jones, Richard Owain Jones, Dafydd Rhys Thomas
Grŵp Rhanddeiliad y Safle Wylfa	John Griffith, Richard Griffiths, Kenneth P Hughes, Llinos Medi Huws, Aled Morris Jones, Gwilym O Jones, Richard Owain Jones

ADDASIAD BLWYDDYN FLAENOROL

Mae Addasiad Blwyddyn Flaenorol yn addasiad perthnasol sy'n ymwneud â'r blynyddoedd blaenorol sy'n deillio o newidiadau mewn polisiau cyfrifo neu gywiriad i gamgymeriadau sylfaenol. Nid yw hyn yn cynnwys cywiriadau cylchol arferol neu addasiadau o amcangyfrifon cyfrifo a wnaed mewn blynyddoedd blaenorol.

ADNODDAU HYLIFOL

Buddsoddiadau ased cyfredol sy'n rhwydd i'w gwaredu gan y Cyngor heb aflonyddu ar ei fusnes ac sydd naill ai:-

- Yn drosglwyddadwy'n hawdd i symiau hysbys o arian parod ar, neu'n agos at, y swm a gludir; neu
- Yn cael eu masnachu mewn marchnad weithredol.

AMHARIAD

Lleihad mewn gwerth ased anghyfredol dan ei swm a gludir yn y Fantolen. Fel arfer, mae hyn oherwydd digwyddiad sydd wedi gostwng gwerth ased yn sylweddol, er enghraifft tân neu os mae ased wedi darfod.

ARIAN A NEILLTUIR (APPROPRIATION)

Y symiau a drosglwyddir rhwng y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r cronfeydd refeniw neu gyfalaf wrth gefn.

ARCHWILIO CYFRIFON

Archwiliad annibynnol o faterion ariannol y Cyngor.

ARIAN A CHYWERTHOEDD ARIAN

Dyma'r arian mewn llaw, arian a ordynnwyd, arian a ddelir mewn cyfrifon banc a buddsoddiadau tymor byr (e.e. 3 mis) ac y gellir eu trosi'n rhwydd i symiau ariannol sy'n hysbys.

ASED

Eitem sydd â gwerth i'r Cyngor mewn termau ariannol. Mae asedau'n cael eu categoreiddio fel rhai cyfredol neu rhai nad ydynt yn gyfredol:-

- Bydd ased cyfredol yn cael ei ddefnyddio neu â gwerth isel iawn yn y flwyddyn ariannol nesaf (e.e. arian parod a stoc);
- Mae asedau anghyfredol yn rhoi buddiannau i'r Cyngor ac i'r gwasanaethau mae'n darparu ar eu cyfer am gyfnod o fwy na blwyddyn a gall fod yn ddiriaethol (e.e. canolfan gymuned), neu annirweddol (e.e. trwyddedau meddalwedd cyfrifiadurol).

ASED WRTH GEFN

Mae ased wrth gefn yn ased posib sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol y bydd eu bodolaeth yn cael ei chadarnhau dim ond trwy ddigwyddiad o un neu fwy o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth y Cyngor.

ASEDAU ANNIRIAETHOL

Gellir diffinio eitem anniriaethol (nid un ffisegol) fel ased pan fo'r mynediad at fuddiannau economaidd i'r dyfodol y mae'n ei gynrychioli'n cael ei reoli gan yr endid adrodd. Mae Asedau Anniriaethol y Cyngor hwn yn cynnwys trwyddedau meddalwedd cyfrifiadurol.

ASEDAU CYMUNEDOL

Asedau mae'r Cyngor yn bwriadu eu dal am byth, nad oes iddynt oes ddefnyddiol benodadwy ac a all fod â chyfyngiadau ar eu gwaredu. Enghreifftiau o asedau cymunedol yw parciau ac adeiladau hanesyddol.

ASEDAU ISADEILEDD

Asedau anghyfredol sy'n perthyn i'r Cyngor na ellir eu trosglwyddo na'u gwerthu, y mae gwariant yn adferadwy yn unig drwy ddefnydd parhaus o'r ased a grëwyd. Enghreifftiau yw priffyrdd, llwybrau a phontydd.

ASEDAU GWEITHREDOL

Asedau anghyfredol sy'n cael eu dal a'u meddiannu, defnyddio neu eu treulio gan y Cyngor wrth iddo ddilyn ei strategaeth ac wrth gyflenwi'n uniongyrchol y gwasanaethau hynny y mae ganddo gyfrifoldeb drostynt naill ai'n statudol neu'n ddewisol.

ASEDAU NAD YDYNT YN WEITHREDOL

Asedau anghyfredol a ddelir gan y Cyngor ond nad ydynt yn cael eu meddiannu, defnyddio neu eu treulio'n uniongyrchol wrth gyflenwi gwasanaethau. Enghreifftiau yw eiddo buddsoddiad, asedau yn cael eu hadeiladu neu asedau gwarged i anghenion tra'n disgwyl eu gwerthu neu ailddatblygu.

ASEDAU TREFTADAETH

Ased sydd hefo rhinweddau hanesyddol, artistig, gwyddonol, technolegol, geoffisegol neu amgylcheddol sydd yn cael ei ddal a'i gynnal yn bennaf am ei gyfraniad at wybodaeth a diwylliant.

BENTHYCA DI-GEFNOGAETH

Gall y Cyngor fenthyca arian ychwanegol i'r benthyca â chefnogaeth y Llywodraeth i gyllido ei wariant cyfalaf cyn belled a'i fod yn fforddiadwy a chynaliadwy. Fe lywodraethir y pŵer yma gan Gôd Pwyllog CIPFA, a mae'r Cyngor yn lwyr gydymffurfio â hwn.

BENTHYCA DROS DRO

Arian a fenthycir am gyfnod o lai na blwyddyn.

BENTHYCA GYDA CHEFNOGAETH

Mae'r Cyngor yn benthyca arian i gyllido rhan o'i raglen cyfalaf. Fe adnabyddir y benthycaid gan Lywodraeth Ganolog yn ei glandriad cyllido ar gyfer y Cyngor.

BUDD-DALIADAU TAI

System o gymorth ariannol i unigolion tuag at gostau tai penodol a weinyddir gan awdurdodau, gyda chymhorthdal gan lywodraeth ganolog.

BUDDIANNAU Â DISGRESIWN (PENSIYNAU)

Buddiannau ymddeoliad, nad oes gan y cyflogwr unrhyw rwymedigaeth gyfreithiol, gytundebol neu adeiladol i'w dyfarnu, ac sy'n cael eu dyfarnu'n ôl pwerau dewisol y Cyngor fel y Rheoliadau Llywodraeth Leol (Taliadau Dewisol) 1996.

BUDDIANNAU YMDDEOLIAD

Bob ffurf o gydnabyddiaeth a roddir gan gyflogwr yn lle gwasanaethau a gyflenwyd gan weithwyr sy'n daladwy ar ôl terfyn y gyflogaeth.

BUDDSODDIADAU (CRONFA BENSIWN)

Bydd buddsoddiadau'r Gronfa Bensiwn yn cael eu cyfrifo yn natganiadau'r gronfa honno. Fodd bynnag, mae'n ofynnol hefyd ar awdurdodau i ddatgelu, fel rhan o ofynion datgelu sy'n ymwneud â buddiannau ymddeoliad, cyfran o asedau'r cynllun pensiwn sy'n gysylltiedig â'u rhwymedigaethau gwaelodol.

BUSNES HYFYW

Y cysyniad fod y Datganiad Cyfrifon yn cael ei baratoi ar y dybiaeth y bydd y Cyngor yn parhau mewn bodolaeth weithredol am y dyfodol rhagweladwy.

BWRDD BENTHYCIADAU GWEITHIAU CYHOEDDUS (PWLB)

Asiantaeth Llywodraeth Ganolog sy'n rhoi benthyciadau am flwyddyn a/neu fwy i awdurdodau ar raddfeydd llog sydd ond ychydig yn uwch na'r rheini y gall y llywodraeth fenthycu ei hun.

CIPFA

Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifo. Y prif gorff proffesiynol a rheoleiddiol ar gyfer cyfrifon llywodraeth leol.

COLLEDION CREDYD

Hwn yw'r gwahaniaeth rhwng y symiau arian sy'n ddyledus i'r Awdurdod yn unol â'r contract a'r holl lif arian ddisgwylir i'r Awdurdod ei dderbyn, wedi ei ddisgowntio ar y raddfa llog effeithiol gwreiddiol.

COLLEDION CREDYD DISGWYLIEDIG 12 MIS

Hwn yw'r cyfran o golledion credyd disgwylidig oes gyfan sy'n cynrychioli'r colledion credyd disgwylidig sy'n deillio o ddiffyg offeryn ariannol sy'n bosib o fewn deuddeng mis ar ôl y dyddiad adrodd.

CONTRACT TYMOR HIR

Contract a ffurfir ar gyfer dylunio, cynhyrchu neu adeiladu ased sylweddol unigol neu ddarpariaeth gwasanaeth (neu gyfuniad o asedau neu wasanaethau sydd, gyda'i gilydd, yn ffurfio prosiect unigol), ble bo'r amser a gymerir i gwblhau'n sylweddol y contract o'r fath fel ei fod yn disgyn i mewn i fwy nag un flwyddyn ariannol.

COST GWASANAETH CYFREDOL (PENSIYNAU)

Y cynnydd mewn gwerth cyfredol o rwymedigaethau cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig, y disgwylir iddo ddeillio o wasanaeth gweithiwr yn y flwyddyn bresennol.

COST GWASANAETH YN Y GORFFENNOL (PENSIYNAU)

Ar gyfer cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig, y cynnydd yng ngwerth cyfredol rhwymedigaethau'r Cynllun sy'n gysylltiedig â gwasanaeth gweithiwr mewn blynyddoedd ariannol blaenorol sy'n deillio yn y flwyddyn ariannol bresennol o ganlyniad i gyflwyno neu wella buddiannau ymdeoliad.

COSTAU HEB EU DOSBARTHU

Dyma orbenion nad yw unrhyw ddefnyddiwr yn cael budd ohonynt yn awr ac, fel y cyfryw, nid ydynt yn cael eu dosrannu i wasanaethau.

COST LLOG (PENSIYNAU)

Ar gyfer cynllun buddiannau diffiniedig, y cynnydd disgwylidig yn ystod y flwyddyn ariannol o werth cyfredol rhwymedigaethau'r Cynllun oherwydd bod y buddiannau yn un flwyddyn ariannol yn agosach at setliad.

CORFFORAETHOL A DEMOCRATAIDD CRAIDD

Mae'r Corfforaethol a Democrataidd Craidd yn cynnwys yr holl weithgareddau penodol y mae awdurdodau lleol yn ymgymryd â nhw oherwydd eu bod yn awdurdodau etholedig, amlbwrpas. Felly, mae cost y gweithgareddau hyn yn uwch na phe byddai cyfres o gyrff annibynnol, un pwrpas, enwebedig yn rheoli'r un gwasanaethau. Felly, nid oes sail resymol dros ddyrannu'r costau hyn i wasanaethau.

COSTAU CYLLIDO CYFALAF

Costau cyllido cyfalaf yw unrhyw gostau ychwanegol sy'n deillio o fenthycu i gyllido prosiectau cyfalaf. Tuedda rhain i fod y llog sy'n daladwy ar fenthyciadau a gymerir a'r gost Darparieth Refeniw Isaf (MRP) a godir ar gyllid prosiectau drwy fenthyciadau. Y MRP yw'r isafswm mae'n rhaid codi i'r cyfrif referniw bob blwyddyn er mwyn daparu ar gyfer ad-dalu benthyciadau a symiau arall

fenthycwyd gan y Cyngor.

CREDYDWR

Swm sy'n ddyledus i unigolion neu sefydliadau eraill gan y Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd neu wasanaethau a gyflenwyd yn ystod y flwyddyn ariannol, ond na thalwyd amdanynt cyn diwedd y flwyddyn ariannol honno.

CRONFEYDD WRTH GEFN

Croniad gwarged, diffygion a meddiannau dros y blynyddoedd diwethaf. Mae cronfeydd wrth gefn o natur refeniw ar gael a gellir eu gwario neu eu clustnodi ar ddisgresiwn y Cyngor. Ni ellir defnyddio peth cronfeydd wrth gefn cyfalaf, fel y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn, i gwrdd â gwariant cyfredol.

CRONFEYDD WRTH GEFN DEFNYDDIADWY

Symiau penodol a osodir o'r neilltu ar gyfer pwrpasau polisi'r dyfodol neu ar gyfer digwyddiadau annisgwyl. Gall eu defnyddio i gyllido gwariant neu i leihau trethi.

CRONFEYDD WRTH GEFN NA ELLIR EU DEFNYDDIO

Y cronfeydd wrth gefn a ddefnyddir i amsugno'r gwahaniaeth rhwng y canlyniad o ddefnyddio ymarferion cyfrifo cywir â gofyniad trefniadau statudol ar gyfer cyllido gwariant. Mae cronfeydd wrth gefn o'r fath yn cynnwys enillion a cholledion heb eu gwireddu mewn perthynas ag ail-brisio eiddo, offer a chyfarpar ble mae rhaid gwerthu'r ased cyn i'r gwerth fod ar gael.

CRONFEYDD YMDDIRIEDOLAETH

Cronfeydd a weinyddir gan y Cyngor i bwrpasau fel gwobrwyon, elusennau, prosiectau penodol ac ar ran plant dan oed.

CRONIADAU

Symiau a gynhwysir yn y cyfrifon terfynol i gydnabod nwyddau/gwasanaethau a dderbyniwyd yn y flwyddyn neu incwm a gwariant a enillwyd neu yr aethpwyd iddo yn y flwyddyn ariannol, ond nad oedd taliad gwirioneddol wedi ei dderbyn neu ei wneud ar ei gyfer ar 31 Mawrth.

CYDNABYDDIAETH ARIANNOL

Yr holl symiau a delir i, neu sy'n dderbyniadwy gan, weithiwr a symiau sy'n ddyledus trwy lwfansau treuliau (cyn belled ag y mae'r symiau hynny'n daladwy yn nhreth incwm y DU) a gwerth ariannol unrhyw fuddiannau eraill a dderbyniwyd heblaw mewn arian parod. Mae cyfraniadau pensiwn sy'n daladwy gan y cyflogwr yn cael eu heithrio.

CYFNOD CYFRIFO

Y cyfnod o amser a gynhwysir yn y cyfrifon, fel arfer cyfnod o ddeuddeng mis yn cychwyn ar 1 Ebrill. Diwedd y cyfnod cyfrifo yw dyddiad y Fantolen, fel arfer 31 Mawrth y flwyddyn ddilynol.

CYFRIF REFENIW TAI (CRT)

Cyfrif ar wahân i Gronfa'r Cyngor, sy'n cynnwys yr incwm a gwariant sy'n deillio o'r ddarpariaeth llety tai gan y Cyngor.

CYLLIDEB

Datganiad o faint o gyllid y mae'r Cyngor wedi ei neilltuo i bob gwasanaeth a swyddogaeth i'w wario neu ei godi mewn incwm ar gyfer y flwyddyn ariannol.

CYLLIDO CYFALAF

Cyllid sydd ar gael i dalu am wariant cyfalaf. Mae nifer o ffyrdd o gyllido gwariant cyfalaf yn cynnwys benthyca, prydlesu, cyllido refeniw uniongyrchol, derbyniadau cyfalaf defnyddiadwy, grantiau cyfalaf, cyfraniadau cyfalaf, cronfeydd wrth gefn refeniw a chronfeydd wrth gefn a glustnodwyd.

CYNLLUN PENSIWN BUDDIANNAU DIFFINIEDIG

Cynlluniau pensiwn ble bo buddiannau a dderbynnir gan y cyfranogwyr yn annibynnol ar y cyfraniadau a dalwyd, ac nad ydynt yn uniongyrchol gysylltiedig â buddsoddiadau'r cynllun.

CYSONDEB

Y cysyniad fod triniaeth gyfrifo o eitemau tebyg o fewn blwyddyn ariannol ac o un flwyddyn i'r nesaf yr un fath.

DADANSODDIAD GWARIANT A CHYLLIDO

Mae'r datganiad yn anelu i ddangos sut defnyddir gwariant blynyddol a sut y'i gyllidiri o adnoddau. Dangosa'r golofn gynta, y gwariant net a godir i'r Gronfa Gyffredinol a balansau'r CRT, y gwir effaith o'r gost o ddarparu gwasanaethau am y flwyddyn, ac eithrio addasiadau cyfrifo.

DATGANIAD O'R SYMUDIAD MEWN CRONFEYDD WRTH GEFN

Dangosir y datganiad y symudiad o gychyn y flwyddyn i'w diwedd ar gyfer yr holl gronfeydd wrth gefn ddefnyddiadwy a ddelir gan y Cyngor ac y gellir eu defnyddio i gyllido costau'r Cyngor neu i leihau trethiant lleol, ynghyd â chronfeydd wrth gefn nad oes modd eu defnyddio.

DARPARIAETH

Swm a osodir o'r neilltu yn y cyfrifon ar gyfer rhwymedigaethau neu golledion i'r dyfodol sy'n sicr neu'n debygol iawn, o ddigwydd ond bod y symiau neu'r dyddiadau pryd y byddant yn digwydd yn ansicr.

DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

Un o brif ddatganiadau ariannol y Cyngor sy'n cofnodi'r holl incwm a gwariant ar gyfer y Cyngor wedi ei gategoreiddio'n unol â gofynion safonol CIPFA fel y gellir cymharu awdurdodau.

DATGANIAD LLIF ARIAN

Mae'r datganiad llif arian yn dangos y newidiadau yn yr arian a'r cywerthoedd ariann sydd gan y Cyngor yn ystod y flwyddyn ariannol.

DERBYNIADAU CYFALAF

Yr elw o waredu tir neu asedau anghyfredol. Gellir defnyddio cyfrannau o dderbyniadau cyfalaf i gyllido gwariant cyfalaf newydd, o fewn y rheolau a osodir i lawr gan y llywodraeth, ond ni ellir eu defnyddio i gyllido gwariant refeniw.

DIBRISIANT

Mesur o'r gost o wisgo allan, defnyddio neu fel arall leihau oes economaidd ddefnyddiol asedau anghyfredol y Cyngor yn ystod y flwyddyn ariannol, p'un a yw hynny o ddefnydd, treuliad amser neu ddarfodiad trwy newidiadau technegol neu rai eraill.

DIGWYDDIADAU AR ÔL DYDDIAD Y FANTOLEN

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, ffafriol neu anffafriol, sy'n digwydd rhwng dyddiad y Fantolen a'r dyddiad yr awdurdodir cyhoeddi'r Datganiad Cyfrifon Terfynol.

DYCHWELIAD DISGWYLIEDIG AR ASED AU PENSIWN

Ar gyfer cynllun buddiannau diffiniedig a gyllidir, hwn yw'r raddfa dychweliad ar gyfartaledd, yn cynnwys incwm a newidiadau mewn gwerth teg ond yn net o dreuliau cynllun, a ddisgwylir dros weddill oes y rhwymedigaeth gysylltiedig ar yr asedau gwirioneddol a ddelir gan y cynllun.

DYLED NET

Benthyciadau'r Cyngor llai arian parod ac adnoddau hylifol.

DYLEDWR

Swm sy'n ddyledus i'r Cyngor gan unigolion neu sefydliadau eraill am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd neu wasanaethau a gyflenwyd yn ystod y flwyddyn ariannol, ond na thalwyd amdanynt cyn diwedd y flwyddyn ariannol.

ENILLION A CHOLLEDION ACTIWARIAID

I gynllun pensiwn buddiannau diffiniedig, y newidiadau mewn gwarged neu ddiffyg actiwaraidd sy'n codi oherwydd:-

- Nad yw digwyddiadau wedi cyd-fynd â'r tybiaethau actiwarïaid a wnaethpwyd i'r prisiant diwethaf (enillion a cholledion profiad); neu
- Fod y tybiaethau actiwaraidd wedi newid.

GRANT CYNNAL REFENIW

Grant a delir gan Lywodraeth Ganolog i awdurdodau, yn cyfrannu tuag at gost gyffredinol eu gwasanaethau.

GRANTIAU LLYWODRAETH

Grantiau a wneir gan y llywodraeth tuag at naill ai wariant refeniw neu gyfalaf gan ddisgwyl cydymffuriad yn y gorffennol neu i'r dyfodol gyda rhai amodau penodol sy'n ymwneud â gweithgareddau'r Cyngor. Gall y grantiau hyn fod yn benodol i gynllun neilltuol neu gall gefnogi gwariant refeniw'r Cyngor yn gyffredinol.

GWAITH YN MYND YN EI FLAEN (WIP)

Cost gwaith a berfformir ar brosiect heb ei offen ar ddyddiad y Fantolen.

GWARIANT CYFALAF

Gwariant ar brynu ased anghyfredol, a ddefnyddir i ddarparu gwasanaethau tu draw i'r flwyddyn ariannol gyfredol, neu wariant sy'n ychwanegu at, ac nid cynnal yn unig, werth ased presennol anghyfredol. Mae enghreifftiau'n cynnwys : adeiladu ysgol newydd, prynu offer TG, adnewyddu sylweddol cartref gofal.

GWARIANT REFENIW

Treuliau dydd i ddydd o ddarparu gwasanaethau.

GWARIANT REFENIW A GYLLIDIR O GYFALAF O DAN STATUD (REFCUS)

Gwariant y gellir ei ohirio'n gywir (h.y. ei drin fel cyfalaf o ran natur) ond nad yw'n arwain at, neu'n parhau i gydweddu ag, ased diriaethol. Enghreifftiau o daliadau gohiriedig yw grantiau o natur cyfalaf i sefydliadau gwirfoddol.

GWASANAETHAU ASIANTAETH

Y Gwasanaethau a ddarperir gan y Cyngor i drydydd parti neu ar ran sefydliad arall.

GWERTH GWEDDILLIOL

Gwerth net ased y gellir ei wireddu ar ddiwedd ei oes ddefnyddiol.

GWERTH LLYFR NET

Y swm y mae asedau anghyfredol yn cael eu cynnwys yn y Fantolen, h.y. eu costau hanesyddol neu werth cyfredol llai'r symiau cronus ar gyfer dibrisiant.

GWERTH NET

Gwerth y Cyngor o gyfanswm asedau llai cyfanswm rhwymedigaethau.

GWERTH TEG

Gwerth teg ased yw'r pris y gellid ei gyfnewid amdano mewn trafodion hyd braich, llai, ble bo'n berthnasol, unrhyw grantiau derbyniadwy tuag at brynu neu ddefnyddio'r ased.

GWERTH TRETHADWY

Rhent tybiedig blynyddol hereditament, a ddefnyddir i bwrpasau Trethi Annomestig.

ISAFSWM DARPARIAETH REFENIW (MRP)

Yr isafswm sydd raid ei godi ar y cyfrif refeniw bob blwyddyn er mwyn darparu ar gyfer ad-daliad benthyciadau a symiau eraill a fenthycir gan y Cyngor.

LLOG A DDERBYNNIR NEU A DELIR

Defnyddir y dull gyfradd log sydd mewn grym gweithredol i fesur beth yw gwerth cludadwy ased ariannol neu rwymedigaethau a fesurir yn ôl y gost lai amorteiddio cronedig, ac i ddyrannu incwm neu dreuliau cysylltiedig i'r cyfnod perthnasol. Y gyfradd log sydd mewn grym yw hwnnw sy'n rhoddi disgownt cysâct ar y taliadau arian parod neu'r derbyniadau amcangyfrifedig yn y dyfodol dros oes ddisgwyledig yr offeryn ariannol yn ôl y swm a gafodd ei gydnabod iddo'n y lle cyntaf. Mae'r gyfradd log sydd mewn grym yn cael ei diwygio yn ôl y tâl llog neu'r derbyniadau gwirioneddol trwy'r Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn i sicrhau mai dim ond llog gwirioneddol a godir yn erbyn y Dreth Gyngor.

Yn achos asedau a rhywmedigaethau ariannol a gludwyd yn ôl y gost gan fod y llog sydd mewn grym yr un faint â'r llog cludo, mae'r gwerth cludo'n cael ei ddiwygio ar gyfer llog cronus.

MATEROLIAETH

Y cysyniad y dylai'r Datganiad Cyfrifon gynnwys yr holl symiau y gellid disgwyl iddynt, pe gadewid hwy allan neu eu cam-ddatgan, arwain at lurguniad o'r datganiadau ariannol ac, yn y pen draw, gamarwain defnyddiwr y cyfrifon.

OES ECONOMAIDD DDEFNYDDIOL (UEL)

Y cyfnod dros yr hwn y bydd y Cyngor yn cael buddiannau o ddefnydd ased anghyfredol.

PARTÏON CYSYLLTIEDIG

Ceir diffiniad manwl o Bartïon Cysylltiedig yn SGR 24. I bwrpasau'r Cyngor, ystyrir fod partïon cysylltiedig yn cynnwys Llywodraeth Ganolog, Awdurdodau Lleol a chyrrff arall, sy'n codi un ai praeseptau neu ardollau ar y Cyngor. Gall partïon cysylltiedig hefyd gynnwys is-gwmnïau a chwmnïau cysylltiedig, a cydfenter a phartïon cydfenter ac yn enwedig Aelodau a phrif swyddogion y Cyngor.

Pan yn ystyried pwy sy'n barti cysylltiedig, rhoddir sylw hefyd i drafodion yn gysylltiedig ag aelodau teulu agos neu gartref unrhyw unigolyn a restrir.

PRAESEPT

Yr ardoll a wneir gan awdurdodau praesept ar awdurdodau bilio, sy'n ei gwneud yn ofynnol ar i'r olaf gasglu incwm y Dreth Gyngor ar eu rhan.

PRYDLES ARIANNOL

Prydles sy'n trosglwyddo'n sylweddol risgiau a gwobrwyon perchnogaeth ased anghyfredol i'r prydleswr.

PRYDLES WEITHREDOL

Prydles ble mae'r berchnogaeth o'r ased anghyfredol yn aros gyda'r prydleswr.

RHAGLEN GYFALAF

Y cynlluniau cyfalaf mae'r Cyngor yn bwriadu eu cynnal dros gyfnod penodol o amser.

RHESTRAU STOC

Eitemau o ddeunyddiau crai a deunyddiau mae'r Cyngor wedi eu caffael ac sy'n cael eu dal gan ddisgwyl defnydd i'r dyfodol. Enghreifftiau yw deunyddiau traul, deunyddiau crai a gwaith sy'n mynd yn ei flaen.

RHWYMEDIGAETH

Rhwymedigaeth yw pan fo gan y Cyngor ddyled i'w thalu i unigolyn neu sefydliad arall.

- Mae rhwymedigaeth gyfredol yn swm a fydd yn dod yn daladwy neu y gellid ei galw i mewn yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf, e.e. credydwr neu arian parod wedi'u gordynnu.
- Mae rhwymedigaeth ohiriedig yn swm sydd, drwy drefniant, yn daladwy tu draw i'r flwyddyn nesaf ar ryw bwynt yn y dyfodol neu i'w dalu i ffwrdd trwy swm blynyddol dros gyfnod o amser.

RHWYMEDIGAETH WRTH GEFN

Mae rhwymedigaeth wrth gefn naill ai'n:-

- Rhwymedigaeth bosib sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol y bydd eu bodolaeth yn cael ei chadarnhau dim ond trwy ddigwyddiad o un neu fwy o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth y Cyngor; neu'n
- Rhwymedigaeth bresennol sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol ble nad yw'n debygol y bydd angen trosglwyddiad o fuddiannau economaidd, neu na ellir mesur swm y rhwymedigaeth gyda dibynadwyedd digonol.

RHWYMEDIGAETHAU'R CYNLLUN PENSIWN

Rhwymedigaethau cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig ar gyfer treuliau sy'n ddyledus ar ôl y dyddiad prisiant. Mae rhwymedigaethau'r cynllun a fesurir yn ystod y dull uned a ragamcenerir yn adlewyrchu'r buddiannau mae'r cyflogwr wedi ymrwymo i'w darparu am wasanaeth hyd at y dyddiad prisiant.

TRETHI ANNOMESTIG (TA)

Mae'r Trethi Annomestig yn ardoll ar fusnesau wedi'i seilio ar raddfa genedlaethol yn y bunt a osodir gan y llywodraeth a'i luosi gan werth trethadwy asesedig yr eiddo dan sylw. Caiff ei gasglu gan y Cyngor ar ran llywodraeth ganolog ac yna ei aildosbarthu'n ôl i gefnogi cost gwasanaethau.

TRAFODION PARTÏON CYSYLLTIEDIG

Mae'r Datganiad o Ymarfer a Argymhellir yn gwneud datgeliad o unrhyw drafodion perthnasol rhwng y Cyngor a Phartïon Cysylltiedig yn ofynnol er mwyn sicrhau fod cydranddeiliaid yn ymwybodol pryd mae'r trafodion hyn yn digwydd a'r swm a goblygiadau hynny.

Y FANTOLEN

Datganiad o werth cywir a theg o'r asedau, rhwymedigaethau a balansau eraill cofnodedig ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

This page is intentionally left blank

Tudalen 127

Annual Governance Statement 2021/22

Contents

Scope of Responsibility	3
The Governance Framework.....	4
Review of Effectiveness	5
Annual Review of the Effectiveness of the Council’s Governance Framework.....	6
CIPFA Financial Management Code (2019)	7
Significant Governance Issues.....	8
Governance matters identified	9
Progress on Identified Governance Matters 2020/21	9
Identified Governance Matters 2021/22.....	10
Certifying the Annual Governance Statement	12

Scope of Responsibility

The Isle of Anglesey County Council is responsible for ensuring that it conducts its business in accordance with the law and proper standards, and that it safeguards and properly accounts for public money, and how public money is used.

- Economically,
- Efficiently and
- Effectively.

The Council also has a duty under the Local Government and Elections (Wales) Act 2021 to make arrangements to secure continuous improvement in the way in which its functions are exercised, having regard to a combination of economy, efficiency and effectiveness.

In discharging this overall responsibility, the Council is also responsible for putting in place proper arrangements for the governance of its affairs, facilitating the effective exercise of its functions, which includes arrangements for the management of risk together with adequate and effective financial management.

The Council approved and adopted a revised local code of corporate governance in March 2022, which is consistent with the seven core principles of the CIPFA/SOLACE Framework, Delivering Good Governance in Local Government.

This statement explains how the Council has complied with the code and meets the requirements of non-statutory proper practice encouraging the publication of an Annual Governance Statement. It also meets the requirement of regulation 5 of the Accounts and Audit (Wales) Regulations 2014 in relation to the publication of a statement on internal control.

The Governance Framework

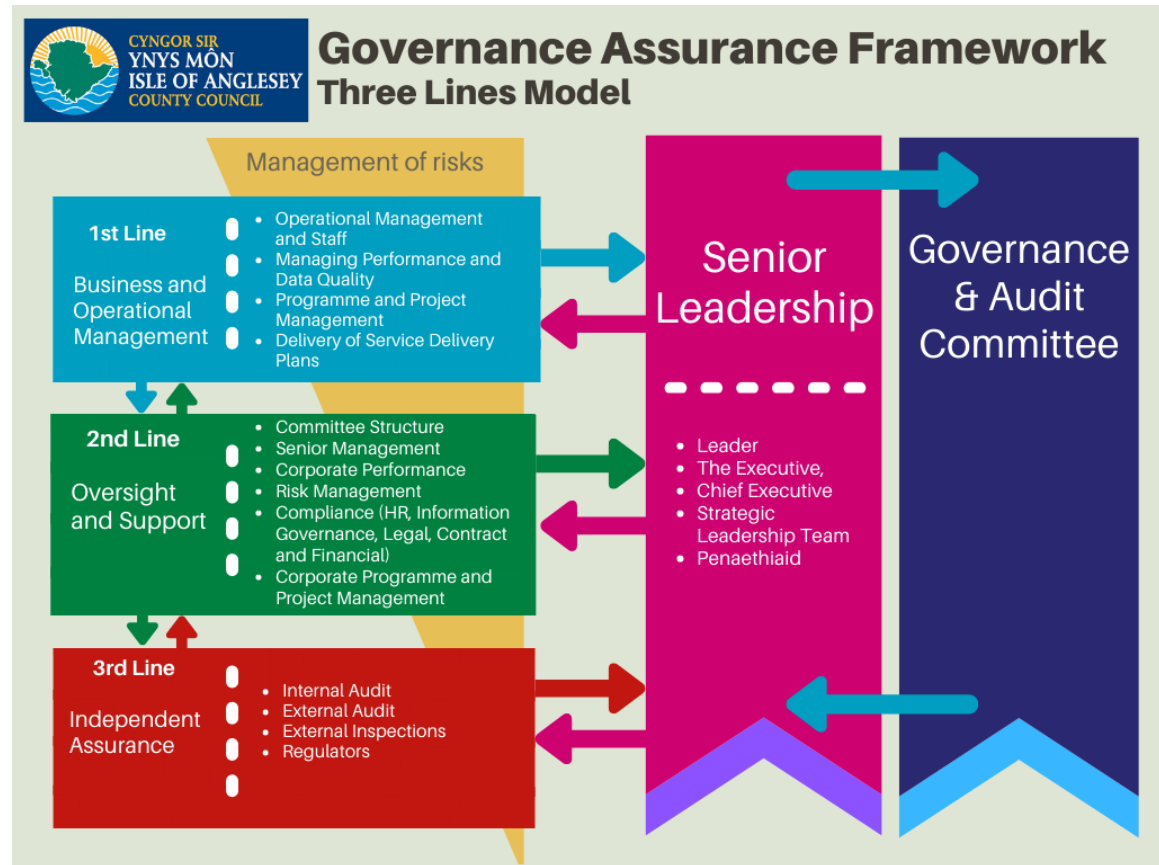
The governance framework comprises the systems, processes and cultural values by which the Council is directed and controlled. It also guides the activities through which it accounts to, engages with and leads the community. It enables the Council to monitor the achievement of its strategic objectives and to consider whether those objectives have led to the delivery of appropriate and cost effective services.

The system of internal control is a significant part of that framework and is designed to manage risk to a reasonable level. It cannot eliminate all risk of failure to achieve policies, aims and objectives and can only provide reasonable and not absolute assurance of effectiveness. Follow this link for more information on the [committees](#).

Annwen Morgan was the appointed Chief Executive up until her retirement on the 18th March 2022. Following her retirement, Dylan Williams, the former Deputy Chief Executive, was appointed Chief Executive and started his position on the 21st March 2022. Rhys H Hughes, the former Director of Education, Skills and Young People was appointed as the Deputy Chief Executive on the 29th March 2022. Following his appointment, the Director of Education, Skills and Young People role is empty and the Council is currently recruiting for this post.

Rhys Hughes, Senior Solicitor, was appointed as the temporary Director of Function (Council Business) / Monitoring Officer on the 24th November 2022 in the absence of the Director of Function (Council Business) / Monitoring Officer, Lynn Ball.

The Council uses the 'Three Lines Model' as demonstrated in the graphic, where each line provides assurance. A range of assurance activities from across all lines provides a robust assurance picture.

Review of Effectiveness

The Isle of Anglesey County Council has responsibility for conducting, at least annually, a review of the effectiveness of its governance framework including the system of internal control. The review of effectiveness is informed by the work of managers within the Council who have responsibility for the development and maintenance of the governance environment, the Head of Internal Audit's annual report, and also by comments made by the external auditors and other review agencies and inspectorates.

The effectiveness of the governance framework has been evaluated by a combination of:-

- the results of the regular in-year review and monitoring by officers and committees;
- a review of relevant documents prepared during the year or relating to the year;
- the review of progress against the Corporate Plan;
- reviews of feedback from Estyn and CIW and the related scrutiny panels on the improvement work in relation to Education and Children's Services;
- a series of interviews with key officers;
- discussion with, and receiving comments from, groups of officers and members including the SLT and the Executive.

In addition, regular in-year review and monitoring includes:-

- formal risk management activity, including specific consideration of those risks linked to governance processes;
- internal audit, whose work includes auditing the highest risks identified in the Strategic Risk Register, including risk management, in accordance with the annual internal audit strategy, and which includes 'follow-up' work to ensure that senior officers address agreed 'Issues / Risks';
- the work of the Council's Scrutiny and other Committees, including its Governance and Audit and Standards committees;
- the opinions and recommendations of the Council's external auditors and other review agencies and inspectorates;
- the regular monitoring of improvement and performance against the Corporate Plan and its supporting plans and strategies by members and senior managers.

The Executive approves key policies and any amendments to them, and where appropriate, the full Council formally adopts.

The overall assessment for this report will follow the following self-assessment grading –

1. Excellent – Many strengths, including significant examples of sector-leading practice
2. Good – Many strengths and no important areas requiring significant improvement
3. Adequate – Strengths outweigh areas for improvement
4. Unsatisfactory – Important areas for improvement outweigh strengths

Annual Review of the Effectiveness of the Council’s Governance Framework

Core Principles of the Framework	Overall Assessment	Conclusion of Self-Assessment
Principle A: Behaving with integrity, demonstrating strong commitment to ethical values, and respecting the rule of law	 Good	The County Council has clear, transparent decision-making processes which incorporate strong ethical values and are lawful. The codes of conduct set out expectations for behaving with integrity.
Principle B: Ensuring openness and comprehensive stakeholder engagement	 Good	The County Council exists to serve its residents and is dependent on a wide variety of stakeholders for working effectively in partnership. Engagement and consultation mechanisms are in place.
Principle C: Defining outcomes in terms of sustainable economic, social, cultural and environmental benefits	 Good	The County Council works with communities to plan outcomes. In setting policies and strategies, the County Council take a long term view about outcomes, taking into account sustainable economic, social, cultural and environmental benefits.
Principle D: Determining the interventions necessary to optimise the achievement of the intended outcomes	 Good	The County Council takes decisions on interventions based on its clear vision for services, engaging with communities, regulators and practical expertise of professional service officers. This combination leads to optimising the achievement of intended outcomes.
Principle E: Developing the entity’s capacity, including the capability of its leadership and the individuals within it	 Good	The County Council has the appropriate structures and leadership in place and people with the right skillsets and qualifications to ensure it is operating efficiently and effectively to achieve its intended outcomes. There are clear policies and strategies in place to demonstrate that it has the capacity to fulfil its mandate and that management has the operational capacity
Principle F: Managing risks and performance through robust internal control and strong public financial management	 Good	The County Council has an effective performance management system that facilitates effective and efficient delivery of services. Risk management and internal control are integral and important parts of the performance management system and are crucial to achieving the outcomes of the Council Plan.
Principle G: Implementing good practices in transparency, reporting, and audit to deliver	 Good	The County Council’s elected members and Senior Management are accountable for making decisions and delivering services which are supported by both internal and external audits. The activities undertaken are in a transparent and clear manner in which stakeholders are able to understand and respond to.

A further breakdown with updates against each principle including some of the work carried out over the year can be found in Appendix 1.

CIPFA Financial Management Code (2019)

CIPFA's Financial Management Code (2019) is designed to support good practice in financial management and to assist local authorities in demonstrating their financial sustainability. The Code is not prescriptive and is based on six principles supported by specific standards considered necessary to ensure continued financial resilience within the Local Authority setting. The six principles of effective financial management underpinning the Code are as follows:

- Leadership
- Accountability
- Transparency
- Professional Standards
- Assurance
- Sustainability

The six principles are translated into seventeen Financial Management (FM) standards (denoted from A-Q), grouped into seven sections. All local authorities were required to demonstrate full compliance with the Code by 31st March 2022.

Following the publication of the code, an internal audit was undertaken in January 2020 to review if the Council complied with its requirements. The internal audit report states:

“Overall, our review concludes that within the context of the current financial climate, the Council has several effective controls in place to manage the implications of continued funding cuts. We can also confirm that in the main, the Council complies with the requirements of CIPFA’s newly updated Financial Management Code (2019).”

The review identified four actions to undertake to strengthen arrangements in this area, two of which have been fully addressed and the remaining two are in progress.

Significant Governance Issues

The Council's Internal Audit report for 2021/22 came to the following conclusion –

“For the 12 months ended 31 March 2022, the Isle of Anglesey County Council’s Head of Audit and Risk’s opinion is that the organisation has an adequate and effective framework for risk management, governance and internal control.

While I do not consider any areas of significant corporate concern, some areas require the introduction or improvement of internal controls to ensure the achievement of objectives, and these are the subject of monitoring.

There are no qualifications to this opinion.”

Governance matters identified

Progress on Identified Governance Matters 2020/21

The table below outlines the governance matters identified during 2020/21 and an update on progress during 2021/22:

Actions identified to address weaknesses	Lead Officer / Service / Board	Update on progress
1. Programmes and projects linked to the Council Plan have been delayed due to the Covid-19 Pandemic	Corporate Programme Boards	Programmes and projects that were delayed because of the pandemic have been re-established.
2. The Council does not have processes for formally monitoring the implementation of External Audit recommendations	Transformation / Resources	External Audit recommendations are monitored using the 4Action system. Recommendations are actioned and implemented accordingly and are reported to the Governance and Audit Committee annually (December).
3. The Local Government and Elections (Wales) Act 2021 introduces new responsibilities and significant change to the Council	Monitoring Officer	Matters requiring attention in 2021/22 have been implemented accordingly. Further work on the remaining matters needing implementation are planned for 2022/23 and actions are monitored by the Leadership Team.
4. The Council does not currently map sources of assurance	Transformation / Resources	The Council has adopted the 'three lines' model, utilizing the Strategic Risk Register and its software system as one method to collect information to assist with assurance mapping. The assurance mapping exercise has commenced but is not yet fully complete.
5. The Covid-19 Pandemic has significantly impacted on service resources	SLT / All Services	The impacts of the Covid-19 pandemic on service resources have been monitored throughout the year and have been reported quarterly to the Executive.

Identified Governance Matters 2021/22

No significant governance matters were identified during 2021/22, however the Self-Assessment process did identify the following Governance Matters that will be addressed in 2022/23.

Governance matters identified	Actions identified to address weaknesses	Lead Officer / Service / Board	What will happen if these are not achieved?	By When
1. There are currently difficulties with the recruitment and retention of staff across the UK	<ul style="list-style-type: none"> Develop and deliver a recruitment and retention action plan 	Head of Profession HR and Transformation	<ul style="list-style-type: none"> Possible continuation of recruitment problems Possible increase in staff turnover Increased vacancies leading to an impact on current staff backfilling and a loss of service provision and quality 	March 2023
2. The Local Government and Elections (Wales) Act 2021 introduces new responsibilities and significant change to the Council	<ul style="list-style-type: none"> Matters related to the Local Government and Elections (Wales) Act 2021 are implemented accordingly 	Monitoring Officer	<ul style="list-style-type: none"> Failure to comply could lead to further scrutiny from the Welsh Government and a loss of reputation 	March 2023
3. The new Council needs to identify its capital spending in line with the new Council Plan	<ul style="list-style-type: none"> The Council develops and adopts a capital strategy aligned to the new Council Plan (2023-28) 	Chief Executive	<ul style="list-style-type: none"> Failure to strategically prioritise capital spend 	December 2022
4. The Council needs to ensure it learns lessons following the Covid-19 pandemic so that it's better prepared for future emergencies	<ul style="list-style-type: none"> Review the work undertaken by the Council to respond to the Covid-19 pandemic 	Executive Manager (Leadership Team)	<ul style="list-style-type: none"> Failure to learn from previous experiences Possible service failure 	March 2023

Governance matters identified	Actions identified to address weaknesses	Lead Officer / Service / Board	What will happen if these are not achieved?	By When
5. The Council does not currently map sources of assurance	<ul style="list-style-type: none"> Complete the assurance mapping exercise for the Council 	Transformation / Resources	<ul style="list-style-type: none"> Possible governance issues which were not identified Unable to continually improve the Council's performance Possible service failure Insufficient or duplication of assurance provision 	March 2023

Certifying the Annual Governance Statement

We have been advised on the implications of the result of the review of the effectiveness of the governance framework by the Governance and Audit Committee and that the arrangements continue to be regarded as fit for purpose in accordance with the governance framework. The areas already addressed and those to be specifically addressed with new actions planned are outlined in the document.

We propose to take appropriate steps to address these and the other weaknesses identified in the Annual Governance Statement and to further enhance our governance and assurance arrangements in the forthcoming year. We will monitor the implementation and operation of improvements through the Governance and Audit Committee and as part of our next annual review.

On behalf of the Isle of Anglesey County Council

Llinos Medi
Leader, Anglesey County Council
January 2023

Dylan Williams
Chief Executive, Anglesey County Council
January 2023

Adroddiad ar yr Archwiliad o'r Cyfrifon – Cyngor Sir Ynys Môn

Blwyddyn archwilio: 2021-22

Dyddiad cyhoeddi: Ionawr 2023

Cyfeirnod y ddogfen: 3318A2023

Paratowyd y ddogfen hon fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Os ceir cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer o ran trin ceisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partiön perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru, Archwilio Cymru a, lle y bo'n berthnasol, yr archwilydd sy'n gweithredu ar ran yr Archwilydd Cyffredinol yn drydydd partiön perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon at Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Cynnwys

Rydym yn bwriadu cyhoeddi adroddiad archwilio diamed ar eich Cyfrifon. Mae rhai materion y mae angen rhoi gwybod ichi amdanynt cyn eu cymeradwyo.

Adroddiad ar yr Archwiliad o'r Cyfrifon

Cyflwyniad	4
Infrastructure Assets	4
Barn archwilio arfaethedig	5
Materion arwyddocaol sy'n codi o'r archwiliad	5
Argymhellion	6
Atodiadau	
Atodiad 1 – Llythyr Sylwadau Terfynol	7
Atodiad 2 – Adroddiad Archwilio Arfaethedig	10
Atodiad 3 – Crynodeb o Gywiriadau a Wnaed	14

Adroddiad Archwiliad o'r Cyfrifon

Cyflwyniad

- 1 Rydym yn crynhoi prif ganfyddiadau ein harchwiliad o'ch cyfrifon ar gyfer 2021-22 yn yr adroddiad hwn.
- 2 Rydym eisoes wedi trafod y materion hyn gyda'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) – Swyddog Adain 151 a'i dîm.
- 3 Nid yw archwilwyr byth yn gallu rhoi sicrwydd cyflawn bod cyfrifon wedi'u datgan yn gywir. Yn lle hynny, rydym yn gweithio i lefel o 'berthnasedd'. Pennir y lefel hon o berthnasedd i geisio adnabod a chywiro camddatganiadau a allai beri fel arall i'r sawl sy'n defnyddio'r cyfrifon gael ei gamarwain.
- 4 Pennwyd lefel perthnasedd o £2.845 miliwn ar gyfer archwiliad eleni.
- 5 Ceir rhai meysydd o fewn y cyfrifon a allai fod yn bwysicach i'r darllenydd ac rydym wedi pennu lefel perthnasedd is ar gyfer y rhain, fel a ganlyn:
  - Cydnabyddiaeth ariannol uwch swyddogion £1,000
  - Datgeliadau Partïon Cysylltiedig (i unigolion) £10,000
- 6 Rydym bellach wedi cwblhau archwiliad eleni.
- 7 Yn ein barn broffesiynol ni, rydym wedi cydymffurfio â'r safonau moesegol sy'n berthnasol i'n gwaith; rydym yn annibynnol arnoch chi; ac nid yw ein gwrthrychedd wedi cael ei beryglu mewn unrhyw ffordd. Rydym wedi eich hysbysu'n flaenorol ynghylch bygythiad posibl i annibyniaeth a gwrthrychedd y Rheolwr Archwilio sydd gyda ffrind agos wedi'i gyflogi gan Cyngor Sir Ynys Môn, ac yn cadarnhau bod y mesurau diogelu arfaethedig a nodwyd yn ein Cynllun Archwilio wedi gweithredu fel a fwriadwyd.

Asedau Isadeiledd

- 8 Yn gyffredin ag awdurdodau lleol eraill, mae Cyngor Sir Ynys Môn wedi manteisio ar ryddhad dros dro ar gyfer datgeliadau llai sy'n gysylltiedig ag asedau isadeiledd, a ganiateir yn y Diweddariad i'r Cod a Manylebau ar gyfer Codau Isadeiledd yn y Dyfodol, a Rheoliadau 2022 i Reoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifeg) (Cymru) 2003.
- 9 Nid yw'r awdurdod wedi datgelu cost gros a dibrisiant cronedig ar gyfer asedau isadeiledd oherwydd bod arferion adrodd hanesyddol a diffygion gwybodaeth canlyniadol yn golygu nad yw cost gros a dibrisiant sydd wedi cronni yn cael eu mesur yn gywir, ac ni fyddai'n cynrychioli'r sefyllfa asedau yn ffyddlon i ddefnyddwyr y datganiadau ariannol.
- 10 Mae'r rhyddhadau yn rai dros dro gyda'r bwriad o ganiatáu i awdurdodau fynd i'r afael â'r diffygion gwybodaeth a pharatoi gwybodaeth gadarn i gefnogi gwerth cario asedau seilwaith. Mae'r rhyddhadau dros dro ond yn berthnasol ar gyfer blynyddoedd ariannol hyd at ac yn cynnwys 2024-25.

11 Mae Arddangosyn 1 yn dangos effaith y mater hwn ar amserlen yr archwiliad.

Arddangosyn 1 – effaith materion cenedlaethol ar archwiliad eleni

Amserlen	<p>O ystyried effaith barhaus COVID-19 a materion cenedlaethol yn ymwneud ag archwilio asedau isadeiledd, darparodd Llywodraeth Cymru hyblygrwydd o ran y terfynau amser ar gyfer paratoi cyfrifon a'r terfynau amser ar gyfer archwilio:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cafodd yr amserlen ar gyfer cwblhau eich cyfrifon ei diwygio gan Lywodraeth Cymru o 31 Mai 2022 i 31 Awst 2022; • cawsom y cyfrifon drafft ar 20 Mehefin 2022; • newidiwyd ein dyddiad cau ar gyfer cwblhau ein harchwiliad o 31 Gorffennaf 2022 i 31 Ionawr 2023; ac • rydym yn disgwyl i'ch adroddiad archwilio gael ei lofnodi erbyn diwedd Ionawr 2023.
-----------------	---

Barn archwilio arfaethedig

- 12 Rydym yn bwriadu cyhoeddi barn archwilio ddiamod ar gyfrifon eleni unwaith y byddwch wedi rhoi Llythyr Sylwadau inni yn seiliedig ar yr hyn a nodir yn **Atodiad 1**.
- 13 Rydym yn cyhoeddi barn archwilio 'amodol' lle mae gennym bryderon materol ynghylch rhai agweddau ar eich cyfrifon; fel arall rydym yn cyhoeddi barn ddiamod.
- 14 Mae'r Llythyr Sylwadau'n cynnwys rhai cadarnhadau y mae'n ofynnol inni eu cael gennych chi dan safonau archwilio.
- 15 Caiff ein hadroddiad archwilio arfaethedig ei nodi yn **Atodiad 2**.

Materion Arwyddocaol sy'n codi o'r Archwiliad

Camddatganiadau nas cywirwyd

- 16 Nid oes unrhyw gamddatganiadau wedi'u canfod yn y cyfrifon, sy'n dal heb eu cywiro.

Camddatganiadau a gywirwyd

- 17 Roedd camddatganiadau yn y cyfrifon yn wreiddiol sydd bellach wedi cael eu cywiro gan y rheolwyr. Fodd bynnag, rydym ni'n credu y dylid dwyn y rhain i'ch sylw a chânt eu nodi gydag esboniadau yn Atodiad 3.

Materion Arwyddocaol eraill sy'n codi o'r Archwiliad

- 18 Yn ystod yr archwiliad, rydym yn ystyried nifer o faterion sy'n ymwneud â'r cyfrifon ac yn rhoi gwybod ichi am unrhyw faterion arwyddocaol sy'n codi. Nid oedd unrhyw materion yn codi yn y meysydd hyn eleni.
- 19 Fodd bynnag, o fewn ein hadroddiad Archwilio Cyfrifon 2020-21 adroddwyd i chi faterion mewn perthynas â symleiddio'r cyfrifon ac ansawdd y cyfrifon drafft a phapurau gwaith. Dywedodd y Cyngor y bydden nhw'n symleiddio Datganiad Cyfrifon 2021-22 a gweithredu mesurau i wella ansawdd y datganiad drafft o'r cyfrifon a phapurau ategol. Cafodd y materion hyn eu cynnwys hefyd fel risg yn ein Cynllun Archwilio ar gyfer 2021-22.
- 20 Nododd ein hadolygiad o'r cyfrifon drafft a gyflwynwyd ar gyfer archwilio, fod gwelliannau sylweddol wedi'u gwneud yn y meysydd hyn. Ond mae rhai meysydd lle gellir gwneud gwelliannau pellach, a byddwn yn parhau i weithio gyda'r Cyngor i ddatblygu'r rhain ymhellach ar gyfer cyfrifon 2022-23.

Argymhellion

- 21 Rydym yn bwriadu cynnal ymarfer dysgu ar ôl yr archwiliad gyda staff allweddol i drafod gwelliannau pellach i'r papurau gwaith, y broses cynhyrchu cyfrifon a'r broses archwilio ar gyfer y blynyddoedd i ddod.

Atodiad 1

Llythyr Sylwadau Terfynol

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

26 Ionawr 2023

Sylwadau ynghylch datganiadau ariannol 2021-22

Darperir y llythyr hwn mewn cysylltiad â'ch archwiliad o ddatganiadau ariannol (gan gynnwys y rhan o'r Adroddiad ar Gydabyddiaeth Ariannol sy'n cael ei harchwilio) Cyngor Sir Ynys Môn ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth at ddiben mynegi barn ynglŷn â'u gwirionedd a thegwch a'u paratoi'n briodol.

Yr ydym ni yn cadarnhau hyd eithaf ein gwybodaeth a'n cred, ar ôl gwneud yr ymholiadau a oedd yn ddigonol yn ein tyb ni, y gallwn gyflwyno'r sylwadau canlynol i chi.

Sylwadau'r rheolwyr

Cyfrifoldebau

Yr ydym ni wedi cyflawni ein cyfrifoldebau am:

- baratoi'r datganiadau ariannol yn unol â gofynion deddfwriaethol a Chod Ymarfer CIPFA ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2021-22; yn benodol mae'r datganiadau ariannol yn rhoi golwg gywir a theg yn unol â hwy;
- dylunio, gweithredu, cynnal ac adolygu rheolaeth fewnol i atal a chanfod twyll a gwallau.

Gwybodaeth a ddarparwyd

Rydym wedi darparu'r canlynol ar eich cyfer:

- mynediad llawn at:
  - yr holl wybodaeth yr ydym yn ymwybodol ohoni sy'n berthnasol i baratoi'r datganiadau ariannol megis llyfrau cyfrifon a dogfennaeth ategol, cofnodion cyfarfodydd a materion eraill;
  - gwybodaeth ychwanegol yr ydych chi wedi gofyn amdani gennym ni at ddiben yr archwiliad; a

- mynediad digyfngiad at aelodau o staff y penderfynoch chi fod angen cael tystiolaeth archwilio ganddynt;
- canlyniadau ein hasesiad ni o'r risg y gallai'r datganiadau ariannol fod wedi'u camddatgan yn berthnasol o ganlyniad i dwyll;
- ein gwybodaeth ni am dwyll gwirioneddol neu dwyll tybiedig yr ydym ni'n ymwybodol ohono ac sy'n effeithio ar Cyngor Sir Ynys Môn ac sy'n cynnwys:
  - rheolwyr;
  - cyflogeion sydd â rolau arwyddocaol mewn rheolaeth fewnol; neu
  - eraill lle gallai'r twyll gael effaith berthnasol ar y datganiadau ariannol;
- ein gwybodaeth ni am unrhyw honiadau o dwyll gwirioneddol, neu dwyll tybiedig, sy'n effeithio ar y datganiadau ariannol a gyflëwyd gan gyflogeion, cyn-gyflogeion, rheoleiddwyr neu eraill;
- ein gwybodaeth ni am bob achos hysbys o ddiffyg cydymffurfio gwirioneddol neu ddiffyg cydymffurfio tybiedig â deddfau a rheoliadau y dylid ystyried eu heffeithiau wrth baratoi'r datganiadau ariannol; ac
- gwybodaeth am bwy yw'r holl bartïon cysylltiedig a'r holl berthnasoedd a thrafodion partïon cysylltiedig yr ydym yn ymwybodol ohonynt.

Sylwadau am y datganiadau ariannol

Mae'r holl drafodion, asedau a rhwymedigaethau wedi cael eu cofnodi yn y cofnodion cyfrifyddu ac fe'u hadlewyrchir yn y datganiadau ariannol.

Mae'r dulliau, y data a'r tybiaethau arwyddocaol a ddefnyddiwyd i lunio amcangyfrifon cyfrifyddu, a'u datgeliadau cysylltiedig, yn briodol i gyflawni cydnabyddiaeth, mesuriad neu ddatgeliad sy'n rhesymol yng nghyd-destun y fframwaith adrodd ariannol perthnasol.

Rhoddwyd cyfrif priodol am berthnasoedd a thrafodion partïon cysylltiedig ac maent wedi cael eu datgelu'n briodol.

Lle cafwyd digwyddiadau ar ôl y dyddiad adrodd yr oedd yn ofynnol gwneud addasiad ar eu cyfer neu eu datgelu, mae'r holl addasiadau a datgeliadau hyn wedi cael eu gwneud.

Mae pob ymgyfreithiad a hawliad gwirioneddol neu bosibl hysbys y dylid ystyried eu heffeithiau wrth baratoi'r datganiadau ariannol wedi cael eu datgelu wrth yr archwilydd a rhoddwyd cyfrif amdanynt ac maent wedi cael eu datgelu yn unol â'r fframwaith adrodd ariannol perthnasol.

Nid oes unrhyw gamddatganiadau perthnasol, gan gynnwys hepgoriadau, yn y datganiadau ariannol.

Sylwadau gan Cyngor Sir Ynys Môn

Rydym yn cydnabod bod y sylwadau a wnaed gan y rheolwyr, uchod, wedi cael eu trafod gyda ni.

Rydym yn cydnabod ein cyfrifoldeb am baratoi datganiadau ariannol cywir a theg yn unol â'r fframwaith adrodd ariannol perthnasol. Cymeradwywyd y datganiadau ariannol gan Cyngor Sir Ynys Môn ar 26 Ionawr 2023.

Yr ydym yn cadarnhau ein bod wedi cymryd pob cam y dylem fod wedi'i gymryd er mwyn ein gwneud ein hunain yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol ac er mwyn cadarnhau ei bod wedi cael ei chyfleu i chi. Rydym yn cadarnhau, hyd y gwyddom, nad oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad ydych chi'n ymwybodol ohoni.

Llofnodwyd gan:

Llofnodwyd gan:

Marc Jones

Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) –
Swyddog Adain 151

Dyddiad:

Cynghorydd Dafydd Roberts

Cadeirydd Cyngor Sir Ynys Môn

Dyddiad:

Atodiad 2

Adroddiad archwilydd annibynnol Archwilydd Cyffredinol Cymru ar gyfer aelodau Cyngor Sir Ynys Môn

Barn ar y datganiadau ariannol

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol Cyngor Sir Ynys Môn ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2022 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Cyngor Sir Ynys Môn yn cynnwys y Dadansoddiad Gwariant a Chyllid, y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian Parod, Datganiad Symud ar y Cyfrif Refeniw Tai, Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisiau cyfrifyddu arwyddocaol.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r safonau cyfrifyddu rhyngwladol a fabwysiadwyd gan y DU fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan God Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2021-22.

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir Ynys Môn ar 31 Mawrth 2022 ac o'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi eu paratoi'n briodol yn unol â gofynion deddfwriaethol a safonau cyfrifyddu rhyngwladol a fabwysiadwyd gan y DU fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan God Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2021-22.

Sail y farn

Cynhaliiais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (DU)) a Nodyn Ymarfer 10 'Archwilio Datganiadau Ariannol Cyrff y Sector Cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig'. Disgrifir fy nghyfrifoldebau ymhellach o dan y safonau hynny yn adran cyfrifoldebau'r archwilydd wrth archwilio datganiadau ariannol fy adroddiad. Rwyf yn annibynnol ar Cyngor Sir Ynys Môn yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesebol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio yr wyf wedi ei chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'm barn.

Casgliadau sy'n ymwneud â busnes gweithredol

Wrth archwilio'r datganiadau ariannol, rwyf wedi dod i'r casgliad bod y defnydd o sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol.

Yn seiliedig ar y gwaith a wnaed gennyf, nid wyf wedi nodi unrhyw ansicrwydd perthnasol sy'n ymwneud â digwyddiadau nac amodau a allai, yn unigol neu ar y cyd, fwrw amheuaeth sylweddol ar allu Cyngor Sir Ynys Môn i barhau i fabwysiadu sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeg mis o leiaf o'r adeg pan awdurdodir cyhoeddiad y datganiadau ariannol.

Disgrifir fy nghyfrifoldebau a chyfrifoldebau y swyddog ariannol cyfrifol mewn cysylltiad â busnes gweithredol yn adrannau perthnasol yr adroddiad hwn.

Gwybodaeth Arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr wybodaeth a gynhwysir yn y Datganiad o Gyfrifon heblaw'r datganiadau ariannol a'm hadroddiad archwilydd arnynt. Y Swyddog Ariannol Cyfrifol sy'n gyfrifol am yr wybodaeth arall a gynhwysir yn y Datganiad o Gyfrifon. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, oni nodir fel arall yn glir yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o sicrwydd ynghylch hynny.

Fy nghyfrifoldeb i yw darllen yr wybodaeth arall ac, wrth wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth arall yn anghyson yn berthnasol â'r datganiadau ariannol neu'r wybodaeth a gafwyd yn ystod yr archwiliad, neu ei bod yn ymddangos fel arall ei bod wedi ei chamddatgan yn faterol. Os byddaf yn nodi anghysondebau perthnasol o'r fath neu gamddatganiadau perthnasol amlwg, mae'n ofynnol imi benderfynu a yw hyn yn arwain at gamddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol eu hunain. Os byddaf, ar sail y gwaith a wnaed gennyf, yn dod i'r casgliad bod yr wybodaeth arall hon wedi ei chamddatgan yn faterol, mae'n ofynnol imi adrodd y ffaith honno.

Nid oes gennyf ddim i'w adrodd yn hyn o beth.

Adroddiad ynghylch gofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a geir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Adroddiad Naratif wedi ei baratoi yn unol â Chod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2021-22;
- Mae'r wybodaeth a roddir yn y Datganiad Llywodraethu ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu wedi ei baratoi yn unol â'r canllawiau.

Materion y byddaf yn adrodd arnynt drwy eithriad

Yng ngoleuni gwybodaeth a dealltwriaeth Cyngor Sir Ynys Môn a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi camddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- nad oes cofnodion cyfrifyddu digonol wedi eu cadw, neu na dderbyniwyd ffurflenni cyfrifyddu digonol ar gyfer fy archwiliad oddi wrth y canghennau nad yw fy nhîm wedi ymweld â nhw;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn cytuno â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth a'r esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol mewn cysylltiad â'r datganiadau ariannol

Fel yr esbonnir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad o gyfrifon, sy'n rhoi darlun gwir a theg, ac am ba bynnag reolaeth fewnol sy'n angenrheidiol ym marn y swyddog ariannol cyfrifol i allu paratoi datganiadau o gyfrifon sy'n rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny trwy dwyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiad o gyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am asesu gallu Cyngor Sir Ynys Môn i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel y bo'n briodol, faterion sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol a defnyddio sail gyfrifyddu busnes gweithredol oni thybir bod hynny'n amhriodol.

Cyfrifoldebau'r Archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad archwiliwr sy'n cynnwys fy marn. Sicrwydd rhesymol yw lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU) yn canfod camddatganiad perthnasol bob amser pan fydd yn bodoli. Gall camddatganiadau godi trwy dwyll neu wall a chânt eu hystyried yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, gellid disgwyl yn rhesymol iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Achosion o beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau yw afreoleidd-dra, ac mae'n cynnwys twyll. Rwyf yn cynllunio gweithdrefnau yn unol â'm cyfrifoldebau a amlinellir uchod er mwyn canfod camddatganiadau perthnasol mewn cysylltiad ag afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Roedd fy ngweithdrefnau'n cynnwys y canlynol:

- Holi'r rheolwyr, Pennaeth Archwilio Mewnol Cyngor Sir Ynys Môn a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, gan gynnwys cael ac adolygu dogfennau ategol sy'n ymwneud â pholisïau a gweithdrefnau mewn cysylltiad â:
  - nodi, gwerthuso a chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau ac a oeddent yn ymwybodol o unrhyw achosion o beidio â chydymffurfio;
  - canfod ac ymateb i risgiau o dwyll ac a oes ganddynt wybodaeth am unrhyw dwyll gwirioneddol, tybiedig neu honedig; ac
  - y rheolaethau mewnol a sefydlwyd i liniaru risgiau sy'n gysylltiedig â thwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau.
- Ystyried gan weithredu fel tîm archwilio sut a ble y gallai twyll ddigwydd yn y datganiadau ariannol ac unrhyw ddangosyddion twyll posibl. Yn rhan o'r drafodaeth hon, nodais y posibilrwydd o dwyll gyda rheolwyr yn gwrthwneud rheolaethau.

- Cael dealltwriaeth o fframwaith awdurdod Cyngor Sir Ynys Môn yn ogystal â fframweithiau cyfreithiol a rheoliadol eraill y mae Cyngor Sir Ynys Môn yn gweithredu ynddynt, gan ganolbwyntio ar y cyfreithiau a'r rheoliadau hynny a gafodd effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol neu a gafodd effaith sylfaenol ar weithrediadau Cyngor Sir Ynys Môn.

Yn ogystal â'r uchod, roedd fy ngweithdrefnau ar gyfer ymateb i risgiau a nodwyd yn cynnwys y canlynol:

- adolygu datgeliadau y datganiad ariannol a phrofi dogfennau ategol er mwyn asesu cydymffurfedd â'r cyfreithiau a'r rheoliadau perthnasol a drafodir uchod;
- holi'r rheolwyr, y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a chynghorwyr cyfreithiol ynghylch cyfreithiad a honiadau gwirioneddol a phosibl;
- darllen cofnodion cyfarfodydd y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu;
- wrth fynd i'r afael â'r risg o dwyll trwy wrth-wneud rheolaethau gan reolwyr, profi priodoldeb cofnodion mewn cyfnodolion ac addasiadau eraill; asesu a yw'r barnau a wneir wrth wneud amcangyfrifon cyfrifyddu yn arwydd o duedd bosibl; a gwerthuso rhesymeg busnes unrhyw drafodiadau arwyddocaol sy'n anarferol neu y tu allan i fusnes arferol.

Rwyf hefyd wedi cyfleu cyfreithiau a rheoliadau perthnasol a nodwyd a risgiau o dwyll posibl i bob aelod o'r tîm archwilio, gan barhau i fod yn effro i unrhyw arwyddion o dwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau trwy gydol yr archwiliad.

Mae'r anhawster cynhenid i ganfod afreoleidd-dra, effeithiolrwydd rheolaethau Cyngor Sir Ynys Môn, a natur, amseru a graddau'r gweithdrefnau archwilio a gyflawnir yn effeithio ar y graddau y gall fy ngweithdrefnau ganfod afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o fy adroddiad archwilydd.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Tystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyngor Sir Ynys Môn yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru
31 Ionawr 2023

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Atodiad 3

Crynodeb o Gywiriadau a Wnaed

Yn ystod ein harchwiliad canfuom y camddatganiadau canlynol sydd wedi cael eu cywiro gan y rheolwyr, ond y dylid eu dwyn i'ch sylw yn ein tyb ni oherwydd eu perthnasedd i'ch cyfrifoldebau chi dros y broses adrodd ariannol.

Arddangosyn 2: crynodeb o gywiriadau a wnaed

Gwerth y cywiriad	Natur y cywiriad	Rheswm dros gywiro
<p>Asedau isadeiledd:</p> <p>2021-22: Y ffigyrau canlynol wedi eu dileu o'r tabl £109,136,000 cost gros; ac £39,279,000 dibrisiant cronedig</p> <p>2020-21: Y ffigyrau canlynol wedi eu dileu o'r tabl £104,961,000 cost gros; ac £35,496,000 dibrisiant cronedig</p>	<p>Nodyn 13 Eiddo, Offer a Chyfarpar (Nodyn 14 Cyfrifon Drafft)</p> <p>Fel y manylir ym mharagraff 8, mae'r gost gros hanesyddol a'r balansau dibrisiant cronedig yn ymwneud ag asedau isadeiledd wedi'u tynnu o'r cyfrifon.</p> <p>Mae'r golofn isadeiledd wedi'i thynnu o'r tabl o fewn nodyn 13 ar gyfer 2020-21 a 2021-22, ac mae gwerth llyfr net asedau isadeiledd wedi eu dangos ar wahân.</p> <p>Nid yw'r datgeliad ar wyneb y fantolen wedi newid o ganlyniad i'r newid yma.</p> <p>Ychwanegwyd naratif ychwanegol i nodyn 13 mewn perthynas â'r addasiad hwn.</p>	<p>Er mwyn manteisio ar ryddhad dros dro ar gyfer datgeliadau llai, sy'n gysylltiedig ag asedau isadeiledd a ddarperir gan ddiweddarau'r Cod a'r diwygiadau 2022 i Reoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid a Chyfrifeg Cyfalaf) (Cymru) 2003.</p>
<p>Gwerth llyfr net Anheddau cyngor wedi cynyddu £22,590,000.</p> <p>Gwerth llyfr net adeiladau wedi cynyddu £2,546,000</p>	<p>Nodyn 13 Eiddo, Offer a Chyfarpar (Nodyn 14 Cyfrifon drafft)</p> <p>Cafodd ymarfer ei gwblhau gan y Cyngor ar ôl derbyn cyfrifon drafft i adolygu gwerth anheddau ac adeiladau'r cyngor nad ydynt wedi'u cynnwys ym mhriiad cylchol 2021-22. Arweiniodd hyn at gynnydd o £25,136,000 yng ngwerth yr Eiddo, Offer a Chyfarpar o fewn y Fantolen.</p> <p>Effeithiodd yr addasiadau hyn hefyd ar y datganiad ariannol craidd a nodiadau amrywiol.</p>	<p>Adlewyrchu'n gywir werth Anheddau ac Adeiladau'r Cyngor yn y datganiadau ariannol o ganlyniad i amrywiadau sylweddol mewn costau adeiladu o fewn 2021-22.</p>

<p>Gostyngiad o £1,345,000 yng ngwerth yr asedau</p>	<p>Nodyn 13 Eiddo, Offer a Chyfarpar (Nodyn 14 Cyfrifon drafft) Defnyddiwyd y mynegai BCIS anghywir i gyfrifo ailbrisiadau wedi'u diweddarau. Mae'r addasiad hwn yn cael effaith ar wahanol nodiadau eraill yn y cyfrifon.</p>	<p>I adlewyrchu'n gywir ailbriso asedau yn y datganiadau ariannol.</p>
<p>£12,347,000 cost gros; a £12,347,000 dibrisiant cronedig wedi'i dynnu. Hunangynhwysol i Nodyn 13.</p>	<p>Nodyn 13 Eiddo, Offer a Chyfarpar (Nodyn 14 Cyfrifon drafft) Roedd nifer sylweddol o asedau wedi cael eu dibrisio'n llawn yn y gofrestr asedau sefydlog ac felly'n cael eu cario ar werth o ddim yn y cyfrifon. Fodd bynnag, er bod eu gwerth cario net yn ddim, mae eu cost a'u dibrisiant cronedig yn dal i gael eu cofnodi yn y cyfrifon. Yn dilyn adolygiad o'r asedau gwerth llyfr net hyn gan y Cyngor, mae'r Cyngor wedi amharu £12,347,000 yn ychwanegol o asedau sydd wedi peidio â bod yn weithredol neu ym mherchnogaeth y Cyngor.</p>	<p>Er mwyn sicrhau bod y Fantolen a'r nodyn Eiddo, Offer a Chyfarpar ond yn cynnwys cofnodion sy'n ymwneud ag asedau sy'n eiddo i'r Cyngor.</p>
<p>Symudiad o £3,156,000</p>	<p>Nodyn 13 Eiddo, Offer a Chyfarpar (Nodyn 14 Cyfrifon drafft) a Nodyn 16 (Nodyn 17 Cyfrifon drafft) Eiddo Buddsoddiad Ailddosbarthu ased (rhan o fenter ar y cyd â Llywodraeth Cymru) o Asedau sy'n cael eu hadeiladu (Nodyn 13) i Eiddo Buddsoddiad (Nodyn 16). Naratif ychwanegol wedi'i gynnwys ar y trefniadau ar gyfer y fenter ar y cyd hwn.</p>	<p>I sicrhau bod yr ased yn cael ei ddsbarthu yn gywir.</p>
<p>£2,473,000 cynnydd net</p>	<p>Nodyn 18 Dyledwyr (Nodyn 22 Cyfrifon drafft), Nodyn 20 Credydwyr (Nodyn 24 Cyfrifon drafft) a Nodyn 38 Trefniadau Asiantaeth (Nodyn 44 Cyfrifon drafft) Nodwyd bod mater gyda'r ffordd y mae'r Cyngor yn trin yr arian canlynol a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru o dan drefniadau asiantaeth:</p> <p>Taliadau Cymorth Costau Byw £3,557,100, Cyllid argyfwng ar gyfer Trethi Annomestig Cenedlaethol £1,000,000 ac eraill £84,000.</p>	<p>I gyfrifo yn gywir am gyllid asiantaeth a dderbyniwyd gan y Cyngor.</p>

	Mae'r rhain hefyd yn cael effaith ar Nodyn 41 Offerynnau Ariannol.	
<p>2020-21 £3,227,000 cynnydd yn grantiau a dderbyniwyd o flaen llaw £3,227,000 gostyngiad yng nghredydwy</p> <p>2021-22 £4,545,000 cynnydd yn nyledwyr £33,000 cynnydd yng nghredydwy</p>	<p>Nodyn 22 Llif Arian o Weithgareddau Gweithredol (Nodyn 26 Cyfrifon drafft) Roedd angen addasiadau i adlewyrchu trafodion cywir ar gyfer Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru ar gyfer 2020-21 a 2021-22. Ar gyfer 2020-21 mae'r addasiad hwn hefyd yn cael effaith ar ffigyrau credydwyr tymor byr yn y Fantolen, Nodyn 20 Credydwyr a Nodyn 30 (Nodyn 34 Cyfrifon drafft) ar gyfer grantiau a dderbyniwyd ymlaen llaw. Mae naratif ychwanegol wedi'i gynnwys yn Nodyn 4 ar gyfer yr Addasiad Cyfnod Blaenorol.</p> <p>Ar gyfer 2021-22 mae'r addasiad hwn hefyd yn cael effaith ar y ffigyrau yn y Fantolen ar gyfer y derbyniadau grantiau ymlaen llaw arm y tymor byr a thymor hir, credydwyr a dyledwyr tymor byr. Hefyd Nodyn 18 Dyledwyr a Nodyn 20 Credydwyr.</p>	I gyfrifo yn gywir am drafodion sy'n ymwneud â Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru.
Gwelliannau amrywiol i'r ffigyrau a'r naratif	<p>Nodyn 27 (Nodyn 31 cyfrifon drafft) – Cydnabyddiaeth Ariannol i Swyddogion Gwnaed gwelliannau i'r datgeliadau canlynol:</p> <p>Cydnabyddiaeth ariannol dros £60,000: Gwelliannau sy'n ofynnol i nifer y staff a ddatgelwyd fesul band cyflog, i gywiro camgymeriadau ac i gydymffurfio â Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru). Mae 7 gweithiwr ychwanegol wedi'u hychwanegu at niferoedd heb fod yn ysgolion 2021-22 (3 gweithwyr ychwanegol ar gyfer 2020-21), a 30 o weithwyr i niferoedd yr Ysgolion (5 gweithwyr ychwanegol ar gyfer 2020-21).</p> <p>Tabl Cydnabyddiaeth Ariannol i Swyddogion: Gwnaed nifer o welliannau i'r ffigurau taliadau a'r troednodiadau cysylltiedig.</p>	Er mwyn sicrhau bod y datgeliadau yn y Datganiad Ariannol ar gyfer Tâl Swyddogion yn cydymffurfio â gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) a Chôd Ymarfer Cipfa.

	<p>Cymhareb taliad cyflog Remuneration ratios a chanolrif cyflog:</p> <p>Diwygiwyd y ffigyrau hyn i adlewyrchu'r gofyniad i gynnwys y cyflog cyfwerth ag amser llawn i'r holl staff yn y cyfrifiadau fel a ganlyn:</p> <table> <thead> <tr> <th></th> <th>Cymhareb</th> <th>Canolrif cyflog</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021-22</td> <td>5.53:1</td> <td>£22,129</td> </tr> <tr> <td>2020-21</td> <td>5.77:1</td> <td>£20,903</td> </tr> </tbody> </table>		Cymhareb	Canolrif cyflog	2021-22	5.53:1	£22,129	2020-21	5.77:1	£20,903	
	Cymhareb	Canolrif cyflog									
2021-22	5.53:1	£22,129									
2020-21	5.77:1	£20,903									
amryw	<p>Nodyn 31 Partïon Cysylltiedig (Nodyn 35 Cyfrifon drafft)</p> <p>Mae sawl gwelliant wedi'u gwneud i'r nodyn hwn.</p>	Er mwyn sicrhau bod y datgeliadau cywir yn cael eu gwneud.									
£2,858,000 wedi ei dynnu o'r nodyn	<p>Nodyn 35b Asedau Ariannol a ddelir gan y Cyngor (Nodyn 41b Cyfrifon drafft)</p> <p>Mae'r gost absenoldebau cronol o £2,858,000 wedi ei gynnwys yn anghywir yng Nghredydwy'r Masnach ag Eraill – tymor byr</p>	Er mwyn sicrhau nad yw'r balans yn cael ei or-bwysleisio.									
£3,689,000 cywiriad i'r ffigwr	<p>Hefyd:</p> <p>Gwelliant i gywiro'r ffigwr rhwymedigaethau ariannol tymor hir, i gyfateb i'r ffigwr ag adroddir yn y fantolen. Mae'r addasiad hwn yn hunangynhwysol i'r nodyn hwn</p>	Er mwyn sicrhau bod y ffigwr cywir yn cael ei adrodd.									
amryw	<p>Eraill</p> <p>Bu nifer o addasiadau eraill llai sylweddol hefyd, ailddosbarthiadau a diwygiadau naratif a wnaed i'r datganiadau ariannol, o ganlyniad i'n gwaith.</p>	Sicrhau cywirdeb y datganiadau ariannol.									

Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English.
Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.